

Fazil SƏNAN

*Nifrətın
göz yaşları*

Fazil SƏNAN Nifrətın göz yaşları

Fazil SƏNAN

*Nifrətin
göz yaşları*

“Elm və təhsil”
BAKI – 2018

Redaktor: Rəsul MUROVDAĞLI
Şair-publisist.

Fazil SƏNAN. Nifrətin göz yaşları.
Bakı, “Elm və təhsil”, 2018, 216 səh.

Yazıçı-publisist Fazil Sənan “Nifrətin göz yaşları” adlı yeni nəsr kitabı ilə oxucuların görüşünə gəlmişdir. Kitaba müəllifin 4 povesti və 10 hekayəsi daxil edilmişdir.

Fazil Sənan özünün yeni qələm məhsullarında bu günümüzlə, mənəvi-əxlaqi dəyərlərimizlə bağlı məsələlərə toxunmuşdur. Onun oxuculara təqdim etdiyi yeni obrazlar özlərinin maraqlı duyğu və düşüncələri, həyati mövqeləri ilə maraq doğurur.

Kitabdakı yazılar orijinal sənətkarlıq xüsusiyyətləri və bədii dilinin mükəmməlliyi ilə diqqəti cəlb edir.

Ümidvarıq ki, müəllifin sayca 16-cı olan “Nifrətin göz yaşları” kitabı oxucular tərəfindən rəğbətlə qarşılanacaqdır.

ISBN 978-9952-8176-0-7 © Fazil Sənan, 2018

SEVDALI KÖNÜLLƏR

Qarşımda bir kitabın əlyazması var. Oxumağa başladım. Məni məndən alıb uzaqlara apardı. Sona qədər necə oxudum, onu heç özüm də bilmirəm. İndi isə burdayam, elə burda, yəni öz düşüncələrimi yazacağım yerdə!..

Əlyazmanın müəllifi Fazil Sənanıdır. O Fazil Sənan ki, özünü tanımamış imzasını tanımışam. Özünü tanımaq da qismət oldu. Şükür, çox sadə, təvazökar insandı, bir az kobud desəm, yəni bu zamanın adamı deyil. Bu əlyazma Fazil müəllimin 16-cı kitabının əlyazmasıdır, 1-ci yox. 16 kitab müəllifinin bu qədər təvazökar olması məni heyrləndirir. İlk dəfədir ki, ustad bir yazardan bu qədər təvazökarlıq görürəm. Əl-qərəz, bu yazıları oxuyan varsa, demək, Fazil müəllimin 16-cı görüşü baş tutub. İcazənizlə, siz oxucularla könlümü yaxın edib bu sadə, gözəl insanı alqışlayım və mübarək görüşünüz mübarək olsun Fazil Sənan, - deyim!!!.

***

Bəli, indi keçək əsas məsələyə... "**Nifrətin göz yaşları**" adlı bu kitabda dörd povest və on hekayə var.

Bu povest və hekayələrdə iki gəncin bir birinə olan saf məhəbbəti üstünlük təşkil etməsinə baxmayaraq, vətən eşqi, milli dəyərlər və günümüzün digər yaşanmış real hadisələri də əks olunur.

Fazil müəllimin yazılarının çox böyük hissəsi yaşanmış real hadisələrə söykənir. Fazil Sənan yaradıcılığının sevilməsinin ən böyük sirri də mənəcə elə bundadır.

Kitab adını aldığı "**Nifrətin göz yaşları**" povesti ilə başlayır. Oxumadan öncə düşüncələr insanı haralara çəkir, haralara?!. Povest evli bir qadına dəli sevgi ilə bağlanan Üfün, son ana qədər sevgisinə sadıq qalan Dənizin keçdikləri acılı-şirinli sevgi yollarından bəhs edir. Bundan əlavə əsərdə dost etibarına, milli adət-ənənələrə də xüsusi yer ayrılır.

Eyni idarədə işləyən Üfünlə Dəniz povestin baş qəhrəmanlarıdır. Dənizə ülvi məhəbbətlə bağlanan Üfün sevgi oduyla qovrulur. Dənizin ona : "Nə zaman burdan gedirsən?" - sözlərini nifrət kimi qəbul edən Üfün işdən ayrılır. Eyni şəhərdə Dənizdən aralı yaşamağı qəbul edə bilməyən Üfün Rusiyaya - dostunun yanına gedir.

Dənizin isə xəyalları hərdən Üfünə tərəf boylansa da, özünü qımayır və illərdir özündən uzaqlarda olan, bir dəfə də olsun bir zənglə, ya da məktubla belə onu yada salmayan ərinin namusuna ləkə gətirmədən yolunu gözləyir.

Həsrət amansız, zaman yüyürək olar. Povestdə Üfünlə Dənizin sevgisindən vüsal, vüsaldan ayrılıq, ayrılıqdan nələrin doğduğunu oxuduqca kövrək düşüncələrimi poeziyanın dili ilə ifadə etməyə çalışdım:

*Ürəklərdə boy atıb, vərəqlərdə inləyib,-
"Nifrətin göz yaşı"ndan doğulan bir məhəbbət.
İşvəsini yazmağa qələm cəsarət etmir,
Bir şeirə sığışmır bu dəcəl, kür məhəbbət.*

*Fazil Sənan könlünün tellərin zilə çəkib,
Bülbülü mat eyləyən sevgisin gülə çəkib,
Hər sözü bircə-bircə rəssamtək elə çəkib,
Hər sözdə göy məhəbbət, hər sözdə yer məhəbbət.*

*Ürəklər hey ah çəkib olsa da qabar-qabar,
Ömrün tale yüküdü, yazılıbsa dərd, qubar.
Nifrətdən keçən eşqdə ayrılıq var, vüsal var,
Ayrılıq doğan vüsal, vüsaldə sirr məhəbbət.*

"**Bir cüt qərənfil**" povestində Atəşin Səmaya olan müqəddəs sevgisindən söhbət gedir. Səmanı bütün varlığı ilə sevən Atəşin sevgisinə biganə olmayan Səma ürəyinin ən uca zirvəsində olan ata məhəbbətinin yanına heç bir sevgini yaxınlaşdırmayacağına inanır və bu inamı da qorumağa çalışır. Lakin ata itkisi yaşadığından sonra həyatına qəst edən Səma xəstəxanaya düşür. Atəş isə gecə həkimdən icazə alaraq Səmanın baş ucunda dayanıb sağalması üçün Allaha dua edir. Duası qəbul olan Atəş Səmadan hansı cavabı aldığını, bundan sonra Səmaya qarşı olan sevgisini və Səmanın ata məhəbbətini Səma qədər necə əzizlədiyini lirik bir duyğu ilə Fazil Sənan oxuculara çatdırır.

Mənsə Atəşin sevən ürəyinin həsrət döyüntülərini bir bəndlə oxucuya çatdırmaq istəyirəm.

*Sarışın qız, dilim tutmur söz deyəm,
Qorxuram ki, öldürəsən yox deyib.
Həsrətinə işıq olan közdəyəm,
Köz ağlayır ürəyimdən yağ yeyib.*

«**Ürək ağrısı**» povestində isə bir kənddə yaşaya Cəmil və Şəlalənin sevgidən qismətlərinə düşən pay qələmə alınıb.

Məsəl var ki, gözə qadağa yoxdu. Göz ürəyi də öz tərəfinə çəkir. Təsadüfi olan görüş zamanı elə ilk baxışdan Cəmillə Şəlalənin də ürəyinə sevgi toxumu səpilir.

Şəlalə sevgisinin əsiri olmasına baxmayaraq, gecə-gündüz çalışıb ali məktəbə daxil olur. Aralı qalmaq bu sevgidə Cəmil və Şəlaləyə nələr verir, nələr alır bunlar Fazil Sənan ustalığı ilə yerli yerində ardıcılıqla povestdə öz əksini tapır.

Şəlalənin Cəmilə ürək ağrından etirafı və sevən qəlbinin göz yaşları məni necə duyğulandırdısa, poeziyadan yan keçə bilmədim. Şəlalənin Cəmil üçün yanaqları aşağı süzülən göz yaşını bir şeirlə qurulamağa çalışmışam:

*Məhəbbətin göz yaşdı gözümdə,
Silmə gözlərimi, yaşı inciyər.
Bu yaş mənə həm hicrandı, həm vüsal,
Bu yaşdan duyğusuz, naşı inciyər.*

*Gözlərimdən gəl bir arx çək, yu eşqi,
Ləkə salmaz, pak eyləyər su eşqi.
Göz yaşım ilə cüərdəcəm bu eşqi,
Yoxsa ürəyimin başı inciyər.*

*Boylanırsan divarından ömrümün,
Sevincindən, qubarından ömrümün.
Payım olub baharından ömrümün,
İndi ağlamasam qışı inciyər.*

"Kolleksiya" povesti haqda nə yazım bilmirəm. Hələ də bu povestin ağrıların təsiri altında qalmışam. Qələm hansı tərəfə çəksə elə o tərəfə də gedəsiyəm.

Povestdə müharibənin ağrı-acılarını yaşayan iki gəncin nakam məhəbbəti göz önünə sərilir. Düşmən gülləsi nəticəsində Gülərin nakam qalmış məhəbbəti məndən asılı olmayaraq aşağıdakı dörd misra ilə özünə "ağı" dedizdirdi.

*Bir istək boy atdı iki ürəkdə,
Var oldu məhəbbət tacına bağlı.
Arzusu qızılgül ləçəklərinə,
Qisməti güllənin ucuna bağlı.*

Məni çox duyğulandırdı Fazil Sənanın "Kolleksiya"sı.

İllər öncə Əlibala Hacızadənin "Ayrılığın sonu yoxmuş" kitabını oxumuşdum, bu iki misra ordan yaddaşımda qalıb:

*"Ayrılıq var sonu şirin vüsaldı,
Ayrılıq var sonu yoxmuş, ay aman."*

Bax... - mən də elə "AY AMAN" deyib bu povest haqda fikrimi sonlandırırım.

* * *

Kitabda bir-birindən maraqlı hekayələr könül oxşayır. Hekayələr "**Həsətində gözlə məni**" və "**Ağlaya bilmədim**" adlı iki bölmə şəklində verilib. Yazıcının povestləri və "**Həsətində gözlə məni**" bölməsində verilən hekayələrini **Sevdalı könüllər** xətti ətrafında birləşdirmək olar. Povestlərdə və həmin bölmədə verilən hekayələrdə sevdalı könüllər tərənnüm olunur. Obrazlar müxtəlif olsa da, hamısının bir arzusu var: – həsrətə qalib gəlmək və vüsala qovuşmaq...

"Ağlaya bilmədim" bölməsində verilən hekayələrdə isə yazıçı cəmiyyətdə baş alıb gedən ağrıları oxucu diqqətinə çəkir və həmin ağrılardan oxucuları ibrət dərsi götürməyə çağırır.

Mən sözümlü yekunlaşdırıram. İnanıram ki, Fazil Sənanın «**NİFRƏTİN GÖZ YAŞLARI**» adlı yeni kitabı sevilən kitablar sırasında özünə yer tutacaqdı.

18.01.2018

Rəsul MUROVDAĞLI,
şair-publisist,
Azərbaycan Yazıçılar birliyinin üzvü.

POVESTLƏR

NİFRƏTİN GÖZ YAŞLARI

Iş yerinə yaxınlaşdıqca ürək döyüntüsü artmağa başladı. «Yox getməliyəm» fikrində qətiləşdirdi. Pillələri çıxdıqca elə bil həmişə bir nəfəsə çıxdığı pillələr deyildi. Tənginəfəsliyi artmağa, bədəninə tər basmağa başladı: «Bu pillələrlə mənim axırcı çıxışımı. Bir daha buralarda görünməyəcəyəm. Mənim burada işləməyim onu mənə rahat buraxmır. Bütün varlığıyla mənə nifrət edir. Bunu başa düşməyə nə var ki?» fikirləri ilə pillələri çıxıb qurtardı və otağına girib iş stolunun arxasına keçdi. Stolun siyirməsini çəkib ağ bir kağız çıxardaraq qarşısına qoydu və yazıb qurtarandan sonra ayağa qalxıb otaqdan çıxdı. Dəhlizlə gedib «Şöbə müdiri: Dəniz Vüqarlı» yazılmış qapının ağzında dayandı. Qapının yanında divara vurulmuş lövhəni bir də nəzərdən keçirib yavaşca qapını döydü. İçəridən «Buyurun» sözünü eşitcək qapını açıb içəri keçdi. Stolun arxasında əyləşmiş Dənizin baxışları ilə baxışlarının çarpazlaşmaması üçün başını aşağı dikdi.

- Eşidirəm, Üfüq! Xeyir ola, belə səhər-səhər? – deyən Dənizin səmindən içərisinə yayılan anlaşılmaz duyğuları qəddarcasına boğaraq, əlində tutduğu kağızı stolun üstünə qoydu.

- Bu nədi? Dəniz çaşqın halda soruşdu.

- Ərizədi.

- Nə üçün? Dəniz təəccüblə Üfünqün üzünə baxdı.

- İşdən çıxmaq üçün.

- İndi iş yeri tapmaq çox çətindi. Bilmək olarmı nə üçün işdən gedirsiniz?

- Niyə, bilmirsiniz? Bizim bir yerdə işləməyimiz mümkün deyil.

- Nə üçün Üfünq? Mənim sizə nə pisliyim keçib ki, elə deyirsiniz? Dəniz səbəbi bilsə də özünü o yerə qoymadı.

- Siz mənə nifrət edirsiniz. Nifrətinizlə hər gün qarşılaşmaq istəmirəm. Xahiş edirəm ərizəyə qol çəkin, gedim. Üfünq üzünü yana çevirdi.

- Heç olmasa o nifrətin birini xatırlatsan yaxşı olar.

- İki gün bundan əvvəl gülə-gülə dediyiniz «Nə vaxt gedirsiniz?» sözlərini nə tez yadınızdan çıxartdınız? Üfünqün dodaqlarının səyirməsi Dənizin diqqətindən yayınmadı.

- Mən o sözü zarafatla dedim. Nə yaman xətrinizə dəyibdi.

- Dəniz xanım, gəlin söhbəti çox uzatmayaq. Diliniz gözünüzlə ürəyinizə xəyanət edir. Bu xəyanətdən nə vaxtsa peşman olacaqsınız. Ürəyinizdə həmişə məni axtaracaqsınız. Ağılla hisslərinizi cilalayıb nifrət eləyirsiniz. İndi nə məni görün, nə də nifrət edin. Xahiş edirəm, ərizəyə qol çəkin, - dedi Üfünq.

Özünü sındırmayan Dəniz ərizənin kənarına «Ərizəsinə əsasən işdən azad edilsin» sözlərini yazıb qol çəkdi və ərizəni Üfünqə uzadaraq «Düz fikirləşmişsiniz. Getməyiniz daha yaxşıdır» - dedi.

- Elə mən də onu fikirləşdim. Sizinlə bir yerdə işləməkdən, hətta bir ölkədə yaşamaqdan ayrılıram. Sağ olun. Salamət qalın, - deyən Üfünq qapıdan çıxdı.

Dəniz tez durub qapını bağladı və stolun arxasına keçdi. Başını əlləri içərisinə aldı. Yanağı aşağı süzülən göz yaşları stolun üzərinə qoyulmuş şüşənin üstünə damcılamağa başladı. Boğazına tıxanmış qəhərin boşalması sanki Dənizin içinə bir yüngüllük gətirdi. Bir istədi durub Üfünü tapıb geri qayıtmasını xahiş etsin və desin:

- Düz deyirsən, dilim gözümə, ürəyimə xəyanət edir. Mən səni sevirəm. Qayıt canım, gözüüm. Mən sənsiz yaşaya bilməyəcəyəm. Saçlarımı da sən deyən kimi açıb çiyinlərimə tökəcəyəm. Hər şey sən istəyən kimi, sən istəyincə olacaq, tək sən getmə.

- Tez qalxıb qrafindən su töküüb üzünə vurdu. Sifətini və gözlərini qurulayıb qapıya doğru getdi. Qapının dəstəyinə əl atanda «Nə iş görürəm. Deyəsən, olan-qalan aqlım da gedibdi. Mən ailəli qadınam. Təzədən eşqə düşən vaxtımdı? Üfüq ağıllı adamdı. Getməyi yaxşıdı. Allah işini avand etsin». Qapını açıb yenidən ördü və keçib yerində əyləşdi. Amma hiss etdi ki, əli heç cür işə yətmir.

* * *

Gecə yarıdan keçibdi. Gözünə yuxu getməyən Dəniz yatağında gah sol böyrü üstə çönür, gah da sağ böyrü üstə. Heç cür rahatlıq tapa bilmir. Üfünün surəti gözü önündən çəkilmir ki, çəkilmir. «Yox, gərək mən onun ərizəsinin üstünü yazmayaydım. İdarənin əsas işini o görürdü. İndi onu kim əvəz edəcəkdə? Xahiş edib saxlaya bilərdim.

Üfüqə görə idarə, o cümlədən şöbə müdiri kimi, mənim özüm də Baş idarə yanında xətir-hörmət sahibi idim. Bəlkə də xahiş etsəm sözüümü yerə salmazdı».

İçərisində başqa bir fikir özünü ortaya atdı. «Özünü nə üçün aldadırsan? Sən bilmirdin ki, Üfüq

bütün varlığıyla sənə vurulubdu? O səninlə nəfəs alırdı. İdarənin bir o qədər işini də sənə görə işləyirdi. Gələn yoxlamalar işə görə şöbə müdirini – səni tərifiyəndə hamıdan çox Üfük sevinirdi. Guya sən bilmirdin ki, heç kəs aldığı cüzi maaşın müqabilində o qədər ağır işi görməzdi? Üfükün səndən umacağı gülər sifət, xoş təbəssüm idi. Sənsə özünü dartıb lap dağın başına qoydun. Siz qadınlar beləsiniz. Elə ki, biri sizə vuruldu üzdə özünüzü laqeyd göstərsiniz, amma içərinizdə qürrələnirsiniz ki, baxın, mənim dərdimdən ölənələr var. Əzab verməyi xoşlayırsınız.

- Sizin məni danlamağa haqqınız yoxdur. Mən nə vaxt Üfüqə pis üz göstərmişəm, nə vaxt ona acı söz demişəm ki?

- Üfük, sənin işçindir. Sən isə şöbə müdiri kimi müxtəlif bəhanələrlə onun iş otağına girib-çıxa bilərdin. Buna başqa don geyindirə bilməzdilər. Sən neyinirdin? Ondən kənar olmağa can atırdın. Sözarası sənə eşitdirdi ki, saçını bağlama, qoy çiyinlərinə tökülsün. Elə olanda daha gözəl görünürsən. Sən nə etdin? Səhəri saçlarının rəngini dəyişməklə bərabər, saçın çiyinlərinə tökülməsin deyər arxada bağladın. Bu yaxın günlərdə dediyin, “Nə vaxt bu idarədən gedəcəksiniz?”, sözünü nə tez unutdun? O da bunların hamısını sənə ona nifrətin kimi qəbul etdi və işdən çıxmağı qərarlaşdırdı.

- Bunları düz deyirsiniz. Nə üçün mənim vəziyyətimi başa düşmək istəmirsiniz. Mənim ailəm var.

- Hansı ailədən danışırısan? Gör neçə ildi Rusetə gedib. Hansı pulları göndərib? Bu neçə ildə nə üçün fikirləşmir ki, cavan bir həyat yoldaşı qoyub gəlmişəm. Heç olmasa bir dəfə gedib ona dəyim. Bəlkə elə mənim üçün darıxıb? O necə ərdi ki, bu neçə ildə bir dəfə də olsun sənə üçün darıxmayıbdı? Yəqin ki, ərin

Rüstəm səndən gözəl, səndən də cavan rus qızları ilə öz kefindədi. Sən də burda ailəliyəm deyib durmusan. Ailəli ol də. Sənə kim deyir ki, ailəli deyilsən? Söhbət sevgidən, məhəbbətdən gedir. Üfüq səni təmiz məhəbbətlə sevirdi. Gördün, sənin davranışında və hərəkətlərində olan etirazını nifrət kimi qəbul etdi və sənin rahatlığın üçün işdən yox, hətta sənin yaşadığın ölkədən də çıxıb getdi.

- Yox, siz düz demirsiniz. Rüstəm heç vaxt məni başqasına dəyişməz. O elə adam deyil. Məncə ailəli bir qadının başqa kişiye sevgi gözü ilə baxması xəyanətkarlıqdı. Mən bunu qəbul edə bilmərəm. Ailə qurdun, daha hər şey arxada qaldı. Ailənə sadıq olmaq borcundur. Sevgi, məhəbbət barədə ailə qurana kimi fikirləşmək lazımdı. Ərə gedən qadın ərini sevməlidir. Mən belə başa düşürəm. Qaldı Üfüqə. Mən heç vaxt Üfüqə deyə bilməzdim ki, məni sevmə. Bu onun öz işidi. Mənim ona bir insan kimi böyük hörmətim var.

- Yaxşı, onda Üfüq qapıdan çıxanda nə üçün qapını içəridən bağlayıb doyunca ağladın?

- Yaxşı bir işçinin işdən çıxmasına görə özümü saxlaya bilmədim, kövrəldim. Bu o deməkdir ki, Üfüqü sevirəm? Bu mümkün olan iş deyil.

- Xeyir Dəniz, düz demirsən. O göz yaşlarını necə başa düşək? Heç vaxt nifrətdən göz yaşı yaranmır. Üzdə özünü laqeyd aparmaqla, Üfüqün arzu və istəklərinin əksinə getməklə, nifrətini büruzə verməyə çalışsan da, göz yaşların başqa şey deyir. Sənin göz yaşların nifrətin yox, məhəbbətin göz yaşlarıdır. Nə üçün başa düşmək istəmirsən ki, nifrətinin göz yaşları içərisində Üfüqü sevən ürəyinin döyüntüləri eşidilir.

- Dəniz, sən hamıya yalan deyə bilərsən, amma məni aldada bilməzsən. Mən sənin özünəm. Mən sən

qəlbinəm, ürəyinəm və hamıdan gizlətdiyin duyğularınam. Üfüqü sevmirsənsə nə üçün səhərin açılmasına az qalıbdı, hələ də yata bilməmişən, onun haqqında fikirləşirsən? Ailəli olduğuna baxma. İçin boş idi. Həmin boşluğu Üfüqün məhəbbəti doldurur. Bu gündən gözlərin Üfüqü axtaracaq, onun səsinin, özünün həsrətindən saralmağa başlayacaqsan.

Çox təəssüf ki, artıq gecdi. Heç olmasa iş yerində Üfüqü görməklə təskinlik tapırdın. Bu xoşbəxtliyi özün əlindən verdin. Həsrət təmiz məhəbbəti alovlandırır, yarımçıqları isə məhv edir. Bu dediklərimi sonra biləcəksən. Nə isə... Hər şeyi zaman özü həll edəcək...”

Pəncərədən səhərin açıldığını görən Dəniz qalxıb əynini geyindi. Evin, qapı-bacanın işi ilə məşğul oldu. Səhər yeməyi üçün hazırlıq gördü.

* * *

İş yerinə çatan Dənizin içində özündən asılı olmayaraq Üfüqü görmək arzusu baş qaldırdı. Qeyri ixtiyari bir-bir işçilərin otağına girdi. Hamıya «sabahınız xeyir» dedi və «uğurlu iş günü» arzuladı. Sonda Üfüqün iş otağının qapısına yaxınlaşdı. Ayaqları titrədi, sanki bədəni ayaqlarına ağırlıq edirdi. Qapını açıb otağa daxil oldu. Bir anlığa elə gəldi ki, Üfüq stulda əyləşib və qapının səsinə çönüb ona baxdı. Hardasa içində Üfüqün səsinə eşitdi:

- «Sizdən çıxmayan iş. Nə yaxşı səhər-səhər bizi yoxlamağı məsləhət bilmisiniz?

- Dedim görüm nə işlə məşğul olursunuz? – deyən Dənizin sifətində ani bir təbəssüm oynadı.

- Hələ ki heç bir işlə məşğul ola bilmirəm, - Üfüq cavab verdi.

- Bilmək olarmı, nə üçün işləyə bilmirsiniz? – marağına üstün gələ bilməyən Dəniz Üfüqün ona zillənmiş gözlərinin içinə baxdı.

- Sırr deyil. Şöbə müdiri kimi bilmək istəyirsinizsə deyə bilərəm. Gecə gördüyüm yuxu barədə düşünürəm, – dedi Üfüq.

- O necə yuxudu ki, axşamdan bəri onun təsirindən ayrıla bilmirsiniz? Dənizin içərisində səbəbi öyrənmək marağı daha da gücləndi.

- Heç bir şey. Yuxuda sizi gördüm. Gördüm ki, iş yerində olduğu kimi yuxuda da mənə nifrət edirsiniz. Bir məsələ mənə qaranlıq qaldı ki, nə üçün insanlar istəklərini, arzularını, sevgilərini əxlaqi qanunlara qurban verirlər?

- Bilmirsən, mən deyim. Dəniz Üfüqün alov saçan gözlərinin içinə baxdı və orada öz əksini gördü, özünü saxlaya bilməyərək doluxsunmuş halda «Əxlaqi normalar cəmiyyəti tənzimləyir. Həmin normaların müəyyən etdiyi səddi keçmək mümkün olmayanda özün-özünü aldaraq yaşamağı bacarmalısan. - dedi.

- Sizin kimi, eləmi? – Üfüq incimiş halda üzünü yana çöndərdi.»

Özünə qayıdan Dəniz Üfüqün iş stoluna yaxınlaşdı və stolun üstündə olan vərəq diqqətini çəkdi. Tez vərəqi götürüb «Mən ürəyimi burda qoyub gedirəm. Nə qədər çalışdım ki, mənə olan nifrəti məhəbbətə çevirirəm, təəssüf ki, bacara bilmədim. İmza: Üfüq.» - sözlərini oxuyanda qeyri-iradi yanaqları aşağı axan göz yaşlarını dəsmalı ilə qurulaşdırıb tələsik otaqdan çıxdı. Kabinetinə yaxınlaşaraq cəld qapını açıb otağa daxil oldu ki, işçilərdən görüb eləyən olar. Tez güzgünün qarşısına keçdi, gözləri qızarmışdı. Üz-gözünü səliqəyə salıb iş stolunun arxasına keçdi və kağızı çıxardı və bir də oxudu. «Yox, deyəsən dözə bilmirəm», -

fikri beynindən keçdi. Əlindəki kağızı səliqə ilə qatlayıb əl çantasına qoydu, «lap uşaqlaşırım». Yaxşı oldu getdi. Bəlkə də özümü saxlaya bilməyib biabır olardım. Sağ olsun, getməyi ilə məni də biabırılıqdan qurtardı».

Qapının döyülməsi ilə özünü ələ alıb «Buyurun» dedi.

İçəri daxil olan Gülarə:

- Dəniz xanım, bağışlayın, bir iş üçün gəlmişəm.

- Buyurun.

- Dəniz xanım, Üfün yerində kim işləyəcək?

Siz bilirsiniz ki, Üfün işini aparan olmasa, idarə iflic vəziyyətinə düşər.

- Bilirəm Gülarə. Elə mən də onu fikirləşirəm.

Kimi qoyaq, kim bacara bilər?

- Nə deyim Dəniz xanım. Hər halda işçiləri siz məndən daha yaxşı tanıyırsınız. Məsləhət özünüzdü. Hər kimi məsləhət bilirsinizsə bir nəfərə tapşırın, işimiz axsamasın.

- Məncə Murad bacarar. Siz nə deyirsiniz, Gülarə? Dəniz soruşdu.

- Yaxşı fikirləşmişiniz. Üfün işini ancaq o bacarar.

- Yaxşı, onda Murada deyən bura gəlsin.

- Baş üstə, - deyən Gülarə otaqdan çıxdı.

Bir az keçmiş Murad kabinetə daxil oldu.

- Məni çağırtdırmısınız, Dəniz xanım? Xeyir ola?

- Xeyirdi Murad. Üfün işini sizə tapşırmaq fikrindəyəm. Nə deyirsiniz?

- Dəniz xanım, çox ağır işdi. Üfün idi ki, orda dözüb dayanırdı. Görək buraxmaydınız.

- Nə etməli, qalmadı. Həm də gedəni saxlamaq mümkün deyil.

- Yox, Dəniz xanım, Üfütq yaxşı oğlan idi. Özü də sizin xətrinizi çox istəyirdi. Mən elə başa düşürəm ki, ürəkdən xahiş etsəydiniz, bəlkə də qalardı.

- Dedim, sözümə baxmadı. Nə isə fikri qəti idi. (“Yazıq Murad hardan biləsən ki, Üfütq elə mənə görə getdi”. Dəniz içində düşündü).

- Dəniz xanım, müvəqqəti apararam. Bir şərtlə, – Murad dedi.

- O nə şərtədi, Murad? Dəniz soruşdu.

- Üfütq yaxşı oğlan idi. Hamı onun xətrini istəyirdi. Mən də. Mən heç vaxt onun otağında, onun stulunda otura bilmərəm. Bizim idarədə heç kim onun otağında oturub işləməz. Həmin işi öz otağında görə-rəm.

- Yaxşı, necə bilirsiniz, elə də edin. Təki işimiz axsamasın. Üfütqün belə hörmətli olduğunu bilmirdim.

- Nə danışırırsınız Dəniz xanım. Üfütq canlara dəyən oğlan idi. Birdən-birə işdən çıxıb getməyi hamını təəssübləndirdi. Son vaxtlar çox fikirli görünürdü. Soruşanda da elə bir söz demirdi. Uşaqların bəzilərinin deməyinə görə istədiyi var imiş. Deyilənə görə qız «hə» demədiyinə görə gedib.

Hardansa Dənizin ağına bir fikir gəldi ki, öyrənsin görsün idarədə məsələnin məğzini bilən var, yoxsa yox. Bəlkə Üfütq yaxın iş yoldaşlarına bir söz deyib. Bu məqsədlə soruşdu:

- Görəsən o qız kim imiş ki, Üfütq kimi oğlana «hə» deməyib. Bizim idarədən olsa, qıza minnətçi düşərdik ki, razı ol, Üfütq geri qayıtsın. Bizim də işimiz axarına düşsün. – deyən Dəniz maraqla Muradın verəcəyi cavabı gözlədi.

- Düzü bilmirəm. Bizim idarədə olsa, bilinərdi. Görünür kənardə olan qızdı. Murad güldü və “İcazə verin, gedim.” – dedi.

- Yaxşı, gedin, – deyən Dəniz Muradın arxasınca baxdı və öz-özünə «Halaldı sənə Üfüq. Dərdini mənim kimi içində çəkmisən. Nə etməli» - ürəyindən keçirdi.

* * *

İş günün necə başa çatdığını bilmədi. Ayağa qalxdı, üst-başını səliqəyə salıb kabinetdən çıxdı və qapını bağladı. Dəhlizi nəzərdən keçirdi. Heç kimin olmadığına əmin olandan sonra Üfüqün iş otağının qapısını açıb içəriyə daxil oldu.

«Stolun arxasında Üfüqü gördü. Lakin Üfüq çö-nüb ona tərəf baxmadı.

- Niyə mənə tərəf baxmırsan? Həmişə deyirdin saçlarının çiyinlərinə tökülməyini və gözlərinin dərinliyində heç kəsin görə bilmədiyi sonsuzluğu çox sevirəm. Bax, saçlarımı çiyinlərimə tökmüşəm. Dur ürəyin istədiyi kimi oxşa, öp.

- Sağ ol. Gecdi. Nifrətini də özümlə götürüb getdim. Məni ölmüş bil.

- Yox, yox! Nə danışırsan? Elə demə. Nə nifrət! Mən sənsiz yaşaya bilmirəm. Görmürsən neçə dəfə otağına daxil olmuşam? Bu sevmək deyilmi?”

Öz-özünə danışdığını hiss edən Dəniz «Yox, deyəsən mən dəli oluram. Yoxsa aqlımı itirirəm? Bu nədir? Belə ki, ondan ötəri ölürdün niyə qoyurdun getməyə?..» - qəlbindən keçən fikirləri özündən uzaqlaşdırmaq məqsədi ilə otaqdan çölə çıxdı və qapını bağlayıb pillələrlə aşağı düşməyə başladı.

Evə çatdı, paltarını dəyişib qaynanasına kömək etmək istədi. Lakin Zərifə arvad «Qadan canıma, hər şeyi özüm eləmişəm. Sən otur çörəyini ye. Gözümə bir təhər dəyirsən. Xəstələnmişən?» - dedi.

- Yox, yox, xala. Sadəcə işdə yorulmuşam. Ona görə elə görünürəm. Dəniz yemək stolunun arxasına keçdi.

Yeməyini yeyib, qalxıb stolun üstünü təmizlədi, qabları yuyub yerinə qoydu. Divanda əyləşib təzə qəzetləri nəzərdən keçirməyə başladı. Bir az keçmiş İslam kişi içəri girdi.

- Axşamın xeyir, a qızım. Nətərisən? Kefin necədi?

Tez ayağa qalxan Dəniz qayınatasına «Sağ ol, əmi! Yaxşıyam. Kefim də əladı» - deyərək gülümsündü.

- Burda bir balaca yalan dedin. Gözlərinə baxanda kefinin yaxşı olmadığını görürəm. – deyən İslam kişi stolun arxasına keçdi.

- İşdə yorulmuşam. Yəqin ona görə elə görünürəm. Qoy bir çay gətirim. Dəniz mətbəxə keçdi.

- Hə bu başqa məsələ. Sənin çayından olmaz, gəlin.

Sinidəki stəkanı və qənd qabını stolun üstünə qoyan Dəniz:

- Yox, əmi, mən dəmləməmişəm. Xalam dəmləyibdi. Bu çay daha tamlı olar. – dedi və güldü.

Bir xeyli televizora baxandan sonra, Dəniz stolun üstünü yenidən səliqəyə saldı, qabları təmizləyib yerinə qoydu və qayınanasının yanına gəlib, «Xala, mənlilik bir iş yoxdursa, gedim yatım» - dedi.

- Yox, ay qızım. Get yat, qadan alım. Tezdən axşama kimi hökumətin işində yorulursan. Get dincəl, get, başına dönüm. Zərifə gəlininin yataq otağına getməsini təkid etdi.

* * *

Gəlininin yataq otağına keçdiyindən əmin olan Zərifə arvad üzünü ərinə tutub, özünəməxsus aramla sözə başladı:

- Ay İslam, hər dəfə bu gəlinə baxanda ürəyimdən qara qanlar axır. Axı belə olmaz. Xalxın qızını gətirib oturtmuşuq burda. Kənardan baxan adama nə deyir?

- Allah, vecsiz oğlu adama verincə bir qara daş versəydi daha yaxşı olardı. Neynim, ay arvad, yol-iz bilirəm ki? İki-üç aydan bir zəng edir ki, gəlirəm. Hələ də gəlir. Az qalıb beş il ola getdiyi. Hələ də bir xəbər yoxdur. Yerini də doğru-düzgün demir. Nə kələyi varsa, baş aç bilmirəm.

- Yox kişi, belə olmaz. Yaxşı gəlidir. Heç kim bu oyuna oynamaz. Bir-iki ay qalıbdı yazın gəlməyinə. Havalər qızan kimi gəlin iş yerinin böyüklərindən icazə alsın. Rüstəmin dalınca özü getsin. Uşağı da yoxdu ki, heç olmasa başını onunla qata.

- Zərifə, gəlinə denən bir həkimə getsin.

- Demişəm, a kişi. Hər dəfə deyəndə yaxşı gedərəm deyibdi. Vallah nəticəsini soruşmağa utanmışam. Çox abırlı gəlindi. Oğlumun üzü qara olsun.

- Yox arvad, bu məsələni belə qoymaq olmaz. Ağıllı söz deyirsən. Sən gəlinə özün de ki, Rüstəmin yerini-yurdunu ətraflı öyrənsin, havalər isinən kimi getsin görsün bu gədənin dərdi nədi?

- Hə, özüm deyərəm. Daha gəlinin üzünə baxa bilmirəm. Xəcalət çəkirəm. Nə deyim vallah. Qalmışam belə. Oğlumun başımıza gətirdiyi oyunu fikirləşəndə başımdan tüstü çıxır. Dur a kişi, dur gir yerinə.

- Sən get yat, ay arvad. Bu kino qurtarsın, sonra yatacağam – deyən İslam kişi mütəkkəyə dirsəklənib televizora diqqət kəsildi.

- Bəxtəvər başına. Kinoya da baxır. – deyən Zərifə arvad incik-incik ayağa qalxıb yataq otağına keçdi.

* * *

Yataq otağına girən Dəniz, paltarını soyunub iki adamlıq mebel çarpayısına baxdı. Qoşa qoyulmuş balıncda gözünü sataşdı. Bu qoşa balıncda cəmi-cümlətən yeddi-səkkiz ay birlikdə yatmışdılar. Artıq beş ilə az qalır ki, çarpayıda tənha yatan Dəniz hər gecə yatağına girəndə Rüstəmlə birgə keçirdikləri o yeddi-səkkiz ayın xəyalları ilə ovunub yuxuya gedir. Dəniz heç vaxt ağlına sığışdırı bilməzdi ki, Rüstəm bu tezliklə ondan doysun. Heç indi də elə bir fikri özünə yaxın buraxmır. Elə onun üçün də Üfüq fikrini özündən uzaqlaşdırırdı.

İşıq söndürüb yerinə girdi və yorğanı sinəsinə kimi çəkdi. Özündən asılı olmayaraq fikri onu bu gün iş yerində «qarşılaşdığı» məqamlara apardı.

Qaynanası ilə qayınatasının qaranlıq otağa sızıb gələn söhbəti Dənizin fikrini qapıya doğru yönəltdi. Şüşəbənddə gedən söhbətin otaqda aydın eşidilməsi Dənizin yataq otağının qapısının aralı qalması səbəbindən olmuşdu. Qapının arasından düşən işıq zolağı özü ilə birlikdə İslam kişi ilə Zərifə arvadın arasında gedən söhbəti Dənizə “çatdırırdı”. Əvvəldən axıra kimi qarı-qoca arasında gedən söhbəti eşidən Dəniz hər iki qocanın çıxılmaz vəziyyətə düşdüyünü çoxdan başa düşsə də amma indi onlara yazığı gəldi. Övladlarının xəcalətini çəkən qarı-qoca Dənizin gözündə daha da ucaldılar. Dəniz qayınanasının və qayınatasının gəlin kimi onu belə çox sevmələrini, çox istəmələrini eşitdikcə gözünün yaşını yorğanın küncü ilə silərək,

qapını yaxşı örtmədiyi üçün özünü danlamağa başladı. Beləcə nə vaxt yuxuya getdiyini bilmədi.

* * *

Səhər Dəniz iş vaxtına bir xeyli qalmış çantasını götürüb dayanacağa gəldi.

Dəhlizə daxil olan kimi hansısa bir hissini təsiri ilə Üfün iş otağına girdi. İçərini bir anlığa nəzərdən keçirib tez dəhlizə çıxdı və öz kabinetinə yollandı. Dənizə elə gəlirdi ki, Üfə hardansa ona baxır. Stuldan qalxıb güzgünün qarşısına keçdi. Saçlarının çiyinə tökülməsini güzgüdə seyr etdi və gülümsünərək «Hardasan, gəl. Sən deyən kimi saçlarım çiyinə tökülüb. Gəl oxşa sevdiyən saçları. Gəl, qurban olum. Ölürəm səndən ötrü. Heç vaxt bilməzdim ki, səni bu cür sevirəm, Üfə! Bircə dəfə, tək bircə dəfə səni uzaqdan görmək üçün hər şeydən keçməyə hazırım. Heç olmasa, bir zəng də edə bilməzsən?» Qəlbindən keçən duyğulara fikrində acığı tutdu. Dənizə elə gəldi ki, fikrindən keçənləri kimsə eşidir. Tez güzgünün qarşısından çəkilərək stolun arxasına keçdi və qorxa-qorxa otağı nəzərdən keçirdi ki, bəlkə kimsə gizlənilib onun danışığına qulaq asır.

Yox, deyəsən, mən dəli oluram. Ailəli qadın ola-ola gör nə axmaq şeylər fikirləşirəm. Yaxşı ki, getdi. Yoxsa suyulacaqdım. Bir az fikrini dağıtmaq üçün durub kabinetdən çıxaraq işçilərə baş çəkməyə getdi.

Üfün getməsindən on günə yaxın bir vaxt keçmişdi. Bu vaxt ərzində Dəniz heç cür özü ilə bacara bilmirdi. Bir dəqiqə də olsun Üfə unuda bilmirdi. İmkan düşən kimi çantasından Üfün yazıb iş stolunun üstündə qoyduğu «məktub»u çıxarıb oxuyurdu: «Mən ürəyimi burda qoyub gedirəm...» sözlərini nəzərdən keçirən kimi ürəyi az qalırdı ki, köksün-

dən çıxsın. Boğazına yığılmış qəhəri udaraq, doluxsunmuş gözlərini silib özünü güclə ələ alırdı.

Dənizin gözü iş stolunun üstündə qoyulmuş kompyuterə sataşdı. «Heç gör ağılıma gəlirmi»... fikri ilə kompyuterin düyməsini basdı və ekran açılan kimi başladı internetdə Üfüqü axtarmağa. Üfüqün müxtəlif formada çəkilmiş şəkillərini bir-bir nəzərdən keçirtdikcə az qalırdı ki, ekranı köksünə sıxa. «Səni icad eliyənə qurban olum. Axır ki, həsrətimə son qoydun» - deyən Dəniz Üfüqün xoşuna gələn şəkilləri mobil telefonuna köçürdü ki, ürəyi istəyəndə baxa bilsin.

Əvvəlki günlərə nisbətən bu gün evə yaxşı əhval-ruhiyyədə gəlmişdi. Gəlinin əhvalının yaxşı olduğunu görə Zərifə arvadın da sifətindən sevinc tökülürdü. Axşam ailə birlikdə şam edərək, söhbət etdi və televizorda gedən verilişlərə birgə baxdılar. Və nəhayət Dəniz «Gecəniz xeyirə qalsın» deyib yataq otağına keçdi. İşığı söndürüb yatağına girdi. «Mən ürəyimi burda qoyub gedirəm» – sözlərini yenidən xatırladı, telefonu götürüb açdı və Üfüqün şəkillərini bir-bir nəzərdən keçirtməyə başladı. «Niyə tale səni mənim bəxtimə əvvəlcə yazmadı? İndi bu nə zülmü mənə verir. Düz deyirsənmiş Üfüq: “Dilim, ürəyimlə gözümə xəyanət edirmiş”. Bunu sən gedəndən sonra bildim».

Gözlənilmədən içində dəli bir sevgi burulğanı baş qaldırdı. Və Üfüqün telefon nömrəsinə zəng etdi. Bir azdan «Bu nömrə mövcud deyil» sözlərinin eşidilməsi Dənizi sanki eşqin səmasından yerə endirdi. «Deyəsən özümü idarə edə bilmirəm. Nə yaxşı bu nömrə mövcud deyil» sözləri eşidildi. Yoxsa, gecənin bu vaxtı adama zəng edərlər? Başımı itirmişəm. Nə elədiyimi heç özüm də bilmirəm. Və nəhayət necə yuxuya getdiyini özü də hiss etmədi.

«Haradaydın Üfüq? Bəs bilmirsən ki, sənsiz darıxıram. Heç bilirsən səni görmək üçün nə əzablar çəkmişəm?»

- Yalan deyirsən. Sən mənə nifrət edirsən.

- Yox, Üfüq, nifrət etmirəm. Bir bax, saçlarım çiynimə tökülüb, necə də yaraşır. Belə istəyirdin, eləmi?»

Üfüq alt köynəkdə qarşısında dayanmış Dənizin çiyinlərinə tökülən saçlarını görən kimi onu qucaqlayıb köksünə sıxdı və saçlarından öpməyə başladı. Bax, Dəniz bu saçların həsrətini çox çəkmişəm.

Dəniz Üfüqün köynəyini əynindən çıxarıb kənara qoydu və işığı söndürüb birlikdə çarpayıya uzandılar.

Dəniz Üfüqə sarıldı, boynunu, boğazını öpüslərə qərq etdi.

Yox, səni heç kimə verən deyiləm, - deyib incə qolları ilə Üfüqü sinəsinə çıxdı və qolları arasında yuxuya getdi....»

Otağa düşən işığın təsiri ilə gözünü açdı. Yanına boylandı və heç kimi görmədi. Balıncı qolları arasında sinəsinə sıxılmış vəziyyətdə görəndə axşamkı yuxu, indi ona aydın oldu. Yorğanı başına çəkib hönküdü. İçində olan fırtınanı göz yaşları ilə boşaldandan sonra özünü toxdadıb ayağa durdu. Paltarını geyinib çölə çıxdı.

* * *

Üfüqlə Səfər uşaqlıq dostu idilər. Sonralar Səfər tay-tuşlara qoşulub Rusiyaya getdi. Səfərin işi yaxşı idi. Şəhər prokurorunun qızı ilə ailə həyatı qurdu. Prokurorun bir qızı var idi. Səfər qayınatasının prokuror olmasından ağılla istifadə edərək tədricən özünə yaxşı gün-güzəran düzəltdi. Hər dəfə Səfərin yolu doğma

yerlərə düşən kimi hökmən Üfüqü tapar, onunla görüşüb dərdləşər, gedənə kimi günlərinin çoxunu Üfüqlə keçirərdi. Səfər həmişə qayıdıb gedəndə Üfüqə, “Burada nə var, çıx gəl, orada kömək edim, özünə gün-güzəran düzəlt. Hökumətin 180 manat maaşı ilə nə cür ailə dolandıracaqsan? Səhər-birisi gün evlənəcəksən. Onda sənə aldığın bu maaş heç uşağın pampersini görməyəcək, - deyərdi.

- Nə bilim. Heç özüm də bilmirəm nə eləyim. Bir fikrim var, baş tutmasa hökmən gələcəyəm. – deyən Üfüq Səfərə sevincək cavab verərdi.

- İstədiyən varsa, utanma, de, elçi gedək. Toyun xərcini özüm çəkəcəyəm. Yox, istədiyən yoxdursa, gəl gedək. Qorxma, gücüm nəyə çatırsa, sənə şərait yaradacağam.

- Sağ ol Səfər, razıyam. Bir fikrim var, əgər o baş tutmasa hökmən gələcəyəm.

- Üfüq, telefon nömrəmi və ünvanımı bilirən. Nə vaxt gəlsən, gözüm üstə yerin var, - deyən Səfər əlini Üfüqün cibinə salardı.

- Yox, yox, nə iş görürsən? İnciyərəm, - deyən Üfüq əlini cibinə salmaq istəyəndə Səfər qoymazdı və deyərdi:

- Xahiş edirəm, narahat olma. Allaha şükür imkanım var, verirəm, xərclə. Qorxma borc vermirəm. Ye, iç kef elə. Nə vaxt əlin aşağı olsa, utanma, zəng et, göndərim. – deyən Səfər Üfüqlə mehribanlıqla ayrılar və «Gözləyirəm, gəl!» deyərdi».

Üfüq açıb deyə bilmirdi. Necə desin? Nə cür desin? Səfərə desin ki, ərli qadına vurulubdu. Ona görə heç yana gedə bilmir? Səfər gülməzdimi? Deməzdimi ki, bu boyda dünyada subay qız qəhətidi ki, ərli qadına vurulmusan? Lap deyək, həmin ərli qadın sənə «hə»

dedi. Bəs sonrası nə olacaq? Heç fikirləşirsən bu sevginin sonunu?

Beləcə məsələni özlüyündə götür-qoy edə-edə axır ki, gəlib indiki vəziyyətlə rastlaşdı. Dənizin «Nə vaxt gedirsən?» sözü Üfün bütün ümidlərini alt-üst etdi.

Üfün fikrincə Dənizin onun acığına saçlarını arxadan bağlaması belə bir qənaətə gəlməyə əsas verdi ki, «Yox, Dəniz mənə nifrət edir. Mən isə ona görə hələ də burada qalmışam. Işıq ucu görünməyən qaranlıqda çıxış yolu axtarmağa dəyməz» fikri ilə də işdən çıxma ərizəsinə qol çəkdirən kimi evə gəlib pal-paltarını yol çantasına yığdı. Sənədlərini götürüb qapıdan çıxanda mobil telefonu cibindən çıxardaraq Səfərin nömrəsini tapıb ekrana gətirdi və düyməni basdı. Bir az keçmiş «Alo» sözünə cavab verdi:

- Salam Səfər. Tanıdın? Mənəm, Üfüdür.

- Salam Üfün. Tanıdım. Nə var, nə yox, necəsən? Kefin-halın? Evdə-əşikdə sağlıq, salamatlıqdımı? Nə yaxşı, bizi yada salmışan?

- Çox deyirdin, gəl, gəl! İndi gəlirəm.

- Üfün, axır ki, mən deyənə gəldin? Doğru deyirsən, yoxsa zarafat edirsən?

- Nə zarafat, yoldayam. Allah qoysa səhər Sankt-Peterburqdayam. Necədi? Güldü Üfün.

- Çox əla! Xoş gəlibsən. Gözüm üstə yerin var. Heç bir şey fikirləşmə. Hər şey yaxşı olacaq. Çatan kimi zəng elə qarşılacaq. Sağ ol, – deyən Səfərin sevinci sanki telefona sığmırdı.

Təyyarədən düşən Üfün ətrafa döyükdü ki, Səfərin uşaq sevinci ilə onu qucaqlaması Üfünü kövrəltdi. Bu kövrəklik hər iki dostu mütəəssir etsə də üzgözlərindən yağan sevincin seli elə bil bütün şəhəri bürümüşdü.

Üfün Sankt-Peterburqa gəlməyindən üç aydan bir az keçmişdi. Səfər aldığı iki otaqlı evi, bir marketini və bir kafesini Üfə vermişdi. Marketlə kafedən heç bir təmənnə güdmədən bir illik rəhbərliyini və gəlirini Üfə verməklə demişdi:

- Marketlə kafeni bir il işlət. Gələn gəliri ilə sənə yeni ticarət və yaxud iaşə obyektini alarıq. Evdə də öz evin kimi yaşa. Ürəyin istədiyini qızla ailə həyatı qur, imkanın olanda özünə yeni ev alarsan, – söyləmişdi.

Yaradılmış şəraitdən razı qalan Üfə üç ayda əlinə gələn gəliri qəpiyinə kimi Səfərin ovcuna qoyurdu. Səfər isə Üfənin qazancını ayrı yığaraq ona şərait yaratmaq barədə götür-qoy edirdi. Hər axşam işdən evə qayıdan Üfə yeməyini yeyib dincəlmək üçün divanda əyləşəndə özündən asılı olmayaraq xəyalı onu Dənizin yanına aparırdı. Nə qədər çalışsa da Dənizi unuda bilmirdi. Hətta bir dəfə əl çantasında sənəd axtararkən əlinə bir kağız keçdi. Kağızı nəzərdən keçirdi. Bu qəbzə Dənizin mobil telefonuna kontur yükləmişdi. Yüklədiyi konturun qəbzi idi. Əziz xatirə kimi çantaya qoymuşdu.

Beləcə gündüz iş, gecə Dənizin xəyalı ilə Üfə hiss etmədən Sankt-Peterburqda günləri bir-bir arxada qoyurdu.

* * *

Səfərin dostu Kərimin ad günüdür. Restoranda stollar başdan-başa bəzədilib. Sağlıqlar bir-birini əvəz edir. Deyilən sağlıqların hədəf nöqtəsi Kərimdir. Üfə ilə bir stol arxasında əyləşən Lenanın gözü qarşısında əyləşmiş uzunboylu, qara saçları yana daranmış, qara qaşlı, enlikürək, əzələli oğlanda ilişib qalmışdı. Masabəyi Üfə söz verdi. Əlində araq dolu qədəh ayağa duran Üfə Kərim haqqında xoş sözlərini deyib oturmaq istəyəndə Lena ayağa duraraq gəlib Üfənin

qarşısında dayandı. Əlindəki dolu qədəhi Üfün qədəhi ilə toqquşduraraq «Sənin sağlığına» deyib dodaqlarına yaxınlaşdı. Üfün boşalmış qədəhi stolun üstünə qoydu. Lena da keçib yerində əyləşdi. Lenanın gözəlliyi Üfün diqqətini bütünlüklə özünə cəlb etmişdi. Qızın zərif, incə, boy-buxununun yerli-yerində olması barədə düşündüyü bir məqamda Lenanı qarşısında dayanmış gördü Üfün:

- Sizlə rəqs etmək olarmı? – deyən Lenanın can alan təbəssümü qarşısında ayağa qalxan Üfün gül-gülə qızın qolundan tutub «Sizin kimi gözəl qızla rəqs etmək mənim üçün xoşdur» - deyərək musiqiçilərin əyləşdiyi stolun qarşısındakı rəqs meydançasına doğru getdi. Bir azdan Lenanın incə beli Üfün əzələli qolları arasında çiçəkdən-çiçəyə qonan kəpənək kimi uçurdu. Bu xoşbəxtlikdən özünü göyün yeddinci qatında hiss edən Lena nazik dodaqlarını Üfün qulağına yaxınlaşdırdı və dedi:

- Siz kişi kimi mənim çox xoşuma gəlersiniz. Evlisiniz?

- Xeyir, evli deyiləm. Üfün cavab verdi.

- Maraqlandığınız qız varmı? Lena həyəcan içində cavab gözləməyə başladı.

- Xeyir, nə mənim maraqlandığım, nə də mənə maraqlanan qız var.

- Sizin kimi gözəl, mədəni bir oğlanla indiyə kimi nə yaxşı maraqlanan qız olmayıbdı?

- Bilirsiniz Lena, bəlkə də elə bir qız olub. Ola bilsin mən fikir verməmişəm.

- Onda xoşbəxt qızam. Lena sevincək Üfün dodaqlarından öpdü.

- Başa düşmədim? Üfün bir anlığa key-key Lenanın gözlərinin içinə baxdı və qızın gözlərinin dərinliyində öz əksini gördü.

- Mən sizi sevirəm. Gedək, gecəni birlikdə keçirək. - deyən Lena rəqsini yarımçıq saxlayaraq Üfünün qoluna girib restorandan çıxdı. Taksiyə əyləşib ünvanı deyən Üfün başını çiyinə qoyan Lenanın ətir qoxuyan iyindən tamam özünü unutmuşdu.

Taksi dayandı. Üfüqlə Lena maşından düşdülər. Taksinin getdiyini görən Lena üzünü Üfüqə çevirdi:

- Necə də gözəl gecədi. Gəl bir az gəzinək.

- Doğrudan gözəl gecədi. – deyən Üfün Lena ilə qarşıdakı parka doğru addımladılar.

Bir xeyli gəzintidən sonra evə döndülər. Otağa daxil olan Üfün «Xoş gəlmisiniz» - deyərək Lenanı içəri dəvət etdi.

- Necə də gözəldi. Hər bir şey sadə və gözəldi.

Lena otaqların hamısı ilə tanış olandan sonra yenidən üzünü Üfünə tutaraq:

- Öz evindi?

- Xeyir, dostumundu.

- Kirə alırmı?

- Xeyir. Deyib ki, özünə ev alana kimi yaşa.

Amma bir şərtlə evi mənə təmənnəsiz verib ki, evlənməlisən. Evlənməsən evdən çıxardacağam, – deyən Üfün sözlərinə hər ikisi güldü.

- Necə də gözəl dostdur. - deyən Lena Üfünə yaxınlaşdı və nəfəs-nəfəsə dayanaraq gözlərinin içinə baxdı. Qızın gözlərindən sıçrayan ehtiras qığılcımlarının qorları Üfün içində izah olunmaz hisslərin doğulmasına səbəb olurdu. Bir azdan Üfün qolları arasında sığallanan Lena özünü ağlagəlməz xoşbəxt bir aləmdə hiss edirdi.

Qızın zərifliyi, gözəlliyi, qızılı saçlarının boyunboğazına tökülməsi Lenanı Üfün gözündə mavi səmadan enmiş bir mələikəyə bənzədirdi.

- Ayın gözəlliyinə bax! Necə də işıqlıdı. Hələ ulduzlar. Gəl eyvana çıxmaq, bu gözəlliyi doyunca seyr edərk. Elə bil Ay da, ulduzlar da bizim sevincimizə şərik olurlar. Lena baxışları ilə pəncərədən görünən aydın gecəni göstərdi.

Üfüq Lenanın əlindən tutub eyvana çıxdı. Həqiqətən də ulduzların işığı ilə şəhərin işığının barış bucağından baxanda, xəyali bir nöqtədə səma ilə şəhər elə bil birləşmişdir.

- Üfüq, gəlsənə yerimizi eyvanda salım – deyən Lena təbəssümlə Üfüqə baxdı.

İçində Lenanın incə duyğulu bir qız olmasına sevinən Üfüq, «Sənin kimi gözəlin sözünü yerə salmaq günahdır. Sən də gözəl, şəhər də gözəl, səma da gözəl. Üç gözəli seyr etmək nə qədər böyük xoşbəxtlikdir» - dedi.

Üfüqün bu sözlərindən sevinən Lena otağa keçdi və döşəyi, balıncı, mələfəni gətirib eyvanda yataq üçün yer hazırladı. Sonra otağa keçib işığı söndürdü. Lena Üfüqün yanında dayanıb məhəccərə söykəndi. Üfüq əlini qızın boynuna salıb başını sinəsinə sıxdı və qızılı saçlarını sıgallamağa, Lena isə Üfüqün köynəyinin düymələrini açmağa başladı. Sonra isə öz paltarını soyunub Üfüqün yanına uzanaraq onun köksünə sığındı. Üfüq ona sığınmış qızın boyun-boğazında və sinəsinin qabarıq hissəsində dodaqlarını gəzdirdikcə Lena zərif qolları ilə Üfüqü daha möhkəm özünə sıxırdı. Ehtirasın gözəgörünməz alovunda pörşələnən Lena ağzını Üfüqün qulağına yaxınlaşdırdı və pıçıldamağa başladı:

- Dünyada məndən xoşbəxt bir qız ola bilməz. Dünyanın ən xoşbəxti mənəm. Heç demirsən nə üçün özümü bu qədər xoşbəxt hesab edirəm, - deyən Lena

incimiş şəkildə Üfüqü qolları arasından buraxaraq üzünü yana çöndərdi.

Üfüq tez qızın yönünü özünə tərəfə çöndərdi və qızın qızılı saçları qolları üstünə dağıldı.

- Bilmək olarmı nə üçün bu qədər xoşbəxtsən, Lenacan? – deyən Üfüq qızı daha da köksünə sıxdı.

- Aqlım kəsəndən bir arzum olub ki, azərbaycanlı oğlana ərə gedim. Özüm rus olsam da azərbaycanlılara xüsusi məhəbbətim olub.

- Azərbaycanlılara qarşı olan bu məhəbbət nə ilə bağlıdır? Üfüq qızın sinəsinə dağılmış saçlarının ətrini acgözlüklə sinəsinə çəkdi.

- Qonşumuzda qəşəng bir rus qızı var. Azərbaycanlıya ərə gedib. Əri həm onu çox sevir, həm də qısqanır. Qız ərinin qorxusundan icazəsiz heç bir yana gedə bilməz. Xoşlayıram elə kişiləri. Arvad kişidən qorxsax yaxşıdır. Kişi arvadı qısqananda demək onu sevir. Ölürəm elə ər üçün. Yoxsa bizimkilər kimi. Arvadlarına ixtiyarları çatmır. Yüz qram araq içəndən sonra arvad-uşaq harada qaldı bilmirlər.

- Elə demə, Lena. Yaxşı, pis hər millətdə var.

- Yox, Üfüq İslam dinində, xüsusən azərbaycanlılarda olan bir adət var ki, qız ər evinə qız kimi köçməlidir. Avropada, o cümlədən biz ruslarda bu məsələyə bir qədər önəm verilmir. Hətta, bizdə qız kimi bir az yaşın keçmiş olsa, deyirlər ki, yaxşı qız olsan indiyə kimi səninlə biri gəzmiş olardı.

- Bilirsən Lena, hər bir xalqın adətinə hörmətlə yanaşmaq lazımdır. Düz deyirsən, bizim adətdə qızın başqa oğlanla gəzməsinə çox pis baxırlar.

- Mən cərraham, Üfüq. Mənim ən böyük arzum azərbaycanlı oğlanla tanış olmaq və ona ərə getməkdir. Bu arzu ilə də indiyə kimi nə bir oğlanla gəzmüşəm, nə də görüşmüşəm. Bəlkə də inanmazsan, mənim

dodaqlarıma toxunan ilk oğlansınız. Özüm də qızam. Məqsədim özümü sizin adətə uyğun tərbiyə etmək olub. Məclisdə görün kimi sizə vuruldum. Bax, Üfüq, bu gecə, bu şairanə gecədə, Sankt-Peterburq şəhərində milliyətcə rus olsam da azərbaycanlı adətinə uyğun – bakirə və namuslu bir qız kimi özümü sənə təslim edirəm. Ömürlük sənə vəfalı, sədaqətli həyat yoldaşı olacağıma söz verirəm. Harada yaşasan mən də sənə ilə ora getməyə hazırım. Elə hesab et ki, azərbaycanlı qızı ilə evlənmisən. Sən bir ər kimi nə desən mənim üçün qanundur. Mənim canım, mənim nəfəsim, mən sənə təslim, bundan sonrakı taleyimin ixtiyarını gözümlə yumub sənə tapşırıram.

Üfüq, qızılı saçları balıncın üstünə dağılmış Lenanın boynunun altından qolunu çəkib qızın üstündə nəfəs-nəfəsə dayandı. «Bəs məni sevirsin? Nə tez məni başqasına dəyişdin? Sən gedəndən gecəylə-gündüzümü dəyişik salmışam. Ruhumu özünə aparmısan, qalan cismimdir. Sən mənim olmalısan Üfüq! Səni heç vaxt başqasına verə bilmərəm!..» hardansa qulağına gələn bu səs şahə qalxmış quduz dalğaları bir andaca sakitləşdirdi. Ayın süzülən işığında Dənizi gördü. Gözlənilmədən Üfüqün qızın yanına uzanıb üzünü yana çevirməsi ilə elə bil Lenanın üstünə bir vedrə soyuq su tökdülər.

- Nə oldu, Üfüq? Bəlkə bir xəstəliyin var, utanma, de. Mən həkiməm, - deyən Lenanın göz yaşları Üfüqün çılpaq sinəsinə damcıladıqca sanki köksünü deşirdi.

- Yox Lena, heç bir xəstəliyim yoxdur.

- Tibdə belə şeylər var. Fikir eləmə, hər şey keçib gedər. Bunu həkim kimi deyirəm. Lena yenidən Üfüqü qucaqlayıb sinəsinə sıxdı.

- Bağışla, Lena, sadəcə mən sənə toxunmaq istəmədim. Neçə illər şərəflə qoruduğun qızlıq şərəfini ləkələmək istəmədim. Bu sonra mənə vicdan əzabı verər.

- Nə üçün Üfük? Olmaya sevdiyim var? Düzünü de: - Lena dedi.

- Lena, mənim sevdiyim var. Düzünü bilmək istəsən mən ona xəyanət edə bilmədim. Məni bağışla.

Lena ayağa durub paltarını geyindi. Üfük də əynini geyindi. Qapını açıb çölə çıxanda üzünü Üfükə tutdu və dedi:

- Üfük, mən elə başa düşdüm ki, səadətimi tapmışam. Hardan bilim ki, başqasının payına şərik çıxmaq istəmişəm. Amma çox təəssüf edirəm ki, mən sizi unuda bilməyəcəyəm. Çünki siz mənim ilk məhəbbətim idiniz.

- İcazə verin sizi ötürüm. Üfük qapıdan çıxmaq istəsə də Lena razılaşmayıb «Çox sağ olun!» deyib pillələrlə aşağı düşdü.

Üfük isə qapının ağzında dayanıb tədricən uzaqlaşan ayaq səslərini dinləyirdi. Bir azdan isə ayaq səsləri eşidilməz oldu.

* * *

Dəniz stolun arxasında əyləşdi. Bir xeyli fikirləşəndən sonra kompyuteri açdı və Üfükün şəkillərinə tamaşa etdi. Öz-özlüyündə qərarlaşdırdı ki, internet vasitəsi ilə Üfükü tapsın və əlaqə yaratsın. Belə bir yazı yazdı. «Üfük, bir təsadüf nəticəsində iş stolunun üstündə yazıb qoyduğun məktubu oxudum və indi də bir xatirə kimi saxlayıram. «Ürəyimi burda qoyub gedirəm» sözlərini hər dəfə yada salanda o dünyaya gedib qayıdıram. Xahiş edirəm bu sözləri oxuyan kimi

mənlə əlaqə yarat. Səbirsizliklə cavabını gözləyirəm. İmza «Qızılsaç».

Hər gün kompyuteri açır və xeyli axtarış aparır. Dəniz Üfüqdən bir səs-səda çıxmadığını görsə də içində inadından dönmür. Vaxtının çox hissəsini internetdə keçirən Dənizə bir məsələ tam aydın idi ki, o, Üfüqə qarşı olan istəyini cilovlaya bilmir.

* * *

Lena gedəndən sonra Üfüq qayıdıb yatağına girdi. Bütün gecəni Dənizlə «danışdı». Dənizin xəyalı ilə də yuxuya getdi. Səhər qalxıb işə tələsdi. İşini yoluna qoyub iş yerindən çıxıb fikrini dağıtmaq məqsədi ilə gəzinə-gəzinə evə yola düşdü. Birdən böyükdəki mağazaya gözü sataşdı. Mağazaya daxil oldu və kompyuterləri görəndə kimi sifətini bir təbəssüm işıqlandırdı. «Heç gör ağıma gəlirmi ki, internet vasitəsi ilə həsrətimə son qoyam. Allah səni ixtira edənin atasına rəhmət eləsin» fikrini beynindən keçirərək bir kompyuter seçib yoxladı və pulunu verdi. Sonra çantanı götürüb evə doğru addımladı. Kompyuteri evə qoyub, internet açdırmaq məqsədi ilə ofisə getdi. Saata baxdı ki, axşam az qalıb, hələ də günorta çörəyini yeməyibdi. Kafeyə dönüb əlüstü çörək yeyib iş yerinə yollandı. Ürəyində axşamın tez düşməyini elə arzulayırdı ki, internetdə Dənizlə «həmsöhbət» olsun.

Artıq gecədi. İşdən çıxan Üfüq evə tələsir. Otağa daxil olan kimi kompyuteri stolun üstünə qoyub açdı. Bir azdan Dənizin şəklini ekranda görəndə Üfüq ekrandan öpüb «A mənim həyatım, gözlərindən heç nifrət oxunmur. Yox, sənsiz mənə həyat yoxdur» deyib başladı səhifəni «vərəqləməyə». Dənizin «məktub»u-

nu oxuyan Üfün gözləri doldu. «Demək, mənsiz ona da çətindi» - fikrini beynindən keçirdi. Cavab yazdı.

*«Həyatım Qızılsaş! Məktubunu oxudum.
Elə bil dünyaya yenidən gəldim. Dünyanın
ən xoşbəxti mənəm. Heç bilirsən sənsiz keçən
günlərimin əzabını ancaq sevənlər bilər. Hər
şey yaxşıdır. Bir çatışmayan sən idin. İndiyə
kimi heç kompyuter ağıma gəlməyibdi. Bu
gün təsadüfi olaraq kompyuter aldım ki, in-
ternətdə şəklin olsa ona baxam. Məktubunu
oxuyanda nə qədər sevindiyimi təsəvvür edə
bilməzsən. Mən səni sevirəm. Səni isə bil-
mirəm...»*

İmza: Üfün

* * *

Dəniz Üfünlə əlaqə yaradandan rəngi-rufu açılmışdı. Amma içində bir ağrı gəzdirirdi. Ailəli olmaq məsələsi. Odlu-su arasında qalan Dəniz bütün günü ancaq, «nə etmək» sualı ətrafında düşünürdü.

- Yox, hisslərimin əsirinə çevrilə bilmərəm. Mənim on üç-on dörd yaşım yoxdur ki, eşqə düşəm. Ailənin müqəddəsliyini, toxunulmazlığını qorumaq lazımdır. El-oba, qohum-əqrəbə nə deyər? Rüstəmin getdiyindən gör neçə il keçir. Yox, icazə alıb, Rüstəmin arxasınca getməliyəm. Görüm bu neçə ildə nə işlə məşğuldu. İnanmıram... İşdi əgər məni başqasına dəyişmiş olsa... yox, yox, nə axmaq şeylər barədə düşünürəm. Ola bilməz. Getmək lazımdır. Rüstəmin ünvanını necə əldə edirəm?.. Birdən yadına düşdü ki, Osman bilər. Axşam qaynanamı göndərim görək bir şey öyrənə bilərmi? – fikri ilə axşam işdən evə qayıdan kimi Zərifə arvadı Osmangilə göndərdi.

Zərifə arvad gecədən keçmiş gəldi. Əlindəki kağızı Dənizə uzatdı.

- Ala, ay qızım. Hər şey burda yazılıb.

Dəniz kağızı alıb oxudu. Sankt-Peterburq şəhəri, Avropa prospekti, bina 47, mənzil 275.

- Sağ ol, xala. Dəniz ünvan yazılmış kağızı əl çantasına qoydu.

- Get, a qızım, get gör o şərəfsiz nə işlə məşğuldu. Vallah, qızım, sənin üzünə baxanda ürəyimdən qara qanlar axır, – deyən Zərifə arvad yaylığının ucu ilə gözlərinin yaşını sildi.

- Ağlama, xala. Səhər işdən icazə alım, həm də bilet alım. Birisi gün yola düşəcəm.

- Nə deyim, a qızım. Dilimiz yanında gödəkdi. Daha bizim sənə deməyə bir sözümüz yoxdu. Allah üzünü ağ eləsin. Sənin kimi gəlinə yeyə çıxma bilmədik. Heç oğlumun üzü ağ olmasın.

- Fikir eləmə, xala, hər şey öz yoluna düşəcək. Bir də ki, nə olsa, yenə də sənin gəlininəm.

- Yox, ay qızım, qadan ürəyimə, Rüstəm gəlin kimi sənin yanında başımızı yuxarı eləmədi. Nə isə, bala, yaralarımı qopartma, - deyən Zərifə arvad gəlinindən aralanıb o biri otağa keçdi.

Birisi gün Dəniz yol çantasını götürüb qapıdan çıxmaq istəyəndə Zərifə arvad gəlininə yaxınlaşıb əlindəki pulu ona uzatdı:

- Al, qadan ürəyimə. Qoy cibinə.

- Yox, sağ ol xala, pulum var, desə də Zərifə arvad əl çəkməyib zorla pulu Dənizin ovcuna qoydu. Dəniz qapıda dayanmış taksinin qapısını açıb oturdu. İslam kişi yaxınlaşdı və əlini cibinə salıb bir qom pul çıxardıb uzatdı.

- Qızım, al görüm.

- Yox, əmi, heç bir şey lazım deyil, pulum var. Dəniz etiraz etsə də İslam kişi ötkəmliklə: - Söz gü-ləşdirmə. Al qoy cibinə.

Dəniz pulu alıb çantasına qoydu.

- A, gəlin! O qurumsağı tap, denən ki, dədən de-di ki, bizim nəsilədən şərəfsiz çıxmayıbdı. Sən kimə oxşadı? – deyən İslam kişi «Yaxşı yol», deyib üzünü yana çevirdi. Zərifə arvad isə tərənən maşının arxasınca bir parç su atdı və dedi:

- Qurban olum sənə ay Allah, bu gəlini bizə çox görmə. Allah oğluma da ağıl versin.

Ər-arvad darvazadan həyətə keçdilər.

* * *

Taksi hava limanının qarşısında dayandı. Sürü-cü tez maşından düşüb yük yerindən yol çantasını gö-türüb yerə qoydu. Dəniz sürücünün pulunu verib tak-sini yola saldı, sonra çantasını götürüb içəriyə daxil oldu. Bileti çıxarıb qeydiyyatdan keçirdi və gözləmə salonuna keçdi. Uçuşa yarım saata yaxın vaxt var idi. İlk dəfə idi Dəniz tək uzaq səfərə çıxırdı. Hər ehtimala qarşı Üfün ünvanını və telefon nömrəsini də götür-müşdü. Birdən lazım olar. Bu barədə Üfə heç bir şey deməmişdi. Hətta, Dənizin Sankt-Peterburqa gəl-məyindən belə Üfün xəbəri yox idi. Bir istədi ki, Üfə zəng etsin ki, onu qarşılansın, sonra fikrindən daşdı. Öz-özünü danladı. Deyəsən olan ağılımı da itirmişəm? Mən ərimin arxasınca gedirəm, yoxsa baş-qasının dalınca? Belə olanda arvadın dərisini boğazın-dan çıxarırlar, düşünən Dəniz köksünü ötürdü və te-letonu çıxarıb qurdalanmağa başladı. Üfün şəklinə baxdı və «Sən nə bəla olub keçmişən mənim xirtdə-yimə? Ürəyimə elə od salmışan ki, için-için yanırım.

Tüstüsü ancaq özümə görünür». Barmaqları həriflərin üstündə gəzdikcə sözlər ekranda öz əksini tapırdı:

- «Məncə, dünyada ən qorxulu bəd dua və pis qarğış «Səni görüm sevəsən», - deməkdir. Hətta ölüm sevgi qədər qorxunc deyil.

Bütün əzablardan, bəlalardan və xəstəliklərdən qurtulmaq üçün yanlış yol seçib ölümü xoşbəxtlik sananlar az deyil. Amma sevgi müddətsiz məhbus, çarəsiz xəstəlik, ömürlük əzabdır. İnsanın içini oyduqca oyur, zərrə-zərrə sona çıxarır, ancaq sonu görünmür. Bax, sonu görünməyən yolu getmək budur. Sevdinsə, sevgini müqəddəs saxlamaq üçün elə sonuna qədər də getməlisən.

Sevgi içindəki təlatümdə boğulan xəyalları, ümidləri, arzuları hiss etsən belə onları qurtarmaq üçün onlara əlini uzada bilmirsən və sakitcə can vermələrini izləyirsən. Çarəsizlik bax, budur!..»

Dəniz yazını bir də oxudu və xeyli fikirləşdi. Bu məqamda təyyarəyə minik elan olundu. Nömrəni yığıb ismarıcı Üfün telefonuna göndərdi, ayağa qalxıb sənişinlərlə birgə təyyarəyə doğru addımladı.

Bir azdan Dəniz hava laynerinin ilmünatorundan buludları seyr edirdi. Qarşıda isə onu nə gözlədiyini bilmirdi. Özü də hiss etmədən içində bir səksəkə var idi. Bu nə idi, onu başa düşə bilmirdi.

* * *

Səsə Üfün telefonun düyməsini basdı. Gələn ismarıcı oxuyanda həm sevindi, həm də təəssübləndi. Üfün bir tərəfdən Dənizə bəraət qazandırdı. Çünki Dəniz ailəli idi. Digər tərəfdən isə... heç cür izah edə bilmirdi. İki divar arasında sıxılan Dənizin yazdığı ismarıqda dumanlı fikirlərə öz münasibətini bildirməyi qə-

rara aldı Üfûq. Dənizə belə bir ismarıç yazdı: «İnsanlar çox qəribədir. Nə istədikləri bəlli deyil. Nəyin dalınca qaçirlar, nə istəyirlər, heç özləri də bilmir. Nə istədiyini bilməyən insanların ucbatından, nə istədiyini bilən insanlar daima əziyyət çəkir».

Təyyarədə ismarıçı oxuyan Dəniz «Düz deyirsən Üfûq, mən nə istədiyimi bilmirəm. Həqiqətən iki od arasında qalan mən nə etdiyimi özüm də bilmirəm. Gah hisslərimin quluna çevrilirəm, gah da aqlımın. Amma Üfûq, sən nə istədiyini bilirsən. Sən məni istəyirsən, sən qızılı saçlarımı sığallamaq, gözlərimin dərinliyində həmişəlik qalmaq, məni köksünə sıxmaq arzusundasən. Neyləməli, adət-ənənənin sərhəddini aşmaq mümkün deyil. Xüsusən də, biz qadınların, çox vaxt ürəyimiz başqasına, bədənimiz isə digərinə mənsub olur. Bax, Üfûq mən həmin o qadınlardanam. Qəlbim sənin, bədənim isə Rüstəmindir. Etiraf edirəm ki, bu günahı özüm-özümə bağışlaya bilmərəm. Yolunu azan qadının başı kəsilməlidir fikrinə mən də şərikəm. Nə isə...»

Fikrində Üfûqlə danışan Dəniz stüardessanın «Kəmərləri bağlayın, təyyarə meydançaya enir», sözlərindən sonra salonda bir canlanma hiss olundu.

* * *

Dəniz taksiyə əyləşib gedəcəyi ünvanı söylədi. Taksini yola salan Dəniz binanın nömrəsinə baxdı, 47 rəqəmini görəndən sonra arxayınlaşdı ki, ünvana düz gəlirdi. Liftdən düşüb qapıların üstündə yazılmış rəqəmləri gözdən keçirdi. 275 rəqəmini görəndə kimi elə bil nəşə içində qırıldı. Özünü ələ alıb toxtadı. Qapıya yaxınlaşdı və barmağını zəngin düyməsinə qoymağı ilə bədəmindən bir üşütmə keçdi.

İçəridən «Kimdir?» sualını verənin qadın səsi olmağını eşidən Dənizin bədəni qılçalarına ağırlıq etməyə başladı. Yıxılmamaq üçün qapının yanına söykəndi və toxtayıb «Yaxın adamdır» - dedi. Qapı açıldı. Bu zaman orta boylu göyçək bir rus qızı qapının ağzında dayandı. Təxminən üç yaşında totuq bir oğlan uşağı özünü tez anasının yanına çatdırdı və maraqla qapıda dayanmış Dənizə baxmağa başladı.

- Sizə kim lazımdı? – rus qızı soruşdu.

- Bağışlayın, Rüstəm burada yaşayır? – Dəniz soruşdu.

- Hansı Rüstəm? – deyən rus qızının elə bil gözləri böyüdü və sifəti tutuldu.

- Zakirli Rüstəm İslam oğlu. Azərbaycanlıdı.

Dənizin ürəyinin döyüntüsü sanki qulaqlarına çatırdı.

- Bəli, burada yaşayır. Siz onun nəyisiniz? – deyən rus qızının göyçək, ağ sifətini birdən-birə qara bulud bürüdü.

- M..ə..n..., m..ə..n..., udquna-udquna qalan Dəniz bir təhər özünü cəmləşdirdi və mən onun həyat yoldaşyam. – dedi.

Rus qızının əsəbi şəkildə «necə?» deməsinə, Dənizin yenidən «Mən Rüstəmin arvadıyam» cavabını eşidən ev sahibəsi qəfil qopan boğanağın qarşısında dayana bilməyib yıxılan ağac kimi gözlənilmədən döşəməyə sərildi. Anasının döşəməyə yıxılmasından qorxan uşağın çığırısına içəridən çıxan Rüstəm qapının ağzında dayanmış Dənizi görən kimi bir anlığa özünü itirdi. Sonra özünə gəlib gözlərini sildi və yenidən baxdı:

- Ola bilməz. Sən hara, bura hara? Necə gəlib bura çıxmısan?

- Olar, hər şey ola bilər. İçəridən su gətir, sonra danışarıq, - deyən Dəniz yerə uzanmış rus qızının nəbzini yoxladı və əli ilə yavaş-yavaş sifətini döyəcəlməyə başladı. Rüstəmin gətirdiyi stəkanı əlindən alıb rus qızının sifətinə və sinəsinə su çilədi. Əli ilə həmin su damcılarını yayaraq, rus qızının özünə gəlməsini gözlədi. Anasının yanında durub ağlayan uşağı özündən asılı olmayan hansısa sehirlə bir məhəbbətin təsiri ilə qucağına alan Dəniz uşağın qara saçlarını sığalayaraq üzündən öpdü.

Dəniz gözünü açıb özünə gələn rus qızının qolundan tutub ayağa qaldırdı. Rüstəmlə o biri otağa apardı və bir azdan geri qayıtdı.

- Nəyə gəlmisən? Mənim ünvanımı necə öyrənmisən? Tək arvad xeylağı kimlə gəlmisən? – deyən Rüstəm Dənizi ittiham etməyə çalışırdı.

Rüstəmdən yersiz sualları eşidən Dəniz qəhərdən boğularaq danışa bilmirdi.

- Bu nə deməkdir? Mən sənə qanuni həyat yoldaşınam. Beş ildən çoxdur gəlmisən. Fikirləşməmişəm ki, mən 6-7 ayın gəlinini neçə ildir ki, tullayıb gəlmişəm. Bir qoca ata-ana sənə dərdini çəkər. Yaxşı, bütün bunlar sənə ürəyini ağrıtmır?

Dəniz boğazına yığılmış acı qəhəri udaraq göz yaşını silib özünü ələ almağa çalışdı. Bu vaxtı içəridən rus qızı da gəlib bir az kənarda dayanaraq dilini bilmədiyi bu söhbətə qulaq asmaqda bərabər, jest və mimikaları müşahidə edərək nə işə başa düşməyə çalışırdı.

- Niyə başa düşmək istəmirsən ki, mən sənə sevsəydim, bu neçə ildə bir dəfə yanına gələrdim. Görürsən ki, arvadım da, uşağım da var. Qaldı ata-anama. Onların dərdi sənə qalmayıbdı. Sən o evdə olduğun üçün mən gəlmirdim, pul göndərmirdim. Sən evdən çıx get. Qalan işlərlə işin yoxdur. – deyən Rüstəm

sanki ovunu parçalamağa hazırlaşan pələngə oxşayırdı.

Bu beş ildə ailə şərəfini qoruyan Dəniz eşitdiklərinə inana bilmirdi. İçində baş qaldıran fırtına qəflətən püskürməyə başladı.

- Borc-xərc eləyib səni əməliyyat elətdirdim. Əməliyyat üçün aldığım borc və krediti bir il olar ki, güclə qurtarmışam. Həkim məsləhət gördü ki, ağır ürək əməliyyatı olduğu üçün hələlik qadınla yaşaya bilməz. Yaxşı olar ki, bir neçə il yoldaşından aralı olsun. Salamət qalmağın üçün səni Rusiyaya göndərdik. Daha demədik ki, gəl burada evlən.

Mən cavan ömrümü sənin sağlamlığının üçün qurban verdim, sənə burada özün üçün keflə məşğulsan. Sən nə qədər alçaq, şərəfsiz və vicdansız imişsən, – deyən Dənizin söz ağzından qurtarmamış «Rədd ol buradan, fahişə!» deyən Rüstəmin gözlənilmədən vurduğu şapalağın zərbəsindən Dənizin gözlərindən ətrafa sanki qıgılıcı dağıldı. Səntirləyən Dəniz yerə yıxılmaq istəyəndə kənarında durub hadisəni seyr edən rus qızı cəld özünü köməyə çatdırdı və onu bəlkə də ölümün caynağından xilas etdi. Ola bilsin Dənizin başı pilləkənin məhəccərinə və yaxud sement döşəməyə dəyib ölümünə səbəb olardı.

- «Sən vəhşisən? Qadına da əl qaldırarlarmı?» – deyən rus qızı Dənizin qolundan tutaraq bir təhər onu otağa aparıb stulda əyləşdirdi. Cəld içəridən su gətirib verdi ki, içsin. Suyu içən Dəniz bir az özünə gəlib ayağa durdu.

- Keçin o biri otağa – içəri, sizə qulluq edim, - deyən rus qızı yazıq-yazıq Dənizin üzünə baxdı.

- Çox sağ olun! – deyən Dəniz ayağa qalxıb, geriyyə baxmadan qapıdan çıxdı.

Küçəyə çıxan Dəniz ətrafına boylandı. Bir anlığa asfalt yolda şütüyən maşınları, səkidə gedib-gələn saysız-hesabsız adamları nəzərdən keçirdi. Yaxınlıqda olan parkda qoyulmuş boş skamyada əyləşdi. Olub keçənləri təhlil etməyə başladı. Boğazına yığılmış qəhəri səssiz boşaldandan sonra, özünə gəlib ayıq başla düşünməyə başladı. Neyləməli? Nə cür hərəkət etməli? Hansı yolu seçməli? – fikirlərinin burulğanında boğulan Dəniz özünə gəlib saata baxanda axşama az qaldığını indi başa düşdü. “Hara getməli? Bu yad şəhərdə cavan gəlin oteləmi getsin? Yox, ola bilməz. Bəs nə etməli?” Dumanlı beynində bir işıq doğdu və Üfünün ünvanı yadına düşdü. Gözlənilmədən gedim? Bəlkə, o da evlidir. Orada da gözlədiyimin əksini görsəm daha yaşamağın mənası yoxdu. Amma inanmıram Üfün məni unuda. Bütün ağrı-acıları unudan Dəniz skamyadan qalxdı və ürəyində özü də başa düşmədiyi bir sevinc hissi ilə yola düşdü. Taksi saxladıb ünvanı dedi. Bir az sonra pillələrlə yuxarı qalxan Dəniz 315 nömrəli otağın qarşısında dayanıb zəngi basdı. İçəridən gələn səsdən hiss olunurdu kimsə qapıya yaxınlaşdı və qapı açıldı. Üfün qarşısında Dənizi görəndə özünü itirdi. Bir anlığa duruxdu və handan-hana «Doğrudan sənsən? İnanmıram. Gözümə görünür, yoxsa doğrudur? Ola bilməz!» deyən Üfün hər iki əli ilə gözlərini silib yenidən baxdı.

- Doğrudan, Dəniz, sənsən? – dedi.

- Xəyal deyil, mənəm! Üfün, mənəm! Dənizin özüdür! - Deyən Dəniz gülümsündü.

- Xoş gəlmisən. İçəri, keç! Keç içəri! – deyən Üfün Dənizi içəri dəvət etdi.

Dəniz elə fikirləşirdi ki, Üfün onu görəni kimi boynuna sarılacaqdır. Ürəyindən keçəni görməyən Dənizin «Yəqin məni unudub. Nə çoxdu gözəl-göyçək

rus qızları və s.» fikirləri beynindən keçdi. Üfüq Dənizə əyləşməyə yer göstərüb çay hazırlamaq üçün mətbəxə keçdi.

İmkandan istifadə edən Dəniz otağı nəzərdən keçirdi. Divarda öz şəklini görəndə istər-istəməz cəld ayağa qalxaraq gəlib şəklin önündə dayandı. Bu şəkil Dənizin ən çox sevdiyi şəkil idi. Şəkildə sifətini bürüyən təbəssüm, çiyinlərinə tökülən qızılı saçları sifətinin bir tərəfini gizlətməmişdi. Şəkil internetdən götürülmüşdü. Dəniz bu şəkili qəsdən internetə qoymuşdu. Bilirdi ki, Üfüq bu görkəmdə onu daha çox sevir. Görünür səhv etməmişdir. Üfüq acıq eləyib doğma yerlərdən ayrılsa da, Dənizlə nəfəs almırmış, onun xəyalı ilə yaşayırmış. Ürəyində ağlagəlməz sevinc və qurur hissi duyan Dəniz gəlib divanda əyləşdi. Elə oturdu ki, şəkili görməsin.

- Dəniz, durun gəlin mətbəxə. Çay hazırды. Bir stəkan çay için. – dedi Üfüq.

- Əl-üzümü yuyum, sonra – deyən Dəniz Üfüqün üzünə baxdı.

- Hamam ordadı.

Üfüq hamamı göstərdi və özü mətbəxə keçdi.

Əl-üzünü qurulayıb mətbəxdə stolun arxasına keçən Dəniz çay içməyə başladı.

- Yəqin ac olarsınız? – Üfüq ayağa qalxdı və soyuducunu açıb stolun üstünə yemək qoymağa başladı.

- Rahat çörək yeyin. Bura sizin öz evinizdi. Soyuducuya baxın, ürəyiniz nə istəyirsə ondan istifadə edə bilərsiniz.

Üfüq Dənizin rahat yeməsi üçün onu mətbəxdə tək qoyub o biri otağa keçdi.

Dəniz yeməyini yeyib qabları yudu, stolun üstünü və mətbəxi səliqəyə saldı. Mətbəxə gələn Üfüq mətbəxin təmizliyini nəzərdən keçirib «O saat bilinir

ki, burada qadın əli gəzibdi. Sağ ol Dəniz» - dedi və gülümsündü.

Üfün sözlərindən utanan Dəniz başını aşağı saldı.

- Əyləşin təzə çay dəmləyim, - deyən Dəniz dolu çayniki elektrik cərəyanına qoşdu. İki stəkana çay süzüb stolun üstünə qoydu. Üfün çayını içib saata baxdı və dedi:

- Dəniz, gəlin sizi evlə tanış edim, deyən Üfün otaqlarla tanışlıqdan sonra Dənizə lazım olan göstəriş və tapşırıqlarını dedi. Mən işə gedirəm. Gecə 11-12-də gələcəyəm. Özünü öz evindəki kimi hiss et. Qapını içəridən bağla və dincəl. Yəqin ki, yorulmusan – deyən Üfün qapıdan çıxdı.

* * *

Üfün gedəndən sonra Dəniz evə əl gəzdirdi. Axşama yemək hazırladı. Hamamlanıb paltarını dəyişdi və güzgünün qarşısında dayanıb özünü nəzərdən keçirdi. Televizoru açdı və divanda əyləşdi. Qapının döyülməyinə ayağa qalxdı və saata baxdı. Saat 11-ə az qalmışdı. Qapıya yaxınlaşdı. «Kimdir?» deyər soruşdu.

- Açın, mənəm, Üfündür. - sözünü eşidən – Dənizin içindən bir sevinc dalgası keçdi.

Qapıdan içəri girən Üfün qarşısında dayanan Dənizin üzündən sevinc tökülürdü. Əynindəki qolsuz xalata üzərindəki çiçəklər də sanki sevinirdi. Qızılı saçları çiyinlərinə tökülən Dənizin gözəlliyi Üfünü bir anlığa duruxdurdu və içindən qızı qucaqlayıb bağrına basmaq keçdi. Yadına nə düşsə «Axşamınız xeyir» deyib otağa keçdi. Üfün «Axşamınız xeyir» deyib yanından ötməsi Dənizin içində aşib-daşan sevincin bir anda üstündən xətt çəkdi. Dənizin gözlədiyi arzusu

gözündə qalsa da, özünü o yerə qoymadı. «Eybi yoxdur. Mən neçə ildir ona əzab vermişəm. Bəs o insan deyildimi?» fikrini içindən keçirən Dəniz mətbəxə keçdi və stolun üstünü hazırladı. «Üfüq, yemək hazırdır, gəl yeməyini ye» - dedi.

Üfüq əl-üzünü qurulayıb yemək stoluna yaxınlaşdı.

Görünür mənim qismətimdə qadın hazırladığı yeməyi yemək var imiş. Doğru deyirlər ki, qadın evin günəşidir. Elə bil mətbəx də, ev də gözəlləşibdi – deyən Üfüq Dənizə minnətdarlıq edərək stolun arxasına keçdi. Hər ikisi axşam yeməyini yeyəndən sonra Dəniz stolun üstünü yığışdırdı və qabları yuyub yerinə qoydu.

- Çox sağ ol. Böyük əziyyət çəkmisən. İndi dur keçək o biri otağa həm televizora baxaq, həm də söhbət edək, – deyən Üfüq otağa keçib divanda əyləşdi. Dəniz də gəlib Üfüqün yanında oturdu.

- Dəniz, qonaqdan soruşmazlar nə üçün gəlmisən. Amma sirr deyilsə, nə məqsədlə bura gəlmisən? Xüsusən də mənim yanıma. Mənim üçün çox maraqlıdır. – Üfüq Dənizin üzünə baxdı. Qızın gözlərinin dərinliyində aşib-daşan məhəbbəti gördü.

Dəniz Üfüqün iş yerini tərk edəndən sonra keçirdiyi mənəvi sıxıntıları incəliyinə kimi danışdı. Rüstəmin evliliyini və ona qarşı olan hörmətsizliyini incələdikcə Üfüq özünü saxlaya bilməyərək: «Şərəfsizin alçaqlığına bax!» deməsi Dənizə elə bil hadisəni – Rüstəmin onu vurmasını unutturdu.

Parkda oturub bir az fikirləşdim ki, gedim otele yer alım, səhəri qayıdım rayona. Yadıma düşdü ki, sənin ünvanını və telefonunu əldə etmişəm.

- Mənim ünvanımı və telefon nömrəmi necə əldə etmisiniz? – Üfüq soruşdu.

- Xahiş edirəm, bir də mənə rəsmi müraciət etməyin. “Siz” rəsmiyyətini “sənlə” əvəz etsən daha yaxşı olar.

Dənizin sifətindəki təbəssüm Üfün gözündən yayınmadı.

- Axı siz mənim müdirəmsiz. İşçi müdirə necə müraciət etməlidir?

- Xeyir, mən müdir yox, sən qonağınam.

- Baş üstə! Sən deyən kimi olsun.

- Ürək istəsə hər şeyi əldə etmək olar. - Dəniz güldü və bir az da Üfə yaxınlaşdı. - Sonrasını da gördüyün kimi, sənə qonaq gəldim. Özü də sənə əziyyət vermədən, öz ayağımla. Xətrinə dəyirsə, gedə də bilərəm. Dəniz nazla gülümsündü.

Üfün baxışları Dənizin divardan asdığı şəklinə ilişmişdi.

- Şekli görəndə hər şey mənə aydın oldu. – deyən Dəniz qollarını Üfün boynuna doladı. – Mən belə gözləmədim. Gəlişimə peşmansansa, durub gedə bilərəm. Telefonunun nömrəsini bildiyim halda, mən özüm sənə zəng etmədim. Fikirləşdim ki, gəlişim sənə sürpriz olsun. Elə bilirdim ki, məni görün kimi bağına basacaqsan. Yoxsa, Rüstəm kimi sən də evlənmişən?

- Yox, nə danışırsan? Mən Rüstəm deyiləm. Mən bir dəfə sevmişəm, özü də bir nəfəri. O mənə nə qədər nifrət etsə də, mən onu unudan deyiləm. – Üfə zərif qolları ilə boynuna sarılmış Dənizin gözlərinin içinə baxdı. Qızın gözlərində alovlanan ehtiras alovu, Üfün qəlbindən yan keçmədi.

- Qoy, «Sevirəm, unudan deyiləm», deyən dodaqlarından öpüm, – deyən Dəniz Üfün başını, ətir qoxuyan bəyaz sinəsinə sıxıb, nazik dodaqlarını dodaqlarına sıxdı. Bir azdan ayağa qalxan Dəniz:

- Üfüq, bilirəm, saçlarımı çiynimə tökməyib arxada bağlamağım, bir dəfə də “Nə vaxt gedirsən? Get-sən daha yaxşı olar» hərəkət və sözümlü nifrət kimi qəbul edərək iş yerini tərək etdin. Bir məsələni yaddan çıxartma ki, mən ailəli idim. Səndən ötrü ölsəm də, ailəmə xəyanət edə bilməzdim. Bunu mən özüm-özümə bağışlaya bilməzdim. İndi isə... Eşitdiyim kimi, o ailəlidir. Mən isə sərbəstəm. İndi mən sənəmə. Görürsən, saçlarımı sən dediyim kimi daramışam. Nə qədər istəyirsən həsrətində olduğun bu qızılı saçları oxşa, sığalla, özün bilərsən.

Dəniz Üfüqə yaxınlaşdı və bir azdan Üfüqün qüvvətli qolları arasında çoxdan kişi nəfəsinə, kişi sığalına həsrət olan nazik, incə bədəninin alovu söndük-cə Dəniz Üfüqü daha çox özünə sıxır və «Qurban olum sənə. Axır ki, mən də uzun illər içimdə gəzdirdiyim sevgimin barını dada bildim» - dedi.

Səhər açıldı. Dəniz özünü Üfüqün qolu üstündə, qızılı saçlarının Üfüqün sinəsinə dağılmış, hətta saçının bir hissəsini sol əli ilə dodaqlarına tutulmuş vəziyyətdə gördü. Özünü xoşbəxtlər xoşbəxti hesab edən Dəniz, «Bu canım sənə qurban, Üfüq. Gör saçlarımı necə sevirsə, bütün gecəni sığallayıb öpübdü. Qadının sevimliyi onun əvəzolunmaz xoşbəxtliyidir» fikirlərini qəlbindən keçirən Dəniz Üfüqün dodaqlarından öpüb yatağından qalxdı və paltarını geyinib, hamam otağına keçdi. Qurulanıb səhər yeməyi üçün tədarük görməyə başladı.

On gündən çox olardı Üfüqün Dənizlə birgə yaşaması. Hər gün işə gedən Üfüq iş qurtaran kimi evə tələsirdi. Dəniz də ki, bir qadın kimi özünü xoşbəxt hesab edirdi. Dəniz Üfüqlə razılaşmışdı ki, gedib rəsmi boşansın və işdən çıxıb gəlsin. Üfüqlə ailə həyatı qursunlar. Beləcə günlərin necə keçdiyini bilməyən

Üfüq Dənizlə istirahət günü olduğuna görə həm gəzmək, həm də Dənizə bilet almaq üçün şəhərin gəzməli yerlərinə yollandılar. Səhərə bilet alan Üfüq Dənizə yaxınlaşdı.

- Al, bu da sənin səhər saat 13³⁰-a təyyarə biletin.

Dəniz bileti açıb nəzərdən keçirdi və əl çantasına qoydu.

- Bilmirəm, bu neçə günü səndən ayrı necə duracağam, - deyən Dəniz yanağını gizlədən saçlarını əli ilə geri darayıb gözünün altı ilə Üfüqə baxdı.

- Elə mən də onu fikirləşirəm. Bilet alanda tək səbr gəldi. İstədim almayam. Bacarmadım. Axı sən getməlisən. Amma nədənsə ürəyim elə narahatdı ki, elə bil nə isə... sözünü tamamlamayan Üfüq Dənizi sinəsinə sıxdı.

- Eh, heç bir şeyə fikir vermə. Şükür hər şey öz yolu ilə gedir. Bizə nə lazımdır. Qovuşduq. Uzun illər çəkdiyimiz həsrətə son qoyuldu. Görünür taleyimiz belə yazılıbmış. Gedək evə. Darıxıram. Elə bil kimsə səni məndən almaq istəyir, - deyən Dəniz Üfüqün qoluna girdi və evə getməyə üz qoydular.

Axşamdı. Divanda əyləşən Üfüqlə Dəniz gələcək arzuların qanadlarında bir-birinə həzin nəğmələr pıçıldayırlar. Arzuların qoynunda yatağa girən hər iki aşıqın səhərin necə açıldığından xəbərləri olmadı.

Artıq vaxta az qalır. Dəniz hazırlaşdı. Üfüq Dənizin yol çantasını götürüb qapıdan çıxmaq istəyəndə Dənizin sözünə çöndü.

- Üfüq, məni qınama, ürəyim yaman narahatdır. Elə bil bu bizim son görüşümüzdür.

- Dəli-dəli nə danışırısan? Nə olub ki, belə düşünürsən? Getmək istəmirsən, getmə. - dedi.

- Yox, nə danışsən? Hökmən getməliyəm. İşdən çıxmalyam, boşanma haqqında ərizə verməliyəm. Ümumiyyətlə, işlərimi tam yoluna qoyub birdəfəlik gəlməliyəm. Geri qayıtmamaq şərti ilə. Elə deyil, qandan ürəyimə, - deyən Dəniz Üfüqü bağrına basıb ətir qoxuyan nəfəsi ilə boyun-boğazını gəzdi. Gözləri dolan Dəniz «Yaxşı salamat qal. Gedək» deyib qarıdan çıxdı.

- Dəniz, sən yavaş-yavaş düş, mən taksi saxladım. Oldu? – deyən Üfüq cəld aşağı düşdü.

Üfüq yolun o biri tərəfinə keçib gələn boş taksini saxlatdı və sürücüyə bir az gözləməsini xahiş etdi. Taksinin yanında dayanan Üfüqün gözləri, yolun o biri tərəfində Dənizin səkiyə çıxmasını axtarırdı. Dəniz səkiyə çıxan kimi Üfüq:

- Dəniz burada səni gözləyirəm. Bəri keç! – deməsinə çönüb baxan Dəniz yolun o biri tərəfində ağacın kölgəsində dayanmış taksini və yanında Üfüqü görcək, ürəyi atlandı. İçərisindən «Allaha şükürlər olsun. Daha mənim də qayğımı çəkən var. Tanrı bu günü çox görməsin. Nə bilim...» fikirlərinin sevinc işığında bütün diqqəti Üfüqün üzərində cəmləşdiyi bir məqamda yolu keçməyə başladı. Qəflətən Üfüqün D...ə...n...i...z! çıxırtısına çönüb baxarkən sürətlə gələn maşının bir göz qırpımında onu haqlamasını ancaq görə bildi. Qızılı saçları al-qırmızı qana bulaşmış Dənizin başını sinəsinə sıxan Üfüq «Qorxma, Dəniz! Hər şey yaxşı olacaq. Bir az döz» deyib təsəlli verməsinə baxmayaraq Dənizin rənginin bozarması qızılı saçlarına bulaşmış qanın qırmızısı ilə gizlədilmişdi. Güclə nəfəs alan Dəniz:

- Üfüq, mən xoşbəxtəm, sənin qolların arasında can verirəm. Mən ölsəm burada dəfn edərsən. Mən

səndən uzaqda qala bilmərəm. Yaxşımı? - deyərək sozalan baxışlarını ağlayan Üfün gözlərinə dikdi.

Təcili yardımdan düşən həkimlər yaralıya tələsik lazımi yardım göstərərək, xərəyi gətirib xəstəni maşına mindirdilər. Yaralını təcili əməliyyat otağına götürdülər. Üfün nə qədər cəhd etsə də içəriyə buraxmadılar. Qapı ağzında qalan Üfün boş stullardan birində əyləşdi və gözləməyə başladı. Tez-tez saata baxan Üfün qapıya boylansa da çölə çıxan olmurdu ki, heç olmasa bir məlumat öyrənə. Canının yeri daralan Üfün saata baxdı. Səkkiz saata yaxındır əməliyyat gedir. “Yox, yəqin xilas edə bilmədilər” fikrini özünə yaxın buraxmayan Üfün ümid və inamla əməliyyat otağının qapısına yaxınlaşdı. Gözlənilmədən qapı açıldı və ağsaçlı qoca bir həkimlə cavan qadın həkim dəhlizə çıxdı. Üfün tez həkimlərə yanaşdı: «Həkim, xəstənin vəziyyəti necədir?» Qoca həkimin «Bir söz demək olmaz!» Qadın həkim isə çönüb oğlana baxanda, «Üfün, sən-sən?» təəccüb qarışıq sualına «Lena, sən-sən? Burada nə iş görürsən?» deyən Üfün özündən asılı olmayaraq Lenanı qucaqlayıb bağrına basdı.

- Görünür köhnə tanışsınız. Siz söhbət edin, mən isə kabinetə gedirəm. – deyən qoca həkim Lena ilə Üfünü tək qoyub özü isə ayrıldı.

- Axı mən sənə demişdim ki, cərraham. Gedən isə məşhur cərrah Pyotr Yankoviçdir. Xəstənin vəziyyəti haqqında dəqiq bir söz demək çətindir. Sabah axşama ayılmalıdır. Həm çox qan itirib, həm də daxili orqanlarının çoxu ağır zədə alıbdir. Qabırğalarının 4-ü qırılıbdır. Demək olar ki, zədə almayan yeri yoxdur. Xəstə ayılsın, görək özünü necə hiss edir. Sonra hər şey bilinəcəkdir. Bəs yaxşı, xəstə sənə nəyindir? - Lena soruşdu.

- Kəndçimdir. Təsadüfi rastlaşmışıq. Evə yola salırdım. Yolu keçdiyi məqamda maşın vurdu.

- Yaxşı Üfük, narahat olma. Get evə, onsuz da xəstənin yanına üç gün adam buraxmayacaqlar.

- Lena, xahiş edirəm gözün xəstənin üstündə olsun. Sabah axşamçağı gəlsəm bir neçə dəqiqəliyə icazə verərsinizmi xəstə ilə görüşməyə.

- Söz vermirəm. Əgər professor burada olmasa çalışaram sənə xahişini yerinə yetirəm, - deyən Lenanı Üfük yenidən qucaqlayıb dodaqlarından öpdü və «Bilirdim ki, sən yaxşı qızsan» deyib sevincək Lenadan ayrıldı. Lena isə Üfüğün arxasınca boylanaraq «Yaxşı oğlansan, amma mənə qismət olmadın. Hələ də mən səni sevirəm Üfük» sözlərini öz-özünə pıçıldayaraq kabinetinə keçdi.

* * *

Sabah axşamçağı Üfük xəstəxanaya gəldi. Lenanın kabinetinə yaxınlaşıb qapını döydü və qapını açdı. Stolun arxasında əyləşib yazı yazan Lena Üfüqü görən kimi ayağa durub «Xoş gəlmisiniz» deyib yer göstərdi. Bir azdan tibb bacısını çağıraraq iki fincan kofe dəmləməyi xahiş etdi.

- Həkim, xəstənin yanına getmək olar? – Üfük soruşdu.

- Kofe içək, sonra gedərik. Nə yaman maraqlanırsınız? Yoxsa sevgilinizdir? – Lena gözünün altı ilə Üfüqü süzdü.

- Gözlənilmədən verilən sualdan ilk öncə özünü itirən Üfük nə cavab verəcəyini fikirləşdiyi məqamda çıxış yolu tapdı və cavab verdi:

- Lena, mən bu xanımın yanında işləyirdim. Bu şöbə müdiri idi. Sonra mən işdən çıxıb bura gəldim.

- Üfüq, bəs bu qadın burada nə gəzir?

- Lena, neçə ildir evləniblər. Yoldaşı bura gəlib, hələ indiyə kimi arvadı ilə əlaqə saxlamayıbdı. O da gəlib ki, görsün ərinin başına nə iş gəlibdi. Gəlib görüb əri evlənibdi və bir uşağı da var.

- Yazıq qadın. Gözəl də qadındı. Çox heyif. Yaxşı bu qadının ünvanını deyin evlərinə məlumat verək. Olarmı Üfüq?

- Həkim, gözləyək ayılsın, görək özü nə deyir? – deyən Üfüq müəmmalı cavab verdi.

Tibb bacısı sinidə iki fincan kofe gətirdi. Birini Üfüqün, o birini isə Lenanın qarşısına qoydu.

Kofeni içəndən sonra Lena stuldan durdu.

– Gedək, Üfüq. Amma professor bilsə mənə danlayacaq. Xahiş edirəm orada artıq hərəkət və söz olmasın. – dedi.

Reanimasiya otağının qapısını açan Lena baxışları ilə Üfüqə içəri keçməyə işarə etdi.

İçəri keçən Üfüq səssiz addımlarla çarpayının yanına gəldi. Qızılı saçları çarpayıya dağılmış, dodaqlarının qanı qaçmış, ağappaq ağarmış yumru sifətinə kölgə salan qara, uzun kirpikləri yumulu görünən Üfüq bir anlığa hər şeyi unudaraq Dənizin gözlərindən, dodaqlarından və pəjmürdə halda olan qızılı saçlarından öpərək «Sənə gələn ölüm mənə gəlsin Dəniz! Niyə mənə yarı yolda qoydun?» – deyib gözlərinin yaşını sildi.

Gözlənilməz hərəkəti müşahidə edən Lena doluxsunmuş vəziyyətdə üzünü Üfüqə tutaraq:

- Mənə hər şey indi aydın oldu. Bu qızı sevdiyim üçün mənə toxunmadın, düz deyirəmmi Üfüq? – dedi Lena.

- Düz deyirsən Lena. Mən Dənizi çox sevirəm. Ona görə də ona xəyanət edə bilmədim, - deyən Üfük günahkar adamlar kimi başını aşağı saldı.

- Alqışlayıram belə məhəbbəti. Azərbaycanlıların öz sevgilərinə sadıq olmalarını çox bəyənirəm. Onun üçün səni görən kimi vuruldum. Etiraf edirəm ki, elə indi də səni sevirəm. Hələ indiyə kimi mənim qəlbimi heç bir oğlan kəşf edə bilməyibdi. İlk dəfə qəlbimi siz fəth etdiniz, çox heyif ki... Nə isə Lena doluxsunmuş gözlərini yana çevirdi.

Bir az keçmiş «Yaxşı, gedək» Lena qapıya doğru addımladı.

- Çox sağ ol, Lena. Qoyma Dənizə bir şey olsun. Professoru da ki, pul haqda fikirləşməsin. Lazım gəlsə xarici ölkədən həkim çağırın. Xərcini çəkəcəyəm, - dedi, Üfük.

- Üfük, qəlbinə başqa şey gəlməsin. Sənə olan məhəbbətimə görə əlimdən nə gəlsə edəcəyəm. Hələ qoy xəstə ayılsın görək vəziyyəti nə cürdü. Düzünü deyim ki, yaşamaq şansı çox azdır. Yenə bilmək olmaz, - deyən Lena Üfükü qapıdan ötürüb içəriyə keçdi.

* * *

Ertəsi gün günortaya yaxın Üfük xəstəxanaya gəldi. Lena ilə görüşüb Dənizin yatdığı palataya getdilər. İçəri keçib bir xeyli xəstənin hərəkətlərini, nəfəs almasını müşahidə etdilər. Üfük Dənizin saçlarını sığallayıb solmuş yanağından öpdü və ağladı. Lena da Üfüqə qoşuldu. Üfük yaxınlaşıb «Dəniz, mənəm, Üfüqdür. Gözünü aç, bax. Mənəm, Üfüqdür. Dəniz, bir dəfə gözlərini aç...» deyərək dolmuş gözlərini kənara çevirdi.

Gözlərini açan Dəniz ətrafa boylansa da bir şey dərk edə bilmədi. Bunu görən Üfük «Dəniz gözlərini açdı» – deyib sevincək Lenanı qucaqlayıb öpdü.

- Məni yox, onu öp, onu! – deyən Lena əli ilə çarpayıda uzanmış Dənizi göstərdi.

Üfük tez Dənizin gözlərindən öpüb, “Gözlərinin qadasını alım, Dəniz. Hər şey yaxşı olacaq” - dedi.

Dənizin dodaqlarında görünən təbəssüm Üfükün ürəyində bir inam işığı yandırdı. Üfük bu işığın sevincini Lena ilə bölmək üçün xəstəxanadan çıxıb harasa getdi. Bir xeyli keçmiş Üfük üç böyük gül buketi ilə qayıtdı.

Xidmətçini çağırıb xahiş etdi ki, buketin birini Lenanın stolunun üstünə, birini professorun, birini isə Dənizin yanına qoysun.

Stolun üstündə gülləri görən Lena «Bunu kim göndərib?» - deyə soruşdu.

- Üfük göndərib həkim. Xidmətçi cavab verdi.

- Gülləri iyləyən Lena «Gətirdiyi güllər də özü kimi gözəldir» - fikrini ürəyindən keçirdi.

* * *

Dənizin vəziyyəti yaxşılaşdıqca Lena ilə aralarında isti bir münasibət yaranmışdı. Heç bir şeydən xəbəri olmayan Dəniz hər şeyi – Üfüqlə bağlı məhəbbət macərəsini başdan-ayağa Lenaya danışdı. Lenanın Dənizə ürəyi yanmaqla bərabər qəlbinin dərinliyində, haradasa bu qıza qarşı gizli bir məhəbbət də yaranmışdı. Artıq Lena Dənizə necə bağlanmışdısa, günün çox vaxtını Dənizin yanında keçirirdi.

Lena da Üfüqlə bağlı macərəsini və onu sevdiyini Dənizə danışdı. Sözüünün sonunda «Üfük sənindir. Çünki, sən məndən qabaq onun qəlbinə fəth etmişən.

Sənin haqqına heç kimin şərik olmağa mənəvi haqqı çatmır» deyəndə Dənizin bu rus qızının qəlbinin böyüklüyünə, mənəvi təmizliyinə heyran kəsildi.

Üfüqlə Lena Dənizin yanını bir an da olsa yalnız qoymurdular.

Xəstənin vəziyyətinin tez-tez dəyişməsinə görə Lena Üfüqə məsləhət gördü ki, xəstənin ailəsinə məlumat vermək lazımdır. Üfüq professorun yanına getdi.

- Professor, xahiş edirəm mənə düzünü deyəsiniz. Xəstənin yaşama şansı var, ya yox? – sualına əlindəki qələmi yerə qoyan həkim, bir anlığa fikirləşərək çox çətinliklə cavab verdi:

- Oğul, mənə bağışla, düzünü deyəcəyəm. Xəstənin iki-üç gün ömrü qalıbdı. Məsləhət görürəm ki, evlərinə məlumat verəsiniz.

Bütün ümidləri payız yarpağı kimi saralan Üfüq Dənizin yanına gəldi. Lenanın Dənizlə söhbət etdiyini görə Üfüq «Nə yaman taleyim var imiş» fikrini içindən keçirərək Dənizin çarpayısının yanında dayanıb məhzum-məhzum qızın solmuş üzünə baxdı. Təkcə rəngini dəyişməyən qızılı saçları idi. Üfüq Dənizin başını sığalladı və gözlərindən öpdü, özünü saxlaya bilməyib hönkürməyə başladı.

- Sən niyə ağlayırsan, Üfüq? – Bulud kimi dolmuş Dəniz özünü bir təhər toxtadıb Üfüqün üzünə baxdı.

- Nə bilim, heç özüm də bilmirəm, – deyən Üfüq üzünü yana çevirdi.

- Kişi ağlamaz, Üfüq. Dünya belə gəlib, belə də gedəcək. Fikir eləmə. Bu bizim qismətimiz imiş. Təki mənə qəlbində unutma – deyən Dəniz Üfüqü yanına çağırırdı. Üfüq gəlib çarpayının yanında dayandı. Sonra üzünü Lenaya çevirdi və dedi:

- Lena, əlini mənə ver. Lena nazik titrək əlini Dənizin solğunlaşmış əlinə uzatdı. Üfüq, sən də əlini mənə ver dedi. Üfüq də əlini Dənizə uzatdı. Dəniz hər iki əli taqətsiz əli ilə bir təhər qaldırıb öz sinəsinin üstünə qoydu və əlləri bir-birinə verərək dedi:

- Üfüq, mən bilirəm ömrümə az qalıbdı. Lena ilə dərdləşdik. Lena səni təmiz məhəbbətlə sevir. Allah məni sənə qismət etmədi. Mən arzu edirəm ki, Lena ilə evlənəsən. O, sənə layiqli həyat yoldaşı olacaqdır. Bir də, qızınız olsa, adını Dəniz qoyarsınız. Evə məlumat verin, gəlsinlər. İldə heç olmasa bir dəfə mənim məzarımı ziyarətə gələrsiniz. Sizə xoşbəxtlik arzulayıram. Əyilin hər ikinizin üzündən öpüm.

Üfüqlə Lena Dənizin üzərinə əyildilər. Dəniz hər ikisinin üzündən öpərək “Xoşbəxt olun!” – dedi.

Üfüqlə Lena ölümün caynağında can verən Dənizin solmuş üzündən öpərək «Qorxma, hər şey yaxşı olacaq» desələr də göz yaşlarını gizlətmək üçün hərəsi otağın bir küncünə çəkilməmişdi.

EPİLOQ ƏVƏZİ

Aradan on ilə yaxın bir vaxt keçibdir. Üfüq Lena ilə ailə həyatı qurub və Dəniz adlı gözəl bir qızları da var.

Lena bu illər ərzində tibb elmləri doktoru olub, Üfüq isə biznes sahəsində inkişaf edərək müxtəlif xarici ölkələrdə yeni biznes sahələri açmaq üçün milyonlarla yatırımlar qoyur.

Üfüq hər il ailəsi ilə birlikdə Dənizin məzarını ziyarətə gəlir. Yenə də Dənizin məzarını ziyarətə gəliblər. Əllərindəki gül dəstələrini məzarın üstünə qoydular.

Baş daşındakı şəkildə Dənizin çiyinə tökülmüş saçları daha gözəl görünür. Dənizin qızılı saçları Üfüqü sağlığında necə məftun etmişdisə, Üfüq Dənizin qızılı saçlarını yenə də həmin məhəbbətlə sevirdi.

- Ata, bu xala necə də gözəldir! – deyən balaca Dəniz atasının üzünə baxdı.

- Hə qızım, gözəl xaladır. Sən də ona oxşayırsan, onun kimi gözəlsən, – dedi, Üfüq.

- Demək Dəniz xalaya oxşayırsa onda mənə də çox istəyəcəksən, eləmi? – dedi balaca Dəniz.

- Qızım, mən Dənizi çox sevirəm. Həm o Dənizi, həm də sən Dənizi.

04.06.2016-17.07.2016

BİR CÜT QƏRƏNFİL

*Bütün dünya üçün yalnız bir
adam ola bilərsən, lakin bəziləri
üçün sən bir dünyasan.*

Qabriel Qarsiya Markes

Işıqı söndürüb yatağına girdi. Yerində nə qədər o tərəf, bu tərəfə çöndü sən də yuxusu gəlmədi. Əlini uzadıb çarpayının yanındakı dolabın üstündən telefonu götürüb düyməsini basdı. Ekranında məşhur türk müğənnisi İbrahim Tatlısəsin adını tapdı. Bir azdan müğənninin «Sarışınım» mahnısının sədası otağı bürüdü.

*Ne esmerde, ne kumralda,
Könlüm yalnız Sarışında.
Aradığım her şey onda,
Sarışınım, Sarışınım.*

***

*Gözləri deniz mavisi,
Saçları altın sarısı,
Sanki Güneşin yarısı,
Sarışınım, Sarışınım.*

***

*Gül üstüne gül koklamam,
Öldürsələr aldatmam,
Sarışın sevgilim varken,
Başqa sevgili tanımam.*

***

*Gözləri deniz mavisi,
Saçları altun sarısı,
Sanki Güneşin yarısı,
Sarışınım, Sarışınım.*

Mahnının qanadlarında içinə çəkilən Atəşin dodaqlarından «Əhsən sənə! Elə bil mənim sifarişimlə yazılıb» sözlərinin pıçılısında Səmanı gördü.

Səmanın qızılı saçlarının çiyinə tökülməsi, girdə sifəti, incə bədəni, nazik dodaqları, uzun kirpikləri, qabarıq sinəsi və süzgün baxışları Atəşin ixtiyarını çoxdan özünə tabe etmişdi. Lakin Atəş nə qədər edirdisə, özündə cəsarət tapıb qıza bir söz deyə bilmirdi. Qızı görəndə dili-dodağı səhrada susuzluqdan yanan adamın dil-dodağı kimi təpiyirdi.

Səmanın arabir gözünün altından baxması və nazik dodaqlarından sıyrılan təbəssüm dalğası Atəşin ürəyində elə bir çırpıntı əmələ gətirirdi ki, özünü güclə tarazlayırdı. İş yerində xəlvətlikdə və evə gələndə «Sarışınım» mahnısını oxutmaqla yanan ürəyinə su çiləyirdi.

Bir dəfə iş yerində heç kimin olmadığına əmin olduqdan sonra cibindən telefonu çıxarıb stolun üstünə qoydu və düyməsini basdı. Mahnının dalğalarında özünü unudan Atəş, qapının açılmasından xəbəri olmadı.

- Nə yaman fikrə getmişən? Sözlərinə çönüb arxaya baxanda Səmanın dayanaraq ona diqqət kəsdiyini görcək tez özünü cəmləşdirib: «Bağışlayın, sizin otağa daxil olmağınızdan xəbərim olmayıb» deyərək cəld telefonu söndürdü.

- Yox, söndürməyin. Qoyun oxusun. - deyə Səmanın təbəssüm dolu sifətinin işığından içərisinə yayılan sevincdən özünü xoşbəxt hesab edən Atəş cəld əlində tutduğu telefonun düyməsini basmaqla İbrahimin ürək oxşayan səsi yenidən otaqda dalğalanmağa başladı.

Mahnının təsiri ilə özlərini unudan Atəşlə Səmanın baxışları elə qovuşmuşdu ki, qeyri ixtiyari hər kəsin öz dünyasında nələr düşündüyünü sözə çevirməkdə qələm acizdi. Bu səhnəni ancaq yaşayanlar duya bilər.

- Bu mahnını çoxmu sevirsiniz? – Səma soruşdu.

- Bəli. Çox sevirəm. Hətta yatanda da bu mahnı ilə yatırım. Atəş utana-utana cavab verdi.

- Sırr deyilsə, bu nə ilə bağlıdır? Çox gözəl mahnıdır. Mənim də xoşuma gəlir. Səma əli ilə çiyinə tökülmüş qızılı saçlarını arxaya daraqladı və Atəşin pörtmüş sifətini nəzərdən keçirdi.

Atəş çiyinlərini çəkdi və başını aşağı dikdi.

- Yoxsa vurulmusunuz? Səma güldü.

- Deyəsən. Atəşin bədənini tər basdı.

Qarşısında dayanmış yaraşıqlı oğlanın bu qədər utancaq olması Səmaya sanki ləzzət eləyirdi.

- Deyəsən nədi? Oğlanlar gündə birinə eşq elan edirlər. Siz də oturub mahnı oxudursunuz. Qız nə bilir ki, siz onu sevirsiniz? Qızın qarşısını kəsib sözüünüzü deyə bilmirsiniz? Elə bil XXI əsrdə yaşamırsınız. Utanırsınız, deyin, mən deyim. Hələ o qızın minnəti olsun ki, sizin kimi oğlan onu sevir. Səma gülərək Atəşin gözlərinin içinə baxdı.

Atəşin gözlərində olan parıltı qızın içində anlaşılmaz duyğular oyatdı. Səmaya elə gəldi ki, Atəşin

gözlərinin dərinliyində öz əksini gördü. Və tez də «Yox ola bilməz!» fikrinin təsiri ilə özünü ələ aldı.

- Bilirsiniz Səma, mən o oğlanlardan deyiləm ki, gündə bir qıza eşq elan edəm. Həqiqi sevginin dili lal olur. Həqiqi sevgidə baxışlar və hisslər «danışır». Qorxuram, sözümlü deyəm, «yox» cavabı alam. Bax o zaman mənim üçün yaşamaq öz əhəmiyyətini itirər. Atəş qarşısında dayanan Səmaya cavab versə də, içində neynim, necə eləyim vəziyyətində qalmışdı.

- Yaxşı, özünüz bilərsiniz. Yenə deyirəm, qızın adını desəniz, mən deyərəm. Amma bir şeyi bilin ki, hər şeydə cəsarət olduğu kimi, məhəbbətdə də cəsarət lazımdı, Səma gülə-gülə qapıya doğru getdi.

Səmanı baxışları ilə yola salan Atəş fikirləri ilə təkbaşına qaldı.

- Düz deyir Səma. Məndə cəsarət yoxdu. Axı neynim, onu görəndə kimi dilim-ağzım bağlanır. Yaxşı girəvə idi. Özü dili ilə dedi: «Utanırsan, qızın adını de, mən deyim».

Deyə bilmədim ki, o qız elə sizsiniz. Özünü nə qədər qınasa da, artıq ov bərədən keçmişdi.

Yox, daha bəsdə. Gör nə vaxtdandır məni məhəbbət oduna yandırır. Bu qədər düşüncəli olduğu halda, görəsən mənim onu sevdiyimi Səma hiss etməzmi? Səhər hökmən fikrimi açıq bildirəcəyəm. Nə olur-olsun, Atəş qətiyyəti ilə ayağa qalxdı və qapını bağlayıb evə tələsdi.

* * *

Səhər iş yerində Atəş Səmaya ürək sözünü –onu sevdiyini demək üçün tez-tez gah dəhlizə çıxır, gah da otağına qayıdır. Qız isə elə bil qeybə çəkilmişdi. Görünmürdü ki, görünmürdü. Atəş saata baxdı. Günorta fasiləsindən keçsə də, Səma hələ də gözə dəyməmişdi.

– «Bəlkə heç bu gün işə gəlməyibdi. Gedim bir otağına baxım. Yazıq qız düz deyir də, «hər şeydə cəsarətli olmaq lazımdır!» Yoxsa mənim kimi. Gözümün qabağında olan bir qıza «səni sevirəm» kəlməsini deməyə cəsarətim çatmır.

Özünü cəmləyən Atəş ayağa qalxıb otağından çıxdı. Səmanın otağının qarşısına çatanda gördü yox, ayaqları sözünə baxmır. Qapının ağzında dayanan Atəş otağa girim, girməyim fikrini götür-qoy etdiyi məqamda qəflətən açılan qapının ağzında Səmanın gülümsər çöhrəsini görəcək qeyri-ixtiyarı «işdəsiniz?» - dedi. Səma Atəşin özünü itirdiyini hiss etsə də, üzə vurmayaq «Nə yaxşı gəlmisiniz? Bir işiniz var?» deyə soruşdu.

Qızın «Nə yaxşı gəlmisiniz? Bir işiniz var?» sözləri Atəşi düşdüyü gərginlikdən sanki xilas etdi.

- Səhərdən gözüm sizi axtarır. Dedim bəlkə işə gəlməmişiniz.

- Gələndən otaqdan çıxmamışam. Sənədlər var idi, onları yazırdım. Mənlə işiniz var? Sözlü adama oxşayırsınız. – Səma sual dolu baxışlarını Atəşin ağzına dikdi.

- Hə, işim var.

- Onda qapıda niyə durmusunuz. Gəlin içəri. Səma Atəşi içəri dəvət etdi, oturmaq üçün stul göstərdi və özü isə yerinə keçdi.

Səma ilə üzbəüz əyləşən Atəş hardan və necə başlamaq barədə düşündüyü məqamda Səma – «Nə fikirləşirsiniz? Buyurun, eşidirəm» - dedi.

- Bilirsiniz, Səma... sözünün arxasını gətirə bilməyən Atəş Səmanın ona zillənən baxışları altında udqunmağa başladı.

- Utanmayın, sözlünüzü deyin. – deyən Səmanın özündən asılı olmayaraq ürəyinin döyüntüsü getdikcə artmağa başladı.

- Cəsarətlənmişəm. İstəyirəm sizə deyim ki...

- Hə, bildim. Qızın adını demək istəyirsiniz. Utanmayın, deyin. Bu saat gedib sizin sifarişinizi o qıza çatdıraram. Sevənə kömək etmək ən böyük savabdı. Deyin görək kimdi o qız ki, sizi bu günə salıb, diliniz də söz tutmur? – deyən Səma gülümsünən sifətini örtən qızılı saçlarını əli ilə yana elədi.

- O, q..i..z s..i..z..s..i..n..i..z! - deyən Atəşin bədənini sanki od tutub yanmağa başladı.

- N..e..c..ə, o q..i..z m..ə..n..ə..m? – deyən Səmanın sifəti pörtüdü, ürəyi qəfəsə salınmış quş kimi çırpınmağa başladı.

- Hə, s..i..z..s..i..n..i..z! Atəş baxışlarını döşəməyə dikdi.

Bu gözlənilməz cavabdan özünü itirən Səma bir xeyli fikrə getdi və özünü ələ alıb dedi: Demək o mahnını mənim üçün oxudursanmış? O, Sarışınım da mənəm? Saçlarının qızılı rəngdə olmağına görə «Sarışınım» mahnısını da mənim üçün seçmişiniz? Elədimi?

Qızın bu cür sərbəst danışığı sanki Atəşin içərisində bir cəsarət əmələ gətirdi. Bu cəsarət yavaş-yavaş bədəninə yayılmağa başladı.

- Elədi. O mahnı ancaq sizin üçün yazılıbdı. Mənim Sarışınım indi söz sizindi. – Atəş cəsarətlə qızın gözlərinə baxdı.

Atəşin qılgılı saçı baxışlarına davam gətirməyən Səmanın baxışları yerə dikildi. Heç elə bil dil-dil ötən Səma deyildi.

- Fikrinizi bilmək olarmı? – Atəş sual verdi.

- Düzü, mən bunu çoxdan hiss etmişdim. Özlüyümdə inanmırdım. Məndən daha yaxşı, gözəl qızlar

var. Başa düşürəm, sevmək sifarişlə deyil. Sizin kimi oğlan hər cür sevgiyə layiqdir. Amma, mən ərə getmirəm.

- Nə üçün? Bəlkə ayrı istədiyiniz var?

- Xeyir. Heç bir istədiyim yoxdur. Elə bir fikrim də yoxdur.

- Nəyə görə?

- Ona görə ki, mən atamı ağılagəlməz bir məhəbbətlə sevirəm. Heç vaxt ağılıma gətirə bilmərəm ki, atama olan sevgimi parçalayıb, bir başqasını da seve biləm.

- Evdə un çuvalına tay olacaqsınız?

Atəşin sualındakı incə istehzanı göydə tutan Səma dedi:

- Bəli! Evdə qalacağam. Mən atamsız ayrı yaşaya bilmərəm. Atam mənim həyatımdı.

- Çox maraqlıdır. Hamı atasını, anasını sevir. Amma ataya olan məhəbbətinə görə qızın ərə getməməsini birinci dəfə eşidirəm. Çox qızlar əvvəlcə sizin kimi deyib, məhəbbətin oduna düşəndən sonra fikirlərini dəyişiblər.

- Mən o qızlardan deyiləm, Atəş.

- Sizin fikrinizdən belə çıxır ki, biz ata-anamızı sevmirik?

- Yox, mən elə demirəm. Hamı ata-anasını sevir. Amma mənim kimi yox. Yenə deyirəm, siz yaxşı oğlansınız. Hər cür sevgiyə, özü də dünyanın ən gözəl qızının sevgisinə layiqsiniz.

- Mənim üçün dünyanın ən gözəl qızı elə sizsiniz.

- Atəş, bir ürəkdə ancaq bir məhəbbətə yer ola bilər. Atama olan məhəbbət, mənim ürəyimin sərhəddini elə tutub və elə qoruyur ki, oraya daha ikinci bir adamın məhəbbəti daxil ola bilməz. Bu məndən

asılı deyil. Mən atamla nəfəs alıram. Sizə müsbət cavab verə bilmədiyim üçün məni bağışlayın.

- Kimi istəyirsiniz sevin, ailə qurun. – deyən Səmanın baxışları qeyri-ixtiyari Atəşin baxışları ilə qovuşdu. Bu qovuşuqdan Səma içərisindən bir titrəyişin keçdiyini hiss etdi.

- Səma, bir dəfə sevmişəm, o da sizsiniz. Üç ilə yaxındır ki, mən sizə ürəyimi açmağa cəsarət etmədim. Bu günkü söhbətimiz üçün olan cəsarəti siz aşladınız mənə. Siz dediyiniz kimi, sizin məhəbbətiniz ürəyimə elə sərhəd xətti çəkib ki, o sərhəddi heç bir qız, heç cür poza bilməz. Yadda saxlayın ki, məhəbbət düşünülmədən gələn bir bələdi. Heç kim o bələdan yaxasını qurtara bilmir. Hər şeyi zaman özü göstərəcək, - deyən Atəş ayağa durdu.

- Düz deyirsiniz Atəş, hər şeyi zaman özü həll edir. Bizdən asılı olmayaraq.

Səma da ayağa durdu və baxışları ilə Atəşi qarıya kimi ötürdü.

* * *

İş vaxtı qurtarandan sonra Atəş parka getdi. Bir az gəzinib daldey bir yerdə qoyulmuş oturacaqlardan birində əyləşdi. Gündüz Səma ilə aralarında olan söhbəti xatırlayıb təhlil etməyə başladı. Hiss etdi ki, başı dumanlıdı. Durub çayçıya tərəf getdi. Çöldə qoyulmuş stullardan birində əyləşdi. Çayçının gətirdiyi çaynikdən stəkana çay süzdü. Ətrafa boylandı. Tərs kimi tanışlardan heç kim gözünə dəymədi. Və birdən-birə içində bir tənhalıq hissi baş qaldırdı. Ətrafda heç kim, heç nə gözünə görünmədi. Kimsəsiz bir səhrada tənha olduğunu gördü. Çığırmaq istədi. Səsinin çıxmadığını başa düşdü.

Getdikcə bədənini tər basmağa, boğulmağa başladı. Bir neçə dəfə udqunsa da, hiss etdi ki, havası çatmır.

- Atəş, nə olub? Elə bil özündə deyilsən?

Cavab gəlmədiyini, sudan kənara düşmüş balıq kimi Atəşin ağzının açılıb-yumulduğunu görən Ramiz tez içəridən su gətirdi. Əlini Atəşin çiyinə qoyub yavaş hərəkətlə silkələyərək, «Al, bu suyu iç» deyib əlində su dolu stəkanı Atəşin ağzına tərəf uzatdı.

Suyu içib özünə gələn Atəş, dərindən köksünü ötürdü.

- Nə olub? Ağrıyırsan, nədi?

- Yox, Ramiz, əyləşdim bir stəkan çay içəm. Birdən-birə hiss etdim ki, havam çatmır, bədənimi tər basır.

- Atəş, dur gedək, taksi ilə səni yola salım. Səhər özünü həkimə göstər. Ramiz Atəşin qolundan tutub, dayanacağı gəldilər. Ramiz Atəşi taksi ilə yola saldı.

* * *

Səma evin işlərini yoluna qoyandan sonra televizorda gedən verilişə baxsa da, fikri Atəşlə olan söhbətin yanında idi. Durub yataq otağına keçdi. İşığı söndürüb yatağına uzandı. Atəşin utancaqlığı, sonra cəsarətlənib ürəyini boşaltmasını yenidən xatırlayıraq, öz-özünü götür-qoy etməyə başladı.

Yaxşı oğlandı. Sevilməyə və ailə qurmağa layiqdir. – fikrinə gələn Səma, «bəs yaxşı, elədisə, nə üçün, «hə» demədin?» Özündən asılı olmayaraq öz sualı qarşısında özünü «itirdi».

- Yox, mən atama olan məhəbbətimi parçalaya bilmərəm. Hiss edirəm ki, mənim içimdə Atəşə qarşı bir istək var. Heç vaxtı o istəyin pöhrələnməsinə im-

kan verə bilmərəm. Sevdiyim bir nəfər var, o da atamdır. Nə qədər atamın ömrü varsa ona qulluqçuyam. Onsuz bir gün də yaşaya bilmərəm. Birdən özünün-özünə acığı tutdu Səmanın.

Boş-boş şeylər barədə düşünürəm. Özlüyündə qəti fikrini bildirdi. «Sağ ol Atəş! Mən sizi sevə bilmərəm. Sizi xoşbəxt edə bilmərəm. Sizə xoşbəxtlik arzulayıram. Mən atam üçün yaşayıram. Mən atamın rahibəsiyəm. Ömrümü ona sərf etmişəm və edəcəyəm də».

Anasının «A bala, işə gecikmirsən?» sualına gözlərini açan Səma divardakı saata baxdı və cəld qalxıb paltarını geyindi.

* * *

İş yerində, Atəşin otağında arabir səslənən «Sarışınım» mahnısı Atəşin məhəbbət iztirablarının Səmaya tərcümanı idi. Səmada da bu mahnıya gizli bir maraq yaranmışdı. Səma da mahnını telefonuna yazdırmışdı. Hər gecə yatağına girəndə özündən asılı olma-yaq «Sarışınımın» melodiyası ilə yuxuya gedirdi.

Tədricən mahnı Səma üçün o dərəcədə doğma-laşdı ki, hər dəfə qulaq asanda mahnının misralarında Atəşin yalvarışını, ürək döyüntülərini, məhzun baxış-larını görüb hiss edirdi. Aradabir mahnının təsir dairə-sinə düşən Səmada bir yumşaq-lıq yaranır və telefonu götürüb zəng edərək «Səni sevirəm» demək istəsə də, tez özünü ələ alaraq içindən gələn «Sən nə iş görür-sən? Özün demirdinmi, atama olan sevgimi heç vaxt parçalaya bilmərəm. Sən ki onu xoşbəxt edə bilməyəcəksənsə, bu addımı atmağa dəyməz» və tez də telefo-nu söndürüb dolabın üstünə qoyar və ayağa durardı. Mahnının oyatdığı xoş ovqatdan uzaqlaşmağa çalış-ırdı.

Səma həmişə işdən çıxan kimi evə tələsər, pal-tarını dəyişmədən atasını qucaqlayıb öpər və «Nə yemisən, nə içmisən? Anam nə bişirmişdi?» sualları ilə vəziyyəti öyrənməyə çalışardı. Bunu görən anası «A qızım, atanı ac saxlamırıq ha. Mənim işim-gücüm ona qulluq etməkdə», deyər və gülümsünərdi.

- Yox, ana. Atam ürəyi istədiyini bişirməmişiniz. Bu dəqiqə qızı ona qulluq edəcək. Mənim atam, dünyanın ən yaxşı atasıdır. Səma təkrar atasının boynunu qucaqlayıb öpüşlərə qərq edərdi.

Qızının bu cür qayğısından Şəmilin gözləri dolar və baxışlarını qızından gizlətməyə çalışardı. Səmanın sinəsinə dağılmış qızılı saçlarını sığallayıb öpə-öpə deyərdi:

- Sağ ol, qızım. Sağ olsun anan, nə lazımdısa eləyir. Allah hər ikinizdən razı olsun.

- Yox, ata, mənim özüm nəzarət eləməliyəm. Körpəcə qızlar kimi Səma şıltaqcasına atasını öpər və «Ata, nə yeyirsən, onu bişirim» deyərdi.

Atasının etirazına baxmayaraq, Səma inadkarlıqla Şəmilin ürəyi istəyən yeməyin adını öyrənər və bişirməyə başlardı.

Bir göz qırpımında yeməyi bişirib, stolu hazırlayan Səma ata-anasını stola dəvət edər və özü də onlarla birgə əyləşib atasının yeməyinə nəzarət edərdi. Qızının ona qarşı istəyini, qayğısını görən Şəmil içində kövrəlsə də bunu heç vaxt bürüzə verməzdi. Səmanı nəzərdən keçirən atanın köks ötürməsinə görən qızı tez: «Ata, qurban olum. Niyə köks ötürdün. Düzünü de» sözlərinin inadkarlığı qarşısında deyərdi:

- Bir ilə yaxındır ki, əməliyyat olmuşam. Anabala sizin qayğınızla yaşamışam və yaşayıram. Fərqi yoxdur nə qədər yaşasan da axırda qara torpağın qona-

ğışan. Nə gizlədim qızım, səni xoşbəxt görmək istədim.

- Nə olub mənə, ata? Ən xoşbəxt qızam. Atam, anam, bacım, qardaşım, evimiz-eşiyimiz, Allaha şükür yeməyə çörəyimiz var. Daha nə lazımdır, ata? Səma incimiş halda atasını öpər və «Bir də elə söz demə, ata. Səndən küsərəm» - deyib uşaq kimi nazlanır və yanağını atasının dodaqlarına yaxınlaşdıraraq «Öp, barışaq». Şəmil Səmanın hər iki yanağından öpər və «Mənim ağıllı qızım» deyib onu oxşayardı:

- Qızım, Allah səndən razı olsun. Düzdü, sadaladıqların var. Axı sənin yaşidlərin ailə qurub, ev-eşik, uşaq sahibidirlər. Sən isə... səsindəki kövrəkliyi qızından gizlətmək üçün ayağa qalxan Şəmil bağçaya tərəf yön alardı.

Səmanın tutulduğunu görən anası üzünü qızına çevirərək:

- Qızım, atan düz deyir. Yaşın keçir. Hər şeyin öz vaxtı var. Sənin əlinə su tökməyə yaramayanların çoxu ailə qurublar. Özü də gözəl-göyçək, imkanlı oğlanlarla. Atanın da, mənim də dərdimiz bir sənsən, - dedi.

- Demək, ana, sizin dərdiniz mənim ərə getməyimdi, hə? Səma güldü.

- Hə başına dönüm... Atan bu barədə daha çox fikirləşir. Bilirsən, atan ürəkdən əməliyyat olunub. Ona əsəbiləşmək, fikirləşmək olmaz. Necə ola bilər ki, sənin kimi gözəl-göyçək qızın adını çəkən olmasın, qızım? – deyən Səma Səmanın üzünə baxdı.

- Fikir eləmə, ana. Bilirəm, fikirləşirsiniz ki, bəlkə, qızım özünü yaxşı aparmır. Ona görə adını çəkən yoxdur. İndi zaman dəyişib, yaxşı oğlan, yaxşı qız tapmaq çox çətindi. Ürəyini buz kimi saxla. Qızın elə

axmaq qızlardan deyil. Qızının dərindən ölən oğlan-
lar çoxdur. Qızın özü getmir. – dedi, Səma.

Qızının sözlərindən Sonanın ürəyindən keçən
sevinc gözlərində və sifətində özünü göstərdi. Anası-
nın bu sevinci Səmanın gözündən yayınmadı. Sona
dedi:

- Qadan alım. Bəs niyə o oğlanlardan birini seç-
mirsən?

- Ana, düzünü bilmək istəyirsənsə, mən atamı
qoyub ərə gedəsi deyiləm.

- Bıy, başıma xeyir. A bala, bu da təzə çıxdı?
Onda, heç bir qız ata-anasını qoyub ərə getməsin. Bu
nə deməkdir?

- Ana, o qızlar başqa, mən başqa. Mən ərə get-
səm, atama kim baxar?

- A qızım, xoruz yoxuydu, səhər açılmırdı? İn-
diyə kimi atana kim baxıb? Mən baxmamışammı, ba-
şına dönüm?

- Baxmısan, yaxşı eləmişən. İndən sonra özüm
baxacağam, atama.

- Qızım, yaşın ötür. Bu da atana bir dərdi. Ata-
nın ən böyük arzusu sənin toyunu görməkdir. Bu arzu-
nun həyata keçməsi atanın uzun yaşaması deməkdir.

- Demək, ana, mən ərə getsəm atamın ağrı-acısı
sağalacaqdır? Yox, ana, mən atamla nəfəs alıram. Ər
məsələsi mənim başıma girmir. Mənə ata lazımdır. Əri
nə vaxt istəsəm tapa bilərəm, amma, atamı tapa bilmə-
rəm.

- Qızım, söhbət yaşının ötməsindən gedir. Bir
zaman ayılacaqsan ki, hər şey arxada qalıbdı.

- Narahat olma, ana, qızın elə qızdı ki, onun la-
yıqlı elçiləri hər zaman ətrafındadır.

- Nə deyirəm, qızım. Təki Allah eləsin. Bizim arzumuz səni xoşbəxt görməkdi. Sona arvad ayağa durub evə getdi.

* * *

Neçə gün idi ki, Şəmilin ağrıları kəskinləşmişdi. Bir ilə yaxın əməliyyat olsa da, vəziyyəti elə də ürəkəçən deyildi. Səma atasının ağrımağını eşidən kimi zorla da olsa həkimə apardı. Əməliyyatla bağlı daxili orqanlarda problemlər ortaya çıxdı.

Şəmilin xəstələnməsi, əməliyyat olması ailənin iqtisadi durumunu çox zəiflətməmişdi. Buna baxmayaraq Səma ümidini və nikbinliyini itirmir. Hətta, bir neçə dəfə işdən icazə alıb atasını xarici dövlətlərin həkimlərinə də aparmışdı. Səmanın əlindən gələni etməsinə baxmayaraq xəstənin vəziyyəti isə stabilləşmirdi.

Son günlər xəstənin vəziyyətində baş verən dəyişikliklər heç cür Səmanın xoşuna gəlmirdi. Səma həkimin dediyi dərmanları alıb tapşırıqlarına əməl etsə də vəziyyətin ürəkəçən olmaması diqqətindən yayınmırdı.

***

Gecədir. Səhərə yaxın xəstənin vəziyyətinin kəskinləşməsi evdəkilərdən fərqli olaraq Səmanı varından yox eləyibdi. Yaxınları xəstənin çarpayısının yanında əyləşiblər. Şəmil özünü tox tutmağa çalışır. Bir azdan gözünü Səmaya dikdi. Səma atasına yaxınlaşdı. Xəstə əlini uzadıb Səmanın əlini əlinə aldı. Dərindən köks ötürüb, baxışlarını Səmanın solğun sifətində saxladı və yavaş-yavaş pıçıldadı.

- Sağ ol, qızım. Mənə çox əziyyət çəkdin. Zəhmətini halal et. Çox razıyam. Bircə, səni xoşbəxt görsəydim, dünyadan rahat köçərdim.

- Ata, mən xoşbəxtəm. Sən yaxşılaş, söz verirəm, tezliklə səni arzuna çatdıracağam. Təki, sən yaxşı ol. Səma atasının ağ balınca söykənmiş başını ehmalca qaldırıb, ağarmış sifətini öpüslərə və göz yaşına qərq etdi.

- Yox, bu olmadı. Sən ki, ağlayırsan. Ağlama. Mənə nə olub. Bir az ağrıyırım. Bu ağrılar həmişə var. Səhər hökmən ayağa duracağam.

Atasının inamlı danışığından Səmanın sifətində doğan Günəşin işıqları Şəmilin dodaqlarında təbəssüm yaratdı.

- Bax, belə. Sən həmişə gül. Bu gülüş sənə çox yaraşır, qızım.

- Ata, mənim gülüşüm səndən asılıdı. Sənin kefin yaxşı olanda, mənim də kefim yaxşı olur.

- Bax, mənim kefim əladı, - deyən Şəmil özünü cəmləyib çarpayıda oturdu və Səmaya dedi.

- Özün bişirdiyin yeməkdən gətir, acmışam.

Səma tez atasının hər iki üzündən öpərək sevinçək mətbəxə keçdi.

İşıqlaşmağa az qalıbdı. Səma tez-tez xəstənin tənqinəfəs olduğunu müşahidə etsə də, ümidinə kölgə düşməyə imkan vermir.

Şəmil əli ilə su istədiyini işarə etdi. Səma cəld mətbəxə keçdi. Bir stəkan ilıq su hazırlayıb geri qayıtdı. Otağa daxil olanda xəstənin boynunun balıncıdan düşdüyünü görçək, stəkan əlindən yerə düşdü və "a...t...a!!!" deyib özündən getdi. Səmanın döşəməyə yıxılmağı bir göz qırpımında baş verdi.

* * *

Aradan bir aya yaxın vaxt keçsə də Səma heç cür atasının ölümü ilə barışa bilmirdi. Əlləri qoynunda olan Səmanın baxışları qeyri-ixtiyari uzaqlara dikilirdi. İş yerində bir neçə dəfə Atəş Səmanı kənara çəkib təskinlik vermişdi.

- Yox, dözə bilmirəm. Yaşamağımı da mənasız hesab edirəm, - deyən Səma hönkürərək iş otağına getmişdi.

Atəş Səmanın bu az müddət ərzində qızılı saçlarının ağ saçlarla əvəz olunmasını gördükcə içindən qara qanlar axırdı. Qız günü-gündən şam kimi əriyirdi. Bir gün iş yerinə xəbər gəldi ki, Səmanın vəziyyəti ağırdı. Özü də xəstəxanadadır. Xəbəri eşidən kimi Atəş özünü xəstəxanaya çatdırdı. Qapının ağzına yığılmış adamlardan öyrəndi ki, Səma içəridədi. Xeyli vaxtdan sonra çölə çıxan həkimin «Xəstənin vəziyyəti ağır olaraq qalır, amma Allahdan ümid üzülməz. Əsas məsələ isə bu gecəlikdi. Əgər xəstə səhərə salamat çıxsın, qorxusu yoxdur» dediyi sözləri eşidən Səma xanım irəli yeriyərək:

- Həkim, başına dönüm. Mən xəstənin anasıyam. İcazə verin bu gecəlik balamın yanında özüm qalım. Bəlkə, bir sözü var. – dedi.

- Olmaz, xala. Onsuz da xəstə özünü bilmir. Nə sözü olacaqdı. Yaxşısı budur ki, gedin evə. Səhər əlaqə saxlayarsınız. Həkim sözünü tamamlayıb əməliyyat otağına daxil oldu.

Nəolac qalan xəstə sahibləri yavaş-yavaş evlərinə getdilər. Atəş də evə yollandı.

* * *

Gecə əl-ayaq çəkiləndən sonra Atəş xəstəxanaya gəldi. Növbətçi həkimin otağına daxil oldu.

- Həkim, xəstənin vəziyyəti necədi?

- Hansı xəstəni soruşursunuz?

- Səma Muradlının. Reanimasiyada yatan xəstəni deyirəm.

- Hə bildim. İndi gəlirəm yanından. Hələ ayılmayıbdı. Fikrimizcə səhərə yaxın ayılmalıdı. Güman bu gecəyədir. Nə lazımsa etmişik.

- Həkim icazə verərsiniz xəstənin yanına gədim? Atəş yalvarıcı, ümiddiləyici baxışlarını həkimin üzünə dikdi.

- Yox, olmaz.

- Xahiş edirəm, deyən Atəş daha da yazıqlaşdı.

- Xəstənin nəyisiniz?

Həkimin gözlənilməz sualından çaşan Atəş «yaxınıyam» dedi.

- Hə, başa düşdüm. Sevgilisiniz. Düzümü deyirəm. Həkim gülümsündü.

- Elə bir şeydi. Atəş cavab verdi və başını aşağı dikdi.

- Sevənlərə kömək etmək lazımdır. Dur gedək. Həkim ayağa qalxdı.

Atəş də ayağa durub həkimin arxasınca getdi. Həkim cibindən açarı çıxardıb palatanın dəmir barmaqlıqdan düzəldilmiş qapısını açdı və üzünü yanında dayanmış Atəşə tutdu.

- Keç içəri. Bir saat bəsdimi?

- Bəsdə. Sağ olun həkim. Atəş razılığını bildirdi.

Atəş palataya daxil oldu. Həkim isə qapını bağlayıb otağına qayıtdı.

Atəş çarpayıda halsız vəziyyətdə uzanmış Səmaya yaxınlaşdı. Uzun kirpiklərin ağarmış üzə kölgə

salması, ağ, zərif qolların yanına uzadılması, mələfənin sinədən aşağı sürüşməsi və yumru döşlərin açıqda qalması, qızılı saçların balınca dağılması Atəşin daxilində gözlənilməz bir fırtınaya çevrilərək gözlərindən Səmanın açıq sinəsinə, üzünə damcılamağa başladı. Əli ilə Səmanın başını qaldıraraq sağ qolunun üstünə alan Atəş «Qurban olum Səma, aç gözünü. Aç, mənəm. Sənə gələn mənə gəlsin, Səma. Sənə bir şey olsa mən bir gün də yaşaya bilmərəm. Aç gözlərini Səma. Kirpiklərinə canım qurban».

Səmanın yumulu gözlərini, solğun sifətini, sinəsinə dağılmış qızılı saçlarını göz yaşları içərisində öpüslərə qərq edirdi Atəş.

Həkim saata baxdı. Ayağa qalxdı və gələrkən palatanın dəmir qapısını açdı, taxta qapının ağzında dayanıb pəncərədən içəriyə baxdı. Həkim gözlərinə inanmadı. İlahi, bu necə sevgidi? Oğlanın yanaqlarından yaş sel kimi axaraq xəstənin sinəsinə tökülürdü. Oğlan xəstəni duz kimi yalayır. Yalvarırdı: «Aç gözünü, canım-gözüm, ürəyim. Məni öldürmə. Mənə yazığın gəlsin. Eşidirsən, Səma? Sən yaşamalısan! Mənə görə yaşamalısan! Məni yaşatmaq üçün yaşamalısan! Yoxsa, mən heç bir gün, bir saat da səndən artıq yaşamaram. Aç gözünü, Səma! Solğun dodaqlarına ürəyim qurban». Atəş dodaqlarını Səmanın solğun dodaqlarına söykədi.

Bunu müşahidə edən həkim kövrəldi və qapını açıb içəri daxil olaraq xəstənin yanına gəldi. Atəşin qolundan tutub çarpayının yanından ayağa qaldırdı.

- Cavan oğlan, əgər bu qız həyata qayıtsa, bil ki, sənənin yalvarışlarına görə, sənə görə Tanrı bağışlayır. Mən hər şeyi gözümə görə və qulağımla da eşitdim. Hamı sevir. Allah bu qızı sənə bağışlasın. Sənə necə deyim ki, get? Deyə bilmirəm. İşıqlaşana kimi

qal xəstənin yanında. Elə ki, gördün dan yeri ağarır, qapını bağla və açarı mənə gətir. Oldu?

- Sağ ol, həkim. Allah sizdən razı olsun. - deyən Atəş həkimdən açarı alıb cibinə qoydu.

Həkim gedəndən sonra, Atəş stulu çarpayının yanına qoyub əyləşdi. Başladı Səmanın qollarını, əllərini, ayaqlarını yavaş-yavaş ovxalamağa. Arada bir pambığı isladıb qızın dodaqlarını silir. Qulağını qızın sinəsinə söykəyib ürək döyüntüsünə qulaq asır.

- Aç gözlərini Səma, aç! Mənəm. Qadan ürəyimə gəlsin, aç! - deyərək Atəş gah Səmanın gözlərindən öpür, gah da Tanrıya yalvarır.

Səmanın göz qapaqları yavaş-yavaş açıldı. Bunu gören Atəş sevincək özünü həkimin otağına salaraq: «Qurban olum, həkim! Səma gözlərini açdı!» dedi.

Həkim tələsik Atəşlə birlikdə xəstənin yanına gəldi. Səma gözlərini açmışdı. Amma ətrafı dərk etmirdi.

- Atəş, bu sənin göz yaşlarının Tanrı tərəfindən nəzərə alınmasıdır. Qorxma, daha qorxu arxada qaldı. Bir-iki saata özünü dərk edəcək. Bir az da xəstəxanaya gec çatdırsaydılar, heç bir köməyin xeyri olmayacaqdı.

- Həkim, o atasını çox sevirdi. Atasının ayrılığına heç cür dözə bilmirdi. Ona görə intihar edibdi. Bildiyimə görə yuxu həbləri udub. Bir neçə dəfə təskinlik mövzusunda mənim də söhbətim oldu. Amma hiss etdim ki, xeyri yoxdur.

- Var! Elə adamlar var ki, sevdikləri adamın itkisini qəbul edə bilmir. Psixoloji gərginlikdən yaxa qurtara bilmirlər. Axırda çıxış yolunu intiharda görürlər. Maraqlıdır ki, intiharını da sevinc hissi ilə qəbul edirlər. Səhər açılır, daha siz gedin. Baş həkim bilər, yaxşı olmaz.

- Sağ ol, həkim. Atəş əlini həkimin xalatinın cibinə tərəf uzatdı. Həkim tez əlini cibinə salaraq pulu çıxardı Atəşə qaytardı.

Atəş inadkarlıq göstərsə də həkim razılaşmadı və dedi.

- Demirəm biz həkimlər pul almırıq, amma bu işə görə pul almaq olmaz. Mən özüm də sevmişəm. Amma sənin kimi sevən çox az olar. Özü də indiki zamanədə. Beş-on günə qız yaxşılaşıb çıxacaq. Mənim növbəmdə nə vaxt istəsən gələ bilərsən.

- Sağ ol, həkim. Xahiş edirəm mənim gəlməyimi qızın qohumları bilməsin.

- Aydındı. Həkim gülümsündü.

Atəş həkimlə sağollaşdı otaqdan çıxdı.

Səhər saat ona yaxın Səma tam özünə gəlmişdi. Eşidən-bilən, qohum-əqrəba hamısı palatanın qarşısına yığılıb. Növbə ilə içəri girir, Səma ilə görüşür və xəstənin vəziyyətinin yaxşı olduğunu görüb Səma arxada göz aydınlığı verirlər.

Axşam növbə dəyişdi. Dünən növbədə olan həkim növbəni qəbul edib bir az keçmiş xəstəyə dəyməyə getdi.

- Necəsiniz? Şükür yaxşısiniz.

Həkim stul çəkib Səmanın çarpayısının yanında əyləşdi.

- Sağ olun, həkim. Yaxşıyam.

Səma yanında əyləşmiş həkimə minnətdarlığını bildirdi.

- Səma!

- Eşidirəm, həkim.

- Səma, mən də qadınam. Mən də sevmişəm. Sevdiyim oğlanla da ailə qurmuşuq. Mehriban da yaşayırıq. Düzünü deyim ki, həkim yox, bir qadın kimi sizə paxıllığım tutur.

- Nəyə görə həkim? Səma təəccüblə həkimin üzünə baxdı.

- Dünyanın ən bəxtəvər qızısınız. Bilirəm deyəcəksiniz nəyə görə? Sizi o cür sevən sevgiliniz var.

- Həkim mənim sevgilim yoxdu.

- Axşam Atəşin burda ağlayıb sizi duz kimi yaladığını, Allaha və sizə yalvardığını «Aç gözünü Səma, aç! Məni öldürmə. Sənə gələn mənə gəlsin» və s. dediklərini görüb eşitsəydin, inanın ki, daş da olsa yumşalardı. Qız, onun duaları, göz yaşları sizi ölümdən qurtardı.

Səma, siz bəxtəvər qızınız ki, o cür sevəniniz var. Onun qədrini bilin. O sevgi Tanrı payıdır, sizə göndərilibdi. Bir-iki günə çıxarsınız. Getdikcə vəziyyətiniz yaxşılaşır. Nə isə... Həkim ayağa durub, otaqdan çıxdı.

* * *

Səma xəstəxanadan çıxmışdı. Yavaş-yavaş vəziyyəti yaxşılaşırdı. Sona arvad Səmaya qulluq etməklə bərabər, həm də gözdən qoymurdu. Şəmilin qırxından xeyli keçmişdi.

- Ana, səhər qəbir üstə gedəcəyəm. Qorxma, daha yaxşıyam. Səma anasının üzünə baxdı.

- Gedək. Mən də sənənlə gedərəm.

- Ana, icazə ver tək gedim.

- Yox, nə danışırsan qızım. Mən səni tək qoya bilmərəm.

- Yaxşı, sən deyən olsun. Hazırlaşarsan işdən icazə alıb günorta gələrəm, birlikdə gedərik.

Səmanın əlində bir dəst qərənfil anası ilə birlikdə atasının qəbrinə yaxınlaşdı. Qəbrin üstündə bir cüt qərənfil vardı. “Yəqin yaxınlardan, dost-taşıqlardan kimsə gətirib”, deyən Sona qızına tərəf çöndü.

Səma qəbrin üstünü yudu, təmizlədi və qərənfilləri səliqə ilə sinə daşının üstündəki gülqabına qoydu.

Baş daşındakı şəkli öpdü və aşağı çökdü. Sona kənarında dayanmış mollaı yaxına çağırıldı:

- Molla, bir "Quran" oxu.

Molla əlindəki meşin üzli dəftərçəni vərəqləyənə kimi Sona qızının qolundan tutub kənara çəkdi.

- Qulaq as, a qızım. Molla "Quran" oxuyur. Sakit dur.

Molla oxuyub qurtarandan sonra dəftəri qatlayıb cibinə qoydu. Səma əlindəki beşliyi mollaya uzatdı. Molla pulu alıb cibinə qoydu və «Allah rəhmət eləsin, yeri behişt olsun» deyib uzaqlaşdı.

Hər istirahət günü Sona Səmanı da götürüb bir qohumunun evinə gedir. Ananın məqsədi qızının əhval-ruhiyyəsində nikbinlik yaratmaq, əvvəlki şıltaq, deyib-gülən, şən, zarafatçı Səmanı "geri" qaytarmaq idi. Sona ana kimi hamıdan gizlin içində gəzdirdiyi sirr, bir özünə aid idi. Qohum-əqrəbadan bəlkə biri qızı görüb bəyənə. Düzdü, vaxt keçdikcə Səmanın təbiətində baş verən dəyişiklik – nikbinlik ananı sevin-dirirdi. Səmanın isə hələ ki, adını çəkən yox idi.

* * *

Axşam ana-bala yeməklərini yeyib qurtardılar. Səma tez stolun üstünü yığıb, çay gətirdi. Sona dolu stəkani stolda qoyub ayağa durdu.

- Çayını niyə içmədin?

- İçəcəyəm, bala. Qoy soyusun. Sona arvad evə keçdi. Bir xeyli keçmiş əlində bir qovluq geri qayıtdı və stolun arxasına keçdi.

- Hə qızım. Al bu qovluğu.

- Bunlar nədi, ana? Səma maraqla soruşdu.

- Qızım, atan dünyasını dəyişməmişdən üç ay qabaq bina evindən iki otaqlı bir ev alıb. Ürəyin istəyən, təmirli. İçərisinə də gücümüz çatanı alıb qoymuşuq. Bu da otaqların açarları. Atan vəsiyyəət etmişdi ki, mən həyatda olmayanda evin açarlarını və sənədlərini Səmaya verərsən. Ailə qurub o evdə yaşasa, onda bilin ki, mən rahatam.

Səma qovluğu açıb sənədlərə baxdı. Ev onun adına sənədləşdirilmişdi. «Allah sənə rəhmət eləsin, ata! Ölüncə mənim haqqımda fikirləşibdi. Belə atanı necə sevməmək olar?» sözləri ürəyindən keçdi.

- Səhər imkanlaşdırıb gedib evə bir baş çəkək. Çoxdan getmirəm.

- Yaxşı, gedərik. Səma saata baxdı.

- Yatırsan? Anası soruşdu.

- Hə. Yorgunam. Səma stəkanları yığıb yudu. Stolun üstünü silib yataq otağına keçdi.

* * *

Səmanın ata yarası yavaş-yavaş qaysaqlanırdı. Zaman hər şeyi sağaltdığı kimi Səmanın da ata yarasına məlhəm əlini uzatmışdı.

Səma içində bir boşluq gəzdirirdi. İş yerində Atəslə rastlaşanda ona dikilən atəşli baxışlardan özünü kənara çəkmək istəsə də, çox vaxt cazibədən çıxıb bilirdi.

Bir dəfə qarşılaşdılar. Səmanın qızılı saçlarının yerini ağ saçların tutması, Atəşi içindən yandıraraq yarırdı.

- Bu nədi, xəbərin varmı, saçınız ağappaq ağarırdı? Heç olmasa rəng vurun. Atəş Səmanın doluxsunmuş gözlərinə baxdı.

- Ağ daha yaxşıdı.

- Sizə ağ saçlar da yaraşır. Amma bir şey var ki, ağ saçlar sizi daha yaşlı göstərir.

- Atəş, bu gündən sonra mənə heç bir şey maraqlandırmır. Həyatımın ixtiyarını vermişəm zamanın əlinə, hansı tərəfə istəyirsə qoy aparsın.

- Səma, birdən zaman sizi mənə tərəf gətirdi, onda necə?

- Eybi yoxdu. Gətirər də, gətirər. Burda pis nə var ki?

Səmanın sözlərinə hər ikisi güldü.

- Atəş, mən sizə borcluyam.

- Nəyə görə, Səma?

- Həkim dedi ki, sizin dualarınız mənə həyata qaytarıbdı. Çox sağ olun.

Səma sözünü bitirən kimi Atəşdən aralandı. Hiss edirdi ki, içindəki hiss onu Atəşə tərəf itələyir.

Səma tez-tez atasını yuxuda görürdü. Yuxuda atası ilə dərdləşirdi. Dərdini atası ilə bölüşürdü. Hər dəfə ayılıanda atasının «Səndən nigaranam» deməsi qızın içində bir göynərtiyə çevrilirdi.

Səma hər cümə günü atasının məzarını ziyarət edirdi. Hər dəfə gələndə də məzarın üstündə bir cüt təzə qərənfil görürdü. Amma qərənfilin kim tərəfindən qoyulmasını aydınlaşdırı bilmirdi.

Qəbiristanlıqdan qayıdandan sonra gecə-səhərə kimi qohum-əqrabaları, dost-tanışları bir-bir xəyalından keçirirdi. «Kim ola, hər həftə bir cüt tər qərənfil gətirib atamın məzarı üstünə qoyan?» sualı Səmaya bir dərd olmuşdu. Anasına bu barədə bir söz demirdi. «Yox, bu məsələnin vacəhinə yetməliyəm. Burda bir sirr var?» – düşünən Səma fikrində qətiləşdirdi ki, bu cümə işdən icazə alıb tezdən axşama kimi qəbri güdəcəyəm. Görüm kimdi bu adam?

* * *

Səhər Səma bazara gedib bir dəstə qərənfil alıb marşrutla qəbiristanlığa yola düşdü.

Qəbrin üstünü nəzərdən keçirdi. Məzarın üstünə təzə qərənfil qoyulmamışdı. Görünür həmin adam hələ gəlməyibdi.

Səma heç bir şeyə əl vurmada qərənfil dəstəsi əlində xəlvət bir yerə çəkilib gizləndi. Bu gün cümədi, kimdisə, hökmən gələcəkdi. Axşama kimi də olsa gözləməliyəm. Özü də həmişə bizdən əvvəl gəlir.

Səma çantasından telefonu çıxarıb saata baxdı. Saat ikiyə işləyirdi. Səbri tükənsə də özünü ələ almağa çalışırdı. Hiss etdi ki, ürək döyüntüsü getdikcə artmağa başlayır. Əlini ürəyinin üstünə qoydu və çönüb atasının məzarına tərəf baxdı. Bir maşın gəlib düz qəbrin yanında dayandı. Qapı açıldı, Atəş maşından düşdü. Səma gözlərinə inanmadı. «Ola bilməz!» Gözünü silib bir də baxdı. «Yox, Atəşdi» fikrini içində təsdiq edən Səmanın gözlərindən axan yaş boğazı ilə sinəsinə axırdı.

Maşından düşən Atəş yük yerindən kapron qabla dolu suyu və vedrəni düşürtdü. Məzarın üstündə solmuş gülləri yığıb bir kənara qoydu. Sonra sükanın yanından dəsmalı götürüb, vedrəni su ilə doldurdu və məzarı təmizləməyə başladı. Təmizlik işini qurtarandan sonra maşından bir cüt qərənfil gətirib məzarın üstünə qoydu.

Kənarda dayanmış mollaı yaxına çağırırdı və dedi: “Molla, bir “Quran” oxu.” Molla “Quran”ı qurtarandan sonra Atəş mollaya bir beşlik uzatdı və «Buyurun» dedi. Molla pulu alıb cibinə qoyaraq “Allah rəhmət eləsin, yeri behişt olsun”, - dedi.

- Bir şey soruşum. – Molla dedi.

- Buyurun. – Atəş maraqla mollanın sualını gözlədi.

- Mərhumun oğlusunuz?

- Xeyir. Yaxınıyam.

- Bilirsən, siz hər cümə bu məzarın üstünə gəlrirsiniz. Hər gələndə də bir cüt qərənfil gətirirsiniz. Hər dəfə də mənə “Quran” oxutdurub bir beşlik verirsiniz. Elə bildim oğlusunuz. Ona görə soruşdum. Heç adamın doğma oğlu bu hörməti göstərmir. Bir də hər cümə sizdən sonra bir qız, bəzi hallarda da bir arvadla gəlib bu məzarı yad edirlər. Allah rəhmət eləsin. Görünür yaxşı insan olub ki, yad edirlər – deyən molla, Atəşlə xudahafizləşib ayrıldı. Atəş molladan ayrılıb məzarın yanına gəlib sinə daşının üstünə qoyduğu nəm dəsmalı götürüb arxaya döndü ki, maşına tərəf getsin. Səmanı qarşısında görəndə özünü itirdi. Ani olaraq «Bu qız hardan çıxdı?» fikri beynindən keçdi.

Səma əlindəki qərənfil dəstəsini məzarın üstünə qoydu və Atəşin boynunu qucaqlayıb ağlamağa başladı. «Qurban olum sənə, Atəş! Hər şeyi öz gözümlə gördüm, öz qulağımla eşitdim. Mən sənə qədrini niyə bilməmişəm? Mən sənə sevgini nə üçün başa düşməmişəm? Həkim hər şeyi dedi, amma inanmadım. Sənəni mənə sevən o ürəyinə qurban olum...»

- Yaxşı, otur gedək. Atəş Səmanın qollarını boynundan aralayıb, hər ikisi maşına doğru getdilər. Atəş maşını Səmagilin evlərinə tərəf döndərmək istəyəndə, Səma öz evinin ünvanını dedi. Atəş heç bir söz demədən maşını deyilən ünvanə yönəltdi və «Görünür evlərinə dəyişiblər» fikrini içindən keçirdi.

Atəş düşüb maşının qapısını açdı və Səmaya düşməyə yol göstərdi. Atəş «Sağ olun» deyib ayrılmaq istəyirdi ki, Səma onun qolundan tutub dedi:

- Hara gedirsən? Ömründə ola bilməz. Qızın qətiyyəti qarşısında bir söz deməyən Atəş Səmanın yanında addımlamağa başladı.

- Ərzaq mağazasına dəyək. Səhərdən evdən çıxmışam, yəqin ki, sən də acsan? Mağazadan yemək üçün lazım olan ərzağı alan Səma Atəşin təkidinə baxmayaraq pulunu özü verdi və çölə çıxdılar.

Qapını açıb içəri keçən Səma «Xoş gəlmisən! Keç içəri!» deyib Atəşi içəri dəvət etdi. Sən keç yuyun, mən çay-çörək hazırlayım.

- Bəs kimlə olursan? Atəş maraqla soruşdu.

- Anamla oluram. Anam o biri evdədi. Bura mənim evimdi. Atam hədiyyə edibdi. Özüm bura gəlməyi məsləhət bildim.

Atəş yuyunub çıxana kimi Səma süfrəni səliqəyə saldı. Üzbəüz oturdular. Yemək yeyib, bir stəkan çay içəndən sonra Atəş durub qapıya doğru yönəldi və "Sağ olun, axşamdı, mən gedim, məsləhətdirsə sizi də evinizə aparım", – dedi.

Səma qapıya doğru gəlib hər əlini qapının bir çərçivəsinə qoyaraq üzünü Atəşə tutdu:

- Heç hara gedə bilməzsən. Daha doğrusu qoy-maram gedəsən. Çoxdan, lap çoxdan sənə qarşı olan hisslərimi güclə boğurdum. İndi gördüm ki, bütün gününü fikrim-zikrim sənənlədir. Məni həyata sən qaytarmısan. Əgər məni tək qoyub gedəcəkdinsə, onda nə üçün Tanrıya dualar edib, yalvarırdın? Soruşuram, cavab ver.

- Mən bütün varlığımınla səni sevirəm. Heç vaxt sənsiz yaşaya bilmərəm. Ona görə də Allaha dua edirdim. Sən ki məni sevmirsən. Atəş dedi.

- Yox, mən səni sevirəm. İcimdəki boşluğu sənin məhəbbətin doldurubdu. O vaxt dediyin kimi, zaman hər şeyi öz yoluna qoydu. Səma əlini qapının çər-

çivəsindən götürərək qarşısında dayanmış Atəşi sinəsinə sıxdı, boyun-boğazını həm öpüslərə, həm də göz yaşlarına qərq etdi. Qızın isti nəfəsindən Atəşin içi ehtirasa gəldi. Səma Atəşin köynəyinin düymələrini açmağa başladı və Atəşi qoşa balıncı çarpayının yanına gətirib dedi:

- Yer hazırdı. Yata bilərsən. Amma işığı yandırma. Utanıram. Ürəyimizin işığı bəsdı, deyən Səma soyunub yatağa uzandı və əlinin havası ilə Atəşi yanına gətirib ona sarıldı.

- Atəş, bilirəm həsrətini çox çəkmişən. İndi o həsrət odunu söndür. – deyən Səma, Atəşi nazik qolları arasına alıb daha da ona qısıldı.

Bir azdan nazik beli Atəşin qüvvətli qolları arasında sıxıldıqca Səma özünü dünyanın ən xoşbəxt qadını hesab edirdi.

Başını Atəşin qolu üstə qoyub xoşbəxt anlarını yaşayan Səmanın beynindən bir fikir keçdi. «Qızım, səni xoşbəxt görsəydim, ölsəm də dərdim olmazdı. Bircə dərdim sənə!» «Ata, xoşbəxtəm. Dünyanın ən xoşbəxti. Məni həyatı qədər sevən Atəşlə bir yerdəyəm. Çox heyiflər olsun, bu xoşbəxtliyin gecikməsi mənim günahımdan oldu. Artıq hər şey arxada qalıb». Fikirlərindən Səmanın içərisinə bir rahatlıq yayıldı. Dolabın üstündə qoyulmuş telefonda ətrafa yayılan musiqi sədaları sanki Atəşin ürək döyüntülərini Səmanın qulağına pıçıldayırdı.

Gül üstünə gül koklamam,

Öldürsələr aldatmam.

Sarşın sevgilim varken,

Başqa sevgili tanımam.

- Nə gözəl oxuyur, Səma pıçıldadı.

- Gözəldi. Mənim Sarışınım, deyən Atəş Səmanı
sinəsinə sıxıb ağ qarışıq qızılı saçlarından öpdü...

EPİLOQ ƏVƏZİ

İllər bir-birini əvəz etdi. Xoşbəxtlik ətri ilə dolu
iki otaqlı evdən balaca bir oğlan uşağının səsi eşidi-
lirdi. Bu uşaq balaca Şəmil idi.

27.06.2017

Mərdəkan.

ÜRƏK AĞRISI

*Həyatda yeganə bir
xoşbəxtlik var ki, o da
başqası üçün yaşamaqdır.*

L. Tolstoy

Cəmil iki yolun ayrıcında qalmışdı. Gədim-getməyim fikri ilə içində əlbəyaxa olan Cəmil «Yox, getmək lazımdır» fikrini qətiləşdirəndən sonra marşrut avtobusuna minib yola düşdü.

Yolun kənarında göz işlədikcə uzanan yaşıllıq, müxtəlif çeşidli güllərin rəngbərəngliyi, xüsusi zövqlə tikilmiş yaraşlıq binalar Cəmilin könlünü oxşamaqla bərabər, fikrini də çox uzaqlara, lap uzaqlara aparmışdı. Arada neçə onilliklərin zaman kəsiyi var idi.

O vaxtlar gənc idi. Ali məktəbi yenicə bitirib, təyinatını da öz kəndlərinə almışdı. Yayın qızmar istisindən yaxa qurtarmaq üçün arabir həyətdə – ağacların kölgəsində gəzinər, bezikəndə isə ikinci mərtəbəyə qalxaraq çarpayuya uzanıb kitablara baxardı. Beləliklə, günləri yola verərdi. Belə günlərin birində, təxminən günortadan bir az keçmiş aşağıdan dedilər ki, Cəmil səni çağırırlar.

Cəmil aşağıya düşdü və üzünü əlində süpürgə qapını süpürən anasına tutaraq: «Ana, kimdi çağıran?» deyərək soruşdu.

- Qapıda, darvazanın yanında, söyüd ağacının altında durublar. Rəfiqə arvad əlindəki süpürgə ilə darvazanı göstərdi.

Cəmil darvazanın yanındakı salxım söyüdün altında dayanmış «qonaq»ların yanına çatıb: «Xoş gəlmişsiniz. Burada niyə dayanmısınız? Gedək evə» dedi.

- Sağ ol, qadan ürəyimə. Eşitdik ki, məktəbi də bitirmisən. Allaha şükür, deyən Salatın arvad Cəmili qucaqlayıb üzündən öpdü.

- Sağ olun, Salatın xala. Gedək beş-on dəqiqə əyləşin, yenə gedərsiniz. Cəmilin təkidi qarşısında boyun qaçıra bilməyən Salatın arvad evə gəldi. Cəmil ağacın kölgəsində qoyulmuş stolun ətrafında yer göstərdi.

Salatın “Allah canına can sağlığı versin, ay oğul”, - deyib əyləşdi.

Rəfiqə tez süpürgəni yerə qoyub, “xoş gəlmisiniz” deyib Salatın arvad və qızı ilə görüşərək çay tədarükü görməyə başladı.

- Deyirəm, ay Rəfiqə illər nə tez gəlib keçdi. Allaha şükür Cəmil məktəbi qurtarıb. Salatın arvad çay dolu stəkanı qarşısına çəkdi.

- Allah balalarına da qismət eləsin. Rəfiqə arvad minnətdarlığını bildirdi.

- Nə bilim Şəlalə də oxumaq istəyir. Salatın yanında əyləşmiş qızını göstərdi. Görək girə biləcəkmi? Şəlalə dedi ki, ana Cəmildə kitab var. Gedək Cəmildən onu alaq. Ondan ötəri məni gətirib. Deyirəm, a bala get özün al, elə deyil ki, Cəmili tanımayasan. Uşaq vaxtı o qədər bir yerdə oynamısınız ki. Deyir, yox ey, utanıram. Bu günün istisində məni özü ilə sürüyüb gətirib.

Salatın arvadın sözündən sonra Cəmil yanında oturmuş Şəlaləyə baxdı. Gələndən birinci dəfə idi ki, Şəlaləyə baxırdı. Bu marağ Salatın arvadın, «Uşaq vaxtı o qədər bir yerdə oynamısınız» sözündən sonra yarandı. Cəmilin baxışları ona baxan Şəlalənin baxışları ilə toqquşdu. Və bu toqquşmadan hər ikisinin daxilinə bir qığılcım düşdü. Bu qığılcımın çartılısını heç kim nə bildi, nə də duydu.

Cəmil qızı ilk dəfə görən kimi qızın uca boyu, qırmızı yanaqları, yumru sifəti, qonur gözləri, qara saçlarının bir hörükdə hörülərək arxasına atılması, düz, yoğun baldırları, dizindən yuxarı donunun ağ qılçalara xüsusi bir yaraşlıq verməsi, kriplin donunun sinəsindən qırmızı enli zolağın yarıya qədər enməsi, münasib bədəninə kip olan donun sinəni qabartması və qızın təbəssümü Cəmili bir baxışda ovsunladı.

Balaca Şəlalənin belə gözəl qız olması heç vaxt Cəmilin ağlına gəlməzdi. «Qız səni Tanrı göndərdi? Deyəsən bu qız mənim qismət payımdır. Belə gözəli heç kim əldən buraxmaz. Bəlkə də özünün istədiyi var. Yox, əgər məndən qabağa düşən yoxdursa, bu qalın dodaqlar, yeni qönçələnmiş narlar mənim olmalıdır» fikri ilə Cəmil beynində məşğul ikən Şəlalə də Cəmili nəzərdən keçirtirdi.

«Nə gözəl oğlandır. Uca boyu, yana daranmış qara saçları sifətinə xüsusi yaraşlıq verir. Dolu bədən, əzələli qollar, qonura bənzər gözlər və s. sevilməyə layiqdir. Yox, əşi, sözsüz ki, bunun sevdiyi olar. Belə gözəl, yaraşlıq oğlanı heç bir qız əldən buraxmaz. Allahın altında mənim olaydın, Cəmil. Heç bilirsən səni necə sevərdim?» fikirləri Şəlalənin içərisində Cəmilə qarşı özündən asılı olmayaraq bir ılıqlıq əmələ gətirdi.

Salatın arvadın gözlənilmədən olan müraciəti hər iki gənci özünə qaytardı.

- Cəmil, qadan ürəyimə, gör Şəlalə nə kitabı istəyir? Az, dur get gör, nə kitabdır, varmı? – sözlərindən sonra Cəmil ayağa durdu. Cəmil qabaqda, Şəlalə də arxasınca ikinci mərtəbəyə qalxdılar. Cəmil şüşəbənddən arxa otağa keçdi. Şəlalə də arxasınca. Cəmil pəncərələrin qarşısında üst-üstə yığılmış kitabları göstərdi və soruşdu:

- Eşidirəm. İndi de görüm sizə hansı kitab lazımdı?

Şəlalə bir addım da Cəmilə yaxınlaşdı. Demək olar ki, nəfəs-nəfəsə dayandı. Əlini irəli uzadaraq, - anamın yanında utandım deməyə, mən də sizi təbrik edirəm, ali məktəbi qurtarmağınız münasibəti ilə, - dedi.

Cəmil ona tərəf uzadılmış nazik əli əlinə aldı. Bu zaman qızın sifətinin allanması, əlinin ovcunun içərisində uçması və qızın gözlərindəki utancaqlıq diqqətindən yayınmadı. Birdən-birə bu gözəllik ilahəsinin qarşısında dayanmasını xəyal hesab edən Cəmil sol əlini qızın boynuna salaraq başını özünə tərəf əydi. Cəmilin isti nəfəsindən özünü itirən qız daha da Cəmilə qısıldı. İlk öpüşün sehrinə düşən Şəlalə bir azdan özünə gəldi və pörtmüş yanağında görünən yaş gilələri əlinin arxası ilə silərək, «Məni şəhər qızı hesab etdin?» - dedi.

- O nə deməkdi? Sözümdən belə çıxır ki, şəhər qızları tərbiyəsizdi?

Cəmilin səsindəki inciklik Şəlaləyə indi çatdı. Səhv danışdığını hiss etdi və tez də səhvini düzəltmək məqsədi ilə «Yox, elə demək istəmirəm. Yəqin ki, bu neçə ildə şəhər qızlarından sevgilin olmuş olar» deyərək sözlərinə düzəliş etmək istədi.

- Yox, Şəlalə, heç nə şəhər qızlarından, nə də ki, kənd qızlarından, heç bir sevgilim yoxdur. Mən heç

vaxt inanmazdım ki, sən böyüyüb belə gözəl qız olmusan. Özü də, gözəllər gözəli bir qız.

- Elə gözələm? Şəlalə içində sevindi.

- Çox gözəlsən. Adamın lap aqlını başından alırsan.

- Çox gözələmsə, onda nə yaxşı məni sevmirsən?

- Səni öpməyim sevmək deyilmi? Ürəyimin «sevirəm» sözünü eşitmədin? Başını sinəmə qoymuşdun axı.

- Demək, məni həmişə sevəcəksən?

- Şəlalə, ömrümün axırına kimi səni sevəcəyəm.

- Cəmil, mən də səni həmişə sevəcəyəm. Ölənə kimi. Amma söz ikimizin arasında qalsın. Oldumu?

- Oldu Şəlalə, oldu. Cəmil qətiyyətlə fikrini bildirdi.

- Onda icazə ver mən də səni... sözünün arxasını gətirə bilməyən Şəlalə Cəmilin boynunu qucaqlayıb sinəsinə sıxdı və dodaqlarını dodaqlarına yaxınlaşdırdı.

Cəmilin əli sinəsinə dirənmiş yumru döşlərin üzərində gəzinərək «Nə gözəl döşlərin var» dedi.

- Cəmil, bu gündən o döşlər də, mən də səninem – deyən Şəlalə Cəmindən aralanıb bir az kənara çəkildi.

Hər ikisi özünə gələndən sonra Şəlalə dedi: - atalar deyir ki, molla aşı gördü, “Quran”ı yaddan çıxartdı. Kitab almağa gəlmişdim, gəldim özümə yar tapdım – deyib güldü.

- Ay qız, nooldun? Qurtar görək, Salatın arvadın səsi eşidildi.

- Ana, axtarır. Görək tapsın. Mən neynim? Şəlalə anasına cavab verdi və yenidən Cəmilin boynuna sarıldı. Cəmil, səndən ötrü çox qızlar ölür. Mən inana

bilmirəm ki, o qızların sənə əlaqəsi olmasın. İnanım sənə?

- Şəlalə, mənim adım kim necə hallandırır bilmirəm. Mən sənə vuruldum. Mən səni sevdim və həmişə də sevəcəyəm. Qismətdən artıq yemək olmaz. Demək mənim qismətim sənsənmiş.

- Özümü dünyanın ən bəxtəvər qızı hesab edirəm. Açıq deyim, qızların göz dikdiyi oğlanın sevgilisi mənəm. – Şəlalə! – deyən Şəlalə Cəmilin boynunu buraxıb kənara çəkildi.

Şəlalə artıq buraya nə üçün gəldiyini unutmuşdu. Sevincindən içi aşıb-daşırdı. Beş-on dəqiqənin içərisində qız elə bil daha da gözəlləşmişdi.

Cəmil imtahan üçün lazım olan kitabları seçib bir kənara qoydu. Bunlar sənin dediyin kitablardı. Çətinlik çəksən deyərsən.

- Bu gündən sonra çətinliyim daha çox səni görmək üçün olacaqdı.

- Yox, uşaqlıq eləmə. Bura kənddir. Bilib eləyərlər, yaxşı olmaz. İmkən düşəndə görüşmək üçün xəbər göndərəcəyəm. Yaxşı hazırlaş. Ali məktəbə qəbul ol, ondan sonrası asandı.

- Yaxşı, nə deyirəm. Bu gündən sənin sözün mənim üçün qanundur. Səndən icazəsiz bir addım da atmaram, qadan ürəyimə. Deyən Şəlalə Cəmili öpüb, kitabları götürərək aşağıya düşdü.

- Səni ümid yeri olasan, ay bala. Minnətdarlıq edən Salatın arvad ayağa qalxdı.

- Ay Salatın, ayda-ildə bir dəfə yolun düşür, onda da qoymadın yemək hazırlayaq. Heç yaxşı iş görmədin. Rəfiqə narazılığını bildirdi.

- Sağ ol, ay Rəfiqə. Allah qoysa bir dəfə gələrəm, onda oturub həm yemək yeyərik, həm də dərdləşərik. Di salamat qalın.

Darvazanın ağızına çatanda «Gəlmə ay oğul, sağ ol» deyən Salatın arvad, elə ki, yola düzəldi, imkandan istifadə edən Şəlalə Cəmilə məhəbbət dolu bir baxış fırladaraq ürəyi getməsə də, ayaqları məcburən qızı uzaqlaşdırdı.

Cəmilin fikri Şəlalənin yanında qaldı. Qızın oynaq hərəkətləri, sevinci, onu sevməyimlə bağlı etirafı ürəyinin təmizliyindən xəbər verir. Elə bil, qız bu sevginin həsrətini çoxdan çəkirmiş. Görünür adım qızlar arasında çox hallanır. «Qızların dərdindən öldüyü oğlanın mənə vurulması, mənə xoşbəxtliyim deyilmi?» fikri çox şeydən xəbər verir. Ürəyin kimi sifətin də gözəldi Şəlalə, fikirləri ürəyindən keçən Cəmil öz otağına qalxıb çarpayuya uzandı.

Qapıya çatan kimi «Sən get kitabını oxu, mən də axşama yemək hazırlayım. Atan işdən gələcək» - deyən Salatın soyuducudan əti çıxardıb stolun üstünə qoydu ki, ətin donu açılsın.

Şəlalə otağına keçən kimi kitabları stolun üstünə qoyub güzgünün qarşısına keçdi. Sir-sifətini, dodaqlarını nəzərdən keçirdi. Heç bir izi qalmadığını görüb fikrində arxayınlaşdı.

Özünü təzə görmüş kimi Cəmilin gözü ilə özünə baxmağa başladı. «Bir-birimizə yaraşırıq. Bir-birimizi sevirik» bundan gözəl xoşbəxtlik varmı? Güzgüdə özünə bir göz vurdu. Gülümsünərək kitabları və rəqləməyə başladı. Oxuduğunu dərk etmədi. Nə qədər fikrini cəmləşdirməyə çalışsa da bacarmadı. Fikri Cəmilin yanında idi. Boynunda, boğazında, dodaqlarında Cəmilin nəfəsini hiss edirdi. Xəyalında onunla danışır-
dı:

“ - Deyəsən, ilk dəfədi dodaqlarına kişi dodağı toxunur?”

- O nə deməkdir? Dolmuş gözlərini Cəmilin üzündə hərlədi. Nəyə görə elə deyirsən? – dedi.

- Sifətinin pörtməyi, uçunmağın, özünü itirməyindən hiss olunur ki, ilk dəfə kişi nəfəsi toxunur sənə.

- Necə olmalıdır? Adam birini sevər, də».

Durub çarpayıya uzandı Şəlalə. Sənin kişi nəfəsinə qurban olum Cəmil. Hələ də nəfəsinin ətrini hiss edirəm. İlahi, sevmək nə gözəl nemət imiş.

Şəlaləyə elə gəlirdi ki, Cəmil yanında uzanıbdı. Başını Cəmilin qolu üstə qoyub onunla «pıçıldaşır».

- “Şəlalə, düzünü de mənə nə vaxtdan sevirsen? Mən səninlə görüşməmişəm. Birdən-ikiyə söhbətimiz olmayıb. Amma hiss etdim ki, bu sevginin həsrətini çoxdan çəkirmişsen. Elədi, ya yox?

- Bu həsrətin yaranma bünövrəsini deyim, qulaq as. Kəndimizdən ali məktəbdə oxuyan üç-dörd nəfər olar, ya da olmaz. Onlar da qiyabi təhsil alırlar, özü də ailəli, uşaqlı kişilərdi. Həm institutda oxumağın, həm yarlı-yaraşlı olmağın qızların daimi mövzusu idi. Xüsusən də mənimlə oxuyan qızların. Məndə görməzə-bilməzə sənə qarşı başa düşə bilmədiyim bir hiss yaranmışdı. Səni bir-iki dəfə uzaqdan görmüşdüm. Qızlardan kimisi deyirdi elçi göndərmisən, qız razılaşmayıb, kimisi deyirdi mənə də istəyir, atam razı olmadı, atam deyir oğlan yaxşı oğlandı, anası gəlin saxlayan deyil. Bir başqası deyirdi ki, Cəmilin özü mənə sevdini xəbər göndərüb. Qızların sənə olan bu istəyi məndə sənə qarşı bir məhəbbət və qısqanclıq oyatmışdı. Mənim bu hissimdən heç kimin xəbəri yoxdur. Özüm-özümə düşünürdüm: «Eşidib-bilən nə deyər? Oğlan evinin xəbəri yox, qız evində toydu». Amma həmişə səni yaxından görmək və söhbət etmək arzusunda olmuşam. Qəbul imtahanı ilə bağlı kitab məsələsi köməyimə çatdı. Səni görən kimi qızlara haqq qa-

zandırdım və ürəyim çırpınmağa başladı. Müvazinətimi güclə saxladım. Sən isə heç mənə gözünün ucu ilə də baxmadın. Elə bil mənə görmürdün. O saat qəlbimdən keçdi ki, yəqin istədiyi var. Özümü ağlamaqdan güclə saxlayırdım. Yuxarı çıxanda səni, ali məktəbi bitirmək münasibəti ilə təbrik etmək üçün əlimi uzatdım. Əlinin hərarəti bütün bədənimə yayıldı. Bədənim uçunmağa başladı. Nəfəsini dodaqlarımda hiss edəndə, bayılmaqdan özümü güclə saxlayırdım. Görünür bu taleyin qisməti imiş. Nə bilim... Niyə mənə qucaqlamırsan?” – deyən Şəlalə çönüb yanına baxdı. Yanının boş olduğunu görəndə özünə gəldi. Başa düşdü ki, Cəmillə xəyalında söhbət edirmiş və beləcə də yuxuya getdi.

Toyuqların tara çıxan vaxtıdır. Birdən Salatının yadına düşdü ki, bu qız heç evdən çölə çıxmayıbdı. Otağa daxil olan Salatın stolun üstündə kitabları, Şəlalənin isə üstüaçıq çarpayıda yatdığını görcək: «Anası ölmüş o qədər oxuyub ki, yorulub yatıb. Ay Allah, yazıqdı balamın zəhmətini əlində qoyma» deyib Şəlaləni oyatmağa başladı.

* * *

Bir-iki dəfə görüşə bilmişdilər. Hər görüş zamanı Şəlalənin Cəmili qucaqlayaraq ağlayıb «Məndən asılı deyil, səndən ayrı dura bilmirəm» deməsi və balaca qızcığaz kimi şiltaqlığı, ürəyindən keçənləri dilinə gətirməsi Cəmili daha çox qıza bağlayırdı.

Bir aya yaxın idi ki, Şəlalə Bakıda idi. Bu bir ayın sona çatmasını hamıdan çox Cəmil arzulayırdı. Nəhayət avqust ayının üçüncü on günlüyü. Abiturientlər evlərinə dönürlər. Kimisi sevincini istədikləri ilə bölüşməyə tələsir, kimisi isə xəcalətindən belə evə qayıtmaq istəmir.

Şəlalə axşamçağı evə çatdı. Taksidən düşüb, anası ilə görüşüb, öpüdü.

- Nətəri oldu, başına dönüm? Salatın soruşdu.

- Yaxşı oldu, ana! Qəbul oldum. Şəlalə yenidən anasını sinəsinə sıxıb öpdü.

- Salatın əllərini göyə qaldıraraq: «Başına dönüm, ay Allah! Qızımın zəhmətini əlində qoymadın. Qurban olum sənə, gözə görünməz» duasını bitirib Şəlalə ilə birlikdə içəri keçdi.

Eşidən, bilən qonum-qonşu gözaydınlığına gəldi. Axşam Şəlalənin qardaş-bacılarının və atasının sevincdən üzləri gülürdü.

Şəlalə bütün gecəni yata bilmədi. Fikrində Cəmil gah qınayır, gah bəraət qazandırır. “Axşamdan gəlmişəm, heç maraqlanmır da. Neyləsin Cəmil? Adını nə qoyub gəlsin? Birdən-ikiyə Cəmil bizim qapıya gəlməyib”, fikirlərinin labirintində azan Şəlalə səhərə yaxın yuxuya getdi. Günortaya az qalmış ayıldı. Yuyunub bir stəkan çay içdi.

- Ana, aparım Cəmilin kitablarını verim.

- Hə gedək, bala. Götür kitabları gəl gedək. Salatın arvad üst-başını çırpıb qapıya doğru yönəldi.

Qızın ürəyincə olmayan bu yol yoldaşına «Ana, sənə əziyyətdir. Bu dəqiqə aparıb verib qayıdıram» etiraz etsə də, anası «A qızım, Rəfiqənin evində cavan oğlu var. Kənardan görən nə deyər, nə düşünər? A bala, sən hələ uşaqsan. Qaşın qarasını üzə çəkirlər. Qız uşağının adı ləkələndisə, daha heç. Gedirsən Bakıya. Oturuşuna, duruşuna fikir ver. Elə et ki, bura xoş sədan gəlsin», fikirləri qarşısında bir söz deməyən Şəlalə dinməz-söyləməz anasının yanına düşdü.

- Xoş, gəlmisiniz – deyən Rəfiqə yaxına gəldi və “nətəri oldu, a bala?” – soruşdu.

- Qəbul oldum.

- Allaha şükür! Allaha şükür! Rəfiqə Şəlalənin boynunu qucaqlayıb hər iki üzündən öpdü. Sonra Salatına tərəf çönüb «Gözün aydın olsun!» dedi.

- Allah balalarını saxlasın. Elə Cəmil də sağ olsun. Əli düşərli oldu. Salatın minnətdarlığını bildirdi.

- Gəlin, gəlin oturun görək. Rəfiqə təkidlə Salatınla Şəlaləni kölgədə qoyulmuş stolun ətrafına dəvət etdi.

Rəfiqə tez samovara od saldı. Bir qab dən götürüb həyəətə keçəndə Salatın ayağa qalxıb, «Ay Rəfiqə bacı, nə iş görürsən? Cəmilin kitablarını vermək üçün gəlmişik».

- Salatın, keçən dəfə də oturmadınız. Şəlalə birdən-ikiyə bura gələn deyil. İndi də Allaha şükür ali məktəbə girib. Bu şad xəbərə bir çolpa düşmür? Sənə kəsmirəm, qızıma kəsirəm.

Salatın qayıdıb yerində əyləşdi. Rəfiqə ağ ləyəndə isti suyu gətirib yerə qoydu və başı kəsilməmiş beçəni suya basdı.

Bunu görən Şəlalə kömək məqsədi ilə ayağa durmaq istəyəndə «Otur qızım, sənlik deyil», Rəfiqə etiraz etdi.

Salatın ayağa qalxıb:

- Rəfiqə, beçəni mən təmizləyim, çayı sən hazırla – dedi və kömək etməyə başladı. Şəlalənin gözü qapı-bacada, qulağı səsdə olsa da Cəmil gözüne dəymirdi. Axırda dözə bilməyərək, “Rəfiqə xala, Cəmil yoxdu?” – Şəlalə soruşdu.

Çay dəmləyən Rəfiqə, “Qadan alım qızım, Cəmil otağındadır, yatır”, dedi.

Şəlalə stolun üstündə olan kitabları götürüb ikinci mərtəbəyə qalxdı və qapını döymədən otağa daxil oldu. Kitabları dolabın üstünə qoyaraq çarpayının yanına gəldi, Cəmilin yatmasına xeyli tamaşa etdi.

Cəmilin uzun qara saçları balıncın üstünə dağılmışdı. Arabir dodaqlarında yaranan təbəssümü müşahidə edən Şəlalə: «Görəsən nə düşünür. Yoxsa yuxuda məni görür» - ürəyindən keçirtirdi. Dizlərini çarpayının yanında yerə qoyan Şəlalə dodaqlarını Cəmilin dodaqlarına yaxınlaşdırdı. Gözlərini açan Cəmil, Şəlaləni görəcək çaş-baş qaldı:

- Sən nə gəzirsən burda?

- Nədi, olmaz?

- Olar. Bura gəlməyin maraqlıdır.

- Burda maraqlı nə var? Anamla gəlmişəm.

Anam aşağıda oturub söhbət edir, mən də sənin kitablarını vermək üçün yuxarı qalxdım. Xətrinə dəyirsə gedə bilərəm. Şəlalə incimiş halda ayağa qalxmaq istəyəndə Cəmil qızın əlindən tutub özünə tərəf çəkdi.

- De görüm qəbul oldunmu?

- Oldum.

Cəmil Şəlalənin dodaqlarından öpərək, “Təbrik edirəm” – dedi.

- Gördüm səndən bir xəbər çıxmır, axırda dözə bilməyərək sənin yanına özüm gəldim.

- Elə düşünmə Şəlalə. Günləri sayırdım ki, nə vaxt gələcəksən. Bura şəhər deyil, kənddir. Hardan keçsən o saat hamı bilir ki, filankəs filan yerdən keçdi. Yaxşı üzünü o tərəfə çevir paltarımı geyinim.

Şəlalə pəncərənin önünə gəldi və çölə-bağçaya tamaşa etməyə başladı.

Paltarını geyinib qurtaran Cəmil Şəlaləyə yaxınlaşıb qızı sinəsinə sıxdı.

Cəmilin qolları arasında özünün ağlagəlməz xoşbəxt anlarını yaşayan Şəlalə, «Cəmil, ürəyim sənə qurban, mən sənsiz yaşaya bilmərəm» - dedi və gözlərindən axan yaşını gizlətməyə çalışdı.

- Deyəsən ağlayırsan? Niyə, nə olub? Cəmil soruşdu.

- Fikir vermə, sevincdəndir. Buna məhəbbətin göz yaşı deyirlər. Bəzən sevincdən, bəzən də ayrılıqdan baş verir. Cəmil, Allah eləsin mənim göz yaşlarım bu cür, həmişə sevincdən axsın.

- A bala, aşağı düşün, yemək hazırdı. Rəfiqənin çağırışına Cəmil «Gəlirəm, ana!» deyə cavab verdi.

Bir azdan Cəmil, Şəlalə, Rəfiqə və Salatın süfrə arxasında əyləşib deyə-gülə yemək yeməyə başladılar.

* * *

Aylı bir gecə. Arabir tək-tək it hürüşü və cırcırama səsi gecənin lal sakitliyini pozur. Ağacın altında iki nəfər nəfəs-nəfəsə dayanıb pıçiltı ilə danışır.

- Cəmil, ali məktəbə qəbul olmaq ən böyük arzum idi. İndi istəyirəm heç getmiyəm.

- Bir fikirləş gör neçə min abituriyent sənət vermişdi. Təxminən 4-5 nəfərdən biri qəbul olunub. Bəs bu qədər əziyyətdən sonra sən nəyə görə getmək istəmirsən, ay mənim canım?

- Qorxuram. Yaman qorxuram. Ürəyimə damıb ki, getsəm səni itirəcəyəm. Mənə elə gəlir ki, səni mənim əlimdən almaq üçün kimsə girəvə axtarır.

- Mən uşağam ki, sənın əlindən alalar?

- Cəmil, gəl mənimlə razılaş, oxumağa getməyim. Oxumaqdan daha çox sənın sevgin, sənınlə birgə olmaq önəmlidir. Nə deyirsən, qadan mənə gəlsin? Şəlalə başını Cəmilin sinəsinə qoydu.

- Yox, Şəlalə oxumağa getməlisən. Bizi heç nə və heç kim ayıra bilməz. Sən mənimsən. Ayrı heç bir şey barədə fikirləşmə.

- Cəmil, səhər yola düşürəm. Bu sonuncu görüşümüzü ürəyim istədiyi kimi, yadda qalan yaşamaq

istəyirəm. İstəyirəm sənin qolunun üstündə başımı qoyub yuxuya gedim. Yenə deyirəm, ürəyimə damıb ki, oxumağım səni itirməyimə səbəb olacaqdır.

- Arxayın get. O ki, qaldı sənin yaşamaq arzuna, deyən Cəmil ağacın altındakı çayırılığa uzandı. Qollarını yana açaraq «Gəl, necə istəyirsən, elə də yat» dedi.

Şəlalə arxası üstə uzanmış Cəmilin sağ qolu üstə başını qoyub uzandı.

- Cəmil, göyə bax. Bax o qoşa ulduz bizik. Onlar orda qoşadı, biz də burda. Şəlalə aydın səmada Aya yaxın bir cüt qoşa ulduzu göstərdi. Şəlalə Cəmilin başını sinəsinə sıxdı. Qızın sinəsindən gələn xoş qoxu Cəmilin içini ehtirasa gətirdi. Cəmil, qadan alım bilir-sən...

Yerə uzanan Şəlalənin yuxarı çəkilməmiş donundan çöldə qalan ağ, ətli baldırlarından ayın işığında qopan qığılcımlar getdikcə Cəmilin ağlını kütləşdirirdi.

- Eşidirəm, Şəlalə nə deyirsən?

- Cəmil, ölürəm sənin üçün. Sənin olmaq istəyirəm. Sevdiyim sənsən. Şərəf və ləyaqətimi sənin üçün saxlamışam. Bax, bu gün üçün. Sən bilir-sən... Qadan ürəyimə.

- Şəlalə, sən onsuz da mənimsən. Unutma ki, hər şeyin öz vaxtı var. Mən səni sevirəm. Qalx, ayağa qalx!

- Cəmil, yəqin ki, sən mənə pis qız kimi baxacaqsan? – deyən Şəlalə başını Cəmilin sinəsinə söykəyib hönkürməyə başladı.

Cəmil Şəlalənin saçlarını sığallayıb nəmli gözlərindən öpdü.

- Ağlama, Şəlalə. Elə fikirləşmə. Sən dünyada ən gözəl, ən məsum, ən ləyaqətli qızsan. Çünki sənin ürəyin də, sevgin də təmizdir. Daha ağlama.

- Cəmil, bu mənim məhəbbətimin göz yaşlarıdır. Gözlərimdən axan bu yaşlar mənə pıçıldaıyır ki, bu bizim son və yadda qalan görüşümüzdür.

- Dəli, dəli danışma. Cəmil qızı sinəsinə sıxıb nəmli gözlərindən və dodaqlarından öpdü. Səhərdir, səni ötürüm. Görüb eləyənlər.

- Ayrılmaq istəmirəm Cəmil. Vallah səni itirəcəyəm. Qoy səni doyunca bağrıma basım. Şəlalə Cəmilə sinəsinə sıxıb, duz kimi yaladı və ağlaya-ağlaya ayrıldı.

* * *

Şəlalə ikinci kursda oxuyurdu. Cəmilin bəxti yaman «gətirmişdi». Adı elə qızlarla çəkirdi ki, ağla gəlməyən. Ata-anası bu dedi-qodulardan tənə gəlmişdilər. Məsələyə son qoymaq üçün ailə yekdil qərara gəldi ki, Cəmil təcili evlənməlidir.

Düzünü desək, Cəmil özü də bu söz-söhbətlərdən bezmişdi. Elə bil Cəmindən başqa kənddə oğlan yox idi. Evlənmək məsələsi qətiləşəndə, Cəmil çox götür-qoy elədi. Şəlalə ikinci kursda, hələ üç il oxumalıdır. Oxuduğu ixtisasın da qiyabisi yox. Heç bir çıxış yolu olmadığını görən Cəmil valideynlərinin məsləhəti ilə razılaşmalı oldu.

Şəlalə Cəmilin evləndiyini eşidəndə neçə gün özündə olmadı. Otaq yoldaşları nə qədər etsələr də heç bir söz demədi. Buram ağrıyır, oram ağrıyır bəhanəsi ilə məhəbbətinin axan göz yaşlarının sirri bir özünə, bir də Cəmilə aydın idi. Bu məsələdən heç kəs xəbər tutmadı. Vaxt-vədə gəldi, zaman dəyişdi. Bir dəfə elə oldu ki, Şəlalə Cəmillə qarşılaşdı. Ətrafda heç kimin

olmadığını yəqinləşdirən Şəlalə «Cəmil, yadımdadır, dedim oxumağa getməyim, oxumağım səni itirməyimə səbəb olacaqdır. Mənim ürəyimi sən aparmışdın. Nə özüm xoşbəxt oldum, nə də getdiyimi xoşbəxt etdim», sözlərini deyib yoluna davam etdi.

* * *

Avtobusdan düşən Cəmil dayanacaqda yığışan adamlara nəzər saldı ki, görsün Şəlalə hanı. Gözünə tanış sima dəymədi. Adamların içərisindən qara kof-talı, qara yubkalı, dolu bədənli, saçının qabaq tərəfi ağarmış və üstündə gün eynəyi olan gülümsər üzlə Şəlalənin ona doğru gəldiyini gördü. Cəmil Şəlaləni, Şəlalə də Cəmili bağına basıb öpüşlərə qərq etdi. Hər ikisi doluxsunmuş gözlərini silərək, yenidən bir-birinin gözünə baxdı. Dayanacaqda olan bir çox adamlar bu mənzərəni maraqla seyr edirdilər.

- Deyəsən məni tanımadın? Şəlalə soruşdu.

- Yox, tanımadım. Tamam dəyişmişən. Saçının ağarması mənə çox təsir etdi. Amma gözlərin həmin gözlər idi. Sevinc və məhəbbət dolu.

- Yaxşı, gedək. Şəlalə Cəmilin qoluna girib səki ilə addımlamağa başladı.

Şəlalə qapını açıb içəri keçdi və «xoş gəlmisən» deyərək Cəmili içəri dəvət edib qapını bağladı. Ayaq-qabıllarını soyunub otağa keçən Cəmil: «Evdə heç kəs yoxdur?» - soruşdu.

- Yox, heç kim yoxdur. Neynirsən, sənə kimsə lazımdı? Güldü Şəlalə.

«Yenə həmin gülüş, həmin şiltaqlıq» fikri beynindən keçdi Cəmilin.

Cəmil divanda əyləşdi. Şəlalə paltarını dəyişib mətbəxə keçdi. Cəld iki stəkan çay gətirdi. Bir stəkan çay iç, bu dəqiqə yemək hazırlayıram, dedi.

- Sağ ol, yeməlik işim yoxdur, amma çay içəcəyəm.

Çay içildəndən sonra Şəlalə boş stəkanları mətbəxə apardı. Qayıdıb divanda əyləşdi.

Şəlaləyə fikir verən Cəmil yaddaşında neçə on illər bundan əvvəlki Şəlalə ilə bu gün önündə olan Şəlaləni müqayisə etdi. «İlahi, insan nə qədər dəyişərmiş. İllərin arxasından boylanan Şəlalə incə, zərif bir qız, bu günkü Şəlalə isə kobudlaşmış – daha doğrusu kökəlmiş bir qadın. Gözlər, gülüşlər, danışıq və şıltaqlığı isə dəyişməmişdi».

Cəmil də gəlib Şəlalənin yanında nəfəs-nəfəsə əyləşdi. Sakit-sakit, məhzum-məhzum ona baxan Şəlalənin axan göz yaşları sinəsinə damcılayırdı.

Cəmil cibindən əl yaylığını çıxarıb Şəlalənin yanağını silmək istədi. Amma Şəlalə qoymadı. Boyununu qucaqlayıb öpmək istədi. Şəlalə «Yox, olmaz» deyib Cəmili özündən kənar etdi.

Şəlalənin hərəkətlərindən bir şey başa düşə bilməyən Cəmil «Bəs onda, mənəmlə görüşməkdə məqsədi nə imiş» fikrini öz-özlüyündə çözməyə çalışdı.

- Yaxşı, nə üçün ağlayırsan? Cəmil soruşdu.

- Sənə olan məhəbbətimin göz yaşlarıdır. Yadındadır, həmişə deyərdim ki, sənə mənəmlə əlimdən alacaqlar. Son görüşümüzü xatırlayırsanmı?

- Yaxşı xatırlayıram, - Cəmil dedi.

- Yadındamı, həmin görüş zamanı dedim ki, mən sənəmlə olmaq istəyirəm.

- Bəli, yadımdadı.

- Mən ona görə elə dedim ki, sənəmlə olsaydım, bəlkə də məcbur olub tez toy edərdin və həmişəlik mənəmlə olardın. Amma sən mənəmlə razılaşmadın. Sən düz elədin. Mənə sevdiyini üçün, mənəmlə ləyaqətimi qorudun. Mən sənəmlə itirəcəyimi bilirdim. Çünki qızlar

arasında sənin olmaq üçün hər şeydən keçməyə hazır olanlar var idi. Nahaq yerə demirlər ki, hər aşiqin bir dövranı var. O sənin dövranın idi. Hər nə isə...

- Cəmil, mən səndən çox razıyam. Həmişə mənə hörmətlə yanaşmısan. Aramızda olan münasibəti indiyə kimi səndən və məndən başqa heç kim bilmir. Hətta, arabir yolun düşəndə bizə də gələrdin. Mənə olan hisslərini heç vaxt büruzə verməzdin. Amma hər dəfə məni görəndə bilirdim nələr çəkirsən. Mən də sənə kimi. Düzdü mən doğma yerlərdən tez getdim. Allaha çox şükür. Vəziyyətim yaxşıdır. Uşaqlar böyüyüb. Ailə qurublar, hərəsi öz başını dolandırır. Yoldaşımdan çoxdan ayrılmışam. Amma uşaqların xətri üçün rəsmiyyətdə birgə yaşayırıq. Bunu bir sənə deyirəm.

Bilirəm, düşünürsən ki, bu mənə yaxınlıq etməyəndən sonra, məni çağırıb neynəyir?

Çox çətinliklə telefon nömrəni əldə edə bildim. Zəng vurdum. Amma ürəyimdə Allaha yalvarırdım ki, telefonu özün götürəsən. Elə də oldu. Telefonu özün götürdün. Tanıya bilmədin. Haqqın var idi. Gör aradan neçə illər keçib. Həm də inanmazdın ki, Şəlalə sənə zəng vura. Danışdıq. Yoldaşınla da danışdım. Etiraf edirəm ki, yoldaşını qısqansam da yaxşı bir qadın kimi ona böyük hörmətim var. Qısqanmaqda mən də özümü haqlı bilirəm. O, mənim sevgimi, məhəbbətimi, səadətimi əlimdən alıb, əvəzində mənə ömürlük ürək ağrısı bəxş edibdi. Bu göz yaşlarını heç kim, heç vaxt mənim gözlərimdə görməyibdi. Çünki, həmin yaşlar gözlərimdən bir başa içimə axıbdı. O yaşları bir sən, bir də mən görə bilərik.

Cəmil, inanıram sənə məni sevməyinə. O məhəbbətin alovu, közü səngiməyibdi. Bilirsən mən bunu nədən bilirəm. Dayanacaqda səni gözləyəndə təxminən bilirdim ki, məni tanımayacaqsan. Amma öz-

özümə deyirdim, avtobusdan düşəndə görəndə harama baxacaqdı. Bəli, görüşdük. Məni tanıyanda baxışların zilləndiyi yer gözlərim oldu. Bu mənim nəzərimdən qaçmadı. Yadında varsa görüşüb ayrılanda icazə ver gözlərindən öpüm, sonra get. «Gözlərimi nə üçün bu qədər sevirsen?» sualıma deyərdin ki, bilmirəm. Səni görəndə baxışlarımın ilk dəfə sənə fəth etdiyi uzun kirpikli, qonur gözlərin olubdu. Bəlkə də mən sənənin gözəlliyinin ilk çalarlarını gözlərində bulduğum üçün ona görə gözlərin mənə əzizdir. Bunları xatırlamaqda bu gün başa düşürəm ki, nə qədər yaxınıqsa, bir o qədər də uzağıq. Bu gün də sənənin üçün ölürəm. O şıltaqlıqlar, o öpüşlər, o boynuna sarılmağım artıq arxada qalıbdı. Bu gün mən nəvə yiyəsiyəm. Mən öz-özünümdə onların üzünə baxa bilmərəm. Gəncliyə baxma. Onda sən də, mən də subay idik. Bilirdim ki, məni sevirsen və məni alacaqsan. Nə olsun, qismət olmadı.

- Bu gün də səni sevirəm. Bunu özün də etiraf etdin. Cəmil dedi.

- Bilirəm. Ürəyim, ruhum sənəndi Cəmil, qadan alım, cismim isə başqasına mənsubdu. Onsuz da ürəyimi, ruhumu sənədən heç cür geri ala bilmərəm. Başqasına mənsub olan cismimə isə xəyanət etməkdə haqqım yoxdur.

Səni görmək istəyirdim. Keçmişə qayıtmaq, o günləri yada salıb yenidən yaşamaq istədim. Çox şükürlər olsun bu arzuma da çatdım.

Kitablarını əldə etmişəm. Oxumuşam. Məhəbbət mövzusunda olan yazılar daha çox xoşuma gəlir. Çünki özüm də o dərdliyəm. Amma heç bir yazıda aramızda olan məhəbbət məsələsinə toxunmamısan. Bilirəm, qələm adamlarının maraqlı xasiyyətləri olur. Aramızda baş vermiş məhəbbət macərəsi indiyə kimi öz bakirəliyini saxlayır. Bu dərdi, bu kədəri özümle o

biri dünyaya aparmaq istəmirəm. Yaz! Yaz! Mənim sənə olan məhəbbətimin ömürlük mənə bəxş etdiyi ürək ağrısından, qəmindən yaz! Qoy hamı bilsin! Qoy hamı bilsin ki, belə nakam bir qız var idi. Sənin həyat yoldaşın da bilsin ki, o, Cəmili qucaqlayıb onunla yat-sa da, Cəmil həmişə mənimlə birlikdə olub. Qəlbən, ruhən mənim olmusan Cəmil, xoşbəxtəm ki, indi də mənimsən.

Səhər Şəlalə Cəmili yola salmaq üçün onunla birgə dayanacağa gəldi.

- Cəmil, ömrümdə səninlə bir dəfə bir otaqda tək qaldım. Hərəməz bir otaqda yatsaq da ruhən bir idik. Mən həmişə sənin olmuşam, həmişə də sənin olacağam.

- Ağlama Şəlalə, ağlama. Ürəyimi parçalama – deyən Cəmil onunla nəfəs-nəfəsə dayanmış Şəlalənin yanağı aşağı mirvari dənəsi kimi diyirlənən göz yaşlarını silmək üçün əlini ona tərəf uzatmaq istədi. Şəlalə isə əlinin arxası ilə Cəmilin yanağına tərəf uzadılmış əlini kənara itələyərək dedi:

- Bu, məhəbbətin göz yaşlarıdır. Bu mənim ürək ağrılarımdı...

30.06.2017.

KOLLEKSIYA

Səhər-səhər beli götürüb çölə çıxdı. Evinin yanından axan su arxına yaxınlaşıb suyun ağzını həyətə döndərdi və qapıya doğru addımlamağa başladı. Darvazanın ağzından evinin pilləkəninə kimi əkilmiş qızıl güllərin, çiçəklərin gözəlliyi və ətri gözünü, qəlbini oxşadı. Güllərin hamısından boyca hündür olan qızılgülün yanına gəldi. Açılmış qızılgülləri gözləri ilə oxşadı, ləçəklərin üstündə olan jalələr diqqətini cəlb etdi. Qəlbi göynədi. Ayrılığın göz yaşları olan bu kolu onun adına əkmişdi. Yeri elə seçmişdi ki, darvazadan girəndə də, evin qapısından çıxanda da gözü həmişə bu qızılgül koluna sataşdı. Bir anlığa da olsa baxışları ilə qızılgül kolunu ziyarət edər və oxşayardı. Həsrətdən qəlbinin sızılısını ancaq özü duyardı. Yenə də həmişəki kimi təzə açılmış güllərin bir neçəsini qoxuladı. «Necə də Güllərin qoxusunu xatırladır», fikri içindən keçdi.

Yadına düşdü ki, həyətə su açıbdı və bağçanın qapısını açıb suyun səmtini başqa ağaca doğru yönəltdi. Kölgədə belə söykənib sonuncu cərgənin sulanmasını gözləyirdi. Gətirdikləri meyvələrin ağırlığından ağacların budaqları minnətdarlıq əlaməti kimi torpağa əyilibdi. Baxışları torpağın acgözlüklə içdiyi suya zillənmiş olsa da xəyalın qanadlarında çox uzaqlara uçmuşdu.

Gülərli dünyasında ovunduğu məqamda darvazanın döyülməsi ilə özünə qayıtdı və «görəsən bu mərdimazar haradan çıxdı» sözlərini ürəyindən ke-

çirərək incik-incik beli ağaca söykəyib darvazaya doğru getdi. Qapını açdı. Qapının ağzında üç nəfərin dayandığını gördü. Qonaqlardan qara saqqallısı bir az irəli duraraq:

– Salam.

– Salam. Xoş gəlmisiniz.

– Bağışlayın, bir söz soruşmaq istəyirik.

– Buyurun. Eşidirəm.

– Rəsul Dağlının evidi bu? Bizə bu evi nişan verdilər.

– Bəli, Rəsulun evidir.

– Bizə Rəsul Dağlı lazımdır.

– Rəsul Dağlı mənəm. Nə lazımdı.

– Biz televiziyadan gəlmişik. – Saqqallı sevinçək cavab verdi.

– Xoş gəlmisiniz. Buyurun içəri.

Darvazadan içəri daxil olan qonaqlar rəngbərəng gülləri görcək hər üçü: «Nə gözəl güllərdi. Ətri adamı lap valeh edir», – dedilər.

Gözəl gününüz olsun, deyə Rəsul cavab verdi və armud ağacının kölgəsində qoyulmuş stolun ətrafında qonaqların oturmasını təklif etdi. Səsə otaqdan çölə çıxan qızı Ayşənə: «Qızım, stolun üstünü təmizlə və çay hazırla» tapşırığını verdi.

– Qonaqdan nə üçün gəldiyini soruşmaq eyib olsa da, gəlişinizin məqsədini bilmək olarmı? – deyən Rəsul maraqla müsahiblərinin üzünə baxdı.

– Rəsul müəllim, bayaq dediyim kimi biz televiziyadan gəlmişik. – Saqqallı qonaq dilləndi.

– Yaxşı eləmisiniz. Bilmək olarmı nə məsələ ilə bağlı gəlmisiniz? Axı mən elə diqqət cəlb edən adam deyiləm ki, televiziya məni çəkə, nə də elə bir fəaliyyətim yoxdu. Cavab verən Rəsulun içində bir maraq oyandı.

– Əvvəlcə yoldaşlarla sizi tanış edim, – deyən saqqallı gülümsündü. Mənim adım Eldardı, rejissoram, saqqallı özünü göstərdi. Bu yoldaşın adı Fərid, jurnalistdi. Eldar yanında əyləşmiş eynəkli oğlana tərəf çöndü. O, isə operatoru, Faiq. Cavan olmağına baxmayaraq çox gözəl operatoru. Gəlişimizin məqsədi sizin haqqınızda gözəl bir veriliş çəkməkdir.

– Mən elə tanınmış bir adam deyiləm ki, televiziyanın diqqətini cəlb edə bilim.

– Rəsul müəllim, siz maraqlı adamsınız. Həmin marağın işığına gəlmişik, – deyən Eldar sözünə bir az ara verib yenidən üzünü müsahibinə çevirdi.

Eşitdiyimizə görə sizin maraqlı kolleksiyanız var. Düzdürmü?

– Düzdü, mən heç vaxt kolleksiyamın ictimailəşməsi fikrində olmamışam.

– Nə üçün? – Fərid soruşdu.

– Çünki şəxsi həyatımla bağlıdır.

– Sırr deyilsə, bir balaca açıqlama verə bilərsinizmi? – Faiq sual dolu baxışlarını Rəsulun tutulmuş sifətində gəzdirdi.

– Çayınızı soyutmayın, – deyən Rəsul qarşısındakı çaydan bir qurtum içib boğazındakı qəhəri gizlədərək, «Bu kolleksiya mənim yaralı yerimdi. Köhnəlmiş yaranın qaşağını tez-tez qopardılması əzabdan başqa bir şey vəd eləmir. Onun üçün də bu məsələnin heç vaxt ictimailəşməsinə tərəfdar olmamışam. Bu boyda yol gəlmisiniz, nə deyim?».

Yaranmış imkandan istifadə edən Eldar dedi:

– Rəsul müəllim, poçt markasını, maşın, velosiped, qol və divar saatları, qəlyan və s. toplayan adamlar haqqında eşitmişəm. Düzünü deyim ki, sizin kolleksiya haqqında eşitdiyimə bir o qədər də inanmıram.

Gəlişimizdə də məqsəd eşitdiklərimizin doğru olub, olmadığını görmək və eşitməkdi.

– Yaxşı, çayınızı için, sonra söhbət edərik.

Rəsul soyumuş çayları təzələtdirdi.

Qonaqlar təzələnmiş çayları tez-tələsik içib, hər üçü «İndi sizi eşidirik», dedilər.

– Durun gedək! – deyən Rəsul ayağa durdu və qonaqlarla birgə bağçanın içərisindəki binaya doğru yollandılar. Meyvə ağaclarının arasında tikilmiş bina xarici görkəmi, xüsusən də milli ornamentləri ilə diqqət cəlb edirdi. Qapını açıb içəriyə daxil oldular. Gördükləri mənzərənin ilk təəssüratından çaşqınlıqlarını gizlədə bilməyən qonaqlar «Bu nədir?» sualı ilə Rəsula tərəf baxdılar.

– Bu mənim uzun illərdi topladığım kolleksiyadır. Rəsul əli ilə otağın içərisini göstərdi. Səliqə ilə yazılmış yazılar, bölmələr, foto şəkillər, divarlardakı şüarlar, şüşə vitrinlərdən görünən müxtəlif ölçülü tək tay ayaqqabılar və ayaqqabılar üzərində qan ləkələri baxanın başının tükünü qabardırdı.

– Rəsul müəllim, xahiş edirəm bu kolleksiya haqqında ətraflı məlumat verəsiniz. Bu ideya sizdə haradan qaynaqlanıbdı? Nəyə görə burada toplanan ayaqqabılar cüt yox, təkdir?

Rəsul əli ilə divardakı şəklə işarə edərək «Bu şəkili görürsünüz?» – dedi.

– Bəli, görürük.

– «Gülər İntiqamlının əziz xatirəsinə... həsr edilir...» sözlərini oxudunuzmu?

– Bəli, oxuduq.

– Bir halda ki, belə maraqlanırsınız, onda qulaq asın, deyən Rəsul bir anlığa baxışlarını çərçivədən təbəssümlə boylanan Gülərdən çəkərək keçənləri bir-bir gözü önündə canlandırmağa başladı.

* * *

Universitetdə oxuyurdum. Baharın gözəlliyi hər yerdə hiss olunurdu. Birinci növbənin dərsləri qurtarmışdı. Dərsdən çıxan tələbələrin kimisi evə gedir, kimisi universitetin qarşısında cərgə ilə əkilmiş şam ağaclarının kölgəsində dayanıb siqaret çəkir, bir başqası isə ağacın gövdəsinin arxasında daldalanıb marağında olduğu qızı gözləyirdi. Mən də qrup yoldaşım ilə kölgədə dayanıb gəlib-gedənlərə baxaraq söhbət edirdim. Birdən qrup yoldaşım Elton üzünü mənə tutaraq:

– Rəsul, o gedən qızları görürsən? – deyərək soruşdu.

Eltonun başı ilə işarə elədiyi səmtə baxdım. Səki ilə iki qız gedirdi. Qızların birinin əlində qırmızı, o birinin əlində isə qara çanta var idi.

– Hə, görürəm, dedim.

– Rəsul, əlində o qırmızı çanta olan qızdan ötrü ölürəm. Nə qədər çalışdımsa, yaxınlıq vermədi ki, vermədi. Sən öl, razılaşırsa onunla evlənərəm.

– Fikrini bildirmisən, yoxsa elə kənardan baxmaqla bu arzuya düşmüşsən? – sual verdim.

– Arxasınca bir neçə dəfə fırlanmışam. Zalım qızı danışmağa imkan vermir. Mənim yaxınlaşdığımı görən kimi aradan çıxır. Qız deyil, maraldı. Günümü zəhərə döndərüb, zalım qızı.

– Elton, istəyirsən bu dəqiqə onlara yaxınlaşıb nə lazımsa deyim? – Ötkəmliklə cavab verdim.

– Boş-boş danışma. Nə deyəcəksən?

– Sənin nəyinə lazımdı, nə deyəcəyəm, nə deməyəcəyəm. O mənlilikdi. Bir şərtlə...

– Nədi şərtin? – Elton güldü.

– Bu qızlar həmişə bir gəzirlər?

– Rəfiqədirlər. Bir qrupda oxuyurlar. Həm də kirayədə bir otaqda qalırlar.

– Qızın adı nədi?

– İradə.

– Yanındakı qızın adı nədi? – soruşdum.

– Gülərdi.

– Lap yaxşı. Əgər Gülər mənim xoşuma gəlsə, «xod» edəcəyəm. Xoşuma gəlməsə, tulla getsin.

– Başa düşmədim? Elton dedi.

– Burda başa düşülməyəcək nə var ki? Əgər Gülər xoşuma gəlsə, arxalarıyla birgə gedərik. O ki, qaldı qızları yola gətirməyə, o məsələni burax mənim ixtiyarıma. O mənlıkdı. Hörmətin nə olacaq?

– Nə hörmət? Başın xarab olub deyəsən? Acda nə var ki, gicə də nə verə.

– Onda özün bilərsən, – dedim.

– Yaxşı, yaxşı düzəlsə bir qonaqlığın məndə. Razısanmı? Elton güldü.

– Hə, razıyam. Onda sən salamat qal, mən getdim. Qızlar uzaqlaşmamış onlara çatım, – deyib Eltondan aralandım və qızlara çatmaq üçün tələsdim.

Qızlarla aramda beş-on metr məsafə qalmışdı. Nazik, qolsuz donda mütənasib bədən, ucaboy, qara saçların açıq vəziyyətdə arxaya tökülməsi diqqətimi özünə çəkdi. Əlində çantanın qara rəngdə olmasından bildim ki, Eltonun dediyi Gülər bu qızdı. Demək əlində qırmızı çanta olan isə İradədi, Eltonun «sevgilisi». Ürəyimdən keçdi ki, Allahın altında qara çantalı qız xəyalımda təsəvvür etdiyim kimi gözəl ola. Onda bəxtim oyanmış olar. Universiteti qurtaranacan başımı qataram. Qızdı də. Bir qarmaq atım görüm bəxtimə nə düşür, – fikirləri ilə artıq qızların bərabərinə çatdığımı hiss etdim. Gözaltı Gülərin sir-sifətini nəzərdən keçirdim. Qız çönüb mənə tərəf baxanda baxışlarımız

rastlaşdı. Bir anlığa içimdən bir titrəyiş keçdi. Qıza nə deyəcəyimi fikirləşdiyim məqamda, qızın qara hündürdaban ayaqqabılarına gözümlə sataşdı. Gözlənilmədən beynimdə yaranan bir fikrə söykənib dedim:

– Bağışlayın, sizin adınız Gülürdür?

Gözlənilməz sualdan çaşan qız bir anlığa duruxaraq: «Sizi nə maraqlandırır?» – deyə cavab verdi.

– Xanım qız, nə üçün acığınızı tutur? Adamın adını soruşmaq nə vaxtdan qəbahət hesab olunur?

Təbəssümlə qızın gözlərinin içinə baxdım.

Baxışlarımın və təbəssümümün təsiri ilə bir az yumşalan qız «Mənim adım sizin nəyinizə lazımды?» – dedi. Bu zaman yanındakı rəfiqəsi «Gəl, gəl gedək. Bekar adamdı. Baş qoşma» – deyərək Gülürlə qoluna girib yollarına düzəlmək istəyirdilər ki, mən qarşılarına keçdim.

– Xanım qız, əvvəla onu qeyd edim ki, bekar deyiləm. Mən də sizin kimi universitetin tələbəsiyəm. Burada acıq tutulası bir şey yoxdu. Bəlkə sizə bir işim düşüb, mənə bir köməyiniz lazımды?

– Biz heç özümüzlə umac ova bilmirik, sizə necə ərişdə kəsək? – deyən İradə gülərək cavab verdi.

– Özünüzlə umac ova bilmədiyinizə baxmayın, istəsəniz mənə əriştə kəsə bilərsiniz..

– Yaxşı, de görək dərdin nədi? Sizə nə cür ərişdə kəsək? – deyən Gülürlə sifətini bürüyən təbəssüm gözləri ilə gözümdən içimə süzülürdü.

– Bu ayaqqabılarınızı mənə verərsiniz? Əlimlə Gülürlə ayaqlarına işarə elədim.

Rəfiqəsi qolundan dartaraq, “Az gəl, gəl gedək! Görmürsən, başı xarabdı.” desə də Gülürlə yerindən tərpənməyərək «Bir dayan görək də...» deyib üzünü mənə tərəf çöndərüb dedi:

– Mənim ayaqqabım sizin nəyinizə lazımды?

– Kolleksiya yığıram.

Hər ikisi güldü. Antikvar əşyaların kolleksiyasını toplayarlar, mənim ki, ayaqqabılarım antikvar deyil. Bu cür ayaqqabılar hər bir qızın ayağında var, – dedi Gülər.

– Düz deyirsiniz. Amma sizin ayaqqabılarınız özünüz kimi daha gözəldi. Sözlərimdən içindəki qəzəbə sığal çəkildiyini, dodaqlarından sıyrılan nazik təbəssümdən hiss edərək, daha da ürəkləndim ki, geri çəkilmək olmaz.

– Yaxşı, indi neynəyim? Küçədə ayaqqabılarımı sizə verim, özüm ayaqyalın necə gedim? Ətrafdakılar mənə gülməzlərmi? – Sözüünü bitirən Gülər rəfiqəsi ilə yola düzəldi.

Yaranmış imkanı əldən buraxmamaqdan ötrü söhbəti davam etdirmək, məqsədimə nail olmaq üçün onlarla birlikdə yola davam etməyə başladım.

– Gülər bir az tez ol, avtobus gəlir. İradə acıqlı-acıqlı Gülərə təpindi.

– Beş-on dəqiqədən bir avtobus gəlir. Piyada gedək, o biri dayanacaqda avtobusa minərsiniz, – dedim.

– Fikrinizdən keçən odur ki, axşama kimi sizinlə hərlənək? Nə istəyirsiniz? İradə acıqlı cavab verdi.

– Xanım qız, birlikdə hərlənəndə nə olar? Mən adamyeyən deyiləm ki? Bu gözəlliyinizlə əsəbiliyiniz heç üst-üstə düşmür. Yazıq gələcəkdə olan qayınanınızın gününə.

– Nə bilirsiniz, bəlkə bəxtimə çıxan yetim oğlan olacaqdı? İradənin bu sözünə qarmaq atmaq imkanını əldən buraxmadım.

– Allah eləməsin. Həmin oğlanı mən yaxşı tanıyıram. Ata-anası, qardaş-bacısı var. Özlərinin də maddi imkanları çox əladı.

– Əşi yox bir. Oğlan evində toydu, qız evinin xəbəri yox, buna deyirlər. Hardadı o oğlan ki, mən tanımıram? Yoxsa o da başqa qızın ayaqqabısını soyundurmağa gedibdi?

İradənin sözüə hər üçümüz güldük.

– O oğlan da bizim kimi tələbədir. Onun haqqında xahiş edirəm elə sözlər danışmayın. Onun gözündə dünyanın ən gözəl qızı sizsiniz, İradə xanım.

– Adımı da bilirsiniz. Deyəsən anketimlə ətraflı tanışsınız?

– İstədiyi qızın anketi ilə ətraflı tanış olmaq hər bir oğlanın borcudur. Adınızı da dostum deyibdi.

– Daha belə de! Demək sizi elçiliyə göndərib.

– Sağ olun. İndi məsələnin üstünə gəldiniz. Razi olsanız evinizə də elçi göndərməyə hazırdı. – Sözlərimin təsirini yoxlamaq üçün İradənin səsinin tonunu və sifətini nəzarətdə saxlayırdım. Artıq hiss edirdim ki, söhbəti istədiyim məcraya yönəldə bilmişəm.

– Soruşmaq ayıb olmasın, oğlan kimdi? İradə gözlərində olan marağı gizlətməyə çalışsa da, bacarmadığı nəzərimdən qaçmadı.

– Oğlan?!.. Bir balaca sükutdan sonra – daha doğrusu İradəni intizarda saxlamaq marağı ilə cavabı gecikdirdiyimi görən Gülər sövqi-təbii dilləndi:

– Kimdi oğlan? İradə tanıyır onu?

– Yaxşı tanıyır. Dəfələrlə arxasınca düşüb, amma sözünü deməyə imkan verməyibdi, dedim.

– Yaxşı adını söylə görək. Gülər üzümə baxdı.

– Sənin xətrin üçün adını deyərəm.

– Mənim xətrim üçün niyə? Gülər özünü incik kimi göstərdi.

– Daha doğrusu ayaqqabılarının xatiri üçün.

– Ayaqqabıların xatiri üçün niyə? Başa düşmədim. Gülər cavab verdi.

– Burda başa düşülməyən nə var? Əgər ayaqqabılarınızı mənə verməyə söz verirsinizsə, oğlanın adını deyim.

– Rəfiqəmin xətri üçün söz verirəm. Evdə bir cüt təzə ayaqqabım var, onu gətirərəm. Ayağımdakı köhnədi. Ona görə razılaşıram ki, deyirsiniz kolleksiya yığırırsınız. Bilmirəm nə dərəcədə düz deyirsiniz. Bəlkə də kolleksiya məsələsi mənimlə tanış olmaq üçün fikirləşdiyiniz bir variantdır. Onu siz yaxşı bilirsiniz. Deyin görək oğlanın adını. Kimdi mənim İradəm üçün yuxusu ərsə çəkilən. Gülər sözünü tamamlayıb üzümə baxdı. Qızın baxışları altında quzey qarı kimi əriməyə başladım.

– Oğlanın adı Eltondur. Tanıdınız? – dedim.

– Hə tanıdım. Uzun boylu, qara saçlı, – İradə tez cavab verdi.

– Necə oğlandı? Xoşunuza gəlirmi? Qızların çoxunun gözü Eltondadı. Papaq eləsə əlli qız birdən gələr, dedim.

– Yox əşi... əlli azdı... İradə güldü.

– Düz sözümdü. Tərbiyəli, yaraşıqlı, savadlı, imkanlı.

– Elədisə, nə üçün dərdindən ölən qızlardan birini seçmir? İradə bic-bic güldü.

– Söhbətimin əvvəlində də dedim ki, Eltonun gözündə, könlündə də dünyanın ən gözəl qızı İradədir, sizsiniz. Məhəbbət sifarişlədi bəyəm? Bir-birinizə də yaraşırsınız, gül bülbülə yaraşan kimi. – dedim.

– Məşədi İbadın hambalının sözü olmasın, arada mənim bir cüt ayaqqabım getdi, deyən Gülər İradənin üzünə baxdı.

– Ayaqqabınızın dərini çəkməyin. İki qat pulunu verərəm. Elə də insafsız deyiləm, – dedim.

– Pulu lazım deyil. Söz vermişəm qurtardı. Gətirəcəyəm. Gülərin cavabından xoşhal oldum.

– Təki həmişə sözünü zə düz olun. Sözü bütövlük mənim üçün insanda əvəz olunmaz keyfiyyətdir.

– Gülər, səhərdən çənəmiz qızıqıb şəhərdə hər-lənmədiyimiz küçə qalmayıbdı. Gedək evə.

– Mənim də başımı söhbətə qatdınız acından lap mədəm sıyrılır. Gedəyin kafeyə. – Təklif etdim.

– Təklifiniz üçün çox sağ olun. Biz sizin yox, siz bizim başımızı söhbətlə qatdınız. Günahınızdan keçərik. Gedək bizə, çay için sonra gedərsiniz.

İradə ilə Gülərin təkliflərinə qarşı minnətdarlığımı bildirdim. «Yaxşı, görüşənə kimi. İradə sizi Allaha, Güləri də sizə tapşırıram. Ondan muğayət olun», deyib aralananda arxadan İradənin «O nə deməkdir, başa düşmədim?» sözlərinə «Sonra bilərsiniz» deyib xudahafizləşərək Eltonu görməyə tələsdim.

* * *

Eltonun da, mənim də işimiz yaxşı gedirdi. Qızlarla tez-tez görüşürdük. İradə Eltonun, Gülər isə mənim məhəbbətimə inanmışdı. Həqiqətən Gülərə elə bağlanmışdım ki, demək olar onunla nəfəs alırdım.

Bir gün Güləri evə ötürəndə onun təkidi ilə kirayədə qaldığı evdə qonağı oldum. Yemək hazırlamağa razılıq vermədim, çay dəmlədi. Söhbət edərkən gözüm karton qutuda olan bir cüt ayaqqabıya sataşdı. Bunu hiss edən Gülər, «O ayaqqabıları sənə verəcəyəm, kolleksiyən üçün. Bir-iki dəfə geyinmişəm» – dedi.

– Sağ ol, lazım olmadı.

– Nə üçün? Bəs deyirdin ki, ayaqqabı kolleksiyası yığıram?

– Məqsəd həmin ayaqqabının sahibini yola gətirmək idi. Onun da ürəyini fəth edə bildim. İndi ayaqqabısı ilə birlikdə özü də mənimdi, – güldüm və başladım kolleksiya məsələsinin necə yaranma fikrini açıqlamağa.

– Taleyin işinə bax? Ağıla gəlməyən fikirdi. – Gülər güldü.

Çay içib, bir az söhbət etdikdən sonra ayağa durdum. Getdiyimi hiss edən Gülər boynumu qucaqlayıb, – heç ayrılmaq istəmirəm, birlikdə olmaq necə də gözəldi, – deyib, dolmuş gözlərini yana çevirdi.

Gülərin nəmli gözlərindən öpərək «Bir-neçə günə imtahanlar qurtarır. Evə gedən kimi elçi məsələni evdə söyləyərsən. Adamlarımı göndərəm. Oldumu? – dedim.

– Oldu. Qadan ürəyimə. Bizimkilər razı olmasalar necə? – Gülərin baxışları xəstənin son ümidinin közərtisi kimi üzümə dikilmişdi.

– Sonrası asandı. Razı olmasalar sənədlərini götürüb gəlirsən şəhərə. Səni aparıram evimizə, yaxşı bir toy edirik. Necədi?

– Bəlkə sizinkilər də razı olmadılar, onda nə olsun?

– Narahat olma. Bizimkilər məsələni bilirlər. Hamısı da deyir ki, sən sevirənsə, sənün üçün qəbuldursa, bizim üçün də qəbuldu. Hələ anam deyir ki, «Rəsul, gözəl, yaraşlıq, ağıllı qızdımı? Dedim: «Ana, dünyada ondan gözəl, ondan ağıllı qız yoxdu. Bircə o idi, o da sənün gələcək gəlinin, Gülərdi.» Ay Rəsul sənə də qurban olum, gələcək gəlinim Gülərə də – deyən anam o qədər sevindi ki. Görsən bəlkə də inanmazdın. Anam deyir ki, a bala elçilik, toy, get-gəl, uzun çəkəcək, götür gəl. Ürəyim atdanır, evimdə gəlin yerişi, gəlin səsi eşidilsin.»

– Anana da qurban olum, sənə də, deyən Gülər məni öpərək başımı sinəsinə qoydu və dedi: «Bir qulaq as, ürəyim sevincindən az qalır köksümdən çıx-sın».

Xudahafizləşib ayrıldıq.

* * *

Yay imtahan sessiyası başa çatmışdı. İmtahan və zaçotları müvəffəqiyyətlə verdiyimizə görə sevincimizin həddi-hüdudu yox idi. İki gün dincəlib imtahan yorğunluğumuzu çıxmaq üçün dördümüz də birlikdə boş vaxtımızda parklara gəzintiyə çıxırdıq.

Üçüncü günü qızları evlərinə yola salmaq üçün Eltonla onlara getdik. Qızların hazır olduqlarını görüb dedim: «Taksi çağırımı?»

– Avtobusun vaxtına çox var. Bir az söhbət edək vaxt keçsin, deyən İradə bizim oturmağımızı təklif etdi.

– İyulun 20-25 arasında görüşək – dedim.

– Hə, Rəsul düz deyir. Evdə məsələni açıb deyir. Fərqi yoxdu, valideynlər razı olsa da, olmasa da biz məhəbbətimizi heç kimin xətri üçün qurban verən deyilik. Rəsulun da ailəsi, mənim də böyüklərim razıdılar. Elçi göndərmək üçün sizin cavabınızı gözləyirik.

Elton fikrimizin qətiyyətli olduğunu bildirdi. Saata baxdım. Vaxta az qalırdı. Mən çıxım taksi saxladım, – deyib çölə çıxdım. Bir az keçməmiş iki taksi saxladım qapıya sürdürdüm. İradə başqa avtovağzaldan yola düşdüyü üçün Eltonla İradəni bir taksi ilə yola saldıq. Gülərlə mən isə başqa taksiyə əyləşdik.

Gülər dağ rayonlarından, Cəfərli kəndindən idi. Gülərgilin kəndi özünün deməsinə görə cəbhə xəttinə çox yaxın idi.

Taksidən çantaları boşaldıb avtobusun yük yerinə yığdım. Kassadan bilet alıb Gülərin yanına qayıtdım. Saata baxdım. Avtobusun yola düşməsinə 5-10 dəqiqə qalırdı. Adamlardan kənar bir ağacın kölgəsinə çəkildik.

– Çatan kimi söhbəti evinizdə də. Heç bilmirəm sənsiz necə keçinəcəyəm, – dedim.

– Ayrıliğa dözə bilmirsən, gəl mənimlə bizə gedək. – Gülər güldü.

– Görünür sizin kənd çoxdan Avropa mədəniyyətinə inteqrasiya olunub.

– Elə olsaydı nə var idi. Çəkinmədən birlikdə gedib bizdə qalardıq. Dağları birlikdə gəzərdik. Çəmənlərdən lələ, bənövşə dəyərdik, buz bulaqlardan birgə su içərdik. Çox təəssüf Şərqi mədəniyyəti, Şərqi adəti buna yol vermir. Gülər köksünü ötürdü.

Avtobusun siqnalına çönüb baxdıq. Sürücü sərnişinlərin yerlərini tutması üçün təkrar siqnal verdi.

– Nə isə, ürəyim getmək istəmir. İstəyirəm elə burdan sənənlə birlikdə sizə gedim. Gülər doluxsundu.

– Get, evinizdə söhbəti aç. Xeyir-dualı iş daha yaxşıdır. Razi olmasalar xəbər elə. Özün də gəl şəhərə, gəl sənəni aparım.

– Düz deyirsən, Rəsul. Amma ürəyimə damı ki, bu bizim sonuncu görüşümüzüdü. Gülər əlindəki yaylıqla gözlərini quruladı.

– Bəlkə sənəni qohum-əqrəbadan kiməsə vermək istəyirlər?

– Yox! Elə şey yoxdu. Bilmirəm nəyə ayaqlarım getmir. Sənəni itirəcəyimdən qorxuram.

– Qorxma, mən sənənlə. Həmişə də sənənlə olacağam. Ürəyini buz kimi saxla. Gəl, görüşək. Avtobus tərənir, – deyərək Güllərlə xudahafizləşdim. Avtobus gözdən itənə kimi Gülər açıq pəncərədən mənə əl etdi.

Avtobus ürəyimi də özü ilə apardı. Yavaş-yavaş marşrut dayanacağına doğru addımladım.

* * *

Neçə gün idi ki, Gülərdən ayrı düşmüşdüm. Hər gün Gülərdən xoş bir cavab almaq arzusu ilə özümü ovundururdum. Gecələr yatağında Gülərlə yaşayacağım birgə günlərin dadını damağında hiss etdikcə özümü dünyanın ən xoşbəxt adamı hiss edirdim.

Bir gün axşama yaxın teleqram aldım. Teleqramda yazılmışdı. «Rəsul, günorta səni universitetin qarşısında gözləyirik. Elton və İradə». Teleqramı oxuyanda içimdən bir sızıltı keçdi. Bədənimi soyuq tər basdı. «Bu nə teleqramdı?» fikri məni müxtəlif səmtlərə çəksə də özümü o yerə qoymadım. Haradansa ağılıma gəldi ki, yəqin İradə ilə Eltonun nişanıdır. Görünür ona görə çağırıblar. Əhsən sənə İradə, nə qoçaqsan. Məsələn tez yoluna qoya bildin, düşüncəsi ilə özümü ovundurmaq istəsəm də, narahatçılıqla gecəni dirigözlü səhərə çıxdım. Yatağımdan qalxıb əl-üzümü yuyaraq bir stəkan çay içdim və paltarımı dəyişib qapıdan çıxanda anam soruşdu:

- Xeyir ola, a bala. O başdan hara gedirsən?
- Xeyirdi ana. Eltondan teleqram gəlibdi. Günorta məni gözləyəcək.
- Xeyirdimi, səni çağırmaqda?
- Ana, yəqin Eltonun nişanıdır.
- Allah xoşbəxt eləsin, a bala. Sağ əli sənənin başına. Allah qoysa sənənin nişanında onları da sən çağırarsan. Gəlinimi görsən məndən çoxlu salam de.
- Yaxşı ana! Salamını çatdıraram. Sağ ol.
- Yaxşı yol, oğul. – deyən anam mənimlə birlikdə darvazaya kimi gəldi.

* * *

Günortadan bir az keçmiş universitetin qarşısında Eltonla İradəni ağacın kölgəsində dayanmış gördüm. Görüşüb əhvallaşdıq.

– Nişan bu gündü, yoxsa səhər?

– Biz səni ayrı məsələ üçün çağırmışıq. Elton sözünü bitirər-bitirməz İradə bizdən bir neçə addım aralandı.

– Nə qədər ağır olsa da deməliyəm, – deyən Elton sözünün arxasını gətirə bilmədi.

– Yaxşı ürəyim partladı. De görüm nə olubdu? Yoxsa Gülərin başında bir iş var?

– Gülər xəstəxanadadı.

– Maşın vurub? Çığırdım.

– Bulaqdan su gətirəndə düşməni atəşinə tuş gəlibdi.

– Salamtdı?

İradə bizə yaxınlaşdı və gözlərinin yaşını qurularaq dedi:

– Elton xəstəxanaya gedibmiş, təsadüf nəticəsində bilibdi. Mənə teleqram göndərmişdi. Mən gələn kimi Gülərin yanına getdim. Xahiş etdi ki, səni çağırırdım. Xəstəxanadan gələn kimi Eltonla məsləhətləşib sənə teleqram göndərdik.

– Neçə gündü?

– Bu gün beş gündü. Dünən də yanında olmuşam.

– Hansı xəstəxanadadır? – soruşdum.

– «Mərkəzi klinika»dadır. Gedək, – deyən Elton qoluma girdi və taksilər dayanan yerə yollandıq.

* * *

Xəstəxananın pillələrini bir nəfəsə qalxdım. İradə ilə Elton güclə özlərini mənə çatdırırdı. İradə «Bir dayan, görək! Yanına adam buraxmırlar» – deyib, özü həkimin otağına girdi. Kabinetdə nə danışdılar, danışmadılar bilmirəm, həkimlə İradə birlikdə dəhlizə çıxdı. Orta yaşlı həkim qadın mənə yaxınlaşaraq: «Xəstənin yanına adam buraxmırıq, amma səni buraxıram. Xəstəni çox narahat etməyin», dedi. Həkim İradəyə mənimlə getməyi işarə etdi. Dəhlizlə xeyli gedəndən sonra 42 nömrəli palatanın qapısında dayandım. İradə yavaşca qapını açdı və baxışları ilə mənim içəri girməyimə işarə etdi. Səssiz addımlarla palata daxil olduq. İradə işarə etdi ki, dayanım və səs etməyim. Gülər yatmışdı. Rəngi solmuş, saçları açıq sinəsinə səpələnmişdi. Sanki bu saçlar ağ sinəni naməhrəm baxışlardan qorumağa çalışırdı. İradə yavaş-yavaş Gülərə yaxınlaşdı... Əyilib üzündən öpdü. Üzünə dəyən isti nəfəsdən göz qapaqlarını açan Gülər yanında dayanmış İradənin məsum-məsum üzünə baxdı və gözlərindən yanağı aşağı yaş axmağa başladı. İradə Gülərin yanağını silərək «Ağlama, gör kimi gətirmişəm» deyib başı ilə mənə tərəf işarə etdi.

Həkimə və İradəyə söz verdim üçün hər saniyə il kimi görünsə də bir təhər dözüb dururdum. Elə ki, İradə mənə tərəf işarə etdi, yaxınlaşıb çarpayının yanında dizimi yerə qoyub Gülərin başını sinəmə sıxaraq, həm ağlayırdım, həm də qızın üz-gözünü, saçını öpüb qoxulayırdım. Gülər də məni qucaqlayıb ağlayırdı. İradə «Rəsul, nə iş görürsən? Onu çox incitmək olmaz. İmkan ver, qoy uzansın. Ağır əməliyyatdan çıxıbdı. Olmaz!!..» deyərək, məni Gülərdən ayıraraq stulda otuzdurdu, xəstənin başını balıncın üstündə

rahatlayıb yorğanı sinəsinə çəkdi. Özümə gələndən sonra: «Danış görüm nə olub, nə baş verib? Sənə gələn dərd-bəla mənə gəlsin» dedim. Bir təhər özünü cəmləyən Gülər yanağını qurulayıb, dərindən köks ötürdü. Yavaş-yavaş danışmağa başladı. Rəsul, yadına gəlirmi, məni yola salanda dedim ki, ayağım getmir. Ürəyimə damıb ki, bu bizim sonuncu görüşümüzdür.

Kaş elə orda səni özümlə aparaydım, – dedim.

Yox, taledən qaçmaq mümkün deyil. Bu bizim qismətimiz imiş. Məsələni evdə demişdim. Hamı razı idi. Anam dedi ki, bir halda ki, özün bəyənmisən, xəbər göndər elçilərin gəlsin. Səhəngi götürüb suya getdim. Yol boyu xəyalımda səninlə danışırıdım. Səhəri şəhərə gəlib sənə xəbər göndərəcəkdim. Bulağa çatıb səhəngi doldurub çiynimə aldım. Bulaqdan beş-on addım aralanmışdım ki, atəş səsi eşitdim. Müvazinətimi saxlaya bilməyib yıxıldım. Daha sonra nə baş verdiyindən xəbərim olmayıb. Gözümü açanda özümü burda gördüm. Mən heç, özün necəsən, evinizdə nə var, nə yox, deyən Gülər nəmli gözlərini üzümə dikdi.

– Hər şey yaxşıdı. Gələndə anam dedi ki, gəlinimə məndən çoxlu salam deyərsən. Söz ağzımdan qurtarmamış Gülər üzünü yana tutdu. Çiyinlərinin qalxıb enməsindən hiss etdim ki, ağlayır. Tez ayağa durub başını özümə tərəf çevirib dedim:

– Nə üçün ağlayırsan? Beş-on günə sağalarsan, hər şey yoluna düşər, deyib saçlarını sığalladım.

– Yox, Rəsul! Anana denən məni bağışlasın. Mən ona gəlin ola bilmədim.

– Nə olub? Heç demirsən ki, nədən əməliyyat olunubsan? Elə ağır əməliyyat deyirsiniz, amma bir açıqlama vermirsiniz. Nə cür əməliyyat olsan da mən səni sevirəm. Mənə qəbulsan. Ayağa qalxan kimi toyumuzu edirik. Ayrı məsələ barədə eşitmək belə istə-

mirəm, deyib üzündən öpdüm. Oldumu, a mənim bənövşəm, laləm, mələyim, deyib Gülərin gözlərinin içinə baxdım.

Gülərin qanı qaçmış dodaqlarında bir təbəssüm göründü və kirpiklərini endirib qaldırmaqla mənimlə razı olduğunu bildirdi.

Həkim palata daxil oldu. Görün nə vaxtdan içəridəsiniz. Bəsdirin, xəstəni çox narahat etmək olmaz.

Gülər özünü toxdadıb həkimin üzünə baxdı: «Həkim, olarmı Rəsul bir az artıq qalsın yanımda?»

– Yaxşı icazə verirəm. Ürəyin nə qədər istəyir otursun yanında. Maşallah olsun, rəngin açılıbdı. Bilməmişik, bu oğlanı çoxdan gətizdirək, – deyən həkim Gülərə arada bir göz vuraraq gülümsünüb otaqdan çıxdı.

Həkim palatadan çıxan kimi Gülər İradəyə dedi:

– Mənə bir dəftər, bir də bir qələm tap.

– Yaxşı, oldu.

İradə otaqdan çıxdı.

Bir azdan Eltonla İradə palata daxil oldular. İradə əlindəki dəftərlə qələmi Gülərin yanındakı dolabın üstünə qoydu.

– Yoxsa şeir yazmaq fikrinə düşmüşsən?

– İradə Gülərin saçını sığallayıb üzündən öpdü.

Eltonla İradə Gülərlə görüşüb bir az söhbətdən sonra «Rəsul, aşağıda səni gözləyirik», deyərək palatadan çıxdılar.

Heç birimiz dinib-danışmırdıq. Hətta bir-birimizin ürəyinin döyüntüsünü belə eşidirdik. Gülərin yanaqlarından axan göz yaşları ürəyimi göynədirdi. Yaxınlaşıb Gülərin yanağını quruladım. Baxışları baxışlarıma dikili qalan Gülər, həzin bir səslə «Yaxın gəl, məni doyunca öp. Ola bilsin ki, bir daha məni görmədin» – dedi.

Dizlərimi döşəmənin üstünə qoyub sağ qolumu Gülərin başının altına salaraq bir balaca boynunu yuxarı qaldırdım və dodaqlarını dodaqlarıma yaxınlaşdırdım. Saçını, boyun-boğazını dodaqlarımla gəzməyə başladım.

– Gülər, nə üçün ümitsiz danışırısan? Dərdini niyə gizlədirsen? Sən onu bil ki, mən sənsiz bir gün də yaşaya bilmərəm. Mənim yaşamağım səndən asılıdır.

– Söz verə bilmirəm, Rəsul. Əyil, başını sinəmə qoy. – Saçını sığallamağa başladı. – Qoy səni doyunca oxşayım, sinə dolusu iyini qoxulayım. Heç olmasa səndən az da olsa doya bilim.

Xeyli vaxtdan sonra tibb bacısı daxil olub: «Axşamınız xeyir», – deyib əlində tutduğu iynəni Gülərin qoluna vurdu. Sonra üzünü mənə tərəf çevirərək «Həkim dedi ki, oğlana denən xəstənin yanında qaldığı bəsdə. Səhər gələr icazə verərəm yenə görüşər», söyləyib palatadan çıxdı.

– Yaxşı, gəl görüşək. – Gülər qollarını açıb məni sinəsinə sıxdı və «Heyif ki, səni xoşbəxt edə bilmədim, məni bağışla. Səndən bir xahişim var. Sən mənim ilk məhəbbətimsən, məni heç vaxt unutma» deyərək ağladı.

– Gülər, ürəyim səndən narahatdı. Mənə düz söz demirsən. Dərdin mənə gəlsin. Aç dərdini mənə de görüm.

– Heç bir dərdim yoxdu. Həyata etibar yoxdu. Rəsul, dərdim sənə getməsin, özümdə qalsa daha yaxşıdır. Gülər boynumu buraxıb üzünü yana çevirdi və «Get, sənə yaxşı yol» dedi.

Qapının ağzında çönüb yenidən Gülərə baxdım və “səhər gələcəyəm” dedim. Nə ürəyin istəyirsə alım gətirim.

– Heç bir şey alma. Dolabda hər şey var. Yemək yemirəm ki. Özün gələrsən. Məni bağışla... deyən Gülər mənə doğru baxmadı. Hiss etdim ki, ağlayır. Üstünü vurmadım və palatadan çıxdım.

* * *

Gecə elə bil yatağıma qor dolmuşdu. Yata bilmirdim. Gülər gözümlün önündən getmirdi. Müəmmalı danışığı məni rahat buraxmırdı. Nə üçün elə danışırdı. Məni qucaqlaması, məni doyunca öp, oxşa, çalış məndən doyan və s. kimi sözləri beynimdə bir dumanlıq yaratmışdı. Nə qədər çalışırdım bu dumandan, çiskindən heç cür açıqlığa çıxı bilmirdim.

Yadıma düşdü ki, bir əməlli-başlı soruşmadım ki, nədən əməliyyat olunmusan? Yadıma düşdü ki, bir dəfə soruşdum, amma «elə-belə» deyib cavab verdi. Ürəyim yaman səksəkəli idi. Yataqda heç cür rahatlıq tapa bilmirdim. Nə vaxt yuxuya getdiyimi bilmədim. Yuxudan ayılıanda saata baxdım ki, saat 10-a işləyib. Əl-üzümü yuyub evdən çıxdım. Bazara getdim. Xəstə yeyəsi mer-meyvənin hərəsindən bir az alıb torba düzəldib xəstəxanaya yollandım.

Pillələri qalxdıqca hiss elədim ki, ayaqlarım yeyir. Müvazinətimi güclə tarazlayıb qapıya yaxınlaşdım. Qapıçıdan soruşdum:

– Həkim kabinetindədir?

– Bəli otağında. Qapıçı qapını açdı və mənə həkimin otağını göstərdi.

– Çox sağ olun, deyib həkimin otağının qapısını döydüm.

İçəridən «buyurun» sözünün işığında qapını açıb otağa daxil oldum. Məni görəndə həkim elə bil oğurluq üstündə yaxalanan adam kimi ilk baxışda özünü itirdiyini hiss etdim.

- Salam, həkim. Necəsiniz?
- Çox sağ olun.
- Həkim, xəstə ilə görüşməyə icazə verərsinizmi?

Mənə cavab verməyən həkim stuldan qalxıb yan tərəfdə olan pəncərənin önündə dayandı. Bilmirəm çölə baxırdımı, yoxsa fikrəmi getmişdi. Fikrimdən keçdi ki, yəqin pul umur. Dünən də bir hörmət eləmədim. Onun üçün yəqin inciyibdi ki, nə üzlü adamdı. Əlimi cibimə salıb bir onluq çıxartdım və həkimə yaxınlaşıb əlimi xalatının cibinə salmaq istəyəndə həkim çönlüb üzümə baxdı. Həkimin gözlərindən axan yaşı görəndə elə bil xəstəxananın tavanı uçub başıma töküldü. Əlimdəki torba yerə düşdü və qeyri ixtiyari həkimin xalatının yaxasından tutub qışqırdım «Y...o...x!.. O...l...a... b...i...l...m...ə..z! Ya..lan..dı!.. Yalan!...» deyərək özümdən gedib döşəməyə yıxılıram.

Bu zaman səsə qonşu otaqdakı həkimlər və tibb bacıları gəlir. İynə, dava-dərmandan sonra məni ayıldırırlar. Gözümü açıb özümə gələndə çarpayıda uzandığımı və həkimin başımın üstündə dayanıb mənə baxdığını gördüm. Ətrafi, olub keçənləri dərk etməyə çalışırdım.

Aradan xeyli keçmiş həkim stulu çarpayıya yaxın çəkib əyləşdi.

– Özünü necə hiss edirsən?

Yazıq-yazıq həkimin üzünə baxdım.

– Yaxşısanmı? – deyən həkim əlindəki dəsmalla gözlərini quruladı.

Başımı yana çevirdim. Göz yaşlarımı qurulayandan sonra yenidən həkimə tərəf çöndüm.

– Özünü ələ almağa çalış. Dünən sizinlə gələn qız hər şeyi mənə danışmışdı.

Həkim tibb bacısını çağırıb bir stəkanda su gətirməyi tapşırırdı.

Tibb bacısının gətirdiyi stəkana alan həkim cibindən bir həb çıxarıb mənə tərəf uzatdı və – «Al bu dərmanı iç» – dedi.

Su ilə həbi içdim. Bir az keçmiş özümü yaxşı hiss etməyə başladım. Həkim yaxşılaşdığımı hiss edərək əlini cibinə salıb dörd qatlanmış bir kağız çıxartdı.

– Rəsul, (çox ehtimal ki, həkim adımla məktubu oxuyandan sonra öyrənmişdi) bu məktubu səhər tibb bacısı iynə vurmağa gedəndə dolabın üstündən götürübdü. Gülərin adamlarından heç kimin bu məktubdan xəbəri yoxdu. Bu məktubu oxuyandan hələ də özümə gələ bilmirəm. Heç bilirsən neçə dəfə həb içmişəm? Lənətə gəlmiş müharibə neçə belə cavanlarımızın ömrünü məhv etdi. Gülər kimi gənclərimizin neçəsinin arzusu gözündə qaldı. Sənin də arzularının məhv olmasının səbəbkarı müharibədi. Neynəmli? Tale ilə barışmaqdan savayı başqa yolumuz yoxdur. Görünür qismət belə imiş, – deyən həkim əlində tutduğu dörd qatlanmış kağızı mənə uzatdı. Məktubu açıb dodaqlarıma aparıb sonra gözümlə üstünə qoydum və başladım oxumağa. Hər bir sətirin arxasında sanki Gülərin özü dayanıb göz yaşı içərisində danışırdı:

«Əzizim Rəsul! Sən bu məktubu oxuyanda mən həyatda olmayacağam. Arzularım gözümdə qaldı. Tək bir şeyə təəssüf edirəm. Səni xoşbəxt edə bilmədim.

Əzizim! Sən bir-neçə dəfə soruşdun ki, nədən əməliyyat olunmusan? Mənsə «elə-belə, boş şeydi» deyər cavab verdim. Bilirsənmi, sənə danışanda ağrılardan qovrulurdum.

Amma özümü o yerə qoymurdum. İstəmirdim ki, sən mənim əzabımı görəsən.

Əməliyyatdan çıxandan sonra səhərisi bildim ki, ayağımın birini dizdən yuxarı kəsiblər. Ondan başqa, daxili orqanlarımda da əməliyyat aparıblar. Həkimlər bunu məndən gizlətsələr də bədənimdə olan kəsiklər və tikişlər çox şeydən xəbər verirdi.

Zalım düşmənin gülləsi məni diriylən ölüyə çevirmişdi. Düzdü, sən məni dəlicəsinə sevirdin. İnanırdım ki, sən məni qəbul edəcəksən. Bəs mənim özüm necə? Özümü heç cür bağışlaya bilməzdim. Ömrü boyu başqasına yük olub yaşamağı bacarmazdım.

Həmişə intihar edənlərə iradəsiz, zəif adamlar kimi baxmışam. Bu gün isə özümün intiharı çıxış yolu kimi seçməyimə görə məni qınama.

Müharibənin insanlara gətirdiyi «xoşbəxtlik» bax budur. Müharibə səbəbkarlarının övladlarını mən düşən günə salsalar, yəqin ki, onlar bu cür iyrənc fikirlərindən əl çəkərlər. Neyləməli, Rəsul? Mən səndən doymadım. Bilirsən ki, qızılgül ətrini çox sevirdim. Sənin görüşünə gələndə həmişə o ətirdən istifadə edirdim. Məni xatırlamaq arzusunda olsan yaşadığın evin həyatında, yolun üstündə qızılgül kolu əkərsən. Hər dəfə yolun həmin kolun yanından düşəndə o qızılgüllərin ətri mənim qoxumu yadına salar. Bu da mənim unudulmamağım deməkdir. Unudulmaqdan yaman qorxuram.

Rəsul, məktubu oxuyandan sonra mənim kirayə qaldığım evə gedərsən. Çarpayımın altında karton qutuda bir cüt ayaqqabım var. Həmin ayaqqabıları kolleksiya üçün götürərsən. Düzdü kolleksiya fikrinin yaranması barədə mənə danışmışdın. Kolleksiya fikrini reallaşdırmağa çalış. Yaxşı fikirdi. Mühəribənin törətdiyi faciələri gələcək nəsillə görsün və ibrət dərsi götürsünlər.

Canım Rəsul, bir də, anana de ki, mənə bağışlasın. Çox heyif ki, mən ona gəlin ola bilmədim.

Rəsul, əzizim! Sonuncu dəfə səni bağrıma basıb doyunca öpürəm. Sənə xoşbəxtlik arzulayıram, sevgilim!

*Sevgilin Gülər.
18 iyul 1993-cü il
Gecə saat 2⁴⁵."*

* * *

- Çox qəmli hekayətdi. Eldar dilləndi.
- Bəs nəyə görə burda nümayiş olunan ayaqqabıların ancaq bir tayı göstərilir? Faiq soruşdu.
- Yəqin ki, mühəribənin insanlara şikəstlik gətirməsinə işarədir. Düzdümü Rəsul müəllim? Fərid soruşdu.
- Düz fikirləşmişsiniz. Bax bu gördüyünüz kolleksiya Gülərin xatirəsini yad etmək üçündür. Gördüyünüz şəklin altındakı bir tay qara ayaqqabı Gülərindi. Altında hər şey yazılıbdı. Binanı hazırlayandan sonra müxtəlif ölkələrlə məktub, sosial şəbəkə vasitəsi ilə əlaqə saxlamağa başladım. Xirosima və Naqasakidən, Vyetnamdan, Əfqanıstandan, İraqdan, İkinci Dünya Mühəribəsində iştirak etmiş ölkələrdən və s. göndəril-

miş ayaqqabıları tədricən əldə edərək bu kolleksiyayı düzəldə bilmişəm. Əzilmiş əsgər çəkmələri, üstü qan ləkəli müxtəlif formalı, müxtəlif ölçülü bu ayaqqabıların sahibləri müharibə nəticəsində bir ayaqlarını itirmiş adamların ayaqqabılarıdır.

Kolleksiyanı diqqətlə nəzərdən keçirən Eldar təxminən 6-7 yaşında olan uşaq ayaqqabısının qarşısında dayandı və yazını oxudu. «26 fevral 1992-ci ildə Xocalı soyqırımında düşmənlər tərəfindən bir ayağı balta ilə kəsilmiş Gülüş Həsən qızı Əmirlinin ayaqqabısı».

Eldar yaşla dolmuş gözlərini operatora çevirərək dedi:

– Bir bu ayaqqabıya bax! Adamın ürəyi ağrıyır. Bu kolleksiyaya baxmaq üçün insanın ürəyi daşdan olmalıdır.

Qonaqlar işlərini tamamlayandan sonra Rəsulla xudahafizləşib maşına əyləşdilər.

On beş gündən sonra hamı televizorda yayımlanan «Gərəksiz ayaqqabılar» verilişi haqqında danışdı.

07.12.2017

HEKAYƏLƏR

I BÖLMƏ

*Həsratində
gözlə məni*

BAGIŞLA

Üç gün idi ki, heç özündə deyildi. Yaman inci-mişdi. Özü özünü danlayırdı. «Günah məndədir. Ona üz verdim. Bilirəm ona nə deyəcəyəm? Həddini bildirməliyəm ki, birdə elə səhvə yol verməsin»... və s. fikirləri ilə üç gün idi ki, məşğul idi. Amma sözünü deməyə özündə qətiyyət tapa bilmirdi. Hər dəfə hazırlaşib iş otağının qapısına yaxınlaşanda, ürəyi az qalırdı ki, köksündən çıxsın. Birtəhər özünü cəmləyib əlini qapının dəstəyinə atmaq istərkən bədəni uçunmağa, əli titrəməyə başlayırdı və içini anlaşılmaz bir hiss bürüyürdü. İstər-istəmən qapının yanındakı pəncərənin kənarından xəlvəti içəri boylanırdı. Stolun arxasında əyləşib işlədiyini görəndə içindən bir rahatlıq keçirdi. Nə deyəcəyi sözlər isə yadından çıxırdı.

Özündən asılı olmayaraq içində yaranan sevinc, xoşbəxtlik hissi yavaş-yavaş bədənini bürüdükcə tez pəncərədən çəkilir və öz otağına qayıdırdı. Otağına keçən kimi stolun arxasında əyləşib başını əlləri arasına alaraq gözlərini yumur və düşdüyü anlaşılmazlıqdan yaxa qurtarmağa çalışırdı:

«Başa düşmürəm. Mən şöbə müdiriyəm. O isə sırası işçi. Tabeliyimdə olan işçiyə sözümü deyə bilmirəm. Hər dəfə gedib onun iş otağının qapısından qayıdıram. Qapının dəstəyinə əl atan kimi uçunuram, uzaqdan da olsa, onu görmək arzusu məni pəncərənin önünə sürükləyir. Görən kimi hər şey yadından çıxır, elə bil özümü başqa aləmdə hiss edirəm ...

Birdən haradansa ürəyindən keçdi ki, heç olmasa çağırıb soruşmur: «Necəsən? Niyə görünürsən? Yoxsa incimisen? və s.» Yanağı aşağı yuvarlanan gözünün yaşı stolun üstünə damcıladığıca içində bir sakitlik yaranırdı. Yaylığı ilə gözlərini qurulayıb ayağa qalxdı. Bir təhər iş gününü tamamlayıb evə gəldi.

* * *

Şam yeməyindən sonra süfrəni yığıdırıb, mətbəxə keçdi. Qabları yuyub yerinə qoydu. Sonra qayıdıb divanə əyləşdi ki, televizora baxsın. Gördü yox, gözü televizora baxsa da fikri başqa yerdədir.

Yataq otağına keçdi. İşığı söndürdü və otağı bürüyən zülmət qaranlıqda yatağına girib, yorğanı başına çəkdi. Bir az keçmiş yenə başladı içini didib-tökən anlaşılmaqları aydınlaşdırmağa.

Elə bil ki, yeniyetmə qızam. Təzə sevirəm. Axı mənim o yaşım deyil. Bəs onda niyə sözümü deyə bilmirəm? Nə üçün onu görən kimi içimi sevinc hissi bürüyür? Hara baxıramsa onu görmək istəyirəm. Məndən asılı olmayaraq gözlərim onu arayır. Yox, öz-özümü aldatmaqla deyil. Deyəsən onu sevirəm. Ola bilməz! Bu fikir hardan başıma gəldi? Lap aqlımı itirmişəm. Hökmən, səhər bu məsələyə son qoymalıyam. Ona elə söz deyim ki, bir də ömründə mən tərəfə baxmasın...

* * *

İş yerinə yenidən çatmışdı. Qapı döyüldü.

- Buyurun.

İçəri girən tibb bacısı:

- Həkim, Gündüz həkim dedi ki, zəhmət olmasa, gəlsin analizin cavabına özü də baxsın.

- Yaxşı, get gəlirəm.

Özündən asılı olmayaraq sevincək ayağa qalxdı, çantasından güzgünü çıxardıb özünü nəzərdən keçirdi. İçindən bir səs gəldi:

«Üç gündü, özünü yeyib-tökürsən. Yaxşı imkan düşüb. Ürəyindən nə keçirsə de. Başa sal ki, onunla səninki tutmaz. Oldumu?»

- Hə, oldu. Çatan kimi ürəyimi boşaltmalıyam.

- Di, yaxşı yol. Hamısını de! Ürəyində saxlayıb özünə dərd eləmə!

- Yaxşı hamısını deyəcəyəm» - deyib qapıdan çıxdı.

Asta addımlarla qapıya yaxınlaşdı və qapını açıb içəri keçdi. Stolun yanında ayaq üstə duran Gündüzü görən kimi özünü itirdi.

- Sabahınız xeyir də demirsiniz! Görünür möhkəm incimisiniz?

- Yox! – Sifətini bürüyən qızartını tez əli ilə gizlətməyə çalışsa da qara gözlərinin dərinliyində görünən sevinc parıltısı Gündüzün nəzərindən yayınmadı.

- Səmimi deyin, incimişdinizmi?

- Nə bilim? Çiyinlərini çəkdi.

- O yazı ürəyimdən keçən fikirlər idi. Sız nə cür qəbul edəcəksiniz, onu bilmirəm?

- . . . . .

- Bilirəm, sənə də, mənə də çətindi. Biz heç vaxt xoşbəxt ola bilmərik. Sevgimiz də özümüzə birlikdə o biri dünyaya gedəcək. Elə etmək lazımdır ki, heç kim, heç vaxt bizim bu məhəbbətimizdən xəbər tuta bilməsin. İçimdən keçənləri, daha doğrusu səni sevdiyimi etiraf etmişəm. Səni sevməyimi günah hesab edirsənsə, onda məni bağışla.

- Yox! Burada nə günah var? Sevmək adamın özündən asılı deyil ki. Aygün tələsik cavab verdi və baxışlarını döşəməyə dikdi.

- Bir xahiş etsəm olar?

- Buyurun.

- Saçını elə yığıb bağlama. Açıq olanda daha gözəl görünürsən.

- Neynim, tənbeləm. Çatdıra bilmirəm. Onun üçün bağlayıram – deyib aralandı.

* * *

Aralarındakı söhbətdən sonra Aygün başa düşdü ki, özü ilə heç cür bacara bilmir. Aygün arabir şöbə müdiri kimi analizlərin nəticələrini nəzərdən keçirtmək bəhanəsi ilə Gündüzün iş otağına gəlirdi.

Nə qədər özünü aldatmağa çalışsa da hiss edirdi ki, ürəyi onu ondan asılı olmayaraq Gündüzə tərəf çəkir.

Yenə Gündüzün otağına gəlmişdi. Analizlərin nəticələrini nəzərdən keçirdi. Otaqda olan tibb bacısına «Zəhmət olmasa, iş stolumun üstündəki kağızları bura gətirin» - dedi.

Tibb bacısı qapıdan çıxan kimi Aygün kənarında dayanmış Gündüzə baxdı. Baxışları Gündüzün baxışları ilə toqquşdu. Bu zaman əlində kağızlar içəri girən tibb bacısını utanmasaydı itələyib çölə çıxardardı ki, bir az gec gəlsəydin dünya dağılmazdı ki?

- Buyurun, həkim. Tibb bacısı əlindəki kağızları verib çölə çıxdı.

- Aygün həkim, bir söz soruşum.

- Buyurun.

- Hansı qız adını daha çox xoşlayırsınız?

- Mələk adını. Bu ad üçün ürəyim gedir.

- Onda bu gündən sonra ikimizin arasında sənı həmişə «Mələk» adı ilə çağıracağam.

- Vallah, belə ki, görürəm axırda sən məni biabır eliyəcəksən.

- Niyə biabır olursan. İkilikdə deyirəm. Çox gözəl və ürəyimdən keçən addır. Elə sən özün mənim gözümdə mələkdən də gözəlsən.

- Yox, bu tərif çox oldu. – Güldü.

- Mənim gözümlə baxsanız, bu tərif çox azdı Mələk həkim. – dedi Gündüz.

- Yaxşı, yaxşı, məni utandırma! Aygün gülə-gülə otaqdan çıxdı.

* * *

İşığı söndürüb yatağına girdi. Düşdüyü çarəsiz dərddən yaxasını qurtarmaq üçün yollar aramağa başladı və yuxuya necə getdiyini bilmədi:

«Dəhlizdə getdiyi yerdə Gündüzün telefonla danışdığını gördü. Özündən asılı olmayaraq ayaq saxlayıb kənarından qulaq asdı. Danışığından hiss etdi ki, Gündüz başqa bir qadınla danışır. Özündən asılı olmayaraq içində bir qısqanclıq baş qaldırdı. Marağ güc gəldi və Gündüzə yaxınlaşıb soruşdu:

- Sırr deyilsə, kim ilə danışırırsınız?

- Bakıdan bir qadındı.

- Çox gözəldimi? – deyən Aygün baxışlarını Gündüzün düz gözlərinə tikdi və «Nə üz lüyəm» fikri içindən keçdi.

- Gözəldi, amma səndən gözəl deyil! – deyən Gündüz gülümsündü.

Bu zaman özündən asılı olmayaraq Aygün Gündüzün boynuna sarıldı.

Nazik dodaqlarında kişi nəfəsini hiss edən Aygün, özünü unudaraq daha da Gündüzün qoynuna sı-

ğındı. Bədəninə gəzinən əlin hərərətindən içində xoş bir duyğu baş qaldırdı.

- Mənim nəyimə vurulmusan? – deyən Aygün nazla Gündüzün sinəsinə sığınaraq, zərif qolları ilə onu daha da özünə çıxdı.

Gündüz üzünə dağılmış qızılı saçların ətrini acgözlüklə uda-uda Aygünün qulağına pıçıldayırdı:

- Asta yerişinə, incə bədəninə, qara gözlərinə, sifətini tez-tez məndən gizləyən qızılı saçlarına, nazik dodaqlarına, girdə, həyadan qızaran sifətinə, səsindəki şirinliyə və sevən ürəyinə.... Yenə sayım?

- Yox, daha bəsd! – deyən Aygün Gündüzün hərərətli nəfəsi altında xoşbəxt anlarını yaşadığı bir məqamda» saatın zənginə gözlərini açdı ki, işin vaxtına az qalıbdı.

Tələsik qalxıb paltarını geyinib əl-üzünü yudu. Bir stəkan çay içib evdən çıxdı.

* * *

İş otağında lazımı sənədləri nəzərdən keçirib qurtardı. Pəncərənin ağzında əyləşib axşamkı yuxunun ovqatını yenidən yaşamağa başladı. Telefonun zənginə özünə gəldi. Telefonun düyməsini basdı və nömrəyə baxdı. Gündüzün nömrəsi idi. Telefonu söndürüb cibinə qoydu. Telefon zənginin onu görmək üçün bir bəhanə olduğunu başa düşdü. Bu zəng Aygünün də ürəyindən xəbər verdi. Gündüzü görmək üçün ona da bir bəhanə gərək idi.

Qapını döyüb içəri keçdi.

- Çox ağıllı adamsan. – deyən Gündüz güldü.

- Nəyə görə? Aygün soruşdu.

- Telefona cavab verməməyinə görə. Gündüz ayaq üstə dayanmış Aygünə əyləşmək üçün stul göstərdi və analizin cavablarını qarşısına qoydu.

Analizin kağızlarına baxan Aygün saçlarında gəzinən əlin hərərətindən çönüb yuxarı baxanda Gündüzün baxışlarında öz əksini gördü. Bir azdan isti bir nəfəs dodaqlarını yandırmağa başladı.

Gündüzün sinəsinə sığınan Aygünün yanaqlarında donan göz yaşlarının səbəbi özünə də aydın deyildi.

- Məni bağışla, Gündüz.

- Mənim Mələyim, mələklər həmişə günahsız olur, - deyən Gündüz Aygünün sinəsini bəzəyən qızılı saçlarını sıgallayaraq, xoşbəxtliklə gülümsünən qara gözlərindən öpdü.

- Eh, Gündüz, görünür mənim taleyimə sənli yuxularımda sənsiz gecələr yaşamaq yazılıbdı, - deyən Aygün dərindən köksünü ötürərək, nazik barmaqları ilə yanağını sildi.

01.04.2016

UÇURUM

*Qorxulu yerdə yatıb, qorxulu
yuxular görürsən.*

**Məsum və kövrək
Qızılsaçın sözləri**

Özünü nə qədər məşğul göstərməyə çalışsa da narahatçılığı hiss olunurdu.

Fikrində götür-qoy edirdi. Gedim-getməyim? Ehtiyat eləyirdi. Görərlər. Sonra yaranacaq söz-söhbəti təsəvvüründə canlandırdıqca bədənindən gizilti keçirdi. Bəs nə etməli? Vaxta da az qalır. Nə üçün «gələcəm» dedim? Yox, heç özüm də bilmədim nə vaxt, necə söz verdim. Getməyəcəyəm. Fikrində qətiləşdirdi. Otağına keçdi. Çarpayıya uzandı. Gözü divardan asılmış saata sataşdı. Vaxta da az qalırdı. Saniyə göstərənə «acığı tutdu». Necə də tələsiyir, elə bil mənim əvəzimdən onu çağırıblar. Gərək söz verməyeydim. Başa düşürəm, onu görən kimi özümü unuduram. Hələ gözlərinə baxanda ürəyimin döyüntüsünün səsi qulağıma gəlir. Nə edim? Hara gedim? Hardan onunla qarşılaşdım? Özüm də bilmirəm. Aramızdakı uçurumun dərinliyini fikirləşəndə tüklərim biz-biz olur, başımdan tüstü qalxır.

Çarpayıda ağzı üstə çevrildi. Özündən asılı olmayaraq içini titrədən hönkürtünün eşidilməməsi üçün ağzını balınca dirədi. Ürəyini boşaltdı. Qeyri-ixtiyari çönüb divara vurulmuş saata baxdı. Vaxta lap az qa-

lıbdı. Hansısa instinqin təsiri ilə cəld ayağa qalxdı və vanna otağına keçərək əl-üzünü yuyub geri qayıtdı. Üst-başını səliqəyə salıb, aynanın qarşısına keçdi. Saçına, sifətinə nəzər yetirdi.

Saçını başının arxasında bağlamaq istədiyi anda «Ölürəm saçlarının çiyinlərinə tökülüb, sifətini gizlətməyi üçün. Heç bilirsən saçlarını sifətinə necə qısqanıram? Saçların həmişə yanaqlarını «öpür», mənə kənardan baxıram. Saçlarının o nazını, o ədasını seyr etmək mənim üçün ən xoşbəxt anlardır. O cür daha gözəl görünürsən» sözlərini xatırladı. Saçını açıb çiyinlərinə tökdü. Qoy hər şey onun ürəyincə olsun. Ürəyində bir sevinc hiss etdi. Hardansa ürəyinə dolan hiss, duyğu tələsdirməyə başladı. «Tələs, vaxta daha az qalır. Heç vaxt sevənlərin gözünə uçurum görünmür. Sevmək elə uçurumun üstündən körpü salmaq deməkdir», fikrinin təsiri altında çantasını götürüb dayanacağa tələsdi.

* * *

Şam ağacının kölgəsində qoyulmuş oturacaqda əyləşən Kənanın baxışlarının bir nöqtəyə zillənməyindən hiss olunurdu ki, çoxdan ətraf aləmdən təcrid olunubdu. Mələklə qarşılaşdığı anlardan bu günə kimi keçən vaxtı gözünün önündən keçirirdi. Heç cür özü ilə bacara bilmirdi. Gecə-gündüz fikrində ancaq Mələk idi. Bəzən özünü qınayırdı. Bu nə bəla idi tuş gəldim. Onunla mənim aramda olan uçurumu heç cür dəf etmək mümkün deyil. Başımı hardan bəlaya saldım. İçində isə hər an, hər dəqiqə Mələyi görmək arzusu baş qaldırırdıqca, heç cür istəyini boğa bilmirdi. Bilirdi ki, Mələk də onun kimi özü ilə bacara bilmir. Mələyi çağırmaqda məqsədi fikrini onunla bölüşmək idi. Saata baxdı. Vaxtdan bir saata yaxın vaxt keçsə də

gələn yox idi. Yola baxdı və birdən ağına gəldi ki, yaxşı oldu gəlmədi. Belə yaxşıdı. Çalışıb məhəbbətimi nifrətə çevirərəm. Bununla da bu bələdan həm özümü, həm də onu xilas edərəm.

Ayağa qalxmaq istəyirdi ki, qəflətən «Salam! Çoxdan gözləyirsən?» sözlərinə çönəndə qarşısında Mələyi gördü.

– Xeyli vaxt olar. – Kənan gülümsünərək əl verdi. Kənanın baxışları zərif əli ovucunun içində olan Mələyin ona zillənmiş qara gözlərinə dikildi. Hər ikisi bir anlığa özlərini təsəvvürəgəlməz aləmdə hiss etdi. Yanaqlarına xəfif qızartı çökən Mələk harada olduğunu sanki birdən dərk edərək:

– Görünməyən bir tərəfə çəkilək. Bizi bir yerdə görsələr sonrasını... deyən Mələk ürkək-ürkək ətrafına döyükdü.

– Düz deyirsən. Gedək, yaxında bir ev var, açarı məndədir.

– Yox, yox! Nə danışırısan?.. Sən mənə nə hesab edirsən? – Acıqlı-acıqlı Mələk Kənanın üzünə baxdı.

– Nə danışırısan? Elə mən də tanış-bilişə rast gəlməyin qorxusundan açarı almışam. Gedək beş-on dəqiqə oturub söhbət eləyək. Mənim bir fikrim var. Ətraflı dərdimizi qoyaq ortalığa birlikdə ağlayaq. Gedəkmi? – Kənan Mələyin üzünə baxdı.

– Yaxşı nə deyirəm. Gedək deyirsən gedək. Amma mən tez qayıtmalıyam. Bura gəldiyimi evdən bilən yoxdur. Ağımdan «gələcəyəm» sözü çıxmışdı. Ona görə gəldim, – deyən Mələk Kənanla birlikdə gediş-gəlişin seyrək olduğu yolla tələsdilər.

Kənan qapını açıb «xoş gəlmisən» deyib Mələyi içəri dəvət etdi.

– Nə gözəl evdi.

Mələk təəccübünü gizlətmədi.

– Dostumun evidi. Ailəlikcə Rusetə gediblər. Açarları mənə verib ki, arabir baş çəkim.

Kənan Mələyə oturmaq üçün stul göstərdi, özü isə tez mətbəxə keçib çay qoydu. Bir az keçmiş Kənan təzə dəmlənmiş çaydan adama bir stəkan süzüb gətirdi və özü də əyləşdi.

Kənan qarşısında əyləşmiş Mələyin çiyininə tökülmüş saçlarının sifətini örtməsini acgözlüklə gözlərinə yığmağa başladı. Başını qaldırıb baxan Mələyin baxışları Kənanın baxışları ilə toqquşdu və dodaqlarında təbəssüm:

– Kənan, gözlərin elə bil alov saçır. Par-par yanır.

– Düzünü de, Mələk, gözlərimdə öz əksini görə bilərsinizmi?

– Yox, Kənan. Ümumiyyətlə, mənim sənə hörmətim var. (Axı, nə üçün yalan dedim. Mələk ürəyində özünü qınadı).

– Məndə elə bilirdim ki, sən də mənim kimi... Nə isə...deyənlər Kənan ayağa durub mətbəxə keçdi və əlində qəndqabı geri qayıtdı.

– Kənan, neçə gündür fikirləşirəm ki, səndən bir söz soruşum, – deyən Mələk allanan yanaqlarını örtən saçlarını əli ilə geri darayaraq gülə-gülə özünü cəmləşdirsə də sözünün arxasını deməyə çətinlik çəkdiyini görən Kənan, onun köməyinə çataraq tez dilləndi:

– Nəyi soruşmaq istəyirsən, soruş. Utanma, düzünü deyəcəyəm.

– Kənan, işlədiyimiz kollektivdə Jalə, Gülşən, Bəsti, Gülnarə kimi məndən daha cavan, daha gözəl, daha yaraşılıqlıları ola-ola n...i...y...ə m...ə...n...i?

– Fikrini başa düşdüm. Xətrinə dəyməsin Mələk, hələ sən məhəbbətin necə gəldiyini bilmirsən. Onda ayılırsan ki, artıq vurulmuşsan. Mənim gözümlə ba-

xanda dünyanın ən gözəli sənsən. Üzündəki həya, məsumluq, iç dünyanın təmizliyi heç bir qadında yoxdur.

– Nədən bilirsən içimin təmiz, məsum olduğunu? Bəlkə, mən hamıdan həyasızam. – deyən Mələyin boyalı dodaqlarını bəzəyən təbəssüm Kənanın gözündən yayınmadı.

– Deyirsən nədən bilirəm? Gözlərindən. O qara gözlərin heç vaxt mənə yalan demir. Gözlərində özümü, bütün arzularımı görürəm. Bir dəfə gözlərinə baxanda özümü dünyanın ən xoşbəxt adamı hesab edirəm. Əbəs yerə deməyiblər ki, qadının gözəlliyi onun gözlərində çiçəkləyir.

– Çox tərifləyirsən. Yəni, elə gözələm?

– Yox, çox tərifləmirəm, Mələk. Bilirsənmi bütün günü fikrim-zikrim ancaq sənə məşğuldu. Gecələr səhərə kimi sənə xəyalınla danışırım. Səhər açılar-açılmaz iş yerinə tələsirəm və pəncərədən sənə gəlişini gözləyirəm. Uzaqdan gəldiyini görən kimi qarşıma yüyürüb səni bağrıma basmaqdan özümü güclə saxlayıram.

– Kənan, aramızda olan uçurumun dərinliyini məndən yaxşı bilirsən. Mənim öz dərdim özümə bəsdə. Bütün həyatımı, məhəbbətimi uşaqlarıma vermişəm, – deyən Mələk doluxsunmuş gözlərini yana çevirdi.

– Mələk, etiraf elə ki, bütün ömrünü məhəbbətsiz yaşamısan. Ailə xatirinə ailə qurmusan. Mən artıq sənə qarşı olan istəyimi içimdə dəfn edə bilmirəm. Arada olan uçurumu da görürəm və başa düşürəm.

Sən isə mənə qarşı olan sevgini etiraf etmirsən. Məndən qaçmaqla, özünü laqeyd göstərərək uzaqlaşmağa çalışsan da istər-istəməz özünü unudub bir dəfə çönüb baxmaqla baxışların hər şeyi deyir. Mən belə bir fikrə gəlmişəm ki, səni rahat buraxmaq üçün, daha

doğrusu xoşagəlməz bu oyundan səni kənarlaşdırmaq üçün buradan bir dəfəlik çıxıb gedim. Bu görüşü təşkil etməkdə məqsədim səninlə vidalaşmaqdır. Sonda səndən bir xahişim var.

– Xahişin nədi? – Mələk tələsik soruşdu və stuldan ayağa qalxdı.

– İcazə versən bir dəfə gözlərindən öpərdim.

– Kənan, düz deyirsən, mən ömrümdə sevgi nədir bilməmişəm. «Bəs niyə mən?» sualını havayı yerə vermədim. Düşünürdüm ki, mənə gününü xoş keçirmək üçün lazım olan qadın kimi baxırsan. Eşitmişəm, bura işə gələndən mənə vurulmusan və İndiyə kimi də hisslərini gizlətmisən. Mən hər an sənə baxışlarını üzərimdə hiss edirəm. Amma arada olan uçu- rumdan qorxuram. Mənim rahatlığım üçün getmək istədiyinə görə, son xahişini yerinə yetirməyə razılıq verirəm, – deyən Mələk Kənanın qarşısında dayanıb uzun kirpiklərini qaldıraraq yaşla dolmuş qara gözlərini onun sifətinə zillədi.

Kənan Mələyi sinəsinə sıxdı, saçlarından, qara gözlərindən və ətir qoxuyan boyun-boğazından öpdü. Köynəyinin yaxasının düymələrinin açıldığını görəndə Kənan:

– Nə iş görürsən?

– Görmürsən nə iş görürəm? İndiyə kimi sənsiz yaşadığım dünyamda indi sənə birlikdə olmaq istəyirəm.

Bir azdan çarpayıda Mələyin zərif bədəni Kənanın qolları arasında sıxıldıqca hər ikisi izah olunmaz xoş bir duyğu selində axıb gedirdi.

İsti bir nəfəsin nazik dodaqlarında, girdə sifətində və saçlarında gəzən məqamda xoşbəxt anlarını yaşayan Mələk Kənanın qulağına pıçıldayırdı:

MƏHƏBBƏTİN DƏRDDİ MƏNƏ

Yadında varsa, hər şey pillələrdə qarşılaşdığımız andan başladı. Mən tələsik ikinci mərtəbəyə qalxırdım. Gözlənilmədən qarşılaşdıq. Özümü itirdim. Yıxılmamaq üçün qolumdan tutub özünə tərəf çəkdim. Müvazinətimi itirməmək üçün təsadüfən sizi qucaqladım və köksünüzdə sığındım. Bu zaman «bağışlayın» demək üçün başımı yuxarı qaldırdım. Siz məndən bir pillə yuxarıda dayanmışdınız. Gözlərim baxışlarınızda ilişib qaldı. Ürəyinizin döyüntüsünü eşidirdim. Baxışlarımı baxışlarınızın cələsindən azad edərək «Bağışlayın, siz olmasaydınız, yıxılmışdım», – deyib yuxarı qalxdım.

Bu vaxt sizin «Çalışın, həyatda yıxılmayasınız», sözlünüzdə çönüb yenidən sizə tərəf baxdım. Təkrar baxışlarımı səadətini tapanlar kimi gördü. İçimi anlaşılmaz duyğular bürüdü. Axşama kimi özümdə olmadım. Nə etdiyimi, nə elədiyimi bilmədim. Tənhalıq axtarırdım. İmkan olmurdu.

Axşam yeməyindən sonra tələsik süfrəni yığışdırıb «Başım ağrıyır, özümü yaxşı hiss etmirəm», – deyərək yataq otağına getdim. Bütün gecəni çalpaşığı hissələrin təsiri ilə yataqda o üz, bu üzə çevrildim. Özümü qınamağa başladım: «Bu nə deməkdir? Deyəsən, xəyanətə doğru yuvarlanıram. Mən ailəliyəm, övladım var. Adama nə deyərlər? Neçə ildi bir yerdə işləyirik. O da ailəlidir. Hələ indiyə kimi onun haqqında bir nəfər də olsun xoşagəlməz bir söz deməyibdir. Xata

olmadı, ayağım büdrədi, yıxıldığım yerdə qolumdan tutdu, kömək etdi. Günah məndə oldu. Pillələri tələsik çıxdım. Ayaqqabılarımın dabanları hündür olmasaydı, bəlkə də, büdrəməzdim. Minnətdarlıq etmək üçün üzünə baxanda baxışlarım toqquşdu. Məgər o, mənə dedi ki, mənim gözümlərinə bax? Səhvimi başa düşmək istəmirəm. Başqasını günahlandırmağa çalışıram. O deyir ki, yatağında məni fikirləş? Eh, bu nə axmaq fikirlərdir, əl çəkmir məndən. Xata olmadı ki, baxışlarım onun baxışları ilə rastlaşdı. Elə bil on dörd yaşında qızam, təzədən eşqə düşürəm. Əlimi yelləyib: «Rədd olsun, bu nə hisslərdir, məndən əl çəkmir?» – desəm də, yuxuya gedənə kimi anlaşılmaz duyğulardan yaxamı qurtara bilmədim.

Səhər qalxan kimi ev-eşiyi tələsik səliqəyə saldım. Etiraf edirəm ki, işlədiyim müddətdə ilk dəfə idi ki, iş yerinə tələsirdim. Nə idi məni iş yerinə çəkən? Bil-mirdim. Onu bilirəm ki, yaman tələsirdim. Yola düşdüm. Utanmasaydım, iş yerinə qaça-qaça gedərdim. İş yerinə yaxınlaşdıqca ürəyim az qalırdı ki, köksündən çıxsın. Qapıdan içəri keçəndə ayaqlarımın əsdiyini, yanaqlarımın od tutub yandığını hiss edirdim. Deyirlər, adam ilk görüşə gedəndə bu hissləri keçirir. Ona görə deyirlər deyirəm ki, mən ilk görüş nədi bilməmişəm. «İlk görüş» ifadəsi mənim üçün yaddır. İş otağının qapısına çatdım. Əlim titrəyə-titrəyə dəstəkdən tutub qapını itələdim. Sizi üzü pəncərəyə tərəf qoyulmuş iş stolunun arxasında oturmuş görəndə, həyəcanım sakitləşdi, içimi bir sevinc dalğası bürüdü. «Sabahınız xeyir!» dedim. Səsimdəki sevinci, ancaq özüm duydu.

Sizə mikroskopdan gözünüzü çəkməyərək «Aqibətiniz xeyir» dediniz. Əlinizdə vacib iş olduğunu bilirdim. Amma sizin laqeydcəsinə verdiyiniz ca-

vabı eşidəndə istədim arxadan iki əlli sizi tutub boğam və deyəm, «Buna baxın! Gecəni dirigözlü açmışam. Özümü iş yerinə tənginəfəs çatdırmışam. Nə var, nə var bunu görüm. Bu isə heç olmasa çönüb gözünüzün ucu ilə də olsun mənə tərəf baxmır».

Hiss etdim ki, özümü ələ ala bilmirəm. Dodaqlarım səyriyir, gözlərim dolub. Hönkürmək üçün bir himə bəndəm. Bu anda yaxşı ki, çönüb mənə baxmadın. Özümü ələ ala bilməzdim. Hisslərim, duyğularım gözlərinizin önündə bir-bir səhifələnərdi.

Cəld çantamdan güzgünü çıxarıb üz-gözümü səliqəyə salıb iş stoluma yaxınlaşdım. İkimizin də iş stolumuz pəncərənin qarşısında yanaşı idi ki, mikroskopa işıq düşsün. Mikroskopa yaxınlaşıb dənədən yarımçıq qalan işimi davam etdirməyə başladım. Özümə söz verdim ki, siz tərəfə baxmayacağam. «Axı mən ona nəyə görə baxmalıyam? O kim olub? Ailəli qadınam. Mənə yaraşmaz. Bu gizli xəyanətdi. Hökm deyil ki, onunla bir yataqda yatam. Onu qəlbimdən keçirəmsə, demək xəyanətkarlıq edirəm. Xəyanətin buynuzu olur?» Gözlənilmədən sizin «Nə üçün ağlayırdınız?» deməyiniz məni çaşdırsa da, özümü cəmləyib tez cavab versəm də, səsimdə bir titrəyiş hiss olunmuşdu.

– Yox, yox, ağlamırdım. Mən niyə ağlayıram ki? – dedim.

– Mən görürdüm, siz ağlayırdınız.

– Siz necə görürdünüz? Siz ki, gözünüzü mikroskopdan ayırmamışdınız?

– Düz deyirsiniz. Siz tərəfə çönüb baxmadım. İşimdən də ayrıldım. Amma bunu bilməyə nə var ki, – dediniz.

– O necə olur? – Sevincək soruşdum.

– Onu ancaq ürəyində axtaranlar bilir, – dediniz və gözünüzü mikroskopdan ayırıb mənə tərəf baxdınız. Özümə söz versəm də, məndən asılı olmayaraq baxışlarım yenə baxışlarının cələsinə düşdü. Yaxşı ki, otaqda başqa adam yox idi. Bəxtim onda gətirmişdi ki, bizim iş otağına – laboratoriyaya başqa işçilər çox az hallarda gələrdilər. Baxışlarımı gözlərinizdən çəkmək istəsəm də, bacarmırdım. Dünəndən içimdə doğan anlaşılmaz duyğular məni xoş bir rayihə kimi öz qoyununa almışdı.

– İndi nə üçün ağlayırsınız? Nə olub? Sırr deyilsə, deyin bəlkə, bir köməyim dəydi, – dediniz.

– Mən niyə ağlamalıyam? – dedim.

– Bəs onda yanağınızla axan nədi? – deyib ayağa qalxdınız və üzümə tökülən saçlarımı əlinizlə geri darayıb, çənəmdən yuxarı qaldırıb gözümlün içinə baxdınız. Cibinizdən yaylığını çıxarıb «Al, gözlərinin yaşını sil, – dediniz. İlk dəfə idi ki, yad adamın əli saçıma və çənəmə toxunurdu. Sanki bu əl hamıdan gizlətdiyim yarama bir məlhəm çəkirdi. Bilmirəm nədənsə öz yaylığım ola-ola, sizin yaylığınızla gözlərimi quruladım.

– Asta yerişiniz, yavaş danışığınız, tez-tez əlləriniz qoynunuzda pəncərə önündə dayanıb içinizə çəkilməyiniz çox şey deyir. Deməsəniz də, hər şey mənə aydındı.

Tez: «Hardan bilirsiniz?» – dedim.

Dodaqlarınızdan bir təbəssüm keçdi. Dərindən köksünüzü ötürərək: «Heç hardan. Hamısını gözləriniz deyir. Gözlərinizdə bir kədər var. O kədər buludu hər an yağmağa hazırı. O bulud tez-tez dolub boşalır. Amma yağın yağışın damlları görünmür. Çünki çölə yağmır. Öz içinizə, hamıdan gizlətdiyiniz içinizə yağır. Neçə illərdi belədir. Bilmirəm hardansa eşitmi-

şəm: «Ürəyində axtar məni, gözlərində qaytar məni». Bir də eşitməmişiniz, deyirlər dərdli dərdli tez başa düşər. Mən də sənə kimi neçə illərdə ürəyimdə axtarırdım, bu gün gözlərinizdə qaytardınız, axtardığımı. O, siz idiniz» – dediniz.

Həmin gün heç bir iş görə bilmədim. İşin tərsliyindən günortadan sonra «Bitki mühafizəsi» institutunun şöbə müdiri gəldi. Apardığımız analiz və təcrübələrlə maraqlandı. Razılığını bildirdi və dedi: «Bilirsiniz ki, kənd təsərrüfatı məhsullarının çoxu xaricdən gətirilir. Geni dəyişdirilmiş tərəvəz və meyvələr insan orqanizmi üçün nə qədər ziyanlı olmaqla bərabər, həm də bir çox xəstəliklərin əmələ gəlməsinə səbəb olur. Hazırda dövlətin qarşıya qoyduğu əsas vəzifələrdən biri fermerlərə qayğı göstərməklə yanaşı, kənd təsərrüfatı məhsulları idxalını dayandırmaq, ölkədə kənd təsərrüfatını inkişaf etdirməklə bərabər bir növ neftdən asılılığı da azaltmaqdır. Ona görə də sizin bu gün laboratoriyada apardığımız analiz və təcrübələr ölkə iqtisadiyyatına öz töhfəsini verməlidir. Şöbə müdiri otaqda olan dibçəkləri nəzərdən keçirib: «Nə gözəl gülləriniz var. Əsl bitki mühafizəsi laboratoriyasıdır». Bu lalə otağa daha da gözəllik verir. Şöbə müdiri dibçəyə yaxınlaşıb laləni diqqətlə nəzərdən keçirdi: – Bunu kim əkibdir? – dedi.

– Nəimi əkib, – dedim.

– Çox yaxşı. Əsl çöl laləsidir. Bəs toxumunu necə əldə etmişiniz? Şöbə müdiri soruşdu.

– Nəimi keçən yay çəmənlikdən toplayıb.

Yaxşı iş görüb. Mən də laləni çox sevirəm. Bilirsiniz, lalə həm çox zərif, həm də kövrəkdə. Qara xalda yəqin ki, ya xətrinə dəyiqlər, ya da çəkdiyi həsrətin əksidir. – deyən şöbə müdiri bizimlə xudahafizləşib getdi.

Axşam ev işlərini qurtarandan sonra bir az televizora baxıb yataq otağıma getdim.

Yatağa girəndən sonra gündüz olub-keçənləri bir-bir göz önünə gətirərək saf-çürük etməyə başladım.

«Demək, dibçəkdəki lalə mənim üçün əkilibmiş. Nəimi laləni Lalə üçün əkməklə nə demək istəyirmiş?.. Çox şey mənə indi çatır. İş yoldaşı kimi fikir vermədiyim bu adam məni çoxdan izləyirmiş. «Ürəyimdə axtarıram səni, gözündə qaytardın məni» deməyi ilə çoxdan mənim oduma yanmış. Demək, gözlərim içimi, qəlbimi çoxdan ona göstəribmiş».

Nəimini saçlarıma və çənəmə toxunmağı ilə zifaf gecəsini yadıma saldı. Zifaf gecəsi bədənimdə gəzən əlin, boyun-boğazıma toxunan nəfəsin soyuqluğu həmin gecə səhərə kimi bədənimə üşütdü, baş qaldırmaq istəyən hissələrini öldürdü. Səhər qalxıb paltarımı geyinib aynanın qarşısında dayanıb bədənimin qaralmış yerlərinə baxanda gəlin olmağımla fəxr etmək əvəzinə, öz-özlüyümdə xəcalət çəkdim. Hiss etdim ki, içimdən soyuq küləklər əsir, lakin artıq gec idi, hər şey arxada qalmışdı.

Zəmanədən və rəfiqələrimin dünyagörüşündən nə qədər geri qaldığımı indi anladım. Ərə getməyi sevmək kimi başa düşdüyümə görə səhvimi anlayaraq əllərim ilə üzümü qapadım və çarpayuya uzanıb ürəyimi boşaltmağa başladım.

Ali məktəbdə oxuyanda Gülşən müəlliminin məni yanına çağıraraq dediyi sözləri xatırladım.

– Gözəl-göyçək qızsan. Xurmayı saçların da sənə xüsusi bir gözəllik verir. Nəyəndir, həmişə gözlərində bir kədər oxunur? Qızım, bəlkə, bir dərdin var? Utanma, de, gücüm çatan köməyi eləyəyəm.

– Müəllim, Allaha şükür atam sağ, anam sağ, ailəmizdə də elə bir problem yoxdur, – deyərək cavab verdim.

– Qızım, gözlərinə, baxışlarında həmişə bir kədər görürəm. Baxışlarından qəm-kədər süzülür. Təki həyatda kədər görməyəsən, – deyən Gülşən müəllimin sifətini təbəssüm işıqlandırdı.

* * *

Taleyi ilə barışmalı olan mən – Lalə ana oldum. İçimdə olan boşluğu övlad məhəbbəti ilə doldurmağa çalışdım. Beləcə üzde gülüb, içimdə sıxıntı çəkə-çəkə günləri bir-bir arxada qoydum.

* * *

...Bədənimdə gəzən əlin təmasından bədənim od tutub yanır. Dodaqlarıma, boyun-boğazıma toxunan nəfəs bütün bədənimə ehtizaza gətirib. Bu nəfəsdən, əlin təmasından içimdə sevinc aşıb-daşır, bənövşə kövrəkliyi ilə Nəiminin qoynuna sığınıram.

– Bəs indiyə kimi hardaydın? – deyərək baxışlarımı Nəiminin üzünə tikirəm.

– Yol gəlirdim, mənim əzizim. Nəimi qoynuna sığınmış Lalənin – mənim gözlərimin içinə baxdı: «Lalə, gözlərin sevincdən gülür» – dedi.

– Nəimi, özümü axtarırdım. Bu neçə illərdə içimdə olan boşluq indi dolub. İçimi çulğayan sevincimdi, gözlərimdə əks olunur, – deyərək xoşbəxt anlarımı yaşadığım anda «Ana, ay ana, qalx! Axı mən dərsə gecikirəm» sözlərinə gözümlü açdım. «Ömrümdə ilk dəfə səadətini tapmışdın, onu da sən yarımçıq qoydun, ay bala» fikrini qəlbimdən keçirərək narazı-narazı qalxıb paltarımı geyindim.

* * *

Getdikcə sizə daha çox bağlanırdım. Bu mənim vaxtsız gələn sevgim idi. Öz-özümlə çarpışmada idim. Hisslərimi nə qədər gizlətməyə çalışsam da, yenə bacarmırdım. İş stolumun arxasında əyləşən kimi özümdən asılı olmayaraq, gözümün altı ilə sizə baxırdım. Hər dəfə də sizə baxanda baxışlarımız toqquşurdu. Arabir baxışlarım pəncərədən çölə dikiləndə də, elə bil sizi görürdüm. Çönüb sizin mənə baxdığınızı görəndə içimdən bir fərəh hissi keçirdi. Qəlbimdən: «Sevilən qadınlar nə qədər xoşbəxt imişlər» fikri keçirdi. Artıq bu xoşbəxtliyi, bu səadəti mən də yaşamağa başlamışdım. Bunu mənə sizin məhəbbətiniz vermişdi. Təkcə uçmağa qanadlarım yox idi. Sevincimdən içimdə aşıb-daşırdım. Artıq iş yeri mənim xoşbəxtlik hücrəmə çevrilmişdi. Bunu bircə özüm bilirdim.

Gecələr özümü xəyanətkarlıqda suçlayırdım. «Olmaz belə. Sən ərlə qadınsan. Düzdü, ərindən ürəyin yuxarı olmasa da, axı ailəlisən. Onsuz da ailələrin çoxu sənə kimi sevib-sevilmədən birgə ömürlərini başa vururlar. Sən də onlardan biri. Bu sənə haqq vermir ki, ailənə xəyanət edəsən. Aqlını başına yığ. Sənin eşqə düşən vaxtın arxada qalıb...» fikirlərinin burulğanında boğularaq necə yuxuya getdiyimi bilmirdim.

Səhər iş yerində sizi görəndə isə sevincimdən sizi qucaqlayıb bağrıma basmaqdan özümü güclə saxlayırdım. Artıq sizin məni sevməyiniz, mənə olan məhəbbətiniz mənim üçün bir dərdə çevrilmişdi. İş stollarımız arasındakı məsafə heç yarım metr olmazdı. Bu qədər yaxın olduğumuz halda, bəs nə üçün siz bu qədər əlçatmaz və uzaq olmuşdunuz? Bax, bu uzaqlığın səddini aşma bilmirdim. Aramızdakı məsafənin yaxınlığı içərisində olan uzaqlıq, məni getdikcə içimdən

çürüdü. Daha gecə-gündüzüm yox idi və beləcə günləri bir-bir yola verirdim. Amma bir gün... Yaddan çıxmayan həmin gün ömrümün ən səadətli bir günü kimi taleyimə yazıldı.

* * *

Baharın gözəl çağı idi. Təbiət də insanlar kimi sevincdən gülürdü. Günortaya yaxın idi. Stolun arxasından qalxdım və pəncərənin qarşısında dayanıb yaşıllığı ilə baharı salamlayan şam ağaclarına tamaşa etməyə başladım. Göyə ucalan şam ağaclarının yaxınlığından elektrik xətləri keçirdi. Havada dövrə vuran iki ağ göyərçindən biri elektrik xəttinə qondu. Digəri isə havada bir neçə dövrə vurandan sonra elektrik xəttinə qonmuş göyərçinin yanına qondu. Başladılar dimdikləri ilə bir-birinin boyun-boğazını oxşamağa. İçimdə göyərçinlərin bu mehribanlığına qarşı bir həsəd hissi baş qaldırdı. «Kaş mənim də belə sevib oxşayanım olaydı» fikri qəlbimdən keçdi. Çönüb sizin iş stolunuza baxmaq istəyirdim ki, bu zaman qarşımda dayanıb mənə baxdığınızı və bu an nəfəsinizi dodaqlarımda hiss etdim. Sizin nəfəsiniz neçə illər içimi üşütdən soyuqluğu yavaş-yavaş isitməyə başlayırdı. Artıq mənim üçün yaxınlıqda olan uzaqlıq, əriyib yoxa çıxmışdı. Sizin mənə verdiyiniz məhəbbətin dərd sərhəddini xəyanətimlə aşmışdım. Bilmirdim, bağışlanmağa yer qalmışdı, yoxsa yox? Amma bir qaranlıq məsələ mənə aydın idi. Özümü tapmışdım.

14.02.2016

HARDAN GƏLDİN TƏNHALIGIMA

Getdikcə özündən asılı olmayaraq tez-tez çönüb arxaya baxırdı. Heç özü də bilmirdi niyə, nə üçün arxaya boylanır? Ona elə gəlirdi iki göz arxadan onu izləyir. O baxışlar sanki kürəyinə sancılmışdı. Ürəyində anlaşılmaz duyğular baş qaldırırdı. Öz-özünü qınamağa başladı: Deyəsən uşaqlaşırım. Xata olmadı birneçə saat bir yerdə söhbət etdik...

Evə çatdı. Artıq şər qarışmışdı. Paltarını dəyişib, yuyundu. Yeməyini yeyib bir az televizora baxdı. Nə qədər özünü məşğul göstərmək istəsə də qızın baxışları gözü önündən çəkilmirdi. Hansı tərəfə boylanırdısa həmin bir cüt qara gözlər ona tərəf zillənirdi. Otağına keçib yatağına girdi. Nə qədər çalışsa da yuxuya gedə bilmədi.

Aralarında olan söhbəti yenidən bir-bir xatırlamağa başladı və özünü qınadı. Qızın baxışları, gözlərindən oxunan məsumluq və dərinlik, adamın qəlbinə nüfuz etməsi tamam onu çaş-baş salmışdı. Çox baxışlarla baxışı çarpazlaşmışdı. Amma belə bir baxışa rast gəlməmişdi. Bu qızın baxışlarında izah olunmayan bir sirr var idi. Bu sirr yavaş-yavaş sanki içərisindəki boşluğa nüfuz edirdi. Həmin boşluq qızın sehirlili baxışları ilə dolduqca öz-özünü dərk etməyə başlayırdı. «Mən qapalı adamam. Həmişə içimdə tənhayam. Hisslərimi, duyğularımı ilk dəfədir ki, başqası ilə bölüşürəm. Bilmirəm, bu nə ilə bağlıdır. Yaxından tanımadığım bir adamla bu qədər daxilən yaxın olmağı

heç vaxt ağılıma gətirməzdim. Görünür uzun illər həmidən gizlətdiyim hisslərim özünə doğma məkan tapa bilirdi. Bir dəli sevgi həsrətindəyəm. Çox heyiflər olsun ki, hələ də o dəli sevginin sorağında yəm. Çoxları maskalansa da duyğularım məni aldanmağa qoymur...» deyən qızın qara gözlərinin qara giləyə oxşar bəbəkləri göz yaşlarında boğulmağı, nazik dodaqlarının səyriməsini bütün gecəni unuda bilmədi. Nə qədər qızı unutmağa çalışsa da bacarmırdı ki, bacarmırdı. Bir də baxdı ki, artıq səhərdir. Əllərini başının altında qoşalaşdırıb yenə qızın haqqında düşünməyə başladı. Bir xeyli keçəndən sonra «Yox, deyərsən, Allah-tala bu qızı mənə bir bəla göndərirdi. Bu nədi? Dünən qızdan ayrıldıktan bəri bu qızın fikrindən hələ də yaxamı qurtara bilmirəm. Bəlkə, bu mənim ilk məhəbbətimdir». Beynindən keçən fikrə acığı tutaraq yatağından ayağa durdu və öz-özünə dedi:

– Axı, mənim ailəm var.

* * *

Səhər yeməyini yeyib qurtarmışdı ki, telefon zəng çaldı. Telefonu açdı. Dostu idi. Vacib iş üçün görüşməliydilər. Evdən çıxdı. 28 May metrosunun qarşısında görüşdülər. Dostunun işi ilə bağlı müxtəlif idarə və təşkilatlarda oldular. Artıq günortaya az qalırdı. Nə qədər çalışsa da özünü cəmləşdirə bilmirdi. Elə bil qızın baxışları onu izləyir və hərəkətlərini tənzimləyirdi. Arabir dostunun «Nəyə bir cürsən. Elə bil fikrin özündə deyil. Yoxsa, xəstələnmişən?» suallarına «Yox, heç bir problemim yoxdur, nə də xəstələnmişəm» – deyər cavab versə də, içindəki dərdəndən yaxasını qurtara bilmirdi ki, bilmirdi. Bir xeyli dostu ilə hərlənəndən sonra gördü yox özü ilə bacara bilmir. Axırda, bir bəhanə ilə dostundan ayrıldı. Dostuna dedi

ki, axşamçağı zəngləşib görüşərik və birlikdə yola düşərik.

***

Dostundan ayrılan kimi bir kənara çəkildi. Telefonu əlinə alıb nömrəni yığdı. Nömrəyə baxdı. Fikrə gətirdi. Nə etməli? sualı qarşısında boynubükük bənövşəyə döndü. “Görəsən, zəng etsəm, görüşə gələrmimi? Bəlkə, birdən cavab verdi ki, sizin kimlə bir neçə saat söhbətiniz olsa, onu görüşə çağırırsınız. Belə bir cavab mənən adamı öldürmək deməkdir. Yaxşı, çağırdım gəldi. Deməzmi məni nə üçün çağırırsan. Onda nə cavab verirəm”. Ağilla hissini arasında qalmışdı. Telefondakı nömrəyə baxa-baxa çıxış yolu axtarırdı. Bir anlığa bütün hiss və duyğularını bir yerə topladı və gördü, yox, qızı görmədən gedə bilməyəcək. Ağılın yox, hissini əlində əsir qaldığını başa düşdü. Arxada qalan ömür yoluna nəzər saldı. Demək, sevmək belə olurmuş. Bu zaman dodağından acı bir istehza keçdi. Hardansa, çox uzaqlardan qulağına bir səs gəldi: «Demə, gecikmişəm...» Ətrafına boylandı. Heç kim yox idi. Uzaqdan bir qız gəlirdi. Qız yavaş-yavaş yaxınlaşdıqca “İlahi, bu qızın gözləri necə də Nigarın qara gözlərinə oxşayır” – fikri qəlbindən keçdi. Cəld düyməni basıb telefonu qulağına tutdu. Bir az keçmiş «Alo, eşidirəm» sözləri elə bil dünyanı ona bağışladı. Tez telefonu dodaqlarına yaxınlaşdırıb yenidən qulağına tutdu.

- Sizlə görüşmək istəyirəm. Vaxtınız olarmı?
- Gələrəm.
- Harda gözləyim?
- Harda məsləhətli.

Vədələşdilər. Telefonu söndürüb cibinə qoydu. Ətrafa boylandı və tez-tez saata baxmağa başladı... Sanki hər dəqiqə bir ilə dönmüşdü...

* * *

Vədələşdikləri yerə çatıb bir ağacın yanında dayandı. Birdən «Salam, necəsiniz?» sözlərinə çöndü və Nigarı yanında görəndə qızı qucaqlayıb sinəsinə sıxmaqdan özünü güclə saxladı. Daha doğrusu ətrafdakı adamların çoxluğundan utandı.

Qızın uzanmış əlini əlinə aldı.

– Gəlsənə, əl-ələ tutub buralardan gedək – dedi Eşqin.

– Nə deyirəm. Hara deyirsən gedək.

Güldü Nigar. Qızın gözlərindəki gülüş bütün sifətinə yayıldı. Elə bil bütün dünya Eşqinin gözündə gözəlləşdi.

– Yaxşı, bir münasib yer tapıb oturaq.

– Hara məsləhətli, orada əyləşək.

Qala divarının yanında qoyulmuş çay stollarına yaxınlaşdılar. Heç kim yox idi. Əyləşdilər. Eşqin Nigarı təzə görürmüş kimi yenidən başdan ayağa süzdü və xeyli sükutdan sonra dedi:

– Nigar, yəqin soruşmaq istəyirsən ki, məni nə üçün çağırırsan?

– Bilirdim ki, çağıracaqsan.

– Nədən bilirdin ki, çağıracağam?

– Hisslərim deyirdi. Dünənki söhbətdən hiss etmişdim, – deyən Nigarın dodaqlarından keçən təbəssüm Eşqinin gözündən yayınmadı.

Qızın çiyinlərinə tökülmüş xurmayı saçları, qara gözlərini sanki gizlətməyə çalışırdı.

– Nigar, bütün gecəni yata bilməmişəm.

– Nə üçün?

– Sənin qara gözlərin dünəndən məni elə bəlaya salıb ki, hələ də özümə gəlməmişəm.

– Mən ki, sənə baxmamışam, – deyən Nigar güldü. Baxışları Eşqinin baxışları ilə eyni nöqtədə kəsişdi və gözləri doldu.

– Ağlama Nigar. İcazə ver sənə də əvəzindən və öz əvəzimdən də mən ağlayım. Sənin gözlərin ilk dəfə mənə məni tanıtdı. Demək, məhəbbət bu imiş. İcimdəki boşluqdan indi xəbər tutmuşam. Etiraf edirəm ki, heç vaxt ağlıma gəlməzdi ki, belə bir bəlaya tuş gələm.

– Çoxları mənə «bəla» deyir. Sizin də məni «bəla» adlandıрмаğınız deyilənlərin təsdiqidir.

– Nigar, nə qədər çalışdımsa, səni görmədən gedim, amma özümlə bacara bilmədim. Etiraf edirəm ki, çox qadınlarla ünsiyyətdə olsam da, bu qədər incə ruhlu, bu qədər zərif duyğulu bir qadına indiyə kimi rast gəlməmişdim.

– Yadımdadı, Eşqin, siz dediniz ki, insan bir ovuc məhəbbətin acıdır, onun ehtiyacındadır. Mən bir söz demirəm. Görünür o aclığınızı mənim baxışlarım doydurub. Mən həmişə sevgiyə, məhəbbətə hörmətlə yanaşıram. Mən hislərimi səndən gizlətmirəm. Həyatım boyu özümə məlum olan tənhalığımı yeganə adamsınız ki, sizinlə bölüşürəm. Maraqlıdır ki, məndən yaşca böyük olanlar da, məndən kiçik olanlar da mənə vurulub. Hətta elə olub ki, qarşımda diz də çökən olub. Amma, çox heyif ki, mən onları sevə bilməmişəm. Sevgilərinə hörmətlə yanaşmışam. – deyən Nigarın gözləri doluxsunur, dodaqları səyriyir. Bir təhər özünü ələ alıb yenidən sözüne davam edir.

– Eşqin, yadıma bir şey düşdü. Uşaq idim. Həyatımızda hündür bir yer var idi. Hər payız fəslində durnalar köçəndə, həmişə ora çıxıb həsrətlə durnaların

isti ölkələrə uçmasına tamaşa edərdim. Həm kövrəlirdim, həm də sevinirdim. Kövrəlirdim ki, niyə durna olub durnaların dəstəsinə qoşula bilmirəm. Sevinirdim ona görə ki, durnalar gedirlər, geri dönəndə mən bir az da böyüyəcəyəm. Heç vaxt durnaların cərgəsinə qoşula bilmədim. Durna olmaq arzum hələ də ürəyimdə əlçatmaz bir arzu kimi indi də içimi göynədir. Durna olsaydım, bəlkə də, uzaq bir diyarda özümü tapa bilərdim. Ola bilsin ki, həsrətində olduğum dəli sevgimə qovuşardım. Eh...! Nə bilim... deyən Nigarın doluxsunmuş qara gözləri Eşqinin diqqətindən yayınmadı.

– Nigar, deyirlər nə vaxt sevsən, o vaxt ömrün baharı başlayır. İndi bilmirəm bu bahardan bizə pay düşəcəkmi?

– Yaxşı, Eşqin de görüm mənim nəyimi sevir-sən, nəyimə vurulmusan?

– Gözlərinə. Gözlərin məni elə sehirləyir ki, cazibəsindən çıxma bilmirəm. Məsumluğuna. Sir-sifətindən bir kədər süzülür içimə. Bu kədərdən məhəbbətə doğru uzanmış bir əl görünür. Onu bilirəm ki, məhəbbətin ürəyimdə yaraya çevrilir.

– Yəni elə gözələm ki, bir baxışım ürəkdə yaraya çevrilir? – Gülümsünür.

– Nigar, mən ömrüm boyu heç kimin paxıllığını çəkməmişəm. Amma indi çəkirəm.

– Maraqlıdır. Kimin paxıllığını çəkirsən və nə üçün? – Nigar maraqlı qarışıq təəccüblə Eşqinin gözlərinə baxır.

– Sənin gözlərinə baxan adamın. Sən zirvəsən Nigar. Artıq o zirvəyə mən həsrətlə boylanıram. Bu həsrətdə bir vurulma, özünü tapan təmiz bir məhəbbət var. İndi bildim ki, sevmək nədi. Görəsən hər şey öz vaxtında gəlsə, dünya dağlar? Gözlənilməz bəla bax budur. Heç cür yaxa qurtarmaq mümkün deyil. Nigar,

sən sevsən də, sevməsən də, mən səni sevirəm. Yaxşı olar ki, bu sevgi ikitərəfli ola.

– Mənim sizin sevginizə hörmətim var. Məsləhətdisə, duraq. – deyən Nigar Eşqinin üzünə baxdı.

– Nə qədər otursaq da, axırda ayrılmalıyıq – deyən Eşqin stuldan qalxdı. Hər ikisi ağacların arasında əkilmiş güllərin gözəlliyinə heyranlıqla tamaşa etməyə başladı.

– Nigar, güllərin yanında dur şəklini çəkim.

– Yox, yox, xahiş edirəm, çəkmə. Mən sosial şəbəkəyə şəkil qoymağı xoşlamıram.

– Sosial şəbəkə üçün demirəm. Özüm üçün deyirəm. İcazə ver gözlərinin şəklini çəkim.

– Xahiş edirəm, xətrinə dəyməsin, çəkmə! – deyərək əli ilə gözlərini örtür.

– Ay qız, gözlərini nə üçün örtürsən. Çəkmə deyirsən, çəkmərəm. Eşqin incisə də, incikliyini üzə vurmur.

– Eşqin, incimə. İstəmirəm məndən inciyəsən. Onda narahat oluram.

– Mənə dəqiq bir söz demədin. – deyən Eşqin Nigarla xudahafizləşmək istəyir. Nigarın əlini əlindən buraxmır. Bir xeyli lal baxışlarla ətraf aləmdən təcrid olunurlar.

Eşqin istəyir Nigarı qucaqlayıb sinəsinə sıxsın, xurmayı saçını, qara gözlərini öpüslərə qərq etsin. Amma ətrafda olan adamlardan həya edir.

– Nigar, mən səni həmişə axtaracağam. Hər rətdə olduğun o dəli sevgin mənəm. Tənhalığıma hardan gəldin, onu bilmədim...

* * *

Metroda səs-küydən qulaq tutulur. Telefonda səs gəldi. Eşqin tez telefonu açdı. Nigar ismaric yollamışdı:

– Məndən inciməyin heç vaxt.

***

Eşqin əlindəki bileti sürücüyə verib yerinə keçdi. Bir azdan avtobus qaranlıqda bərq vuran işıqların altında asfalt yolla irəliləməyə başladı. Pəncərədən zülmət gecənin qaranlığında tək-tək sayrısan işıqları seyr edən Eşqin isə baxışlarına büküb özü ilə apardığı Nigara həsrət məhəbbətinin həzin nəğmələrini pıçıldayırdı.

15.05.2016

İŞILDAQUŞ

.....
.....
.....

Unutmağa çalışsa da bacarmırdı. Fikri-zikri ancaq Gülay idi. Tez-tez qızın zəng etməsi, şirin-şirin danışığı Cəlilin getdikcə qıza daha çox bağlanmasına səbəb olurdu. Həsrət Cəlilin içini göynətsə də yenə unutmaq haqda düşünürdü. Çünki qız zəngləri və telefon danışığı ilə ümidverici şərtlər yaratsa da «səni sevirəm» sözünü dilinə gətirmirdi. Gülayın bu cür hərəkətləri Cəlili bir fikrə gətirirdi: «Bu qız boş vaxtını keçirməyə adam axtarır». Elə ki, Cəlilin hissləri korşalmağa başlayanda Gülayın çalınan telefon zəngi sanki yenidən öləzimiş közərtinin alovlanmasına səbəb olurdu.

Gecə yarıdan keçibdir. Cəlil yenidən yatağına uzanmışdı. Yanındakı dolabın üstünə qoyduğu telefon səsləndi. «Allah eləyə Gülay ola» fikri ilə sevincək telefonu götürüb düyməni basdı. Ekranda Gülayın telefon nömrəsini görən kimi telefonu öpüb qulağına tutdu və zərif, incə, sehirli bir səs özü ilə birgə sanki dünyalarca sevinc bəxş etdi.

- Axşamınız xeyir. Cəlil, yatmışdınız?
- Yox, elə yenidən uzanmışdım.
- Bəs, nə yaxşı yatmamısınız?
- Sizin haqqınızda fikirləşirdim, Gülay.

– Gecə yarıdan keçibdi. Bu vaxtı mənim haqqımda nə fikirləşirdiniz? – deyən Gülayın gülüş səsi eşidildi.

– Heç bir şey. Onu fikirləşirdim ki, tale sizi hardan mənim yolumun üstünə çıxartdı. Yaxşı, mən sizin barənizdə fikirləşirdim, ona görə yatmamışam. Bəs siz nə üçün yatmamısınız? Yoxsa, siz də mənim barəmdə düşünürdünüz?

– Yox, yox! Nə danışırsınız? Sadəcə yuxum gəlmirdi. Dedim zəng edim görüm necəsiniz?

– Gülay, başa düşə bilmirəm, nə üçün mənə qarşı olan hisslərinizi etiraf etməyi bacarmırsınız?

– Cəlil, sizdən xahiş edirəm bir də mənə, etiraf etməyi bacarmırsan, deməyin. «*Etiraf etməyi bacarmırsan*» sözü mənim əsəblərimə toxunur. Çünki mənə tanıyan hər bir adam məhz ilk öncə mənim bu xasiyyətimi bəyənir və qiymətləndirir. Doğrudan da mənə tanımamısınız. Bir də ki, mən nə lazımdırsa hər şeyi etiraf etmişəm. Yenə deyirəm, sizin xətrinizi çox istəyirəm və sizə böyük hörmətim var.

– Sağ ol, Gülay, hörmətiniz artıq olsun. Xətrimi istədiyiniz üçün tez-tez zəng edib əhvalımı soruşursunuz. Qayğınıza görə sizə dərin təşəkkür edirəm, – deyən Cəlil səsindeki kinayəni gizlədə bilmədi.

– Nədi, xətrinizə dəyirsə bir daha zəng etmərəm. (Gülayın içindən bir qorxu keçdi: «İlahi, birdən deyər ki, bir daha mənə zəng etmə». Onda neynəyim?)

– Yox, tez-tez zəng edin. Üzünüzü görməsəm də, heç olmasa səsinizi eşidim.

– Yəni, elə gözələm ki, üzümü görmək üçün həsrət çəkirsiniz? – deyən Gülayın şirin gülüşü Cəlilin içində ağlagəlməz dəli bir həvəs, «Gülayı görmək, onun üzünə tökülmüş saçlarının ətrini iyləmək» – oyatdı.

– Gülay, gözəl olduğunuzu bilmək üçün, həmişə özünü Cəlilin gözü ilə baxın.

– Oldu, baş üstə!

– İndi bütün gecəni sizinlə «keçirəcəyəm». Bəs siz necə? – Cəlil soruşdu.

– Mən... (bir neçə anlığa Gülay susdu. Sanki cavab verməyə çətinlik çəkirdi. Handan-hana dilləndi.) Heç bir şey, durub yatıram. Bağışla narahat etdim. Gecəniz xeyrə qalsın!

* * *

Yatağında aranı dağa, dağı arana daşıyan Cəlil nə vaxt yuxuya getdiyini bilmədi. Gördü ki, gözəl bir çəmənlikdə tənha bir ağacın altında dayanan Gülayın baxışları uzaqlara zillənibdi. Cəlil tez bir dəstə çiçək toplayıb Gülaya tərəf getməyə başladı. Gülayın yanına çatan Cəlil «Salam, necəsiniz? Burda niyə durmusunuz?» – dedi.

– Sağ olun, yaxşıyam. Sizi gözləyirəm, – deyən Gülay incik-incik cavab verdi.

– Bəs necə məni gözləyirsiniz ki, mənim xəbərim yoxdur?

– Cəlil, siz mənim hisslərimi başa düşmürsünüz. Bilmirsiniz ki, mən sizinlə nəfəs alıram? – Gülay üzünü yana çevirdi.

Cəlil yaxınlaşıb Gülayın boynunu qucaqlayıb başını sinəsinə sıxdı və xurmayı saçlarının ətrini sinəsinə çəkdi. Gülayın yanaqları ilə axan göz yaşlarını görəndə Cəlil tez cib dəsmalını çıxarıb onu sildi və qızın qara gözlərinə baxdı. Həmin qara gözlərin çiçəkləyən baxışlarında öz əksini görəndə Cəlil Gülayın dəli bir həsrətdən alışıb yanan nazik dodaqlarının alovunu öz dodaqları ilə söndürməyə başladı. Bir azdan Gülayın

titrəyən nazik bədəni Cəlilən qolları arasında sevincdən aşib-daşırdı.

– Gülay, dilin ilə «sevirəm» demirsən, amma gəlib burada məni gözləyirsən? Bunu necə başa düşək? – deyən Cəlil Gülayın köksünə sığınmış nazik çənəsini qaldıraraq nəmli qara gözlərindən öpdü.

Köksünü ötürən Gülay «Sən bilmirsən, qızlar öz sevgilərini dilə gətirmirlər. «Səni sevirəm» demək qadının alçalması deməkdir. Biz qızlar «səni sevirəm» sözünü hərəkətlərimizlə, baxışlarımızla deyirik. Mən dəfələrlə sənə «Sənsiz yaşaya bilmirəm» sözünü demişəm» – dedi və isti nəfəsi ilə Cəlilin boyun-boğazında gəzindi.

– Demək, sən həmişə mənim yolumu gözləyirsən, eləmi? – deyən Cəlil qızı daha da köksünə sıxdı.

– Bil və ağah ol, mənim gözlərim həmişə sənin yollarına tikilidi. Sənsiz keçən hər dəqiqəm bir ilə bənzəyir, – deyən Gülayı Cəlil sevincək sinəsinə sıxdı. Qara gözlərindən öpmək istəyəndə baxdı ki, qolları arasında yorğandı. Bir xeyli gördüyü yuxunun təsiri altında qalan Cəlil özünə gəldi və divardan asılmış saata baxdı. Saat altıya işləyirdi. Bir azdan hava tam işıqlanacaqdır.

«Yox, düz deyir. Gülay mənim yolumu gözləyir. Yazıq qız, görür ki, başa düşürəm, axırı yuxuma gəlib məni başa salır. Elə mən də tutmuşam ki, nə var, nə var, gərək dilinlə deyəsən ki, səni sevirəm. Telefon zəngləri ilə, söhbətləri ilə deyir də. Yox, gedirəm Gülayı çağırıb görüşəcəm. Günortaya yanıdayam, Gülay!» – deyən Cəlil qalxıb paltarını geyindi.

* * *

«Mercedes» rahat yolla irəliləyir. Maşının radiosundan salona yayılan Məhəbbət Kazımovun

mələhətli səsi Cəlili ətraf aləmdən təcrid eləyibdi. Yolun kənarında bir-birini əvəz edən küknar, şam, çinar ağacları, elektrik dirəkləri də səhərin təmiz havasında sanki sevincdən rəqs edir və Cəlilin sevincinə qoşulurlar. Yolun kənarında yol boyu göz işlətdikcə uzanıb gedən səhraya bənzər şoran torpaqlar elə bil ki, Cəlilin gözündə başdan-ayağa gül-çiçəyə bürünmüşdü. Birdən Cəlilin gözü yol kənarında yüksək gərginlikli elektrik dirəyinin başında qurulmuş yuvada dayanmış iki leyləyə sataşdı. Leyləyin biri uzun dimdiyi ilə o birisinin boyun-boğazını sığallayır, aradan bir az keçmiş sığallanan leylək sanki bu nəvazişdən xoşallandığını bildirmək məqsədi ilə dimdiyi ilə öz həmcinsini «sığallamağa» başlayır. Bu mənzərəni seyr edən Cəlilin gözünün önünə Gülay gəldi.

«Uzaqda görünən Gülay incə, zərif qollarını açaraq gülə-gülə «Gəl, Cəlil, tez gəl. Yaman sənsizləmişəm. Həsərinə dözə bilmirəm. Tez gəl, səni qucaqlayıb köksümə sıxım. Heç bilirsən qollarım, köksüm, dodaqlarım sənə həsrətindən ilan kimi qıvrılır. Həsərinəni çəkdiyini xurmayı saçlarım əllərinin sığalından süzülən məhəbbətin təması üçün göyüm-göyüm göynəyir. Sənsiz öldüm axı, ay insafsız, tez gəl...»

Maşın irəlilədikcə Gülay daha da uzaqlaşır. Maşın artıq dənizin kənarı ilə irəliləyir. Mavi suların üzəri ilə addımlayan, əl eyləyən Gülay: «Bax, Cəlil, mən Su pərisiyəm. Sən də gəl yanıma!

– Sən nə vaxtdan su pərisi oldun? Bəs mən sənə necə qovuşacağam? – Cəlil məyus-məyus dilləndi.

– Qorxma, bizim məhəbbətimiz ilahi məhəbbət olduğu üçün Tanrı mənə Su pərisinə – yarı balıq, yarı insan cildinə saldı. Səni də bu formaya salacaq. Ondan sonra biz qovuşacağıq. Bizim eşqimiz də özümüz kimi

təmiz olduğuna görə, Yaradan insanlar arasında yaşamağı məsləhət bilmədi.

Bütün çirkəbləri təmizləyən bu mavi dənizin qoynunu bizə doğma məkan seçdi. Ona görə Tanrıya çox şükürlər olsun. Gəl, gəl bu mavi suların qoynunda məhəbbətimizin mavi dünyasında qovuşaq, əzizim».

Maşının qəflətən dənizin kənarından şəhərə tərəf yola burulması Cəlili özünə qaytardı.

Bir azdan maşından düşən Cəlil saata baxdı. Günortaya az qalırdı. Ürəyi köksünə sığmırdı.

«Gülayla bir şəhərdəyəm. Necə də Gülayın nəfəsini hiss edirəm. Burnuma Gülayın saçlarının qoxusu gəlir. Bir azdan ətri burnuma gələn saçların özünü sığallayıb öpəcəm».

Xoşbəxt anları xəyalında canlandıran Cəlil telefonu çıxarıb Gülayın nömrəsini yığdı.

– Alo, Gülay, salam, necəsən?

– Çox sağ ol, Cəlil. Yaxşıyam.

– Gülay şəhərdəyəm. Gəldiyim bir az olar. Vaxtınız varsa, beş-on dəqiqəlik görüşək? – deyən Cəlil, sanki telefondan gələn cavabdan asılı idi.

– Cəlil, gələ bilməyəcəyəm. Həm qonağım var, həm də rəfiqəmgilə gedəcəyəm.

Bir anlığa nə deyəcəyini bilməyən Cəlilə elə gəldi ki, binalar uçub üstünə töküldü, parkdakı ağaclar böyrü üstə yıxıldı. Bir təhər özünü ələ alan Cəlil dedi:

– Gülay, bəs yaxşı, bu qədər yolu sizinlə görüşmək üçün gəlmişəm. Yəni olmaz beş-on dəqiqəliyə gələsiniz, sizi görəəm, sonra qayıdam? Səsindəki əsəb qarışıq kövrəkliyi gizlədə bilməyən Cəlil, ümidini itirməyərək yenidən telefona diqqət kəsildi.

– Cəlil, mən sizə deməmişdim ki, gəlin. Gələ bilməyəcəyəm, qonağım var, həm də rəfiqəmlə görüşməliyəm. İncimə, – deyən Gülay telefonu söndürdü.

Cəlilin gözündə sanki Günəş söndü, ətrafa zülmət bir qaranlıq çökdü. Bu zülmət qaranlıqda çox uzaqdan güclə seziləcək bir işartı göründü. Getdikcə o işartı da söndü. Son ümidin işartısı olan həmin işıq da sönəndən sonra Cəlil zülmət qaranlıqdan çıxış yolu axtarmağa başladı. Özünə gələndə dənizin kənarında məhəccərə söykənmiş vəziyyətdə baxışları dənizin üfüqlə birləşən xəttinə dikilmişdi.

Birdən mavi sulardan Gülay Su pərisi şəklində göründü və Cəlilə əl etməyə başladı. Su pərisinin çağırışı zamanı hardansa uzaqdan Cəlilin qulağına bir səs gəldi: «Gəl, Cəlil, gəl! Gözləyirəm səni. Tez gəl. Dənizin qoynu təmizdi. Bizim məhəbbətimiz kimi. Biz ancaq burada xoşbəxt ola bilərik. Gözləyirəm. Söz verirənsənmi?» – deyən Su pərisi uzaqdan gələn mavi dalğaların qoynunda yoxa çıxdı.

Bu zaman uzaqdan gələn dalğalar bir-birini qov-a-qova sahilə doğru yan aldıqları bir vaxtda məhəccərdən tutub dənizə tullanmaq istəyən Cəlilin üzünə çırpılan damlalar özü ilə birlikdə yeni bir həyat gətirdi. Özünə gələn Cəlil məhəccərdən aralanıb yaxında qoyulmuş oturacaqda əyləşdi və baxışları dənizə baş vur-an qağayılara ilişdi. «Sən ağlama dəniz, mən ağla-yaram. Bu dərd öz dərdimdi, özüm də çəkməliyəm. Sağ ol dəniz, mənə ikinci dəfə dünyaya sən gətirdin. Bundan sonrakı həyatımı sənə borcluyam. Gülay mənə ölümə, dəniz, sən isə həyata səsələyirsən» – fikirlərini qəlbindən keçirən Cəlil ayağa qalxdı və sahil boyu uzanıb gedən gözəlliyi bir anlığa nəzərdən keçirdi və yavaş-yavaş yola düzəldi. Düşdüyü vəziyyəti saf-çürük etməyə başladı. Hardansa uşaq vaxtları yay fəslinin zülmət gecələrində işıldaquş adlandırdıqları bö-cəkləri tutmaq üçün dəridən-qabıqdan çıxdığı yadına düşdü.

Uşaqların işıldaquş adlandırdıqları həşəratların bir növü olan həmin böcəklər zülmət qaranlıqda uçmağa başlayanda işıldayırdılar. Həmin böcəklərin işıltıları qaranlıq gecədə maraqlı bir görüntü yaradırdı. Uşaqlar böcəklər uçarkən yaranan işıltıya doğru yürürdülər ki, işıldaquşu tutsunlar. Böcəklər isə qaranlıqda uçuşunu dayandırıb otluğun arasında gizlənən kimi işıq da «sönür»dü.

Beləcə o tərəf, bu tərəfə yüyürüb əldən-dildən düşən uşaqlar axırda bezib işıldaquş tutmaq fikrindən əl çəkirdilər.

***

«Mercedes» yolu əlinə aldı. Baxışları yolun kənarında olan ağaclara dikilən Cəlilə elə gəldi ki, ağaclar özünü günahkar hesab etdikləri üçün başlarını aşağı əymişdilər.

Telefonun səsi Cəlili özünə qaytardı və düyməni basdı. İsmaric gəlmişdi. Cəlil ismarıcı ekrana gətirdi.

Gülay yazırdı:

«Çox zaman səssizliyə çəkilib zövqlə izlədiyim mənzərə dəmiryol vağzalındakı relslərdir. Gözümü çəkmədən qoşa uzanan relslərə baxdıqca içimdən qəribə hisslər keçir. Yəqin ki, dəmir relslərin beləcə haradasa kəsişib qovuşduğu yerlər vardır... İnsan sevgisindən fərqli olaraq».

İsmarıcı təkrar oxuyan Cəlil dodaqlarında istehzalı bir təbəssümlə «*Yox, mənim işıldaquşum, daha sənə cəzbedici soyuq işığına doğru uçduğum yetər!*» – deyərək telefonu söndürüb cibinə qoydu.

19.06.2016

II BÖLMƏ

Ağlaya bilmədim

ƏJDƏR ƏMİ

Masabəyi mikrofonu əlinə alıb salona göz gəzdirdi. Çalğının və oynayanların səsindən ağız deyəni qulaq eşitmirdi.. Belə bir vurçatdasında masabəyi pusuqda dayanmış canavar kimi ov gəzirdi. Birdən salonun yuxarısında, bir az kənarda, diqqət cəlb etməyən yerdə əyləşmiş Əjdər əmini görən kimi masabəyinin mədəsi şirə ifraz etməyə başladı.

Oynayanlar öz yerlərinə keçdi. Musiqiçilər də-rindən nəfəs alıb, soyumuş çaydan bir-iki qurtum içib pıçıl-daşmağa başladılar.

Masabəyi mikrofon əlində bir az ortaya çıxdı:

- Yoldaşlar, səhərdən məclisə fikir verirəm. Hər şey öz qaydasındadır. Yemək-içmək, çalmaq-oynamaq, qulluq etmək isə yüksək səviyyədədir. Bir məsələ mənim diqqətimdən yayınıbdı. Yəqin ki, mənim günahımdan keçərlər.

Məclisdəkilər bir anlığa əllərini yeməkdən çəkərək masabəyinin nə deyəcəyini gözlədilər. Salona çökmüş lal sükutu görən masabəyi sözünə davam etdi.

- Təklif edirəm bu badələri hamımızın, o cümlədən şəhərimizin böyük hörmət və ehtiramla yanaşdığı Əjdər əminin sağlığına qaldıraq.

Məclisin ucqar yerində qoyulmuş stuldan kimsə ayağa qalxmaq istədi. Masabəyi tez elan etdi ki, Əjdər əmi, siz əziyyət çəkməyin mən özüm sizin yanınıza gəlirəm.

Məclis əhlinin təəccüb qarışıq diqqətini masabəyi özü ilə birlikdə Əjdər əminin əyləşdiyi stola apardı.

Masabəyi mikrofonu Əjdər əminin ağzına tutdu və dedi:

- Əjdər əmi, sizdə bəylə-gəlinə öz xeyir-duanızı verin. Sizin duanız daha müstəcəb olar. Çox adamlara xeyir-dua vermişiniz. Hamısı da xoşbəxt olub. Buyurun, eşidirik.

Əjdər əmi əlini cibinə salaraq bir 50-lik çıxardıb masabəyinin döş cibinə qoydu. Mikrofonu masabəyinin əlindən alıb salona göz gəzdirdi və boğazını arıtlayıb sözə başladı.

- Cavanlara, bu məclisin səbəbkarlarına «Xoşbəxt olun! Qoşa qarıyın! Oğullu-qızlı olun! Həmişə özünüzdən böyüklərə hörmət edin! Ata-ananızın gözü aydın olsun» və sairə sözləri ilə müraciətini tamamlayan Əjdər əmi mikrofonu masabəyiyə uzatdı və bir 50-lik də çıxardıb dedi:

- Bunu da verərsən xanəndəyə. Pulu cibinə qoyan masabəyi Əjdər əminin hər iki üzündən öpərək: «Allah sizin kimi ağsaqqalları bizim başımızın üstündən əskik etməsin» dedi və öz yerinə qayıtdı. Masabəyi ağzını xanəndə qızın qulağına yaxınlaşdıraraq “Yaxşı tərپən, tora hər vaxt qızıl balıq düşmür”, deyib üzünü çalğıçılara çevirdi. «Əjdər əmi». Elə musiqiçilər yenicə başlamışdır ki, masabəyinin səsi gur-gur gurdamağa başladı.

- Hörmətli qonaqlar, bu çalınan hava Əjdər əmi üçündür. Bəh, bəh!.. Görün nə gözəl mahnıdır, «Əjdər əmi» mahnısı Əjdər əmi üçün yazılıbdır. Qurban olum onu yazana, bəstələyənə, oxuyana və oynayana. Məclisdən bir gülüş dalğası keçdi. Boyca gödək, qarnı xeyli özündən irəli, eni ilə boyu bir olan, başında qara kepka, boynu yoğun bir nəfər yavaş-yavaş çalğıçılara yaxınlaşdı. Çalğıçılar hamısı ayağa durdu və «Xoş gəlmisiniz, Əjdər əmi» dedilər.

Əjdər əmi cibindən bir paçka yüzlük çıxartdı və başladı hər çalğının döş cibinə bir yüzlük qoymağa. Xanəndələrin də hərəsinə bir yüzlük verəndən sonra başladı yavaş-yavaş oynamağa.

Elə ki, Əjdər əmi xanəndə qızın səhv-düz oxuduğu:

*Samavarı alışdırin,
Maşa verim qarışdırin.
Yarım məndən inciyibdi,
Onu mənə barışdırin.
Çal oynasın, çal oynasın
Əjdər əmi! - - - - -*

Mahnının ritminə uyğun əl-qolunu yenidən atmağa başlamışdı ki, mələsin müxtəlif yerlərindən qalxan adamlar ortaya gələrək əvvəlcə Əjdər əmini qucaqlayıb üzündən öpür, sonra başına pul səpir və başlayırlar onunla oynamağa.

Getdikcə Əjdər əmi ilə oynamaq istəyənlərin sayı artmağa başladı. Bir azdan oynayanlar Əjdər əmi ilə xanəndə qızı ortaya salıb özləri isə əl-ələ tutuşaraq yavaş-yavaş fırlanmağa başladılar.

Ağ paltar, ağ ayaqqabı geyinən xanəndə qız ara-bir üzünə tökülən saçlarını arxaya darayıb Əjdər əmi ilə qol-boyun oynadıqca Əjdər əminin tez-tez əli xanəndə qızın sinəsinə doğru uzanır. Xanəndə qız Əjdər əminin hər dəfə sinəsinə tərəf uzadılan əlində bir yüzlük gördükcə oxuduğu mahnılarda

*... Əjdər əmi məndən inciyibdi,
onu mənə barışdırin.*

kimi apardığı «düzəliş»lər Əjdər əminin cibini yavaş-yavaş boşaldırdı.

Əjdər əmi masabəyinin stoluna yaxınlaşıb gödəkcəsini çıxartdı və stulda əyləşdi. Dəsmalını çıxarıb boyun-boğazının tərini sildi. Dərindən bir nəfəs alıb ətrafına göz gəzdirməyə başladı. Xanəndə qız oxuya-oxuya arxadan sinəsini Əjdər əminin kürəyinə söykəyərək “Çal-oyna, çal-oyna Əjdər əmi!” dedikcə Əjdər əminin içində anlaşılmaz duyğular baş qaldırırdı. Xanəndə qızın kürəyinə sıxılmış yumru döşləri Əjdər əminin getdikcə ürək döyüntülərini artırırdı. Əjdər əmi yaranmış imkanı əldən qaçırmayaraq tez ağızını xanəndə qızın qulağına tutaraq «Toy qurtaran kimi səni çöldə, qapının ağızında gözləyirəm», dedi və qızın rənglənmiş üzündən öpdü. Əjdər əminin öpüşündən xoşhal olduğunu təbəssümü və baxışları ilə bildirən xanəndə qız yavaş-yavaş çalğıcılara tərəf getdi.

* * *

Toy qurtarmağa az qalıb. Qapıda bir məşin dayanır. İki nəfər mülkü geyimli şəxs məşindən düşür və şadlıq evinin qapısına yaxınlaşır. Mülkü geyimli şəxslər qapıda dayanmış cavan oğlana yaxınlaşırlar:

- Cavan oğlan, Nadirin oğlunun toyudur?

- Bəli.

- Zəhmət olmasa Əjdər əmini çağırın. Tanıyırsınız mı?

- Bəli, tanıyıram. Onu tanımayan adam varmı?

Bütün şəhər onu tanıyır.

- Sağ ol. Onda Əjdər əmini çağır.

- Baş üstə. Oğlan içəri – salona keçib məclisə bir anlıq göz gəzdirdi. Əjdər əminin oturduğu stulu görcək tez özünü həmin stola çatdırıb dedi:

- Əjdər əmi, iki nəfər qapıda sizi çağırır.
- Əlində dolu qədəhi stolun üstünə qoyan Əjdər əmi:
- İçəri dəvət edərdin, gəlib yeyib-içərdilər.
- Əjdər əmi, dəvət etdim, gəlmədilər.
Kimsə söz atdı.
- Əjdər əmi, yəqin ciblərinə pulları yox imiş.
Nəmər yazdırmaqdan qorxublar.
- Nəmərdən qorxmağa dəyməz. Əjdər əmi ölməyib ki, onun stolunda əyləşənlər nəmər yazdırırsa. Elə xırda şeylər Əjdər əminin boynuna. Yaxşı, siz rahat yeməyinizi yeyin, mən gedim görüm kimdi.
Əjdər əmi güclə ayağa qalxdı və yıxılmamaq üçün oğlanın əlindən tutub qapının ağzına doğru getdi. Qapının ağzında dayanmış adamlara yaxınlaşaraq.
- Salam. Məni çağırtdıran sizsiniz?
Əjdər əmi adamlara diqqət etməyə çalışsa da içginin təsirindən diqqətini toplaya bilmirdi.
- Əjdər əmi sizsiniz? Mülkü adamlardan biri soruşdu.
- Bəli mənəm. Bu boyda şəhərdə bir Əjdər əmi var. O da mənəm. Sizə nə lazımdı, onu söyləyin? Əjdər əmi ötgəm-ötgəm qarşısında dayananlara baxdı.
Mülkü geyimli adamlardan biri əlini cibinə salaraq qırmızı üzlü vəsiqəni çıxartdı və Əjdər əminin gözünün qabağına tutaraq dedi:
- Çox yaxşı. Bizimlə gedəcəksiniz.
- Ha...r...a...ya? – deyən Əjdər əmi birdən-birə bürüşdü və sözünün dalını gətirə bilmədi.
- Lazımı yerə.
Mülkü adamlar Əjdər əminin qolundan tutaraq maşına doğru getdilər.
- Cənab rəis, gətirdik.
- İçəri gətirin. – Rəis dedi.

Otağa daxil olan Əjdər əmi Kəlbətin Ramizi, Dəmirdeş Ənvəri, Qaraböcək Böyükkişini və üst-üstə yığılmış karobkaları görəndə hər şeyi başa düşdü.

- Demək, Əjdər əmi sizsiniz? Ələ keçməyən məşhur narkobiznes. Çətinliklə də olsa ələ keçdiniz. Bu adamları tanıyırsınız? – Rəis ayaq üstə dayanmış və əlləri qandallı adamları göstərdi.

- Yox, tanımıram. Mən pis işlərlə məşğul olmuram. Sizə yanlış məlumat veriblər. Əjdər əmi ayaq üstə dayananları gözünün altı ilə süzdü.

- Aparın! Səhvini-düzünü istintaq aydınlaşdırar. Rəis göstəriş verdi.

Toy qurtarıbdı. Şadlıq evinin qarşısında bir nəfər yan-yörəsinə boylanır. Hiss olunur ki, kimisə gözləyir. Bu, ağ paltarlı xanəndə qızıdır. Əjdər əmi ilə axşam keçirəcəyi xoş anları və başına səpiləcək yüzlükləri xəyalında canlandırdıqca öz-özünə oxuduğu «Çal oyna, çal oyna, Əjdər əmi» mahnısı eşidilirdi. Lakin mahnının səsinə qızın özündən başqa heç kim eşitmirdi.

23.01.2016

CALAQ

- Xoş gördük, ay Qurban. Çox istəyirdim səninlə görüşüm.

- Barat, məni arzulamaqda xeyir ola?

- Eşitdiyimə görə, sən yaxşı ağac calayırsan. Düzümü eşitmişəm?

- Düz eşitmişən. Nədi, calanası ağacın var?

- Qapıda körpə bir çəkili var. Dedim ona bədana tutdan bir calaq vurasan. Nə vaxt səni gözləyim?

- Barat, sənin kimi adamın sözünü yerə salmaq olar? Sabah günorta sən qulluğunda hazırım. Necədi?

- Əla. Sabah günorta səni gözləyirəm, - deyən Barat sağ əli ilə öz boğazına bir çırtma vurdu. Bu o demək idi ki, stolun üstündə vurmağa bir şey olacaqdı.

* * *

Səsə Barat çölə çıxdı. Qapının ağzında Qurbanı görcək «Xoş gəlmisən» deyib içəri dəvət etdi.

- A Qurban, mən səni belə sözünə düz bilməzdim.

- Barat, o baxır adamına. Sən kimi adama yalan danışmaq olmaz. Hə göstər görüm çəkili. Qurban ətrafa boylandı.

- Sağ ol, Qurban. Gəl görüm, - deyən Barat həyətdə qapıya yaxın yerdə əkilmiş çəkili Qurbana göstərdi. Çəkilin o tərəf, bu tərəfinə baxan Qurban «Əsl calaq vaxtıdır. Nə çox yoğun deyil, nə də çox nazik» deyib əlindəki yaşıl budağı yerə qoydu.

- Daha nə lazımdı? Barat Qurbanı soruşdu.

- Heç bir şey. Nə lazımdırsa özümlə gətirmişəm. Qurban cibindən calaq üçün lazım olan şeyləri çıxartdı və qoydu çəkilin yanına.

- Onun üçün sənın xətrini çox istəyirəm. Barat əli ilə Qurbanın kürəyinə vurdu və güldü.

Qurban dizlərini yerə qoyub çəkilin dibini təmizlədi və sonra qayçı ilə çəkilin yuxarısını ehməllə kəsib kənara qoydu. Bıçağın ucu ilə çəkilin gövdəsinin qabığını nazik kəsib araladı. Gətirdiyi yaşıl budağı əlində o tərəfə fırladıb diqqətlə nəzərdən keçirdi. Bıçaq ilə budağın üstündəki gözlərdən birini ehtiyatla kəsib götürdü və sonra tumurcuğun altını təmizləyərək çətilmiş qabığı yavaşca aralayıb gövdənin üzərinə qoydu və çəkilin aralanmış qabığı ilə tumurcuğun ətrafını örtüdü. Cuna ilə sarıyıb, çəkilin kəsilmiş gövdəsinin üstünə tüpürcəyi ilə islatdığı palçığı qoydu. Ağac qırıqlarından calanmış çəkilin ətrafını və üstünü örtüdü ki, toyuq-cücə eşməsin, uşaq dəyməsin. İşini tamamlayan Qurban ayağa durub dizlərinin torpağını çırpdı. Cibindən çıxartdığı kirli dəsmalı ilə alınının və boyun-boğazının tərini silərək, kənarda durub işin gedişatını izləyən Barata tərəf üzünü çöndərüb güldü və dedi:

- Hə əmioğlu, bu da sənın çəkilin. Buna elə calaq vurmuşam ki, o tutdan kənddə çox az adamda var. Meyvələri həm çox iri, həm şirin, məhsuldar və həm də çox gec sovulan.

- Çox sağ ol, əmioğlu. Araqların içində ən matahı tut arağıdır. Mən də içən adamam. Böyüyər qarıya kölgə salar, meyvəsindən arvad bəhməz bişirər, mən də arağ çəkərəm. Bax bu gördüyün həyətin hamısını tut eliyəcəm. Tutdan yaxşısı yoxdur. Barat əli ilə tək-

tük ağac əkilmiş həyətyanı sahəsini göstərdi və evə tərəf yönəldi.

Darvazaya tərəf yönələn Qurban «Sağ ol, əmi-oğlu. Mən gedim» dedi.

- Nə danışırısan. Başın xarab olub, nədi. Hələ indiyə kimi mənim qapıma ayağı dəyən adam süfrəmdə bir tikə çörək kəsməmiş və yüz vurmamış getməyibdi. Yekə bir xoruzu qanına qəltan eləmişəm. Bir şərtlə gedə bilərsən ki, gedib mənim xoruzumun əvəzinə bir xoruz gətirəsən.

- Yaxşı, nə deyirəm. Getmə deyirsən, getmərəm. Qurban gülə-gülə əlindəki qayçını məhəccərin üstünə qoyub ayaqqabılarını çıxardaraq Baratla birlikdə eyvanda qoyulmuş stolun arxasına keçdi.

Qarşı tərəfdə əyləşən Barat üzünü mətbəxə tərəf tutaraq çıxırdı:

- Ay arvad, gətir görək nə hazırlamısan?

Bir azdan stolun üstündə üç litrlik dolu banka araq, soyuq pivə butulkaları, təzə göy-göyərtili, pomidor, xiyar, xüsusən xiyar turşusu və buludda qızardılmış xoruzun əti gəl-gəl deyirdi.

- Yemək çək görək, - deyən Barat üç litrlik bankadan qədəhlərə araq süzdü və dolu qədəhi əlinə götürərək üzünü Qurbana tutub dedi:

- Qurban, bu qədəhləri içirik sənəin sağlığına. Əziyyət çəkmişən. Qismət olsa həmin calağın tutundan araq çəkəndə səni də çağıracağam. Barat qədəhini Qurbanın qədəhi ilə toqquşdurub başına qaldırdı.

- Allah qoysa, - deyən Qurban Baratın ağzını bürüşdürməsinə baxıb əlindəki qədəhi bir dəfəyə boğazına tulladı. Tez pivə dolu bakalı götürüb başına çəkdi. «Bəh, bəh! Kopolunun pivəsindən olmaz. Can dərmanıdır» deyən Qurban xiyar turşusundan dişlədi.

Üç litrlik bankada arağın səviyyəsi aşağı düşdükcə və pivə butulkaları boşaldıqca Baratla Qurbanın kefi də durulurdu.

- Qurban, neçə gündən sonra calağın alıb-almasını bilmək olar?

- Barat, on-on beş günə gözün yanında olan yaşıl yarpağa ehmalca əlindən toxunan kimi yarpaq saplaqdan qırılıb düşsə, bil ki, calaq alıb, yarpaq düşməyib bürüşmüş olsa, onda calaq almayıb.

- Ayrı cür calamaq olmazdı? Barat soruşdu.

- Bilirsən əmioğlu, var yaz calağı, yay calağı, bir də payız calağı. Yaz calağında yarma, qabıqaltı, göz calaqları qoymaq olur. Yay, payız calaqlarında isə ən yaxşısı göz calağıdır. Biz indi caladığımız bu calağa yay calağı deyilir.

- Əmioğlu, alma, armud nə bilim başqa ağacları da calıya bilirsənmi? Barat qədəhləri yenidən doldurdu.

- Bilirsən əmioğlu, hansı ağacı, hansı ağaca deyirsən calayım. Üzümü qoza calayım. Qızılgülü nara, saftalını söyüdə. Ürəyin nəyi istəyir onu ona calayım.

- Əmioğlu sən yavaş-yavaş məni avam yerinə qoyursan?

- Allah eləməsin. O nə sözdü deyirsən? Xətrimə dəyirsən.

- Ə, üzümün qoza calandığını birinci dəfə eşidirəm. Onu nətəri calıyorsan? Barat maraqla soruşdu.

- Qozun budağını deşirəm, sonra üzümün üz qabığını təmizləyib həmin deşikdən keçirirəm və sarıyıram. Qaynayıb qarışandan sonra kökdən gələn tənəyi kəsirəm. Calanmış tənək qoz ağacının üstündə qalır. Bir də baxırsan ki, ağacın üstündə həm qoz, həm də üzüm var. Necədi sənün üçün?

- Ə, sən lap Miçurinsən ki.

- Mənim yanımda Miçurin kimdir? Deyən Qurban qədəhini Baratın qədəhi ilə toqquşdurub başına qaldırdı. Qədəhi yerə qoyub xiyar turşusundan birini götürüb dişlədi və bir az keçmiş stoldan tutaraq birtəhər özünü tarazlayıb ayağa qalxdı: «Hə əmioğlu, mən yavaş-yavaş gedim» dedi.

Bir-birinə dayaq dura-dura darvazanın ağzına gəldilər və öpüşüb ayrıldılar. Qurban səntirliyə-səntirliyə yolu əlinə aldı. Barat isə birtəhər evə döndü.

* * *

Aradan iyirmi günə yaxın bir vaxt keçibdi. Barat aradabir yadına düşəndən-düşənə calağa baxsa da, bir şey hiss etmədi. Axşama yaxın darvazanın döyülməyinə qapıya çıxan Barat qapı ağzında Qurbanı gördü və salamlayıb görüşdü.

- Nə yaxşı, a Qurban?

- Heç, elə burdan keçirdim dedim baxım görüm calaq alıb, ya yox.

- Yaxşı eləmisən. Gəl içəri görək. Barat Qurbanla birlikdə içəri keçdilər və calağın yanına getdilər. Qurban calağın ətrafına qoyulmuş çir-çirpini təmizlədi. Boy atmış yaşıl zoğa baxaraq «Maşallah, nə qədər boy atıbdı» - dedi Qurban.

- Bir-iki dəfə baxmışam. Amma bir şey görmədim. Barat sevincini bildirdi.

Qurban tez quru bir ağac budağı tapıb calağın böyrünə basdırdı.

- Bunu neynirsən?

- Təzə zoğu basdırdığım quru budağa bağlayacağam ki, külək əsəndə qırılmasın. Qurban boy atmış yeni zoğu bir-iki yerdən basdırdığı ağaca bağladı.

Yaxşı boy atır. Qurban əlini yanına silib qapıya doğru yönəldi.

- Hara gedirsən. Bəri gəl görək. Barat Qurbanın qolundan tutub əlüzyuyanın yanına çəkdi. Hər ikisi əllərini yuyub eyvanda qoyulmuş stolun arxasına keçdilər.

Bir azdan Barat ayağa qalxdı və mətbəxə keçdi. Əlində yarımçıq üç litrlik bankanı gətirib stolun üstünə qoydu. Olan-olmazdan stolun üstünü düzəldib əyləşdi. Qədəhlərə araq süzüb «Götür görək, əmioğlu» dedi.

Qədəhlər öpüşüb başa qalxıb endikcə keflər durulmağa başlayırdı.

- Qurban bunu da içək sənin caladığın tutun sağlığına. Gələn il mənim üçün üzümlə qozu calayarsan.

- Oldu, Barat. O nə sözdü. Qurban bir az da şeşlənərək «tutun sağlığına» deyib dolu qədəhi başına qaldırdı.

Darvazadan çıxan Qurban ayağı-ayağına dolaşadolaşa yola düzəldi.

* * *

Aradan on-on beş gün keçmişdi. Eyvanda əyləşmiş Barat özü üçün bala-bala vururdu. Səsə bir təhər ayağa durub qapıya çıxan Barat:

- Xoş gəlmisən Qurban. Nə yaxşı gəlmisən?

- Dedim görüm calağın vəziyyəti nə cürdür?

- Lap yaxşı eləmişən. Get calağa bax, gəl içəri, - deyən Barat əli ilə Qurbana həyəti göstərdi, özü isə eyvana çıxdı.

Həyətə keçib calağa baxan Qurban qayıdıb Baratla qabaq qənşər oturdu.

- Əla bitib. Hələ belə calaq olmayıb. Nə qədər sürətlə böyüyür? Belə getsə gələn il araq çəkmək olar. Qurban irişə-irişə dolu qədəhi götürdü.

Axşamçağı Qurbanı yola salan Barat «Yolun kənarı ilə get. Maşın zad vurar» - dedi.

- Maşın kordu, görmür məni, - deyən Qurban səntirləyə-səntirləyə yola düzəldi.

* * *

Aradan bir həftəyə yaxın vaxt keçibdi. Barat eyvanda əyləşib üç litrlik banka da qarşısında. İki-üç qədəh içib. Kefinin duru vaxtıdır. Bu zaman darvaza döyülür. Barat ərindiyindən ayağa durmur. Oturduğu yerdə çığırır:

- Kimsən, gəl içəri!

Məhəccərin yanında dayanmış Qurban irişə-irişə Barata baxır:

- Ə, nə yaxşı gəlmisən, Qurban?

- Burdan keçirdim, dedim ki, bir baxım görün calağın vəziyyəti nətəridi?

- Lap yaxşı eləmişən. Gəl, otur, qalxanda calağa baxarsan. Olarmı? – deyən Barat güldü.

Qurban stolun üstündəki yarımçıq üç litrlik bankanı görcək ayaqqabılarını çıxardaraq Baratın qarşısındakı stulda əyləşdi.

Barat durub içəridən bir qədəh gətirib Qurbanın qarşısına qoydu və bankanı əlinə götürüb dedi:

- Qurban, bu bankanı görürsənmi?

- Hə, görürəm Barat.

- Qurban gördüyün bu bankanı boşaltmalıyıq. Tut arağıdı ha... Axıra kimi mənimlə vura biləcəksənmi?

- Baş üstə. Orda nə var ki? Elə bil dünyanı Qurbana bağışladılar.

- Onda götür görək! Barat dolu qədəhi götürüb Qurbanın qədəhi ilə toqquşdurub başına çəkdi.

Artıq banka boşalmışdı. Barat özünü tarazlayıb ayağa durdu və əlini stola çırparaq dedi:

- Dur Qurban! Dur gedək calağa da bax! Barat Qurbanın qolundan tutub yavaş-yavaş calağın yanına apardı.

- Ə, bu nə qədər böyüyübdü. Əməlli-başlı kölgə salır ki, - deyən Qurban əyildi ki, calağa yaxından baxsın, özünü saxlaya bilməyib calağın böyrünə uzandı.

Barat əl ataraq calağı kökündən çıxarıb əlinə aldı. Qurbanı ayağa qaldırdı və qoluna girdi. Yavaş-yavaş darvazanın ağzına gəldilər.

- Qurban, al bu calağı da özünlə apar. Bir də əziyyət çəkib calağı yoxlamaq üçün bura gəlmə, - deyən Barat əlində tutduğu calağı Qurbana verdi.

Yeni boy atmış calağı sinəsinə sıxan Qurban yavaş-yavaş yola düzəldi. Barat isə qapını örtüb evə qayıtdı.

Velosipedlə gedən uşaq yolun kənarında uzanmış adamı görcək velosipedi saxlayıb düşdü və «Qurban dayı, niyə burda uzanmısan?» soruşsa da sualına bir cavab ala bilmədi.

24.01.2016

RAZBORKA

Taksi dayanacağına çatan Ülfət tez boş bir maşına əyləşdi:

- Hara? – sürücü soruşdu.

- Tez sür Akif dayı, - deyən Ülfət əlini cibinə saldı.

- Bir de görək hara gedirsən, nə verəcəksən. Sür deməklə olmur, axı.

- Akif dayı nə desən onu verəcəyəm. Tələsirəm, tez ol. Bayraq meydanı olan tərəyə sür.

- Oldu, baş üstə. Bu başqa məsələ, - deyən Akif mühərriki işə saldı. Bir azdan «Jiquli» asfalt yolda qanad açmağa başladı.

Mobil telefonu qulağına tutan Ülfət: «Maşında-yam. Bir az dözü, bu dəqiqə çatıram. O, alçağa deyən ki, heç hara tərənməsin.» – dedi.

Getdikcə öz-özünə qızışan Ülfət arabir üzünü sürücüyə tərəf çevirərək:

- Akif dayı, maşının sürətini bir az artır. Elə bil maşın heç getmir, – deyir.

Gözünü yoldan çəkməyən Akif:

- Axı, nolub, bir məni başa sal görüm?

- Razborkalıq iş var. Ülfət bir az öncə söndürdü-yü telefonun düyməsini yenidən basdı və qulağına tutdu.

- A bala, razborka nədir? – Akif soruşdu.

- Razborka, necə deyim, ey. Bir dolaşmaq məsələ var... hə, hə yadıma düşdü - onu aydınlaşdıracağam.

- Soruşmaq ayıb olmasın, o nə məslədir ki, sən aydınlaşdırmağa gedirsən. Heç olmasa bir-iki nəfər yoldaş götürəydin.

- Yoldaşla gedənlər qorxaq adamların işidir.

- A bala, söhbət qorxaqlıqdan getmir. Bəlkə o adamlar sayca çoxdurlar. Onun üçün deyirəm ki, tək getmə.

- Ona deyin, tərپənməsin, çatıram. Onun anasını ağlar qoymasam Canavar Ülfət adı mənə haram olsun. Hələ oğraşa neçə dəfə demişəm ki, mənim qarşıma çıxma.

Ülfət hirsli-hirsli telefonu söndürüb cibinə qoymuşdu ki, maşın “Bayraq meydanı” adlanan tərپəyə çatdı. Akif maşını yolun kənarına çəkib saxladı. Maşından düşən Akif Ülfətə dedi:

- Sırr deyilsə, məni başa sal görüm nə məsələdi. Bəlkə heç getməyin lazım deyil.

- Narahat olma, Akif dayı, mən belə razborkaları çox yoluna qoymuşam. Beş-on dəqiqə burada gözlə, məsələni aydınlaşdırıb qayıdıram. Qayıdanda pulun nə eləyir iki qat verəcəm.

- Ülfət, elə deyil, kənddən mənle gəlmisən. Gedərsən bir hadisə baş verər, məni də işə salarsan. Yaxam qalar polisin əlində. Ondan əlavə atan-anan, eşiddən-bilən deməzmi, o cavan idi, bəs sənə nə olmuşdu? Nə üçün qoyurdun getsin?

- Akif dayı, ürəyini buz kimi saxla, beş-on dəqiqə gözlə bu dəqiqə qayıdıram. Onları başa salıb qayıdıram, - deyən Ülfət tələsik maşından aralanıb uçurum tərəfə yola düzəldi.

Nazik, qılçası-qılçasına dolaşan, boğazı armud saplağına oxşayan, uzağı 45-50 kq çəkisi olan Ülfətin arxasınca baxan Akif öz-özünə: «Bunun find-fasonu ilə danışığı, cəsarəti heç uyğun gəlmir», – dedi.

Xeyli keçmiş Akif narahat olmağa başladı. «Yox, gərək mən də onunla gedəydim. Başına bir iş gəlsə zibili məni tutacaq» və s. fikirləri ilə məşğul olsa da özü-özünü sakitləşdirməyə çalışırdı. Axırda səbri tükənən Akif Ülfətin getdiyi səmtə yollanmaq istəyirdi ki, bu zaman eşidilən «Akif dayı, kömək elə, öldüm» deyə səs gələn tərəfə çönəndə üst-başı qan içində, palpaltarı cırılmış vəziyyətdə yola tərəf sürünən Ülfətə tərəf yüyürməyə başladı.

Akif Ülfəti qucağına alıb bir-təhər maşının yanına gətirdi. Cibindən yaylığını çıxarıb Ülfətin sirsifətinin qanını təmizləyən Akif:

- Sənə dedim, qoy mən də gedim. Razi olmadın. Bu nə gündü düşmüşən? – deyə soruşdu.

- Akif dayı, məni evə çatdır, deyəsən ölürəm, - deyən Ülfət başını maşının yanına söykədi.

- Ə, bəs deyirdin ki, mənə Canavar Ülfət deyərlər. Belə razborkaları çox yoluna qoymuşam? Sən heç tülkü də deyilmisən. Razborkaya belə aydınlıq gətirirsən? – deyən Akif Ülfəti birtəhər arxa oturacağa uzandırıb yola düşdü.

22.04.2016

MÜASİR AİLƏ

Səhər yenidən işıqlaşmışdı. Mobil telefon zəng çaldı.

“İşıqlanmamış xeyir ola?” – Pənah telefonun düyməsini basdı.

- Sabahın xeyir, Pənah! Nə var, nə yox?

- Sağ ol. Sağlığın, Sərdar. Xeyirdimi, səhər-səhər zəng etməkdə?

- Xeyirdi, Pənah. Şəhərə gəl, ayrı yerə gedəcəyik.

- Hara?

- Uzaqdı. Tovuz tərəfə.

- Üstümdə elə pul da yoxdu. De görək xeyirdimi?

- Xeyirdi. Pul lazım deyil. Dostlar var, qonaqlığı onlar verəcək. Gözləyirəm. Bir az tez gəl.

Pənah qalxıb paltarını geyindi, əl-üzünü yudu və bir stəkan çay içib yola çıxdı. Dörd yol deyilən yerə çatanda gördü ki, Sərdar maşını yolun kənarında saxlayıb, özü isə şam ağacının yanında dayanıbdi.

Hal-əhvaldan sonra «əyləş» gedək. Sərdar əli ilə qabaqda olan boş yeri göstərdi, özü isə sükanın arxasına keçdi.

Pənah maşının qapısını açıb oturmaq istəyəndə gözü arxada əyləşmiş qadına sataşdı və «Sabahınız xeyir» deyib Sərdarın üzünə baxdı.

- Əyləş görək. Yaxın adamdı. Sərdar arxada əyləşmiş qadına baxıb qımışdı.

Tərəddüd içində qalan Pənah «Mənim getməyim məsləhət deyil» desə də, Sərdar: «A kişi, əyləş. Məsləhət ki, deyirəm, əyləş» - deyə təkid etdi.

Bir az getmişdilər ki, Pənah: - «Belə hara gedirsən? Bəs demirdin Tovuzda gedirik?» - deyə soruşdu.

- Özüm elə deyirdim. Toğanaya gedirik. Bəlkə Göy-Gölə qalxdıq.

- Bazardan hərlənəydin, ayından-oyundan alaydın.

- Narahat olma, Pənah. İcazə ver ətraflı izahat verim. Yadında qalıbsa, bir dəfə söhbət əsnasında demişdim ki, ali məktəbdə oxuyanda bir qız sevirdim. O qız da məni istəyirdi. Lakin qismət olmadı. Həmin qızı internet vasitəsilə tapdım və yenidən «tanış» olduq. Görüşmək razılığını aldım. Həmin qız dünən gəlib. Bu gecə qonağım olubdu. Gec də olsa, gör aradan neçə illər keçib, həsrət qaldığımız illərin heyfini çıxdıq. Səhər qalxanda dedi ki, imkan olsa məni Göy-Gölə, Toğanaya apar, oraları görmək arzusundayam. Mən də dedim «Baş üstə». Hər şey almışam. Maşının yük yerindədir. Hə, indi tanış ola bilərsiniz. Sevinc deyim qız arxada oturandır.

Pənah arxaya dönərək: - «Tanışlığımız üçün məmnun oldum» - dedi.

- Sağ olun. Mən də şad oldum. Sevinc xanım gülümsündü.

Maşını yolüstü mağazanın qarşısında saxlayan Sərdar, «Bir az da meyvə alağ» – deyib maşından düşdü. Pənah da Sərdarla birlikdə mağazaya daxil oldu. Meyvələrdən seçib bir torba düzəldən Sərdar Pənahın təkidinə baxmayaraq meyvənin pulunu özü verdi. Maşın meşənin arasında irəlilədikcə Sərdar Hacıkəndin və Göy-Gölün gözəlliklərini ürək dolusu Sevincə tərif-

ləyirdi. Yolüstü bulağın yanında maşını saxlayan Sərdar «Düşün, həm soyuq sudan için, həm də bu gözəl havadan udun» deyib qonaqpərvərliyini göstərdi.

- Deyirəm, Toğana çayının yolu ilə çay yuxarı qalxaq. Gözdən uzaq olaq və meşənin sakitliyindən zövq alağ. Ağlınız nə kəsir. Sərdar Pənaha baxdı.

- Yaxşı fikirdi. Hərbi postdan buraxacaqlarmı?

- O mənlıkdı. Sərdar dönüb arxaya, Sevincə bir göz vurdu.

Maşın hərbi postun yanında dayandı. Sərdar əsgərə «Bacıoğlu, icazə ver keçək» dedi.

- Olmaz, ağsaqqal!

- Oğul, komandirin hardadı?

- İçəridədi, dayı. Əsgər başı ilə «vaqon ev»i göstərdi.

Sərdar əlində kitab «vaqon ev»in qapısını döydü. Çölə çıxan cavan zabit «Eşidirəm dayı» - dedi.

Bacıoğlu qonağım var, istəyirəm çayın kənarında bir balaca istirahət edək. Sərdar cibindən bir neçə vəsiqə çıxarıb qarşısında dayanmış zabitə uzatdı.

Zabit vəsiqələri bir-bir nəzərdən keçirərək «Dayı, orda dincəlmək sənın haqqındır. Ürəyın harada istəyır, orada da istirahətını et», deyib güldü.

- Sağ ol bacıoğlu. Al bu kitabı öz kitabımdır. Biz qayıdana kimi oxu. Qayıdan da fikrini deyərsən.

Kitabı alan zabit əsgərə üzünü tutaraq:

- Dayının maşınını burax, - dedi və Sərdara «Yaxşı istirahət» arzuladı.

* * *

Çayın kənarında, mənzərəli bir yerdə Sərdar maşını saxladı. Maşının yük yerini açıb palazı göy çəmənliyə sərdi. Döşəkcə və balıncıları yerə qoydu. Mer-

meyvəni, manqalı, kömürü və s. şeylərin hamısını boşaltdı. Sərdar manqalı qalamağa başladı. Pənah isə meyvəni çayda yuyub gətirdi. Sevinc isə ətli əndamını silkələyə-silkələyə istədi süfrəni hazırlaya, lakin əyilib qalxanda «of belim ağrıdı» deyib döşəkcənin üstündə əyləşdi və balınca söykəndi. Gözünün altı ilə Sevinci müşahidə edən Pənah dözə bilməyərək: «Mən görürəm, siz, deyəsən, evdə əlinizi heç bir şeyə vurmursunuz?» dedi.

- Gəlin, nəvələr sağ olsunlar. Hər işi onlar eləyir.

- Nəvələriniz böyükdürmü? Pənah soruşdu.

- Qız nəvəm bu il Türkiyənin ali məktəbinə qəbul olunub. Çox savadlı qızdı.

- Əhsən, elə qıza. Təbrik edirəm.

- Sağ olun, olmayanlara da qismət olsun. Sevinc xanım razılığını bildirdi.

Sərdar bişmiş kababları Pənah hazırladığı süfrənin üzərində olan qablara çəkdi. Yuyulmuş meyvələri, doğranmış qarpızı süfrəyə gətirən Sərdar özü də əyləşdi.

- Hə, di başlayın görək, deyib əlini süfrəyə uzatdı.

Aradabir Sərdar tikələrin yaxşısından seçib Sevincin qarşısındakı boşqaba qoyaraq: «Ye, canım gözüm» deyib gülümsünür.

Bir az keçmiş Sərdar dedi: «Görürəm daha heç kim yemir. Duraq bir balaca gəzinək, təbiətin bu ecazkar gözəlliyinə tamaşa edək, sonra gəlib arxasını davam etdirərik».

Pənah ayağa durdu. Sevincin qalxa bilmədiyini görən Sərdar ona kömək eləyərək ayağa qalxmasına yardım etdi.

Sərdarın qolundan tutub ayağa qalxan Sevinc: «Bəs süfrəni yığıdırmırsınız?» dedi.

- Burda nə var ki, it yox, pişik yox. Bir bizik, bir çaydı, bir də meşə. Sərdar güldü.

Bu zaman telefon zəng çaldı. Sevinc xanım telefonun düyməsini basıb qulağına tutdu.

- Eşidirəm, nəyə qurban.

- Nənə, hardasan? (Yaxın olduğumuza görə telefonda gedən danışığı biz də eşidirdik).

- Toğana çayının üstündə, dağların arasında, hər tərəf yaşıl meşəlikdi, qurban olum.

- Nənə gözəldimi?

- Hə, qurban olum, hər şey gözəldi.

- Nənə, bəs kiminlə getmişən?

- Gözlərinə nənən qurban, Sərdar dayınnan getmişəm.

- Nənə, sənə yaxşı istirahət arzulayıram.

Sevinc xanım telefonu söndürüb cibinə qoydu.

- Nəvəmdi.

- Neçədə oxuyur nəvən? Pənah soruşdu.

- Ali məktəbdə oxuyur. Yaxşı da oxuyur, Sevinc xanım sevinclə cavab verdi.

- Yaxşı bir şey soruşum, amma xətrinizə dəyməsin. Pənah üzünü Sevinc xanıma tutdu.

- Soruşun, xətrimə dəyməz.

- Görürəm oğlun, qızın, gəlinin, nəvələrin var.

Bunlardan biri sizdən soruşmur ki, Sevinc xanım hara gedirsiniz, kimin yanına gedirsiniz? Toğanada nə gəzirsiniz? Mənim üçün çox maraqlıdır. Pənah dedi.

Pənahın gözlənilməz sualından bir az duruxan Sevinc xanım incik-incik dilləndi:

- Xətrinizə dəyməsin, Pənah müəllim, biz XXI əsrdə yaşayırıq. Bütün dünya ölkələri, o cümlədən,

Azərbaycan da Avropaya inteqrasiya olunur. Siz bu dünyagörüşünüz ilə hara gedə bilərsiniz?

Biz müasir ailəyik. “Müasir” sözü, bilirsiniz nə deməkdir? Yəni, “savromenni” ailəyik.

- Bildim Sevinc xanım, bildim və başa düşdüm ki, müasir ailə deyəndə, sizin ailələr kimi ailələri nəzərdə tuturlar. Yəni, kim kiminlə haraya istəyir, ora da gedir. Sizin kimi. Düzmü deyirəm?

- Düz deyirsiniz. Şəxsiyyət azadlığıdır, - deyən Sevinc xanım razılıqla gülümsündü və yanında dayanmış Sərdarın üzündən öpdü.

Pənah isə Sevincin bu hərəkətindən xəcalətlənərək üzünü yana çevirdi və maşına tərəf gedə-gedə – «Hələ utanmır, arsız-arsız deyir ki, biz müasir ailəyik. Əhsən belə ailələrə!» – dedi.

05.07.2017.

YARMARKADA

Həkim Zöhrə qarını müayinə edib stolun arxasına keçdi. Döş cibindən qələm çıxarıb yazmağa başladı. Qurtarandan sonra nüsxəni Bayrama verib dedi:

- Nüsxədə yazdığım dərmanları al gətir. Görək nə göstərir.

- Həkim, dərmi nədi? Yəni bu dərmanların bir köməyi olacaq? Bayram ümidlə həkimin ağzına baxdı.

- Elə qorxulu bir şey yoxdu. Biz əlimizdən gələni edəcəyik. Allah özü bilən məsləhətdi. Həkim ayağa qalxdı və qarıya tərəf yönəldi.

Bayram əlindəki on manatı həkimin yan cibinə qoyub «Sağ olun, həkim, əziyyət çəkdiniz» dedi.

Həkim yola salandan sonra evə qayıdan Bayram eyvanda qoyulmuş stolun arxasında əyləşdi və həkimin yazdığı nüsxəni qarşısına qoyub fikirləşməyə başladı. Əlində gətirdiyi çay dolu stəkanı Bayramın qarşısına qoyan Afaq «Nə yaman fikrə getmişəm?» dedi.

- Evdə bir qəpik də yoxdu. Bu dərmanları nə ilə alacağam? İnsaf yox, mürvət yox. Bir manatlıq dərmanı on manata verirlər. Yaşamaq mümkün deyil. İş yeri də yox ki, işləyəsən. İndi mən neynəyim? Bir oğul kimi anama dərman almağa imkanım yoxdursa, mənim yaşamağa nə haqqım var?

- Neynəyək, hamı nətəri, biz də elə.

Afaq Bayrama təsəlli vermək istədi.

- Mən də bilirəm, hamı mənim kimi, mən də hamı kimi. Sözsüz ki, bu dərmanlar bir dünya pul tutacaq. Başımıza haranın daşını salaq? Bayram tərs-tərs arvadına baxdı. Elə bil ki, bu işlərin günahkarı Afaq imiş.

- İstəyirsən kredit götür.

- Kredit götürdüm, nə ilə verəcəyəm? Bir uçuq evimiz var, onu da bank əlimizdən alsın, qalaq düzdə. Banklar krediti elə verir ki, illərnən bərcdan yaxanı qurtara bilmirsən. Bayram yazıq-yazıq arvadının üzünə baxdı. Suda boğulan saman çöpündən yapışan kimi Bayram da arvadından bir kömək umurdu. Arvadının imkansızlığını bildiyi halda özündən asılı olmayan hansısa bir hissən təsiri ilə içində Afaqdan çıxış yolu gözləyirdi.

- Fikir eləmə, hər qaranlıq gecənin bir işıqlı səhəri var. Qoy görək bir şey fikirləşərik. Afaq boşalmış stəkanı götürüb mətbəxə keçdi.

- Gətirmə, istəmirəm.

Bayram ayağa qalxdı. Elə bu məqamda «Tapdım! Tapdım!» deyə sevincək çığıran Afaqın mətbəxdən səsi eşidildi.

- Az, nəyi tapdın? Bayram sifətini bürümüş acı istehza ilə mətbəxin qapısına baxdı.

- Heç yadıma düşmür, qapıda dörd dənə xoruz hünduşka var. Ölən yeri birinin 8-9 kilo əti var. Nə qədər aşağı satsan birini 25-30 manata satacaqsan. Məncə dərmanın pulunu ödəyər. Sevinən Afaq ərinin üzünə baxdı. Arvadının çıxış yolu tapdığına sevinən Bayram «Sağ ol, arvad, məni vəziyyətdən çıxartdığın üçün. Dərmandan artıq pul qalsa, hökmən sənə bir hədiyyə alacağam». – dediyi sözlər Afaqın sifətini işıqlandırdı.

- Sən də sağ ol, Bayram. Mənə heç bir şey lazım deyil. Dərmanın pulunu ödəsə elə mənim üçün hədiyyə deməkdir. Afaq razılığını bildirdi.

- Yox, əziyyət çəkib saxlamısan. Söz verirəm, dərmanın pulundan nə qalsa, sənə bir şey alacağam. Bayram yanında dayanmış Afaqın saçını sığallayaraq başını köksünə sıxıb yanağından öpdü.

Ərinin nəvazişindən üzde sıxılrsa da ürəyində sevinən Afaq «Yaxşı, ayıbdı, görən nə deyər» deyib Bayramdan aralanıb həyəətə getdi.

* * *

Səhər işıqlanar-ışıqlanmaz Afaq qalxıb hünduşkaları tutub ayaqlarını bağladı. İkisini bir torbaya saldı, ikisini də bir torbaya. Hünduşkaları yerbəyer eləyəndən sonra, tez qayıdıb çaydanı doldurub qaz plitəsinin üstünə qoydu. Stolun üstünə Allah verəndən qoyub, çayı dəmlədi və yataq otağına keçib Bayramı qaldırdı:

- Dur, a Bayram. Çörəyini ye, yola düş.

Arvadının səsinə gözlərini ovxalayan Bayram:

- Niyə məni tez qaldırmamısan? – deyən Bayram cəld yatağından qalxdı və paltarını geyinib çölə çıxdı. Bir azdan əl-üzünü qurulayıb hazır stolun arxasına keçdi.

Səhər yeməyini yeyəndən sonra ayağa qalxan Bayram: «Hünduşkalar hardadı?» deyib, arvadının üzünə baxdı.

- Çöldə. Torbalardadı. Qapının ağzında.

Afaq Bayramın arxasınca çölə çıxdı. Torbalar əlində darvazadan çıxan Bayramın arxasınca Afaq səsləndi.

- Ucuz vermə. Elə elə ki, dərmanları ala biləsən.

Arvadının səsinə çönüb arxaya baxan Bayram «Qorxma ucuz vermərəm. Afaq qalan pula sənə bir hədiyyə alacağam» - deyib gülümsündü.

- Mənə hədiyyə lazım deyil. Elə xalamın dərmanlarını ala bilsən, mənim üçün hər şeydir. – deyən Afaq darvazadan içəri keçdi və stolun üstünü təmizləməyə başladı.

* * *

«Olar?» - deyib qapıdan boğazını içəri uzadıb dişlərini ağartdı.

- Gəl görək, gəl, a Qurban! – Həsənzadə yaxınlığında qoyulmuş boş stulda yer göstərdi.

- Axşamınız xeyir, Əmrah müəllim. - deyən Qurban iki əli ilə Həsənzadənin irəli uzanmış sağ əlini sıxdı.

- Nə yaxşı gəlmisən? – Həsənzadə soruşdu.

- Əmrah müəllim, dedim bəlkə bir yarmarka təşkil edəsiniz. Bir iki günlük ərzaq qalıbdır.

- Ə, nə tez qurtardınız? – Həsənzadə təəccüblə Qurbanın üzünə baxdı.

- Əmrah müəllim, üç şadlıq evi, 2 kafe, 5 kababxana sizə zarafat gəlməsin. Hələ yarmarkanın hesabına beş-on qəpik xeyir qalır. Yarmarka olmasa tamam batırıq.

- Qurban, alınan ərzağa nəzarət eləyə bilirsən, yoxsa elə kim nə deyir, ona inanırsan? Həsənzadə soruşdu.

- Əmrah müəllim, siz nə danışırsınız? Hamısına özüm nəzarət edirəm. Heç bir işçi bir kartof, yaxud bir baş soğan da apara bilməz. Şadlıq evlərində keçirilən toy mərasimlərində süfrədə qalan yeməklərdən, ağzı

açılan içkilərdən bir qramını işçilərin nə yeməyinə, nə də içməyinə imkan vermirəm.

Yarımçıq olan şüşələri bir-birinin üstünə boşaldaraq ağzını yenidən bağladım işə keçirirəm. Təşkil etdiyiniz yarmarkanın hesabına az-maz qazanc olur. Özünüz bilirsiniz ki, bazar od tutub yanır. Əgər bazar qiymətinə ərzaq alması olsaq vəziyyətimiz daha çətin olar. – sözləri ilə Qurban Həsənzadəyə sadıq olduğunu sübut etməyə çalışırdı.

- Bilirsən Qurban, mən sənə inanıram. İnanmasaydım bir elə obyektin nəzarətini sənə tapşırardım. Özün də babat dolanırsan. Yaxşı bilirsən ki, qazanc çox olanda sənə də vəziyyətin yaxşı olur. Həsənzadə Qurbana sirayətə baxışlarla baxdı.

- Əmrah müəllim, bir qəpik də o yan-bu yana ola bilməz. Sizin sayənizdə əməlli-başlı ev-eşik düzəltmişəm, cibim pul tanıyıbdı. Adam yediyi çörəyə xəyanətkarlıq eləməz. Hesabatı dəqiq nəzərdən keçirin. Xərclənən bir manatın da yeri dəqiqliklə göstərilə bilər. Mən özümü həmişə sizə borclu hesab edirəm.

Sözünü tamamlayan Qurban qoltuq cibindən bir qat yazılı kağız çıxarıb stolun üstünə qoydu.

- Bu nədir? Həsənzadə soruşdu.

- Keçən aya xərclənən pullar və qazanc haqqında hesabatdır.

Qurban digər cibindən isə böyük bir qəzet bükülüsünü çıxarıb yenidən stolun üstünə qoydu.

- Bəs bu nədir? Həsənzadə qəzet bükülüsünü ötürü nəzərdən keçirdi.

- Keçən ayın qazancıdır. Qurban cavab verdi.

- Yaxşı, səhər yarmarkadır. Əsl vaxtında gəlmişən. İzahata ehtiyac yoxdur. Həmişə olduğu kimi sən tezdən bazara gedib lazımı işləri təşkil edirsən. Saat

onda yarmarkaya gələcəyəm. Oldumu? Həsənzadə Qurbanın üzünə baxdı.

Bu o demək idi ki, söhbət qurtardı. Gedə bilərsən. Qurban ayağa durdu:

- Oldu, Əmrah müəllim. Gecəniz xeyirə qalsın, - deyərək Qurban qapıya tərəf yönəldi.

- Yaxşı yol!

Həsənzadə qəzet bükülüsünü açıb səyfə qoydu. Hesabatı qarşısına çəkib vərəqləməyə başladı.

* * *

Qurban evə gəldi. Yeməyini yeyəndən sonra telefonunu götürüb bəzi kəndlərin icra nümayəndəsinə, bəzi kəndlərin isə bələdiyyə sədrlərinə zəng vurub Həsənzadənin adından lazımı tapşırıq və göstərişlərini verdi. Öz-özlüyündə «Hə, əsas işləri yoluna qoydum!» deyib dəftəri qarşısına qoydu və səhər alacağı ərzaq məhsullarının siyahısını tutmağa başladı. Qurtarandan sonra dəftəri qatlayıb pencəyinin cibinə qoydu. Durub çölə çıxdı və bir az gəzinərək yataq otağına qayıdıb yatağına girdi.

Dan yeri ağarar-ağarmaz Qurban tələsik qalxıb əl-üzünü yuyub bir stəkan çay içdi və sonra çölə çıxıb maşının mühərrikini isə saldı. Darvazanı açıb maşını çölə çıxartdı. Düşüb darvazanı bağladı və yenidən sükanın arxasına keçdi. Bir az keçmiş Qurban maşını münasib bir yerdə saxlayıb maşından düşdü. Qapıları bağlayaraq bazara doğru addımlamağa başladı.

Bazarın qələbəliyindən ağız deyəni qulaq eşitmir. Kimisi kartof dolu kisəni sürüyür, kimisi də kənddən gətirdiyi göy-göyörtini, lobyanı, xiyarı, pomidoru, mer-meyvəni və s. piştaxtanın üstünə düzür. Bazar

alverçiləri isə kəndlərdən gətirilmiş bostan və tərəvəz məhsullarını ucuz alıb baha satmaq üçün çənə döyür.

Qurban isə qiymətləri soruşa-soruşa bazarı hər-lənməkdə davam edir. Bazarın toyuq-cücə satılan yerinə çatan Qurban, satılan ev quşlarını nəzərdən keçirməyə başladı. Ayaqları bağlı hünduşkalar Qurbanın diqqətini çəkdi. Yaxınlaşıb hünduşkaları ayaqlarından tutub sanballamağa başladı. Axırncı hünduşkanı da sanballayıb yerə qoyandan sonra üzünü onun hərəkətlərini izləyən oğlana çevirdi:

- Sənindi?

- Bəli! Mənimdi!

- Birini neçəyə verirən?

- Biri 30 manatdır.

- Nə yaman bahadır?

- Baha deyil.

- Biri neçə kilo olar?

- Aşağısı 9-10 kilo olar.

- Ola bilməz. Onda sən hünduşkalarının hər biri bir toğludur ki? Qurban sifətinə istehzal bir gülüş donu geyindirdi.

- İnanmırsınızsa, çəkə bilərəm. – deyən Bayram cibindən tərəzi çıxartdı.

- Yox, yox lazım deyil. Əziyyət çəkməyə dəyməz. (Qurban bilirdi ki, hünduşkaların hər biri 10 kq-dan ağırdır). Birini 30 manata deyirsən, eləmi? Qurban Bayramı başdan-ayağa nəzərdən keçirdi.

- Bəli, biri 30 manatdır?

- Satacağın qiyməti de görək.

- Hamısını alası olsan 28 manatdan Allah xeyir versin, - dedi Bayram.

- Gəl, belə razılaşaq

- Necə?

- Hünduşkaların birini 30 manata demirsən?

- Bəli, biri 30 manatdır. – deyən Bayram ürəyində sevindi.

- Bacı oğlu, belə eliyək. Hünduşkaları mənle götürüb gedirik yarmarkaya. Sən orada hünduşkaların yanında durursan. İcra başçısı saat 10-da gəlib yarmarkanı gəzəcək. Bir-bir qiymətlərlə maraqlanacaqdır. Sənin yanına çatanda «hünduşka neçədir?» deyə soruşacaq. Sən də cavab verirsən ki, hünduşkanın biri 9-10 manatdır.

- A kişi, 9-10 manata hünduşka var? Varsa gətir mən alıram, - deyən Bayram əsəbini güclə boğdu.

- Bacı oğlu bir səbrin olsun. Qoy bir sözümlü qurtarım, sonra yenə hirslənərsən. Mən də bilirəm ki, 9-10 manata hünduşka yoxdur.

- Hə, yaxşı sonrası nə olsun? Bayram marağını gizlətmədi.

- Sonrası da odur ki, başçı gedəndən sonra yenə malını öz istədiyini qiymətə sat. Kimdi sənin kefinin ağası?

- Adımız nədir?

- Qurban.

- Görürəm, ziyalı adamsınız. Qurban müəllim, yarmarkada başçının arxasınca bir dəstə ac-gic hərlənir. Həmin adamlar elə fürsət gözləyirlər. Ağzından qiymət çıxar-çıxmaz o saat dediyin qiyməti çıxardıb verirlər. Sən də qalırsan içindən yana-yana. Yox, qandan alım Qurban müəllim. Siz dediyinizi mən bacarmam. Anam xəstədir. Bu hünduşkaları gətirmişəm ki, satıb, anamın dərmanlarını alam. Xahiş edirəm, xətrinizə dəyməsin, bir az kənara durun, malımı satım.

- Bacı oğlu, gəl sən mənə yaxşılıq elə.

- Nə yaxşılıq eləyim. Mənim əlimdə nə imkanım var?

- Səhərdən danışırıq, adını da bilmirəm. – deyən Qurban səsində bir şirinlik qatdı. (Qurbanın gözü hünduşkaları yaman tutmuşdu. «Həsənzadənin əziz qonaqları üçün gözəl kabablıqdır» fikri beynindən çıxmırdı).

- Adım Bayramdır.

- Çox yaxşı. Bayram, mən özüm də yarmarkada olacağam. Başçı yarmarkanı təşkil etməyi, xüsusilə də yaxşı və ucuz mal təşkil etməyi mənə tapşırıbdır. Qorxma, sən deyən vəziyyət yaransa, yəni sən 9-10 manat deyən kimi hünduşkalarını alsalar, sonra hünduşkalarının hər birinin 35 manatdan pulunu məndən istə. Danışdıq? Razılaşdıq? – deyən Qurban mehriban-casına sağ əlini Bayramın çiyinə qoydu.

Qurbanın 35 manat deməsi Bayramın içində sevincə səbəb olsa da, özünü o yerə qoymayaraq dedi:

- Qurban müəllim, qorxuram sözlünüzə əməl etməyəsiz, sonra aramızda inciklik yarana.

- Bayram, fikrinə başqa heç bir şey gəlməsin. Yəni 4 hünduşka 140 manat eliyir də. Ürək eləmirsən lap çıxardım 140 manatı bəri başdan verim. Kişinin ağzından söz çıxar. Dörd hünduşkadan ötəri qaçıb gizlənəcəyikmi? Qurban bir az da səsində nəvaziş qatdı.

- Yaxşı, siz deyən olsun. Yenə deyirəm. Əgər mən 9-10 manat deyən kimi hünduşkaları alsalar pulun qalanını sizdən alacağam. Razısınızmı? – dedi Bayram.

- Ayıb olan sözdü. Di götür hünduşkaları bazarın başı ilə düz get. Görəcəksən maşınlar dayanıb. Stollar düzülüb. Münasib bir yer tap, hünduşkalarını qoy yerə, dur yanında. Başçı gələndə kimi 35 manatdan de. Alan olsa sat. 35-dən sata bilməsən, narahat olma. Başçı gəlib qiymət soruşsa birini 9-10 manatdan deyərsən. Sonrası mənlkdir. – deyən Qurban nəvazişlə

Bayramı yarmarkaya yola salıb özü bazarda hərlənməyə başladı.

* * *

Yarmarkanın bir tərəfində, münasib bir yerdə Bayram hündüskaları qarşısına qoyub özü də dayandı yanında. Yarmarkada nə yox idi? Axtarsan quş südü, lap can dərmanı da tapmaq olardı. Malların üstündə yazılmış qiymətlər bazar qiymətindən çox aşağı idi. Qurbanın adamları yarmarkada gəzinərək qiymətləri nəzərdən keçirir, amma heç bir şey almırdılar. Gözləyirdilər ki, başçı gəlsin. Ondan sonra Qurbanın tapşıracağı kimi, yəni başçı qiyməti soruşan məqamda həmin adamlar siyahıda lazım olanları alıb aradan çıxmalı idilər. Bu zəhmətləri müqabilində Qurban onlara da nışdığı kimi cib xərcliyi verəcəkdi.

Kəndlərin icra nümayəndələri və bələdiyyələri Qurbanın tapşırığına əsasən kəndlərində olmasa da tapşırılan malları ciblərinin pulu ilə alıb yarmarkaya gətirmişdilər. Kəndlərdən gələn bostan-tərəvəz bitkiləri yüklənmiş maşınların arxası açılmış, qiyməti və kəndi yazılmışdı. Kəndin icra nümayəndəsi, yaxud bələdiyyə sədri isə kəndini təmsil edən maşının yanında dayanıb başçının gəlişini gözləyirdilər.

Nəhayət, gözlənilən an gəlib çatdı. Başçı başının dəstəsi və polisin müşayiəti ilə yarmarkaya daxil oldu. Hamı əl çaldı və bir ağızdan (xüsusən kənd icra nümayəndələri və bələdiyyə sədrələri) «Yaşasın Həsənzadə! Camaat üçün bolluq yaradır, qayğı göstərir! Var olsun Həsənzadə!» çıxırmağa başladılar.

Deyilən xoş sözləri eşidən Həsənzadə üzündə təbəssüm əlini qaldıraraq hamını salamladı və «Sağ olun! Sağ olun!» - deyərək razılığını bildirdi. Sakitlik

yanandan sonra Həsənzadə başının dəstəsi ilə əvvəlcə arxası açılmış maşınların yüklərini nəzərdən keçirməyə başladı. Qurban isə Həsənzadənin ətəyini əldən buraxmayaraq izahat verirdi. Elə ki Həsənzadə hansı maşının yanında dayanıb yazılmış qiymətə nəzər salaraq «Neçəyədir?» soruşan kimi maşın sahibi qiyməti bir az da aşağı deyirdi. Fərsəti əldən qaçırmayan Qurbanın adamları ucuz qiymətə kisələrini doldurub aradan çıxırdılar. Həsənzadə hər maşının yanında qəsdən çox dayanırdı ki, alıcı malı alıb qurtarsın. Həsənzadə bilirdi ki, kirəvədən səmərəli istifadə edənlər Qurbanın adamlarıdır.

Başçı gəzə-gəzə gəlib Bayramın yanına çıxdı.

- Qurban, bunlar nə yaxşı hünduşkalardı.

- Əmrah müəllim, yarmarkada hər şey var. Boluxdu. Kimin ürəyi nə istəyir ala bilər. Bazardan da çox ucuz. Hamı sizə dua edir. Qurban mütiliklə cavab verdi.

- Yaxşı təşkil etmişən, Qurban.

- Borcumuzdu, Əmrah müəllim.

- Quşlar neçəyədir? – deyən Həsənzadə Bayramdan soruşdu.

- Doqquz-on manatdı.

- Hamısı, yoxsa biri? – deyən Həsənzadə gülümsündü.

- Xeyir, müəllim. Biri 9 manatdır. – deyən Bayram udqundu.

Bayramın ağızından söz çıxan kimi arxadan çəlimsiz, arıq bir kişi irəli yeriyərək əlini cibinə salıb bir qom pul çıxartdı və başladı saymağa. «Düzdürmü bacı oğlu?» deyib hünduşkaların dördünü də götürdü.

- Hə düzdü, 36 manatdı. – dedi Bayram.

- Toya xərcəyədən. – deyib kişi cəld adamların arasında gözdən itdi.

Həsənzadə başının dəstəsi ilə aralandı. Bayram pulu cibinə qoyub başladı aralıdan-aralıya Qurbanı təqib etməyə. Lakin Qurban Həsənzadədən aralanmırdı ki, aralanmırdı.

Artıq Həsənzadə hiss etdi ki, Qurbanın adamları öz yüklərini tutublar, başladı yavaş-yavaş maşına tərəf getməyə. Elə ki, Həsənzadə maşına əyləşib yarmarkadan aralandı. Qurban baxdı ki, Bayram yanında dayanıbdi:

- Sizə nə lazımdı? – Qurban soruşdu.

- Qurban müəllim, necə nə lazımdı? Mənim pulumun qalanını verin mən də gedim. Səhərdən düşmüşəm sizin arxanızca.

- Başa düşürəm. Siz kimsiniz, nə danışsınız? – Qurban bozardı.

- Deyəsən siz məni axmaq yerinə qoymusunuz. Dörd hünduşkanın yiyəsi. Bəs biz söz danışdıq. Hünduşkanın birini 35 manat qiymət elədik. Heç aradan iki-üç saat keçməyibdir. Sizin sözünüzdə görə 4 hünduşkanı 36 manata vermişəm. Qalan pulumu verin çıxım gedim.

- Maraqlıdır. Hünduşkanı satmısan, çıx get də. Mən sənə nəyə görə pul verməliyəm? Deyəsən, məni dəyişik salmısan? Qurban Bayramın üstünə çəmkirdi.

- Demədin ki, kişiyik. Bazarda malımı satdığım yerdə məni aldadıb bura gətirmisən. İndi də deyirsən məni tanımırsan. Bu nə deməkdi. Ayıb deyilmi? – deyən Bayramın dodaqları səyirməyə başladı.

- Nə axmaq, axmaq danışsın? Qurban səsini qaldırdı.

- Mənəm axmaq? Bayram Qurbanla qabaq-qənşər dayandı.

- Axmaqsan ki, nə danışdığını bilmirsən. Bazar da hünduşkanı satıb, gəlib burda da məndən pul is-

təyirsən. Bu haranın dəlisidir? Qurban kənardə dayanmış polisə üzünü çevirdi.

- Bu dəlini məndən aralayın.

- Mənəm dəli? – deyən Bayram qəflətən Qurbanın ağzına bir kəllə vurdu.

Gözlənilməz zərbədən asfalt döşəməyə sərilən Qurbanın üz-gözünün və üst-başının al qırmızı qana bulaşmağı bir göz qırpımında baş verdi.

Özünü çatdıran polis yerə yıxılmış Qurbanı təpikləyən Bayramı bir təhər aralayıb əlavə kömək çağırdı.

28.07 - 25.10.2016

M Ü N D Ə R İ C A T

Rəsul Murovdağlı:

Sevdaı könuıllər (ön söz) 3

POVESTLƏR

Nifrətin göz yaşları..... 10
Bir cüt qərənfil 60
Ürək ağrısı..... 89
Kolleksiya 109

HEKAYƏLƏR

I bölmə

Həsrətində gözlə mənı

Bağışla..... 137
Uçurum 144
Məhəbbətin dərddi mənə..... 151
Hardan gəldin tənhalığıma 160
İşıldaquş 168

II bölmə

Ağlaya bilmədim

Əjdər əmi..... 177
Calaq 184
Razborka 191
Müasir ailə..... 194
Yarmarkada..... 200

Fazil SƏNAN
(Vəliyev Fazil Şirin oğlu)

Nifrətin göz yaşları
povest və hekayələr

“Elm və təhsil” nəşriyyatının direktoru:
Professor Nadir MƏMMƏDLİ

Korrektor: Anar FAZİLZADƏ
Operator: Mələhət XƏLİLOVA
Dizayner: Sona İSAYEVA

Çapa imzalanmış 20.02.2018
Şərti çap vərəqi 13,5. Sifariş № 15.
Kağız formatı 84x108 1/16. Tiraj 500.

Kitab “Elm və təhsil” nəşriyyat-poliqrafiya
müəssisəsində hazır diapozitivlərdən çap olunmuşdur
E-mail: nurlan1959@gmail.com
Тел: 497-16-32; 050-311-41-89
Ünvan: Bakı, İçərişəhər, 3-cü Maqomayev 8 /4

Yazıçı-publisist Fazil Sənan Azərbaycan Yazıçılar və Jurnalistlər Birliklərinin üzvüdür. O, Prezident təqaüdçüsü (2015), Xalq təhsili əlaçısı və «Qızıl qələm» mükafatçısıdır.

Yazıçının çoxsaylı kitablarında – roman, povest və hekayələrində müasir insanın ictimai-sosial problemləri öz bədii əksini tapır.

F.Sənanın «Nifrətin göz yaşları» adlı yeni kitabı bədii axtarışların məhsuludur.

